

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin Ekim sayısını sizlere ulaştırmanın mutluluğu içindeyiz.

Geçtiğimiz dönemde ABD ile aramızda yaşanan vize krizi ve Suriye ile Irak'taki yeni gelişmeler gündemimizin sıcak konularını oluşturdu.

ABD'nin konsoloslukunda görevli irtibat memurunun casusluk iddiasıyla FETÖ'den tutuklanmasına çok ağır misillemede bulunması ve Türkiye'den tüm vizeleri durdurması üzerine, Türkiye de ABD'nin restine rest çekerek Amerikalılara vizeyi askıya aldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, vize başvurularının askıya alınması kararının son derece üzüntü verici ve kararın failinin ABD'nin olduğunu ifade etti.

Gündemimizin diğer önemli konusunu teşkil eden Irak'ta, başta bölge ülkeleri olmak üzere, uluslar arası toplumun karşı çıkmasına karşın, Irak Kürt Bölgesel Yönetiminin (IKBY) 25 Eylül'de gerçekleştirdiği bağımsızlık referandumunun yankıları sürüyor. İsrail dışında hiçbir hükümetin destelemediği referandumla ilgili olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan, Barzani'nin son ana kadar böyle bir yanlışa düşeceğine ihtimal verilmediğini, yaptırımların uygulanması halinde bölgenin yiyecek ve içecek bulamayacağını açıkladı.

Astana'da, Türkiye, İran ve Rusya'nın oluşturduğu 3 garantör ülke, çatışmasızlık bölgesi kurulmasında uzlaşmaya vardığı Suriye'nin İdlib bölgesinde sıcak gelişmeler yaşandı ve Türk Özel Kuvvetleri, gözlem noktalarında görev yapmak üzere, İdlib bölgesine girdi.

Sevgili Okuyucularımız, bu arada İspanya'dan ayrılmak için 1 Ekim'de referanduma giden Katalonya yönetim Başkanı Puigdemont, bağımsızlık kararını ertelerken, dünyanın dikkatle izlediği Almanya'daki seçimlerde, Başbakan Merkel'in partisi ciddi kayıp yaşamasına karşın sandıktan yine birinci parti olarak çıktı. Ancak, ikinci en yüksek oyu alan sosyal demokratlar büyük hezimetle uğradı ve yabancı karşıtı aşırı sağcı parti AfD %13'e yakın oy alarak Meclise (Bundestag) girdi.

Ekonomiyle ilgili önemli gördüğümüz ve sizlerle paylaşmak istediğimiz hususlar da şunlardır.

Uluslar arası Para Fonu (IMF), Dünya Ekonomik Görünüm Raporunda, Türkiye için büyüme tahmini 2017 yılı için %2,5'ten %5.1'e yükseltirken, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) yıllık enflasyonu %11,20 olarak açıkladı.

Kamuoyunda uzun tartışmalara konu olan Motorlu Taşıt Vergisinde, planlanan yüksek oranlı artışların tepkilere yol açması nedeniyle, daha önce %40 ile %68 olarak planlanan zam oranları, Hükümet tarafından %25 ile %50 arasına çekildi. Ancak, Kurumlar vergisindeki %20 oranı %22'ye yükseltildi.

*Hazine bugüne kadar sigortaya uzak duran faize duyarlı kesim için katılım sigortacılığını yürütecek ve sigortalılara para iadesi yapılabilecek. Bu sistem ile Malezya'dan ve Körfez ülkelerinden yabancı sermaye girişinin artacağı ifade edildi.

*Türkiye'nin Eylül ayında ihracatı %8,9 oranında artarak 11 milyar 337 milyon dolara yükselirken, yıllık ihracat da %9 artışla 153 milyar 24 milyon dolara ulaştı.

Gelecek sayıda güzel haberlerle birlikte olmak temennisiyle, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İÇİNDEKİLER

MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
Büyükşehirlerde Bir Mahallenin İdari Bağlılık Değişikliğinde Karşılaşılan Problemler	Mustafa Sami KOÇ	İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü Şube Müdürü	3
Tüzel Kişilerin Ortaklarına Borç Vermesinin Tefecilik Suçu Açısından Durumu	Av. Atilla İNAN	E.Sayıştay Denetçisi	8
Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemlerinin İptaline İlişkin Yargı Kararının Belediyeler Tarafından Yerine Getirilmesi-1	Suat ŞİMŞEK	Maliye Bakanlığı Milli Emlak Kontrolörü	16
Belediye Başkanlarının Belediye Gelirleri Açısından Mali Sorumlulukları	Ayşe Çiğdem TAŞPINAR	Gelir Uzmanı	22
İlçe Belediyelerince Alınan İmar Kararlarının Büyükşehir Belediye Meclisinde Görüşülmesine İlişkin Esas ve Usuller	Mustafa DÖNMEZ	İçişleri Bakanlığı Mahalli İd. Gn. Md. Şb. Md.	28
Kahvehanelerin İnternet Salonu Olarak Kullanımının İşyeri Açma Mevzuatı Bakımından İncelenmesi	Dr. Selman ÖZDEMİR	Şanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanı	42
Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Afet Yönetimi ve Önemi	Doç. Dr. Rabia Bahar ÜSTE	Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Meslek Yüksekokulu, Yerel Yönetimler Programı	56
Son Vergisel Düzenlemeler Doğrultusunda Mahalli İdareler İktisadi İşletmeleri Açısından Tahsilat ve Ödemelerde Tevsik Zorunluluğu ve Mahalli İdareler ile Belediye İktisadi Teşebbüslerinden Olan Ticari Alacaklara Karşılık Ayrılması	Altar Ömer ARPACI	Maliye Bakanlığı Vergi Başmüfettişi E. Gelirler Başkontrolörü	65
Belediye Tarafından Kiraya Verilen Gayrimenkullerin Tahsilat ve Ödeme İşlemlerinde Tevsik Zorunluluğu	Salih ÇALAL	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müfettişi	72
Kamu Hizmet Alımlarında Yüklenicinin Kıdem Tazminat Sorumluluğu	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Başmüfettişi	76
Toptancı Hallerinde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve Belediyelerin Denetim Yetkisi	Süleyman Ruhi AYDEMİR	Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi Bağımsız Denetçi	84
Belediye - Muhtar Çalışma Yönetmeliğine İhtiyaç Var mı?	Cem KASAPOĞLU	Afyonkarahisar Belediyesi Muhtarlık ve Sosyal Hizmetler Müdürü	94
Uygulayıcılar İçin Önemli KİK Uyuşmazlık Kararları - II	Dr. Bülent BÜBER	Grup Başkanı Kamu İhale Kurumu	101
Revize Birim Fiyat ve Hatalı Uygulamalar	Gürkan GÜVEN	Mühendis Yapım İş İhaleleri Uzmanı	106
Aile Yardımı Ödeneğinde Toplu Sözleşme ile Yapılan Değişiklikler	Akın ŞİMŞEK	Kamu Yönetimi Uzmanı Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör	111
Sadece Şikayette Bulunmanın İfadesi Dikkate Alınarak Memura Disiplin Cezası Verilebilir mi?	Oktay ÇAMDELEN	Başmüfettiş Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü	116
Kamu Görevlisi Elverişsiz Şartlar Altında Görev İfa Etmek Zorunda mı?	Ahmet ARSLAN	Denetçi, SM Mali Müşavir	118
Büyükşehir Belediyesi Şirketlerine Ait Mali Ve Mali Olmayan Yıllık Verilerin Hazine Müsteşarlığına Gönderilme Zorunluluğu	Mustafa YAVUZ	Gümrük ve Ticaret Uzmanı	123
Mevzuat Fihristi			130
Yargı Kararları			138
Tebliğler, Genelge ve Görüşler			152
Soru - Cevap			162

PRATİK BİLGİLER

457 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	166
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	167
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	167
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	168
BELEDİYE ENÇÖMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	168
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	169
İL ENÇÖMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	169
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	169
ASGARI ÖDRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ	170
2017 YILI ASGARI GECİM İNDİRİMİ	170
5326 SAYILI KABAHAİTLER KANUNUNDA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	171
1688 SAYILI KANUNUNDA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	171
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	174
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	175
MEMURLARDA ADIĞIYAN VEKALETTE ÖDENECEK ÖCRET	176
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÖCRET	176
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÖCRET	177
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÖCRET	178
ÖCRETLİ İLLİK İZİNLER	178
İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	178
5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI	179

394 SAYILI HAFTA TATILI KANUNU GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	181
4301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNDA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	181
TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	181
YURTIÇI HARCIRAHLAR	182
4857 SAYILI İŞ KANUNUNDA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	184
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNDA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	187
BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	188
2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	189
4857 SAYILI İŞ KANUNUNDA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	190
VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	192
GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	194
HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	194
BAŞIT USULÜNE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	194
ENBELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	194
YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	194
PARASAL SINIRLAR	195
EMEKLİ SANDIĞI İSTİRAKİKLİĞİ BULUNAN BELEDİYE BAŞKANLARININ 01.07.2017-31.12.2017 TARİHLERİ ARASINDAKİ EMEKLİ AYLIK VE İKRAMIYELERİ	198
İLK DEFA 4/1-5 SİDÖRTALISI BELEDİYE BAŞKANLARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI (01.01.2017-30.06.2017)	199
KİK EKİŞ DEĞER VE PARASAL LİMİTLER	200

BÜYÜKŞEHİRLERDE BİR MAHALLENİN İDARİ BAĞLILIK DEĞİŞİKLİĞİNDE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER

Mustafa Sami KOÇ

İçişleri Bakanlığı
İller İdaresi Genel Müdürlüğü
Şube Müdürü

1. GİRİŞ

Bu yazı; büyükşehir statüsü olan illerde bir mahallenin veya mahallenin bir kısmının bir ilçeden başka bir ilçeye bağlanması ile bir yerleşim biriminin büyükşehir statüsü olmayan bir ilden büyükşehir statüsü olan bir ile bağlanma taleplerinin 5442 sayılı İl İdaresi Kanununa göre mi yoksa 5393 sayılı Belediye Kanunu hükümlerine göre mi değerlendirileceği hususunda yaşanan zihni karışıklığın nedenlerini incelemek, öncelikle işlem dosyalarının hazırlanmasında Valiliklerin, inceleme ve karar verme aşamasında ise Bakanlık yetkililerinin dikkatini çekmek, konuya ilişkin çözüm önerisinde bulunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Yazıda; idari bağlılık işlemlerinin mevzuatta ne şekilde düzenlendiği incelenmiş, ilgili birimlerin ve hukuk müşavirliğinin konu ile ilgili değerlendirmeleri irdelenmiş ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

2. İDARİ BAĞLILIK DEĞİŞİKLİĞİ İŞLEMLERİ

İdari bağlılık değişikliği ile ilgili işlemler 5442 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile Sınır Anlaşmazlığı, Mülki Ayrılma ve Birleşme ile Köy Kurulması ve Kaldırılması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre yapılmaktadır.

İdari bağlılık değişikliğine konu olan işlemler şunlardır:

- *Belde belediyesi,*
- *Köy,*
- *Bu birimlerin bağlıları ile bunların bir kısmının ayrılma ve birleşmesi.*

Belde, köy veya bu birimlerin bağlılarının veya bunların bir kısmının büyükşehir statüsü olmayan il veya iller arasındaki idari bağlılık değişikliği işlemlerinde 5442 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile Sınır Anlaşmazlığı, Mülki Ayrılma ve Birleşme ile Köy Kurulması ve Kaldırılması Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanmaktadır.

Ancak, idari bağlılık değişikliği;

a) *Büyükşehir statüsünde olmayan bir ilde; bir belde, köy veya bir mahallenin veya hut bunların bağlıları ile bu birimlerin belirli kısımlarının aynı il içerisinde başka bir ilçe belediyesine katılmak istemesi,*

b) *Büyükşehir statüsünde olmayan bir ildeki bir belde, köy veya köy başlısı ile benzeri bağlıların veya bunların bir kısmının Büyükşehir statüsündeki bir ile bağlanması, (Büyükşehirlerde belde veya köy bulunmadığından, bu vasıflı birimlerin büyükşehir içerisindeki ilçe belediyesine mahalle olarak veya bu ilçenin mevcut bir mahallesine katılmaları gerekmektedir.)*

c) *Büyükşehir statüsü bulunan il içindeki bir mahallenin (veya bir mahallenin bir kısmının) bir ilçeden başka bir ilçeye bağlanması,*

durumlarında; **bu taleplerin ortak özelliği mahalle kurulması, birleştirilmesi veya kaldırılması olduğundan 5393 sayılı Belediye Kanunu hükümlerinin de uygulanması gerekir.**

Bu nedenle; bu tür taleplerde öncelikle 5393 sayılı Belediye Kanununun 8 inci maddesine göre işlem tesis edilmesi ve bu işlemin tamamlanmasıyla idari bağlılıkta meydana gelecek değişikliğe paralel olarak 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve Sınır Anlaşmazlığı, Mülki Ayrılma ve Birleşme ile Köy Kurulması ve Kaldırılması Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda mülki sınır değişikliği gerçekleştirilmelidir. **Valilikçe hazırlanacak ve Bakanlığa gönderilecek işlem dosyasında katılma ile ilgili ilçe belediye meclisi ve büyükşehir belediye meclisi kararları ile vali görüşünün bulunması yeterlidir.**

Ancak, büyükşehir statüsü olan illerde bir mahallenin veya mahallenin bir kısmının bir ilçeden başka bir ilçeye bağlanması ile büyükşehir statüsü olmayan bir ilden büyükşehir statüsü olan bir il ile bağlanma taleplerinin gerek valiliklerde gerekse Bakanlık merkezindeki ilgili birimler arasında hangi mevzuata göre yapılacağı hususunda birbirinden farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Yazımızın bundan sonraki bölümünde bu farklı görüşlere, bundan kaynaklanan sorunlara değinilecektir.

3. İLGİLİ BİRİMLER İLE HUKUK MÜŞAVİRLİĞİNİN KONUSU HAKKINDAKİ DEĞERLENDİRMELERİ

Büyükşehir statüsü olan bir çok il valiliğince bir mahallenin bir ilçeden başka bir ilçeye bağlanması konusunda 5442 sayılı İl

İdaresi Kanununa göre mi yoksa 5393 sayılı Belediye Kanunu hükümlerine göre mi işlem tesis edileceği hususunda tereddüt yaşanmakta olup, İller İdaresi Genel Müdürlüğünden zaman zaman konuyla ilgili görüş istenilmektedir. İller İdaresi Genel Müdürlüğüne bunlara verilen cevabi görüşlerde; "...Büyükşehirlerde bir mahallenin bir ilçeden başka bir ilçeye bağlanma taleplerinde öncelikle 5393 sayılı Belediye Kanununun 8 inci maddesine göre katılma işlemi gerçekleştirilecektir. Katılma işlemi iki il ve ilçe arasında sınır değişikliğine sebep olduğundan, idari bağlılıkta meydana gelen değişikliğe paralel olarak, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve Sınır Anlaşmazlığı, Mülki Ayrılma ve Birleşme ile Köy Kurulması ve Kaldırılması Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümleri doğrultusunda mülki sınır değişikliğinin Bakanlığımızca müşterek kararname ile tamamlanacağı" yönünde bilgi verilmektedir.

Büyükşehirlerde ilçe sınırı değişikliği hakkında Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne 2009 yılında Hukuk Müşavirliğinden görüş istenilmiş olup, ilgili birimin görüşü;

"...*Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yer alan mahallenin bir kısmının, yine aynı büyükşehir içerisindeki başka bir ilçe belediyesine katılmak istemesi durumunda; işlem öncelikle 5393 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre, bu yerde yapılacak oylamada sonucun olumlu çıkması durumunda, katılacak ilçe belediye meclisinin görüşü üzerine büyükşehir belediye meclis kararı ile katılım gerçekleştirip, daha sonra, Sınır Anlaşmazlığı, Mülki Ayrılma ve Birleşme ile Köy Kurulması ve Kaldırılması Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca mülki sınır değişikliğinin yapılması gerektiği...*" şeklinde ifade edilmiştir.

Hukuk Müşavirliği ise;

"...*Anılan mevzuat hükümleri gereği, 5393 sayılı Belediye Kanununun 8 nci mad-*

desine göre işlem tesis edilmesi ve bu işlemin tamamlanmasıyla idari bağlılıkta meydana gelen değişikliğe paralel olarak 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve ilgili Yönetmelik hükümleri doğrultusunda mülki sınır değişikliğinin de gerçekleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir...” şeklinde görüş beyanında bulunmuştur.

İller İdaresi Genel Müdürlüğünce Hukuk Müşavirliğinin 2009 tarihli görüşü mahalenin idari bağlılık değişikliği taleplerinde uygulamaya esas temel görüş olarak kabul edilmiş ve bu tür taleplerde referans olarak gösterilmiştir.

Benzer bir konuda Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünce 14 Mart 2016 tarihinde Hukuk Müşavirliğinden başka bir görüş daha alınmıştır.

Hukuk Müşavirliğinden görüş istenilen konu hakkında Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün birim görüşü şöyledir: “... Kanun hükümlerinin incelenmesi neticesinde; İli İlçesi Köyünün İli İlçesine mahalle olarak bağlanma işlemi İlçelerin mülki sınırlarında değişiklik meydana getireceğinden 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre işlem yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir...”

Hukuk Müşavirliğinin 14.03.2016 tarihli ve 4842 sayılı yazısında ise; “..... İli İlçesi Köyünün İli İlçesine mahalle olarak bağlanma işleminin bir köyün başka bir il ve ilçeye bağlanması işlemi olması dolayısıyla bağlanma sürecinin 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 2 nci maddesine göre gerçekleştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir...” şeklinde görüş belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile Hukuk Müşavirliğinin bu görüşü üzerine Köyünün İlçesine mahalle olarak

bağlanma talebi 5442 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmiş, Valiliğince hazırlanan işlem dosyası ise 31 Ocak 2017 tarihinde İller İdaresi Genel Müdürlüğüne intikal etmiştir. İller İdaresi Genel Müdürlüğünce dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda hem hem de Valiliğine 17 Mart 2017 tarihli yazı ile idari bağlılık değişikliği talebinin 5393 sayılı Kanunun 8 inci maddesi kapsamında değerlendirilmediği, işlem dosyasında; katılım yapılacak İlçe Belediye Meclisi kararının bulunmadığı, Büyükşehir Belediye Meclisi kararının da katılma ile ilgili 5393 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmadığı belirtilmiştir. İşlemin sonuçlandırılabilmesi için; Valiliğince İlçesi ve Büyükşehir Belediye Meclisi Kararları ile her iki İl Valiliğince katılma uygun olarak alınacak Vali görüşlerinin bildirilmesi istenilmiştir.

..... Valiliğince İçişleri Bakanlığına (İller İdaresi Genel Müdürlüğü) gönderilen 23 Mart 2017 tarihli cevabi yazı ile Köyünün İlçesine mahalle olarak bağlanma talebinin uygun görülmediği bildirilmiştir.

Bu örnekte olduğu gibi, ilgili mevzuatın doğru anlaşılabilmesi hem vatandaşın beklenti içine sokulması hem de idarede kırtasiyeciliğin artırılması gibi istenilmeyen durumlara yol açabilmektedir.

Ayrıca, iki il arasındaki idari bağlılık değişikliği taleplerinde, 5393 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre katılma ile ilgili işlemler yapılmış, ilçe ve büyükşehir belediye meclisi kararı alınmış olsa bile, ayrılmak isteyen birimin bağlı olduğu il bu ayrılmaya razı değilse ne olacak? Bu halde sorun Bakanlığa intikal etmekte, Bakanlığın takdir hakkını kullanılması beklenmektedir.

Büyükşehirlerde, mahalenin bir kısmının-ki bu yerde yerleşim yeri bulunmu-

yor- bir ilçeden başka bir ilçeye bağlanması halinde halkoylaması yapıp yapılmayacağı hususunda bazı valiliklerde tereddüt hasıl olmakta, hatta halkoylaması yapılmayacağı düşüncesiyle idari bağlilik değişikliğiyle ilgili hazırlanan işlem dosyası Bakanlığa gönderilmektedir. Veya talep olumsuz olarak değerlendirilerek hiçbir işlem yapılmamaktadır. Oysa, 5393 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde "...katılmak isteyen köy veya belde veya bunların kısımlarında başvuruya ilişkin oylama yapılır..." hükmü uyarınca halkoylaması yapılmaktadır. Ancak, ayrılması istenen yer mahalleye ait parsel numarası olan taşınmazlar ise halkoylamasının da mahallenin tamamında yapılması gerekir. Dolayısıyla, **o mahallenin tamamında halkoylamasının yapılması halinde sorun da çözülmüş olur.**

Büyükşehirlerde bir mahallenin bir ilçeden başka bir ilçeye bağlanmasında karşılaşılan önemli sorunlardan birisini de 5393 sayılı Belediye Kanununun 8 inci maddesinin değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Şöyle ki; adı geçen Kanunun 8 inci maddesinde, "Belde, köy veya bunların bazı kısımlarının bir başka beldeye katılabilmesi için bu yerlerin meskûn sahalılarının katılacak beldenin meskûn sahasına uzaklığı 5.000 metreden fazla olamaz." denilmektedir. Dolayısıyla, büyükşehirlerde bir ilçeden başka bir ilçe belediyesine katılacak bir mahallenin katılacağı belediyeye olan uzaklığının 5000 metreden fazla olup olamayacağı hususu da problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Katılma talebini mesafe kriteri çerçevesinde yorumlayan valilikler olduğu gibi mesafe kriterine uymadığı halde katılmayı kabul eden, ilçe ve büyükşehir belediye meclisi kararı alıp vali görüşüyle birlikte Bakanlığımıza gönderen valilikler de bulunmaktadır.

Bir ildeki belde, köy veya köyün bağlularının 5442 sayılı İl İdaresi Kanununa göre

idari bağlilik değişikliklerinde herhangi bir mesafe kriteri aranmamaktadır. Arazi irtibatının bulunması yeterlidir. Diyelim ki bu il büyükşehir statüsüne sahip bir il oldu. Bu ile ve ilçelerine bağlı belde ve köyler de mahalleye dönüştü. Mahalleye dönüşen köylerin birden çok bağlısı vardı ve aralarındaki mesafe de 5000 metrenin çok çok üzerinde idi. Köyün bağluları da büyükşehir Kanunu gereğince mahallenin sokağı oldular. Aralarındaki mesafe de değişmedi. Daha önce köy vasfı ile daha yakın olduğu idari birime bağlanabiliyorken büyükşehir statüsü gereğince mahalle ve bunun da bir alt sokağı olması sonucunda, gerçekte ihtiyacı olduğu halde, bu yerleşim biriminin katılmak istediği birimle 5393 sayılı Kanunun 8 inci maddesindeki meskûn sahasının 5000 metre ile sınırlandırılması, büyükşehir statüsü olan illerdeki güncel yeni bir sıkıntının kaynağını oluşturmaktadır. Büyükşehir statüsü olan illerin sayısındaki artışla beraber bu sorun da giderek kronik bir hale dönüşme yolunda ilerlemektedir.

İdari işlemi tesis edecek paydaş kuruluşlardan birisi de İller İdaresi Genel Müdürlüğüdür. Genel Müdürlükçe, mevcut sorun, ilgili mevzuatı esnek yorumlamak suretiyle çözülmeye çalışılmaktadır. Buna göre; söz konusu mesafe anılan Kanunun 8 inci maddesinde ifade edilen 5.000 metreden fazla olsa da meskûn saha kavramının büyükşehirler için daha esnek şekilde yorumlanması gerektiği şeklinde değerlendirilmektedir. Zira, büyükşehir belediyeleri; altyapı, ulaşım ve toplu taşıma vb. gibi hizmetleri büyükşehir belediye sınırlarının tamamında yürütmektedir. 6360 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre büyükşehir belediyelerinin sınırları o ilin mülki sınırları olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla, İller İdaresi Genel Müdürlüğüne, "Büyükşehirlerdeki

katılma taleplerinde mesafe şartı aranmama-
lıdır” görüşü uygulamaya da yansıtılmakta-
dır. Mesafe şartı aranmadan katılma mey-
dana gelmişse idari bağlılık değişikliği de
müşterek kararname ile tamamlanma yo-
luna gidilmektedir.

4. SONUÇ

Büyükşehir statüsü olan illerde bir ma-
hallenin bir ilçeden başka bir ilçeye bağ-
lanması ile bir yerleşim biriminin büyük-
şehir statüsü olmayan bir ilden büyükşehir
statüsü olan bir ile bağlanma taleplerinin
öncelikle 5393 sayılı Belediye Kanununun
8 inci maddesine göre değerlendirilmesi,
katılma işlemi iki ilçe arasında sınır deği-
şikliğine sebep olacağından, idari bağlılıkta
meydana gelen değişikliğe paralel olarak,
5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve Sınır An-
laşmazlığı, Mülki Ayrılma ve Birleşme ile
Köy Kurulması ve Kaldırılması Hakkında
Yönetmeliğin ilgili hükümleri doğrultusun-
da mülki sınır değişikliğinin Bakanlığımız-
ca müşterek kararname ile tamamlanması
gerekmektedir.

Büyükşehirlerdeki katılma taleplerin-
de mesafe şartı aranmaması için meskûn
saha kavramının ya esnek yorumlanması,

ya da mevzuatta yapılacak bir düzenleme
ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 8 inci
maddesinde mesafe şartını esnek şekilde
yorumlayacak bir hükmün ilave edilmesi
sağlanmalıdır.

İdari işlemi tesis edecek iki paydaş
birimden birisi Mahalli İdareler Genel
Müdürlüğü, diğeri de İller İdaresi Genel
Müdürlüğüdür. Mevzuatın ne şekilde uygu-
lanacağı konusunda her iki birimce uzlaş-
ma ve uygulama birliğinin tesisi önemlidir.
Ayrıca, Valiliklerdeki uygulama birimleri
olan İl Mahalli İdareler ile İl İdare Kurulu
Müdürlüklerinde görev yapan personele bu
konularla ilgili gerekli eğitim verilmelidir.

Bakanlığımızca mülki ve idari bağlılık
işlemlerinin yürütülmesinde bugüne kadar
genel anlamda uygulanageldiği gibi bundan
sonra da temel kriter; “Kamu yararı dik-
kate alan, kamu hizmet gerekleri ile hukuka
uygun işlem tesis etmek” tir. Bu da, en başta
idari işlemi başlatan valiliklerce işlem dos-
yalarının mevzuata uygun şekilde hazır-
lanmasını, Bakanlıkça işlem dosyalarının
titizlikle incelenmek suretiyle Bakanlık ka-
rarına esas olabilecek görüşlerin oluşturul-
masını gerektirmektedir.

TÜZEL KİŞİLERİN ORTAKLARINA BORÇ VERMESİNİN TEFEÇİLİK SUÇU AÇISINDAN DURUMU

Av. Atilla İNAN

E. Sayıştay Denetçisi

1. GİRİŞ

Hukuk kamu düzenini adalet ilkelerine göre kurmaya ve korumaya yönelik kurallar sistemidir.¹ Sadece adalet tek başına yeterli değildir. Adalet kamu düzeni ile bir anlam ifade eder. Aksi halde yani kamu düzeninin olmadığı bir ortamda adalet kavramı sözde kalır.

Faiz ve ona uygulanacak yaptırımlar sosyal ve ekonomik bir konu olduğu gibi din kuralları içerisinde de yer almıştır. Bu nedenle, faiz ve ona uygulanacak yaptırımlar konusu toplumun ekonomik düzeni ve din kuralları ve adalet duygularının bir sentezi olarak değerlendirilmelidir.

Hukuku uygulayanlar kadar hukuka tabi olanların da konu hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Hukuk, salt hukuk eğitimi alanların uzmanlık olmanı olmaktan ibaret değildir. Toplum içinde yaşamaktan kaynaklanan tüm sosyal ihtiyaç ve ilişkilerimizin bir özetidir, dolayısıyla sosyolojik bir olgudur, felsefi tahlile sorgulamaya ve geliştirilmeye her zaman muhtaçtır.²

Daha önce Türk Ceza Kanununda özel olarak düzenlenmemişken, yeni Kanunda

başlı başına bir suç olarak yer almıştır. Bu durumda, ekonomimizde büyük yeri olan holding şirketlerine bağlı ortaklıklara, şirketlerin ortaklarına borç vermesinin Tefecilik Suçu açısından özel olarak incelenmesi, tüzel kişilerin cezai sorumluluğunun incelenmesini ön mesele haline getirmiştir.

2. TEFEÇİLİĞE UYGULANAN CEZALARIN TARİHÇESİ

1- Osmanlı Dönemi

Kur'an'ı Kerimde faiz hakkında bir çok ayet olmasına karşın, bu konuda bir yaptırım bulunmamaktadır. Bununla beraber, faiz hakkında Ta'zir cezası uygulanmaktadır. Ta'zir cezası ise, Devlet yönetiminin belirleyeceği bir ceza olmaktadır.

Osmanlı Devletinde tefeciliğe uygulanan Ta'zir cezası örneklerinden biri H.1018 tarihli adaletnamedir. *H. 1018 tarihli bir adaletnamede %15'ten fazla aldığı sabit olan tefecilerden faizin geri alınacağı, sahiplerine iade edileceği ve tespit edilenden fazla faiz almaya devam edenlerin tutuklanıp başkente gönderileceği ve müebbet küreğe konulacağı belirtilmektedir...*³

Bir başka deyişle, aşırı faiz alanlara kürek cezası verilmektedir. Kürek cezası ise en ağır

1 Prof. Dr. Necip Bilge Hukuk Başlangıcı

2 Yrd. Doç. Dr. Güncel Önkal – Yrd. Doç. Dr. Özgür Sarı, Suçun Sosyolojisi Cezanın Felsefesi, Sf: VI

3 Doç. Dr. Mustafa Avcı, Elektronik Siyasal Bilimler Dergisi, Yıl 2002, Sayı:1

cezalardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu cezadan kurtulmak için mahkumlar kendi ellerini ve kollarını kesmekteydiler.

Buharlı makinelerin icadından önce gemiler yelkenle hareket eder, hava şartlarının müsait olmadığı zamanlarda ise kürekle yürütülürdü. Osmanlı donanması büyümüş ve harp sebebiyle yeni gemi yapma ve mürettebatını karşılama ihtiyacı çok fazla gemici ve kürekçi personelin bulunmasını gerektirmiş, gönüllü olarak çalışacak yeterli eleman bulunmadığı zamanlarda avarız vergisi, harp esirleri ve köleler (forsa); bunlar da yetmediği zaman suçlular bu insan gücünü karşılamakta kullanılmıştır. Makinenin icadından sonra suçluların gemilerde istihdamı usulü terkedilmiş, ancak kürek tabiri cezanın infaz tarzı olarak kullanılmaya devam etmiştir.⁴

Uygulamada kürek cezası verilerek infaz edilen tefecilik cezası uygulamasına pek rastlanılmamaktadır. Faizin alındığının belirlenmesi ve aşırı olup olmadığının tespitinin zorluğu karşısında, işlerin tefekkürü tavrı faiz alanın cezasının Allah tarafından verileceği şeklinde bir anlayışla sürdürülmüştür.

Yeni TCK'ya ilişkin Hükümet Tasarısında "tefecilik suçu"na ilişkin hüküm bulunmamasına rağmen, söz konusu suç tanımı, TBMM Adalet Alt Komisyonu çalışmaları sırasında, Prof. Dr. İzzet Gönenç'in katkılarıyla Tasarıya eklenmiştir (m.243) ve Alt Komisyonunda kabul edilen şekliyle düzenleme 241. maddede yer almıştır.

OPVİK'nin 17. maddesinde düzenlenen suç ve TCK'nun 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmesine değin uygulanmıştır. Yürürlükte olan son düzenleme aşağıda gösterilmiştir.

"Tefecilik

MADDE 241- (1) Kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi,

4 Doç. Dr. Mustafa Avcı, Elektronik Siyasal Bilimler Dergisi, Yıl 2002, Sayı:1

iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır."

Söz konusu suç tanımına ilişkin madde gerekçesinde şu açıklamalara yer verilmiştir:

"Madde metninde tefecilik fiili suç olarak tanımlanmıştır. Faiz veya başka bir namla da olsa kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para verilmesi, tefecilik suçunu oluşturur. Tefecilik suçu, iktisadi hayatımızda, "senet kırdırma" denen usulle de işlenebilir. Örneğin henüz vadesi gelmemiş bir bononun vadesinden önce başkasına verilerek karşılığında bono üzerinde yazılı meblağdan daha az bir paranın alınması durumunda tefecilik suçu oluşur.

Çünkü, bu durumda bononun el değiştirmesi, kişiler arasında doğmuş olan bir alacak borç ilişkisine dayanmamaktadır. İfade yerinde ise, bu durumlarda, birer ödeme aracı olan bononun veya çekin kendisi satılmakta ve satın alınmaktadır.

İzlenen suç politikası gereğince, kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi cezalandırılmaktadır. Buna karşılık, ödünç para alan kişi cezalandırılmamaktadır."

Yeni TCK'nın "tefecilik suçu"na ilişkin bu maddesi karşısında, 2279 sayılı Kanununun 17. maddesindeki "tefecilik suçu"na ilişkin hükümleri, 1 Haziran 2005 tarihi itibarıyla yürürlükten kalkmıştır. Bu itibarla, 90 sayılı KHK'nin 15. maddesindeki "tefecilik suçu" tanımının ve bu madde hükümlerinin uygulanacağı zamana ilişkin olarak 15. maddesi hükmünün artık uygulama kabiliyeti kalmamıştır.⁵

Suç için öngörülen ceza ise 2279 sayılı Kanunda bir aydan bir seneye kadar hapis cezası, ödünç para verme hakkında

5 İzzet ÖZGENÇ, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XIV, Y.2010, S.1

K.H.K.'nin 15/2 maddesinde 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezasıdır. Oysa, yukarıda metni verilen TCK'nun 24. maddesinde 2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezasıdır. Yani ceza eskiye göre çok artırılmıştır.

3. SON DÜZENLEMELERE GÖRE TE- FECİLİK SUÇU

Tefecilik suçunun tarihsel gelişimi hakkında bilgi vermek yanında, söz konusu suç hakkında Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine göre suçun boyutu hakkında da bilgi vermekte yarar vardır.

Emniyet Genel Müdürlüğünün verilerine göre; "...Ülkemizde tefecilik suçları ile ilgili olarak; 2008 yılında 248 olayda 548 şüpheli, 2009 yılında 578 olayda 1.371 şüpheli, 2010-2011-2012-2013-2014 yıllarında 694 olayda 1.686 şüpheli hakkında yasal işlem yapılmıştır...". Detaylı istatistikî bilgi için bkz. Emniyet Genel Müdürlüğü KOM 2010 Raporu ([http://www.kom.gov.tr/ Tr/Dosyalar/Dosyalar/2010_Raporu.pdf](http://www.kom.gov.tr/Tr/Dosyalar/Dosyalar/2010_Raporu.pdf))⁶

Serbest piyasa ekonomisi kuralıdır. Aksine temel ilkeleri ve bunların uygulaması ciddi ve ödünsüz şekilde gerçekleştirilmelidir. Aksi takdirde, kurallara uyanların, uymayanlara göre dezavantajlı bir duruma düşmeleri ve giderek rekabet edemez hale gelmeleri kaçınılmaz olur. Örneğin, sistem içinde kredi veya finansman sağlayan kişi veya kurum -tefeci olarak nitelenenlerin aksine- hukukun genel ilkeleri ile mevzuattaki normların bağlayıcılığı nedeniyle piyasa koşullarının üstünde faiz oranı belirleyemeyecek, vergisini ödemek durumunda kalacak, düzenli istihdam sağlayacak ve nihayetinde belli kurallar çerçevesinde hareket ettiği için bir dizi mali külfete katlanacaktır. Bu düşünceden hareketle, Kanunun "Topluma Karşı Suçlar" başlıklı üçüncü kısmının

dokuzuncu bölümünde diğer bazı suçlarla birlikte tefecilik fiili de suç olarak düzenlenmek suretiyle, hukuka aykırı çeşitli davranışlarla ekonominin doğal dinamiklerinin ve bunların başında gelen serbest rekabet mekanizmasının işleyişinin bozulması engellenmek istenmiştir. Böylece bir taraftan kamu kaynakları korunurken, diğer taraftan tecrübesizlik, basiretsizlik, bilinçsizlik veya içinde bulunduğu olumsuz koşullar nedeniyle tefeciden ağır koşullarda borç alarak ekonomik yıkımla yüz yüze gelen kişilerin malvarlığı değerleri korunmak istenmiştir. Dolayısıyla, bu düzenleme birden çok hukukî değeri koruyan/ çok hukukî konulu bir suç tipi olarak karşımıza çıkmaktadır.⁷

1- Suçun Konusu

Genel anlamda suçun konusu, tipik hareketin üzerinde gerçekleştirildiği kişi veya şeydir. Bu çerçevede tefecilik suçunun konusu; "para"dır. "Para" sözlük anlamıyla "Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı (olan) kâğıt veya metalden ödeme aracı"dır. 20.02.1930 tarih ve 1567 sayılı "Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun"a dayanılarak çıkarılan 32 sayılı Kararın 2/e maddesine göre ise, "Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türkiye'de tedavülde bulunan veya tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış olan..." paraları ifade etmektedir.⁸

2- Suçun Faili

Suçun faili, kurallara aykırı şekilde kazanç amacıyla ödünç para verendir. Mağdur ise, ödünç para alandır. Söz konusu suç ödünç veren ve alanın birlikte eylemi ile gerçekleştirilebileceği halde mağdur cezaya muhatap olmamaktadır.

6 Prof. Dr. Çetin Arslan, Tefecilik Suçu, Ankara Barosu Dergisi

7 Prof. Dr. Çetin Arslan, Tefecilik Suçu, Ankara Barosu Dergisi

8 Prof. Dr. Çetin Arslan, Tefecilik Suçu, Ankara Barosu Dergisi

Suç ancak gerçek kişileri ilgilendireceği için tüzel kişilerle suçun ilgisi açısından tüzel kişilerin sorumluluğu ayrı bir başlık altında incelenmiştir.

3- Fiil

Maddede suçun unsuru olarak yer alan fiil, “Kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para vermek”tir (TCK md. 241)[33]. Genel anlamda “ödünç verme (İng. lending, loan)”, “Belli bir süre sonra geri ödemek koşuluyla bir başkasına para ya da mal verme”, “Öneli geldiğinde geri alınmak ve ürem sağlamak amacıyla belirli bir süre için ödünç para verme” olduğuna göre; bu suç açısından tipik olan fiil “maddi kazanç elde edilmek amacıyla belli bir vadeye bağlı olarak bir miktar paranın verilmesi”dir. Ancak, gerek maddede tanımlanan gerekse “ödünç para verme”nin sözlük anlamı tefecilik suçunun oluşumuna vücut vermeye elverişli değildir. Zira, burada cezalandırılmak istenen fiil “salt ödünç para verme” değil, “tefecilik yapmak”tır. O halde, tipik bir eksik ceza normu olan bu suçun oluşumu için -“tefecilik” şeklindeki madde başlığı da gözetilerek- ödünç para verme hakkında iş ve işlemler çerçevesinde tefecilik fiilini tanımlayan ve sınırlayan 90 sayılı KHK hükümleri ile “Türk Borçlar Kanunu (TBK)”-nun da göz önünde bulundurulması zorunludur. Konuya bu çerçevede yaklaşıldığında, kelime olarak “tefecinin işi, faizcilik, murabaha, murabahacılık” anlamına gelen ve “Aracı kurumların dışındaki kişiler tarafından yasal faiz oranının çok üzerinde bir faiz oranında borç verme” şeklinde de tanımlanan “tefeciliğin (İng. usury)” bağlayıcı, 90 sayılı KHK’de yapılan tanımları geçerli sayılmalıdır. Gerçekten, söz konusu KHK’ye göre, “...Devamlı ve mutad meslek halinde, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işleriyle uğraşan veya ödünç para verme işlerine ara-

cılık eden ve kendilerine faaliyet izni verilen gerçek kişiler(in)...” (md. 3/1-a) faaliyeti “ikrazatçılık”, “...ikrazatçılık yapmak üzere izin alınmadan, faiz veya her ne ad altında olursa olsun, bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işlemlerinin yapılması veya bu işlerin meslek ittihaz edilmesi ve Kanun Hükmünde Kararname uyarınca alınan ikrazatçılık izni iptal edildiği halde ödünç para verme işlerine devam edilmesi...” (md.9) ise “tefecilik” olarak nitelenmiştir. **Önemle ifade edelim ki, tefeciliğin bu teknik anlamı, 90 sayılı KHK’nin yürürlükte olduğu 13.12.2012 tarihine kadar bağlayıcı olduğu gibi, bir terim olarak hukuk düzenimizdeki yerini aldığından, bu tarihten sonra işlenen fiiller açısından da Yargıtay içtihatları ile geçerliliğini sürdürmektedir.** (Prof. Dr. Çetin Arslan, Tefecilik Suçu)

Kimi yazarlar bir kişiye bir kez ödünç para vermenin suçu oluşturmadığını ileri sürse de, kanunla izin verilenler dışında kalan kişi ve kuruluşların izinsiz olarak para vermesi işinin tefecilik suçunu oluşturacağı savunulmaktadır. Söz konusu hükmün yasalasmasına büyük katkısı olan İzzet Özgenç bu görüştedir.⁹

Sayın Özgenç’e göre;

TCK’nın 241. maddesinin düzenlemesiyle, faiz karşılığı bir başkasına bir defa ödünç para verilmesi halinde, tefecilik suçu tamamlanmaktadır. Suçun oluşması için, tefecilik faaliyetinin süreklilik arz etmesine, bunun meslek olarak ittihaz edilmesine gerek bulunmamaktadır.

Yargıtay, yeni TCK’nın yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihinden önceki dönemde tefecilik suçunun oluşması bakımından, birden fazla kişiye faiz karşılığı olarak borç para

⁹ İzzet Özgenç, age. Sf.543

verilmesini, bu faaliyetin sürekli ve sistemli bir şekilde icrasını, ölçüt olarak aramakta idi:

Yargıtay içtihatlarına göre, “*Tefecilik suçunun oluşması için...; birden fazla kişiye sürekli ve sistemli bir biçimde faiz karşılığı ödünç para*” verilmesi gerekmektedir. (Yargıtay CGK, 03.07.1995, 7-207/236. Ayrıca bkz. 7.CD, 31.05.1999, 6012/6456)

Görüldüğü üzere, Yargıtay, yeni TCK'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonraki içtihatlarında da, tefecilik suçunun oluşması bakımından eski içtihatlarda kabul edilen ölçütlere sadık kalmaktadır.

Yine Yargıtay içtihatlarına göre, “*Tefecilik suçunun oluşabilmesi için, birden fazla kişiye sistemli ve sürekli bir biçimde faiz karşılığı ödünç para verilmesi ...*, (failin) birçok kişiye faiz karşılığı ödünç para vererek çıkar sağla(ması) ve bu işi meslek haline getirmesi gerekmektedir. (Yargıtay 7.CD, 21.06.2006, 2004/36039, 2006/12651; ayrıca bkz aynı Daire, 13.07.2009, 2006/1137, 2009/8423; 22.05.2009, 2006/17545, 2009/5064; 21.02.2007, 2004/20596, 2007/1022; 13.05.2003, 2002/21487, 2003/2670.)

Yargıtay 7. Ceza Dairesi, verdiği pek çok kararında, kişinin somut olayda “başka şahıslara faiz karşılığı ödünç para” verip vermediğinin, faiz karşılığı ödünç para vererek çıkar sağlayıp sağlamadığının, ödünç para verme fiilinin “sistemli bir şekilde” işlenip işlenmediğinin, “süreklilik” taşıyıp taşımadığının, bu işi meslek haline, uğraş haline getirip getirmediğinin araştırılması gerektiğine işaret etmektedir. (Yargıtay 7.CD, 10.02.2010, 2007/1687, 2010//1639; 28.06.2004, 2003/9395, 2004/9069; 09.06.2004, 2003/6742, 2004/7957; 17.06.2003, 2003/642, 2003/4953.)

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Kanuna göre faiz karşılığı olarak borç paranın verildiği anda suç tamamlanmış olmaktadır. (Bkz. Yargıtay 7.CD, 14.07.2009, 2006/11343, 2009/8634.)

Ancak, uygulamada tefeciliğin “süreklilik” arz etmesi gerektiğinin kabulünün zorunlu sonucu olarak, suçun tamamlanma tarihinin “en son ödünç para verilen tarih” olduğu kabul edilmektedir. (Yargıtay 7.CD, 09.06.2004, 2003/6742, 2004/7957.)

Hatta, 7. Ceza Dairesi içtihatlarında, tefecilik suçunun “temadi eden bir suç” (mütemadi suç, kesintisiz suç) olduğu kabul edilmektedir. (Yargıtay 7.CD, 09.11.2009, 2007/3343, 2009/12679. Ayrıca bkz. 7.CD, 27.12.1995, 1995/9780, 1995/10569.)

Her ne kadar 90 sayılı KHK hükümleri sarih veya zımni olarak devam ettiği görülmekte ise de; bu uygulamanın hukuki dayanağı bulunmamaktadır.

Zira, 90 sayılı KHK, gerekli izinler alınmadan veya iznin iptaline rağmen ikrazatçılık faaliyetinde bulunulmasının tefecilik sayılacağına dair hüküm içermektedir (m. 9). 90 sayılı KHK, tefecilik fiilinin suç oluşturabilmesi için, bu faaliyetin temadi etmesi ve meslek olarak icra edilmesi gerektiği yönünde hükümler içermemektedir. Kaldı ki, sonradan yürürlüğe giren TCK'daki bir suç tanımına ilişkin hükümlerin yorumunda bu KHK hükümleri dikkate alınamaz.¹⁰

Türk Ceza Kanunu gerçek kişilerin cezai sorumluluğunu düzenlemektedir. Bu Anayasamızın gereği olan suç ve cezaların şahsiliği ilkesinin de doğal sonucudur. Oysa, holdingler bağlı şirketlere ödünç para verdiğinde durum ne olacaktır? Bunun için tüzel kişilerin cezai sorumluluğunu ayrı başlık altında incelemekte yarar vardır.

¹⁰ İzzet Özgenç, age. Sf.543

4. TÜZEL KİŞİLERİN CEZAI SORUMLULUĞU

TÜZEL KİŞİLER

Roma hukukunda gurupların sorumluluğu, buna karşılık Germen hukukunda aile fertlerinin sadece birinin fiili dolayısıyla bir bütün olarak aile veya klan'ın sorumluluğu kabul edilmekteydi.

Tüzel kişilerin suç faili olup olmayacakları doktrinde tartışmalı bir konudur. Bu hususta üç büyük akım mevcuttur.¹¹

1- Farazi birlik teorisi

Bunlardan *birincisine göre* tüzel kişiyi oluşturan kişiler arasında gerçek bir birlik yoktur. Farazi bir birlik mevcuttur. Bu birliği kanun kabul etmiştir. Özde birlik yoktur. Tüzel kişi soyut bir kurumdur. Bu nedenle Ceza hukuku açısından iradesi olamaz. Oysa, Ceza hukukunda sorumluluğun kaynağı subjektif iradedir. Subjektif iradesi olmayan kimsenin manevî sorumluluğu olamaz ve kusur yeteneğine sahip değildir. Tüzel kişilere cezai sorumluluk tanımak cezaların şahsiliği ilkesi ile bağdaşmaz. (Peccata sous teneant auctores). Çünkü, soyut olarak cezalandırılması gereken kişi tüzel kişidir. Realite ise cezalandırılan irade sahibi gerçek kişidir.

2- Gerçek birlik teorisi

İkinci teoriye göre tüzel kişilerin kendilerini oluşturan kişilerden ayrı bir kimliği ve iradesi mevcuttur. Bu irade tüzel kişinin iradesidir. O halde Ceza hukuku açısından sorumlu olmamaları için bir neden yoktur. Tüzel kişiler bünyelerine uygun olan yaptırımların muhatabı olurlar. Bunlar para cezaları, mesleği icra etmekten men, fesih ruhsatın iptali gibi yaptırımlardır.

3- Kabahatlerden sorumlu sayan görüş

Doktrinde üçüncü akım ise tüzel kişilerin sadece kabahatlerden sorumlu tutulabi-

leceği yönündedir. Bu görüşün kabul edilmiş nedeni kabahatlerin yaptırımlarının idari ve mali para cezaları olmalarıdır.

5. TÜRK CEZA KANUNUNDA TÜZEL KİŞİLERİN SORUMLULUĞU

Tüzel kişilerin cezai sorumluluğu konusunda Kara Avrupası hukuku ikiye bölünmüştür. Başta Fransız hukuku olmak üzere bazı ülkelerin ceza kanunu, tüzel kişilerin suç faili olabileceklerini, dolayısıyla ceza hukuku yönünden fail olmalarının mümkün olduğunu kabul ederken, Alman ve İtalyan hukukları tüzel kişilerin, sorumluluğun temel şartı olan subjektif iradeye sahip olmadıklarını, bu nedenle ceza hukuku yönünden sorumlu olamayacaklarını kabul etmişlerdir.¹²

Yeni Türk Ceza Kanunu ceza sorumluluğunun şahsi olduğunu, tüzel kişilerin sorumlu olmaları için gerekli olan subjektif iradelerinin bulunmadığı gerekçesiyle tüzel kişilerin ceza sorumluluğunu kabul etmemiş, ancak tüzel kişilerin faaliyetlerini icra dolayısıyla kendilerine verilen izni kötüye kullanarak kazanç sağlamış olmaları nedeniyle haklarında güvenlik tedbiri uygulanacağını kabul etmiştir (md. 60).

Söz konusu güvenlik tedbirleri faaliyet izninin iptali ve elde edilen kazancın müsaderesidir. Ancak, eğer tüzel kişiye uygulanacak güvenlik tedbiri yaptırımı, işlenen fiile göre daha ağır sonuçlar doğuracaksa, hakim bu tedbirlere hükmetmeyebilecektir. (md. 60/3). Başka bir ifadeyle onlarca işçi çalıştıran bir şirketin faaliyet iznini iptal etmeyebilecektir. Ancak, hukuka aykırı kazancını müsadere edebilecektir. Bu tedbirlerin uygulanabileceğini kanun öngörmesi gerekir (md. 60) Bunun anlamı kanunların, tüzel kişilerin sorumluluğuna ilişkin 60. madde paralelinde düzenleme yapması ve aynı zamanda içeriğinde bu hükümleri teyit etmesidir.

¹¹ Prof. Dr. Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler

¹² Prof. Dr. Doğan Soyaslan, age

Tüzel kişilerin cezai sorumluluğu konusunda Kabahatler Kanununun 43/A maddesinin gerekçesi aydınlatıcı olacaktır.¹³

43/A DEĞİŞİKLİĞİ İLE İLGİLİ GENEL GEREKÇE

Sınraşan suçların giderek yaygınlaştığı günümüzde, uluslararası boyutta en fazla tartışılan konulardan birini de “yolsuzlukla mücadele” oluşturmaktadır. Gerek bireysel olarak gerek organize suç örgütleri aracılığıyla işlenen yolsuzluk eylemleri, çok çeşitli suç tiplerini bünyesinde barındırmakta; suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanmasından, rüşvet, özel ve kamu sektöründe yolsuzluk, tüzel kişilerin sorumluluğu gibi birbiriyle doğrudan ya da dolaylı bağlantılı muhtelif hukuki mülahazaları ilgilendirmektedir. Bu bağlamda, Avrupa Birliği (AB) ile tam üyelik müzakereleri ve Ülkemizin üyesi olduğu Avrupa Konseyi (AK) ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi uluslararası kuruluşlar nezdinde yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin birbiriyle örtüştüğü gözlemlenmektedir.

Avrupa Birliği müzakereleri sürecinde yolsuzlukla mücadele konusu; “özgürlük, güvenlik ve adalet”, “sermayenin serbest dolaşımı”, “mali kontrol” gibi birden fazla müktesebat başlığında ele alınmakta olup; bunlardan “sermayenin serbest dolaşımı” fashında, “Ülkemizin karapara aklanmasının önlenmesine ilişkin mevzuatını müktesebatla uyumlaştırması” hususu müzakerelerin başlaması için açılış kriteri olarak öngörülmüştür. Nitekim bu hususlar, 2007 Türkiye İlerleme Raporunda da vurgulanmıştır. Diğer yandan, OECD bünyesinde çalışmalarını yürüten Mali Eylem Görev Gücü (FATF) ve Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Çalışma Grubu Tavsiye Kararları ile Avrupa Kon-

seyi bünyesindeki Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) tavsiye kararları; karapara aklama da dahil olmak üzere yolsuzlukla mücadele ile ilgili mevzuatımızda muhtelif değişiklik çalışmalarını gündeme getirmiştir.

Bu bağlamdaki uluslararası yükümlülüklerimizi yerine getirmek amacıyla hazırlanan Tasarıyla Türk Ceza Kanununda, Ceza Muhakemesi Kanununda, Kabahatler Kanununda ve Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda çeşitli değişiklikler yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Türk Ceza Kanununun 20. maddesinde tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımı uygulanamayacağı, ancak suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbirlerinin uygulanabileceği düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanununun 60. maddesinde ise tüzel kişiler hakkında uygulanabilecek güvenlik tedbiri olarak faaliyet izninin iptali ve müsadere kararı verilebileceği düzenlenmiştir. Bir özel hukuk tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde ve bu tüzel kişinin yararına olarak bir suç işlenmesi halinde, tüzel kişi bakımından adli para cezasına hükmetmek mümkün değilse de, bu tüzel kişilerin faaliyetlerinin hukuk zemininde disipline edilebilmesini temin amacıyla, organlarını oluşturan veya temsilcisi sıfatını taşıyan kişilerin en azından dikkat ve özen yükümlülüğünü vurgulamak için; belirli suçların bir özel hukuk tüzel kişisinin yararına olarak işlenmesi halinde, bu suçları işleyen kişiler hakkında mahkumiyet kararı verildiği takdirde, ayrıca bu tüzel kişi hakkında da idari para cezası verilebilmesine imkan tanımak gerekmiştir. Yapılan düzenlemede, tüzel kişinin yararına olarak işlenen suçlar sayma yöntemi ile belirlenmiştir.

Yolsuzlukla mücadele ile ilgili olarak taraf

13 Atilla İnan, İbrahim Demir, Kabahatler Hukuku, Sf.258)

olduğumuz sözleşmeler bakımından uluslar arası alanda maruz kaldığımız eleştirilerin önüne geçmek amacıyla, **Kabahatler Kanununa eklenen yeni bir maddeyle, bir özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcisi ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen bir kişi tarafından, yolsuzluk olarak nitelenen bazı suçların tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde, tüzel kişiye de idari para cezası verilmesine imkan tanınmıştır.**

6. SONUÇ

Tüzel kişilerin cezai sorumluluğu olmayacağı açıktır. Ancak, onlar kuruluş amaçları içinde çalışmalarını nedeniyle suç konusu bir eylemde bulunabilirler. Bu durumda çalışmanın kuruluş amacı içinde olup olmaması ve eylem sonucunda tüzel kişinin yarar sağlaması önemlidir. Eğer yarar sağlamışsa, eyleme ilişkin karara katılan yönetici ve yönetim kurulu üyeleri suçlu sayılmaktadır. Bununla beraber somut bir karar olmaksızın firma yarar sağlamışsa, Kabahatler Kanununun 41. maddesine göre idari para cezası uygulanması gerekecektir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Doç. Dr. Mustafa Avcı, Osmanlı Döneminde Kürek Cezası, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi

Prof. Dr. Necip Bilge, Hukuk Başlangıcı

Prof. Dr. Necip Bilge, Ku'ran'da Faiz

Yrd. Doç. Dr. Güncel Önkol – Yrd. Doç. Dr. Özgür Sarı, Suçun Sosyolojisi ve Ceza Felsefesi

Kur'anı Kerim Meali, Diyanet Kurumu Yayını

Prof. Dr. Çetin Arslan, Ankara Baro Dergisi

Prof. Dr. İzzet Özgenç, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XIV

Prof. Dr. Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler

Atilla İnan – İbrahim Demir, Açıklamalı Kabahatler Hukuku

ARAZİ ve ARSA DÜZENLEMESİ İŞLEMLERİNİN İPTALİNE İLİŞKİN YARGI KARARININ BELEDİYELER TARAFINDAN YERİNE GETİRİLMESİ-1

Suat ŞİMŞEK

Maliye Bakanlığı Millî Emlak Kontrolörü

1. GİRİŞ

İmar planlarının uygulama işlemlerinden biri olan arazi ve arsa düzenlemesi (parselasyon) işlemleri, bireysel idari işlem niteliği taşırlar. Bu nedenle diğer idari işlemler gibi bu işlemler de idari yargıda iptal davasına konu edilebilirler. Parselasyon işlemleri, İmar Kanununda ve İmar Kanununun 18 inci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlenmesi ile İlgili Esaslar Hakkında Yönetmelikte sayılan pek çok unsurdan oluşan bir işlem niteliğindedir. Bu nedenle, bu unsurlardan birisinin hukuka aykırı olması durumunda parselasyon işleminin iptal edilmesi gerekir.

İdari yargıda bazı iptal kararları kendiliğinden sonuç doğurur. Bazı iptal kararı ise kendiliğinden sonuç doğurmaz, bunların uygulanabilmesi için idarenin bir takım işlemler yapması gerekir. Arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerinin idari yargı tarafından iptal edilmesi durumunda da, idari işlem ortadan kalkar, ancak iptal kararının sonuç doğurabilmesi için, düzenlemeyi yapan idarenin bazı işlemler yapması gerekir.¹

Uygulamada iptal kararının sonuç doğurabilmesi için yapılması gereken işlemler ve bu işlemlerin yerine getirilmemesi duru-

munda yapılabilecek işlemler konusu yeterince açık değildir. Gerçekten de belediyelerin parselasyon işlemlerinin kontrol etmekte ve denetlemekle yükümlü olan idarelerin (TKGM, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı-Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü) arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerinin iptal edilmesi durumunda belediyeler tarafından yapılması gereken işlemlere dair bir mevzuatı bulunmamaktadır. Ayrıca, belediyelerin yargı kararını yerine getirmemesi durumunda açılacak davalar konusunda Yargıtay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Danıştay içtihatları arasında farklılıklar bulunmaktadır.²

Bu çalışmamızda, arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerinin idari yargı tarafından iptal edilmesinin hukuki sonuçlarını, iptal kararı üzerine belediyeler tarafından yapılması gereken işlemler ve bu işlemler belediyeler tarafından yerine getirilmezse açılacak davalar açıklanacaktır. Bu kapsamda ilk olarak iptal kararının, davacı ve tapu sicili açısından sonuçları; sonrasında ise iptal kararının idare tarafından ne şekilde uygulanacağı izah edilecektir. Son bölümde yargı kararı idare tarafından yerine getirilmezse yapılabilecek işlemler izah edilecektir.

1 Şimşek, Suat (2014) "Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemlerinin İptaline İlişkin Yargı Kararının Sonuçları ve Eski Halin İh-yası İçin Açılacak Davalarda Görevli Yargı Meselesi, s: 295

2 Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere İtiraz ve Dava, s: 447

Çalışmamızın ilk bölümünde arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerinin idari yargı tarafından iptal edilmesinin hukuki sonuçları ve iptal kararı üzerine belediyeler tarafından yapılması gereken işlemler açıklanacaktır.

2. YERİNE GETİRME ZORUNLULUĞU

İdari yargı tarafından verilen iptal kararları geçmişe etkili olarak sonuç doğurur ve işlem hiç yapılmamış gibi addedilir. Ancak, bazı idari işlemlerin yargı tarafından iptal edilmesi, kendiliğinden sonuç doğurmaz. Bu kararların idare tarafından işlem tesis edilerek uygulanması gerekir. Parselasyon işlemi de bu tür idari işlemlerdendir. Arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerinin iptal edilmesi, geçmişe etkili olarak sonuç doğurur, ancak bu sonuç kendiliğinden ortaya çıkmaz.³ Sonucun, idare tarafından işlem tesis edilerek ortaya çıkarılması gerekir.

İdari Yargılama Usulü Kanununun 28 inci maddesi gereği idareler, idari yargı makamlarının verdikleri iptal kararlarını en geç 30 gün içinde yerine getirmek zorundadır. Madde hükmüne göre “Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez.”

Bu kapsamda, parselasyon işleminin iptal gerekçesi dikkate alınarak idarece iptal kararının yerine getirilmesi gerekir. Sorunlar, yargı kararının gerekçeleri dikkate alınmadan, yeni bir uygulama imar planı ve bu plana dayalı parselasyonla çözülemez.⁴

3 Şimşek, Suat (2017) Açıklamalı-İçtihatlı ve Örnek Dilekçelerle İmar Davaları Rehberi, s: 661

4 Kaya, Mustafa (1998) “İmar Uygulamalarının İptaline Yönelik Adli ve İdari Yargıca Verilen Kararların İnfazı”, s: 25-26

3. YARGI KARARININ YERİNE GETİRİLMESİ İÇİN İDAREYE BAŞVURU

3.1. İdareye Başvurunun Zorunlu Olup Olmadığı

İdareler yargı kararını, herhangi bir başvuru olmasa bile yerine getirmek zorundadırlar. Bu açıdan bakıldığında yargı kararının uygulanması için ilgililerin idareye başvuruda bulunmaları zorunlu değildir.

Danıştay 6. Dairesinin 04.11.2011 tarihli ve E:2009/3446, K:2011/4308 kararında vurgulandığı üzere 2577 sayılı Kanunun 28. maddesinde yer alan ve idarenin yargı kararlarının icaplarına göre en geç otuz gün içinde işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecbur olduğu yolundaki hükmün, otuz günlük sürenin geçirilmesi ve ilgililerin bu sürenin geçirilmesi üzerine hemen tekrar yargı yoluna başvurmaması durumunda idareleri kararı uygulama zorunluluğundan kurtarmayacağı açıktır.⁵

Bu karar da gösterir ki idareler kendilerine herhangi bir başvuru olmasa dahi yargı kararlarını yerine getirmek üzere gerekli işlemleri tesis etmek zorundadır. Aynı karara göre lehine hüküm verilen ilgili, ilamın kendisine tebliğinden itibaren 10 yıl içinde idareye başvurarak ilam gerekçelerinin yerine getirilmesini isteyebileceği gibi 2577 sayılı Kanunun 28 inci maddesi hükmü uyarınca kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde mahkeme kararı gereğini yerine getirmeyen idareye karşı sonraki 60 gün içinde iptal kararına göre işlem yapılmaması nedeniyle uğradığı zararın tazmini istemiyle dava açılacağı de kabulü gerekmektedir.

Bu durumda ilgili kişilerin, kararın kendilerine tebliğinden itibaren yargı kararını 30 gün içerisinde yerine getirmeyen idare aleyhine 30 günlük sürenin bitiminden itibaren 60 günlük süre içerisinde tazminat

5 Şimşek, Suat (2017) Açıklamalı-İçtihatlı ve Örnek Dilekçelerle İmar Davaları Rehberi, s: 661

davası açma hakları olduğu gibi kararın tebliğinden itibaren 10 yıllık genel zamanaşımı süresi içerisinde idareye başvurup idarenin açık ya da zımnî ret cevabı üzerine 60 gün içerisinde dava açma hakları bulunduğu görülmektedir.⁶

3.2. Başvuruda Süre ve Zaman Aşımı

Danıştay 6. Dairesinin, yargı kararının yerine getirilmesi için idareye yapılacak başvuruda zamanaşımı süresine ilişkin içtihatları çelişkilidir.⁷ Danıştay 6. Dairesinin 30.01.2007 tarihli ve E:2004/831, K:2007/453 sayılı kararında, Danıştay 6. Dairesinin 11.11.1992 tarihli kararının tebliğinden sonra 30.09.2002 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunduğu karar verilmiştir.

Buna karşılık aynı Dairenin 04.11.2011 tarihli ve E:2009/3446, K:2011/4308 sayılı kararında “Ayrıca lehine hüküm verilen ilgili, ilamın kendisine tebliğinden itibaren 10 yıl içinde idareye başvurarak ilam gereklerinin yerine getirilmesini isteyebileceği gibi 2577 sayılı Yasa’nın 28. maddesi hükmü uyarınca kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde mahkeme kararı gereğini yerine getirmeyen idareye karşı sonraki 60 gün içinde iptal kararına göre işlem yapılmaması nedeniyle uğradığı zararın tazmini istemiyle dava açılabilmesinin de kabulü gerekmektedir. 10 yıllık süre idareye başvuru süresi olup dava açma süresi değildir.” ifadelerine yer verilmiştir. Bu karara göre ise 10 yıllık genel zamanaşımı süresinde idareye başvurularak yargı kararının yerine getirilmesinin talep edilmesi mümkündür.

4. YERİNE GETİRME ŞEKLİ

4.1. Genel Olarak

Parselasyonun iptali üzerine yapılacak

işlem, idari yargının iptal gerekçesine göre değişmektedir. Eğer iptal gerekçesi, şekil eksikliklerine dayanıyorsa bu tür eksikliklerin iptal kararından sonra yerine getirilerek parselasyon işleminin sağlıklı hale getirilmesi mümkündür.⁸ Örneğin, düzenlemeye ilişkin encümen kararında belirtilmeyen bir parsel hakkında açılan dava neticesinde verilen iptal kararı üzerine yeni bir encümen kararı verilerek bu parsel de düzenlemeye dâhil edilebilir. Benzer şekilde, parselasyon işlemlerine ilişkin toplantılara katılmaması (5393 sayılı Belediye Kanununun 35. maddesine göre encümen başkan ve üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü encümen toplantılarına katılmazlar) gereken encümen üyelerinin katılmaları nedeni ile iptal kararı verilmiş ise, bu üyelerin katılmadığı yeni bir encümen kararı alınarak yargı kararı yerine getirilir.⁹

Ancak iptal kararı; yanlış DOP kesilmesi, hatalı ferdileştirme, hatalı tahsis gibi doğrudan arazi ve arsa düzenlemesi işleminin kendisini ilgilendiren sakatlıklara dayanıyor ise, bu durumda ilgili belediye ya da özel idarenin geri dönüşüm cetvelleri düzenleyerek dava konusu parselleri eski haline getirmesi gerekir.¹⁰ Bir başka ifadeyle iptal kararının gereğinin yerine getirilmesinin ilk aşaması kök parsellere dönüş cetvellerinin hazırlanması, onanması ve tapu kayıtlarında değişiklik olmuşsa eski hale dönüş yapılarak, ilgilisi açısından parselasyon öncesi hukuki duruma yeniden gelinmesinin sağlanmasıdır.¹¹ Düzenlenen geri dönüşüm cetvellerine göre

6 Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere İtiraz ve Dava, s: 447

7 Şimşek, Suat (2014) “Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemlerinin İptaline İlişkin Yargı Kararının Sonuçları ve Eski Halin İh-yası İçin Açılacak Davalarda Görevli Yargı Meselesi, s: 295

8 Şimşek, Suat (2014) “Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemlerinin İptaline İlişkin Yargı Kararının Sonuçları ve Eski Halin İh-yası İçin Açılacak Davalarda Görevli Yargı Meselesi, s: 295

9 Şimşek, Suat (2017) Açıklamalı-İçtihatlı ve Örnek Dilekçe-lerle İmar Davaları Rehberi, s: 664

10 Şimşek, Suat (2014) “Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemlerinin İptaline İlişkin Yargı Kararının Sonuçları ve Eski Halin İh-yası İçin Açılacak Davalarda Görevli Yargı Meselesi, s: 296

11 Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere İtiraz ve Dava, s: 451

kök parselde döndürülen miktarın, parselin düzenlemeye giren eski yüzölçümüne eşit olması gerekir.

Geri dönüşüm cetvellerinin, İmar Kanununun 19. maddesi gereğince encümen tarafından onaylanması gerekir.¹² Bu husus, yetki ve şekilde paralellik ilkesinin de gereğidir. Encümen kararında iptal edilen uygulamanın varsa numarasının ve imar adalarının numaralarının belirtilmesi gerekir. Encümen tarafından onaylanan geri dönüşüm cetvellerinin bir ay süre ile askıda tutulması da gerekir.

Parselasyonu yapan idarenin, geri dönüşüm cetvelleri ile birlikte yeni bir parselasyon işlemi yapılması da mümkündür. Ancak, önemle vurgulanması gereken bir nokta şudur ki, iptal kararından sonra ikinci kez yapılacak parselasyon işleminin kök parseller esas alınarak yapılması gerekmektedir. Ancak böyle bir durumda, yargı kararı uygulanmış olur. Yani iptal kararından sonra ikinci kez yapılacak düzenleme ancak düzenleme öncesi duruma dönüş sağlandıktan sonra ve kök parseller üzerinden yapılabilir.¹³

Danıştay kararları da bu yöndedir. Danıştay 6. Dairesinin 24.10.2003 tarihli ve E:2002/2368, K:2003/5127 sayılı kararına göre bir bölgede parselasyon işleminin mahkemece iptal edilmesi halinde, düzenlemenin yapıldığı bölgede kadastral mülkiyete dönüş sağlanmış olacağından, yeni yapılan düzenlemenin, kadastral durum dikkate alınmak suretiyle yapılması gerekirken, iptal edilen düzenlemede yer alan parseller üzerinden yapılan düzenlemede mevzuata uyarlık bulunmamaktadır. Aynı Dairenin 08.03.2006 tarihli ve E:2004/1082, K:2006/953 sayılı kararında da, parselasyon işleminin iptal edilmesi halinde, yargı kararının uygulan-

mış sayılabilmesi için, kök parselde dönüşüm yapılarak işlem yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

4.2. İptal Kararından Önce Mülkiyeti Değişen Taşınmazların Durumu

İptal kararının tapudaki kaydı yolsuz tes-cil haline getireceği yukarıda açıklanmıştı. Ancak iptal kararına kadar, iptal kararına konu olan parsellerin ya da bu parseller üzerinde kat mülkiyeti esasına kurulan bağımsız bölümlerin satış vb. suretle malikinin değişmiş olması muhtemeldir. Böyle bir durumda, parselasyon işleminin iptal edilmesi, sonradan taşınmazı elde eden üçüncü kişilerin durumunu tartışmalı hale getirmektedir.

Parselasyon işleminin idari yargı tarafından iptal edilmesi, işlemi en başından itibaren geçersiz ve tapu sicilini yolsuz kılmaktadır. **Ancak, iptal tarihine kadar tapu siciline güvenerek iyi niyetle taşınmaz edinen kişilerin bu edinimlerinin korunması hukuk devleti ilkesinin gereğidir.**¹⁴

Üstelik Medeni Kanununun 1023. maddesi tapu siciline dayanarak iyi niyetle mülkiyet veya başka bir aynı hak kazanan kişinin bu kazanımlarının korunmasını emretmektedir. Bu nedenle, parselasyon işleminin iptalinden önce iyi niyetle taşınmaz edinen kişilerin bu edinimlerinin korunması ve geri dönüşüm cetvellerinin buna göre düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyiz.¹⁵

4.3. İptal Kararından Sonra Mülkiyeti Değişen Taşınmazların Durumu

Parselasyona ilişkin olarak, idari yargı tarafından verilen iptal kararından sonra taşınmazı edinen kişilerin durumu ise tartışmalıdır.

12 Köktürk, Erdal (2007) Arsa Düzenlemeleri ve Yargı İlişkisi, s: 50

13 Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere İtiraz ve Dava, s: 452

14 Şimşek, Suat (2014) "Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemlerinin İptaline İlişkin Yargı Kararının Sonuçları ve Eski Halin İhtiyacı İçin Açılacak Davalarda Görevli Yargı Meselesi, s: 297

15 Şimşek, Suat (2017) Açıklamalı-İçtihatlı ve Örnek Dilekçelerle İmar Davaları Rehberi, s: 665

Bazı yazarlar, iptal kararından sonra aynı hak edinen kişilerin Türk Medeni Kanununun 1023. maddesinin getirdiği korumadan yararlanamayacağını vurgulamaktadır. Örneğin, Erdal Köktürk'e göre parselasyonun iptalinden sonra, iptal tarihi ile düzenleme öncesi duruma dönüş arasında geçen süre içerisinde tapu kayıtları yolsuz tescil halini almaktadır; sebepten ve illetten yoksun duruma düşen bir tapu kaydına dayanan kişi, iyi niyetli olsa bile, gerçekte bu iyi niyet var olmayan bir tasarrufta hukuksal sonuç vermez; taşınmazı edinen üçüncü kişi, iyi niyet savında bulunamaz.¹⁶ Bu yazarlara göre arazi ve arsa düzenlemesi işleminin idari yargı tarafından iptal edilmesi durumunda, iptal kararından sonra üçüncü kişilerin tapu siciline güvenerek iyi niyetli olsa bile edinimleri korunamaz; bundan dolayı bu aşamada edinilen mülkiyetin, geri dönüşüm esnasında korunmasına da imkân yoktur.

Ancak, biz bu görüşe katılmıyoruz. Bizim düşüncemize göre, bu konuda, taşınmazı edinen kişinin iyi niyetli olup olmamasına göre karar vermek gerekir. Çünkü 4721 sayılı Kanununun 1023. maddesi iyi niyetli edinimleri korumaktadır.

Bu görüşümüze paralel olarak, taşınmazı edinen kişi, iptal kararını bilmiyor ise ve bilebilecek durumda da değil ise edinimlerinim, tapu siciline güven ve iyi niyet ilkesi kapsamında korunması gerektiğini düşünüyoruz.¹⁷ Kanaatimize göre, arazi ve arsa düzenlemesine ilişkin iptal kararı tapu kütüğünün beyanlar hanesine işlenmemiş ise, iptal kararından sonra da üçüncü kişilerin edinimlerinin Türk Medeni Kanununun 1023 üncü maddesi kapsamında korunması gerekir.¹⁸ Çünkü 1023 üncü madde yalnız-

ca geçerli tapu kaydına dayanılarak kazanılan hakları değil, daha ziyade yolsuz tescil kaydına dayanılarak yapılan kazanımları korumaktadır. Doktrindeki hakim görüş de budur. Örneğin, Oğuzman ve Seliçi, ister kurucu unsurlar eksik veya sakat olduğu için başlangıçta yolsuz olsun, isterse geçerli bir tescil aynı haktaki değişiklik yüzünden geçiği aksettirmez hale gelmiş olsun, bu tescilini 1023 üncü maddenin uygulanmasına ve üçüncü kişilerin bu maddeye dayanarak iyi niyetle hak kazanmalarına imkan vereceğini ileri sürmüşlerdir. Arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerine dayanılarak tapu siciline tescil edilen haklar da başlangıçta geçerli olmasına rağmen, idari yargının iptal kararı sonrasında, tescilin sebebi ortadan kalkmakta ve tescil yolsuz hale gelmektedir. Yolsuz tescile dayalı kazanımların da 1023 üncü madde kapsamında korunması gerekir. Bu nedenle iptal kararından sonra da taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı aynı hak edinen kişilerin bu edinimleri, 1023 üncü madde kapsamına girer.

Buna karşılık arazi ve arsa düzenlemesine ilişkin iptal kararını bilen veya bilebilecek durumda olan kişilerin edinimlerinin 1023. madde kapsamında korunamayacağını düşünüyoruz. Çünkü 1023. maddenin uygulanabilmesi için üçüncü kişinin iyi niyetli olması gerekir. Bu nedenle parselasyon işleminin iptal edildiğini bilen ya da bilebilecek durumda olan kişilerin, iptal kararından sonra edindikleri aynı haklar, korunamaz. Medeni Kanun'un 1023. maddesine göre bir aynı hak yolsuz olarak tescil edilmiş ise, bunu bilen veya bilmesi gereken üçüncü kişi bu tescile dayanamaz. Bu kapsamda örneğin parselasyonun iptal edildiği tapu sicilinin beyanlar hanesine işlenmiş üçüncü kişinin iyi niyetli olması ve kazanımının korunması söz konusu olmayacaktır.¹⁹

16 Köktürk, Erdal (2007) Arsa Düzenlemeleri ve Yargı İlişkisi, s: 49

17 Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere İtiraz ve Dava, s: 453

18 Şimşek, Suat (2017) Açıklamalı-İçtihatlı ve Örnek Dilekçe-lerle İmar Davaları Rehberi, s: 666

19 Şimşek, Suat (2014) "Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemlerinin İptaline İlişkin Yargı Kararının Sonuçları ve Eski Halin İh-yası İçin Açılacak Davalarda Görevli Yargı Meselesi, s: 297

4.4. Düzenleme Ortaklık Payının İadesi Meselesi

Parselasyon işlemi iptal edildiğinde, geri dönüşüm cetvelleri hazırlanarak düzenleme öncesi duruma dönüş yapılması gerektiği daha önceki bölümlerde ifade edilmişti. Bu bölümde bir başka konuya değinilecektir. Bilindiği üzere, arazi ve arsa düzenlemesi işleminde uygulamaya giren taşınmazlardan DOP kesilmektedir. **Geri dönüşüm cetveleri hazırlanırken, kesilen bu DOP'un da aynen iade edilmesi gerekir.**²⁰

Verilecek hisse miktarı nasıl tespit edilir? Öncelikle şunu belirtelim: $i =$ imar parseline yapılan tahsis; $k =$ kadastro parselinin yüzölçümünü; $d =$ DOP oranını göstermek üzere, imar parseline yapılacak tahsis miktarı (kadaastro parselden DOP kesildikten sonra malike verilecek imar parseli miktarı), $i = k - (k \times d)$ formülü ile hesaplanır.

Bu formülü biraz değiştirerek, $i = k \times (1 - d)$ şeklinde yazabiliriz. Eşitliğin her iki tarafını $(k \times i)$ ile çarparsak formülümüz, $k = i / (1 - d)$ halini alır ki, bu formül bize kadaastro parseline DOP ilave edilerek iade edilmesi gereken miktarı verir. Formüle göre; imar parseli yüzölçümünü, DOP oranının 1 rakamından çıkarılması ile sonucu hesaplanan rakama bölünerek kadaastro parseline iade edilmesi gereken miktar tespit edilir. Örneğin; imar parseli yüzölçümü 600 m^2 ve DOP oranı %40 ise kadaastro parseline iade edilecek miktar; $k = i / (1 - d) = 600 / (1 - 0,40) = 600 / 0,60 = 1.000 \text{ m}^2$ olarak tespit edilir.

Ancak, uygulama iptal edilmeden önce satış vb. yollarla el değiştiren taşınmazlarda DOP'un eski malike mi, yoksa yeni malike mi iade edileceği tartışma konusu olmaktadır. Bu konuda henüz herhangi bir içtihat bulunmamasına karşın genel görüş DOP'un

yeni malike iadesi yönündedir²¹. Burada kullanılması mümkün en uygun kriter, yeni malikin kazanımının korunup korunmayacağıdır. Eğer yeni malikin edindiği aynı hakkın, bir önceki bölümde açıkladığımız şekilde korunması gerekiyor ise DOP yeni malike iade edilmelidir.

Gelecek Bölüm

Çalışmamızın gelecek bölümünde “Yargı Kararının Yerine Getirilmemesi Halinde Açılacak Davalar” konusunu açıklamaya başlayacağız.

KAYNAKÇA

Kaya, Mustafa (1998) “İmar Uygulamalarının İptaline Yönelik Adli ve İdari Yargıca Verilen Kararların İnfazı” Tapu ve Kadaastro Dergisi, Yıl: 1998, Sayı: 23

Koçak, Hüseyin ve Beyaz, Metin (2007) İmar Uygulamaları, Ankara, Özkan Matbaacılık, 2007

Köktürk, Erdal (2007) Arsa Düzenlemeleri ve Yargı İlişkisi, TMMOB Harita ve Kadaastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yayınları, İstanbul, 2007

Şimşek, Suat (2014) “Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemlerinin İptaline İlişkin Yargı Kararının Sonuçları ve Eski Halin İhyası İçin Açılacak Davalarda Görevli Yargı Meselesi, Adalet Dergisi, Yıl:2014, Sayı:48, (s. 291/308)

Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere İtiraz ve Dava, Seçkin Yayıncılık, 2016, Ankara

Şimşek, Suat (2017) Açıklamalı-İçtihatlı ve Örnek Dilekçelerle İmar Davaları Rehberi, Seçkin Yayıncılık, 2017, Ankara

20 Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere İtiraz ve Dava, s: 454

21 Koçak, Hüseyin ve Beyaz, Metin (2007) İmar Uygulamaları, s: 78

BELEDİYE BAŞKANLARININ BELEDİYE GELİRLERİ AÇISINDAN MALİ SORUMLULUKLARI

Ayşe Çiğdem TAŞPINAR

Gelir Uzmanı

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Seçim ile iş başı yapar ve başkanlığı ölüm ve istifa hâllerinde kendiliğinden sona erer. Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapılıncaya kadar belediye başkanlığına büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme yapılır. Görevlendirilecek kişinin belediye başkanı seçilme yeterliğine sahip olması şarttır. Belediye başkanı izin, hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı hâllerde, bu süre içinde kendisine vekâlet etmek üzere, belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendirir.

Belediye başkanlığı ile ilgili yukarıdaki kısa bilgilerden sonra belediye sevk ve idaresinin başı olan belediye başkanının belediye gelirleri ile ilgili işlemler açısından sorumluluğunun olup olmadığı makalemizin konusunu oluşturacaktır.

2. BELEDİYE BAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ

Belediye başkanının görev ve yetkileri 5393 sayılı Belediye Kanununun 38 inci maddesinde açıklanmıştır. Buna göre;

a) Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.

b) Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.

c) Belediyeyi Devlet dairelerinde ve diğer yerlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.

d) Meclise ve encümene başkanlık etmek.

e) Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.

f) **Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.**

g) Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak.

h) Meclis ve encümen kararlarını uygulamak.

i) Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek.

j) Belediye personelini atamak.

k) Belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetlemek.

l) Şartsız bağışları kabul etmek.

m) Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.

n) Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak.

o) Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak.

p) Kanunlarla belediyeye verilen ve belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

3. BELEDİYE BAŞKANLARININ BELEDİYE GELİRLERİ AÇISINDAN MALİ SORUMLULUKLARI

5018 Sayılı Kanunun üst yöneticinin sorumluluğunun yer aldığı 11 inci maddesinde, üst yöneticinin mahalli idarelerde meclisine karşı sorumlu olacağı belirtilmiştir. 5018 ve 6085 sayılı Kanunlarda, üst yöneticilerin münferiden veya diğer görevlilerle birlikte mali sorumluluğa ortak olacağına dair hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Aşağıda açıklandığı üzere, üst yöneticinin yürürlükteki sistemin sağlıklı işleyişini temin zımında önleyici tedbirleri de içeren ve mali sorumluluğa iştiraki tazammun etmeyen bir genel gözetim ve izleme sorumluluğu bulunmaktadır ki, bu da sadece belediye meclisine karşı olan idari bir sorumluluktur.

5018 sayılı Kanunun "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde de ifade edildiği üzere, bu Kanun; esas olarak kalkınma planları ve programlarında yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu

mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda "Bakanların ve Üst Yöneticilerin Hesap Verme Sorumluluğu" başlıklı dördüncü bölümün 11 inci maddesi üst yöneticilerin hesap verme sorumluluğunu,"

- *İdarelerin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanması,*
- *Sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımının sağlanması,*
- *Kayıp ve kötüye kullanımın önlenmesi,*
- *Mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi ve izlenmesi,*
- *Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi,*

olarak belirlenmiştir,

Ayrıca, bu sorumluluğun gereklerinin; harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi, iç denetçiler aracılığıyla yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

5018 sayılı Kanun ile kamu yönetiminde oluşturulan yeni sistem çerçevesinde, kamu idarelerinin, mali yönetim ve kontrol sistemlerini, harcama birimlerini, muhasebe ve mali hizmetler ile ön mali kontrol ve iç denetim birimlerini oluşturmaları gerekmektedir.

5018 sayılı Kanunun 32 ve 33 üncü maddelerinde ve 14.06.2007 tarih ve 5189 sayılı Sayıştay Genel Kurulu Kararında mali sorumluların harcama yetkilisi ve gerçekleştir-

me görevlileri olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, 31 Aralık 2005 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Harcama Yetkilileri Hakkında da Genel Tebliğde harcama yetkililerinin kimler olacağı açıkça tanımlanmıştır. Üst yönetici, harcama yetkilileri arasında sayılmamıştır. Hatta Tebliğin "Harcama Yetkisinin Birleştirilmesi" kısmında üst yönetici ve yardımcılara harcama yetkisinin verilmesi yasaklanmıştır.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmeliğin 12 nci maddesinde "*Harcama yetkilileri, yardımcıları veya hiyerarşik olarak kendisine en yakın üst kademe yöneticileri arasından bir veya daha fazla sayıda gerçekleştirme görevlisini ödeme emri belgesi düzenlemekle görevlendirir.*" ifadesi yer almaktadır. Bahse konu düzenlemeler dikkate alındığında harcama sürecinde yer alan personelin gerçekleştirme görevlileri ve harcama yetkilisi olduğu aşikârdır. Harcama sürecinin hiç bir aşamasında yer almayan üst yöneticinin mali sorumluluğundan bahsedilemez.

Mülga 1050 sayılı Kanun, üst yöneticilere ilişkin bir hüküm içermemekte, "ita amiri" konumundaki yöneticilerin "Onaylayan" sıfatını haiz oldukları durumlarda sayman ve tahakkuk memurları ile birlikte sorumlu tu-

tulabilecekleri bazı durumları düzenlemektedir. Bu kapsamdaki yöneticiler, ihalelere onay vermekte, sözleşmeler imzalamakta ve bir giderin geçici ya da kesin olarak ödenmesi için saymanlara talimat verebilmektedir. Bu görev ve yetkileri nedeniyle de Sayıştay tarafından sorumluluktan hükmedilebilmektedir. 5018 sayılı Kanun ise mülga 1050 sayılı Kanundan farklı olarak, üst yöneticileri tümüyle harcama sürecinin dışında tutmakta; bunlar için sorumluluk üstlenme uygulamasını bile öngörmemektedir.

14/06/2007 tarih ve 5189/1 sayılı Sayıştay Genel Kurul Kararında geçen ve niteliği açıklanmayan "özel kanunlar" ibaresinden, bütçe mevzuatı, kamu ihale mevzuatı, personel mevzuatı ve benzeri mali mevzuatın kastedildiği düşünülmektedir. Üst yöneticilerin sorumluluğuna ilişkin Kararın ise söz konusu mevzuatta üst yöneticilere harcama ya ilişkin görevler verildiği/verileceği varsayımına dayandırıldığı değerlendirilmektedir. Ancak, 5018 sayılı Kanunun 81 inci maddesiyle, 1050 sayılı Kanunun ve diğer Kanunların 5018 sayılı Kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmış bulunmaktadır. Bu nedenle, diğer kanunlarda üst yöneticilere verilen görevlerin "harcama sürecine ilişkin görevler" şeklinde yorumlanması 5018 sayılı Kanuna aykırı olacaktır.

Hem 5216 sayılı Kanunun 18 inci hem de 5393 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin (f) bendi ile belediye başkanlarına verilen görevlerden biri de; belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmektir. Bu bağlamda, belediye başkanları belediye idaresinin başı ve üst yöneticisi olarak belediyenin hem gelirlerini hem de giderlerini mevzuat hükümlerine göre tarh tahakkuk, tahsil edilmesinden ve hak sahiplerine zamanında ödenmesinden mali yönden değil **idari yönden sorumlu tutulmuşlardır.**

Nitekim, Sayıştay Genel Kurulunun 4122/1 ve 4123/1 sayılı kararlarında da, ita amirinin (üst yönetici) sadece gözetim yükümlülüğünün bulunduğunu dolayısıyla, mali sorumluluğunun olmadığına karar verilmiştir.

Anayasanın 160 ıncı maddesi "sorumluların" belirlenmesi hususunu Kanunlara bırakmış olmasına rağmen, hesap yargısında kişinin mali sorumluluğu gibi hayati önemi haiz bir konuda üst yöneticinin ne şekilde sorumlu tutulacağı, gerek 832 sayılı Sayıştay

Kanunu, gerekse 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda düzenlenmemiştir. 5018 sayılı Kanunun üst yöneticilerin sorumluluğuna ilişkin 11 inci maddesinin madde gerekçesinde, "*Mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinde kendilerine önemli bir rol verilen üst yöneticilerin sistemde rolü tanımlanmış, sorumluluklarının kapsamı belirlenmiştir ...*" ifadesine yer verilmekte, üst yöneticinin mali sorumluluğuna ilişkin herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Sayıştayca yapılan incelemeler sonucunda bir kamu zararı tespit edildiğinde ve kamu kaynağının verimli, etkin ve ekonomik kullanılmadığı saptandığında, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde sorumlu tutulacak görevli ve yetkililerin belirlenmesi hususundaki tereddüdün giderilmesine yönelik olarak alınan 14/06/2007 tarih ve 5189/1 sayılı Sayıştay Genel Kurul Kararının "III-Sorumlular" başlığı altında, üst yöneticinin belediye meclisine karşı sorumlu olduğu ancak, özel kanunlardan doğan Sayıştaya karşı mali sorumlulukları olabileceği gibi, münferit bir olayda da sorumlu tutulabileceğinden bahsedilmiş olup bu meselenin Sayıştay yargısı sırasında hükme bağlanacağı vurgulanmıştır.

Sayıştay Genel Kurulunun yukarıda değinilen kararında üst yöneticilerin sadece özel kanunlardan ve münferit olaylardan dolayı sorumlu tutulabileceklerine hükmedildiği halde, Raporda herhangi bir özel kanun hükmüne atıf yapılmaksızın belediye başkanına sorumluluk tevcih edilerek 5018 sayılı Kanunun mali sorumluluğu içermeyen genel sorumluluk maddelerine dayalı hüküm kurulmaktadır. Bu nedenle, belediye başkanına yüklenen sorumluluk 5018 sayılı Kanun hükümlerine ve söz konusu Sayıştay Genel Kurul Kararına aykırıdır.

4. BELEDİYE BAŞKANLARININ MALİ SORUMLULUKLARININ SAYIŞTAY KARARLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sayıştay Daireleri geçmiş yıllarda; 5393 sayılı Belediye Kanununun 38 nci maddesinin (f) bendinde yer alan belediye başkanının "belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek" görevini mali yönden sorumlu olmalı anlayışı içerisinde değerlendirmişlerdi¹. İzleyen yıllarda *Temyiz Kurulu kararları ile bu anlayış değişmiş ve belediye başkanlarının belediye gelirlerine ilişkin sorumluluklarının mali değil, idari bir sorumluluk olması gerektiğine kanaat getirilmiştir.*

Önceden verilen sorumluluk kararlarının dayanağında aşağıdaki gerekçeler öne sürülmüştü;

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun "Üst yöneticiler" başlıklı 11 inci maddesinde de; ...belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir...

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve bu Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler." hükmü yer almaktadır.

¹ Örnek karar: Sayıştay 6. Dairesinin 13.03.2014 tarih ve 261 sayılı kararı.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38 inci maddesinde yer alan “Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludurlar” hükmü genel bir kuraldır. 5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediye Başkanının Görev ve Yetkileri” başlıklı 38 inci maddesinin (f) bendinde ise, belediye başkanı “belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek”le özellikle görevli ve yetkili kılınmıştır.

Ayrıca, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 102 nci maddesinin 2 nci fıkrasında; “Vergi Usul Kanununda mahallin en büyük mal memuruna verilmiş görev ve yetkiler, Belediye Gelirleri Kanunu uygulaması

yönünden Belediye Başkanı tarafından kullanılır” denilmektedir. Bu hüküm uyarınca belediye gelirleri açısından Vergi Usul Kanununda belirtilen vergi inceleme yetkisi hariç mahallin en büyük mal memuruna verilmiş görev ve yetkiler belediye başkanı tarafından kullanılacaktır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri uyarınca belediye başkanları, belediye idaresinin üst yöneticisi olarak belediyenin gelirlerinin mevzuat hükümlerine göre takip ve tahsil edilmesinden sorumlu tutulmuşlardır. Bu nedenle, Belediye Başkanının da sorumlu tutulmasına karar verilmesi gerekir.

Ancak, daire kararları temyiz kurulu kararları ile kaldırılmıştır. Sayıştay Temyiz Kurulu kararları örnekleri aşağıda sunulmuştur;

...Ticarethane olarak işletildiği halde su aboneliklerinin mesken olarak yapılması nedeniyle eksik su bedeli tahsil edilmesi konusunda Belediye Başkanının sorumlu olması gerektiği anlaşılmıştır².

5393 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin (f) işaretli bendi ile belediye başkanlarına verilen görevlerden biri de; belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmektir. Bu bağlamda, belediye başkanları belediye idaresinin başı ve üst yöneticisi olarak belediyenin hem gelirlerini hem de giderlerini mevzuat hükümlerine göre tarh tahakkuk, tahsil edilmesinden ve hak sahiplerine zamanında ödenmesinden mali yönden değil, idari yönden sorumlu tutulmuşlardır. Bu bağlamda, verdiği karar ve talimatlar, doğrudan iş ve işlem sürecine dayanak oluşturmadığı sürece, üst yönetici olan Belediye Başkanının sorumluluğu idari/siyasi nitelikli olup, mali sorumluluğu bulunmamaktadır⁽³⁾⁽⁴⁾.

Kanunda sayılan bu görevler de bizzat belediye başkanı tarafından değil; oluşturulan birimler ve birim amirleri tarafından yerine getirilmektedir. Zira 5018 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde üst yöneticilerin sorumlulukları belirtilmiş ve ‘Üst yöneticiler bu sorumluluklarının gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçi-

2 Sayıştay Temyiz Kurulunun 27.10.2015 tarih ve 40977 tutanak sayılı kararı.

3 Sayıştay Temyiz Kurulunun 04.01.2017 tarih ve 42565 tutanak sayılı kararı.

4 Sayıştay Temyiz Kurulunun 05.01.2016 tarih ve 41304 tutanak sayılı kararı.

ler aracılığıyla yerine getirirler.' denilmek suretiyle fiilin icra, yani yerine getirme sorumluluğu alt kademedeki kamu görevlilerine bırakılmıştır. Mülga 1050 sayılı Kanun, üst yöneticilere ilişkin bir hüküm içermemekte, 'ita amiri' konumundaki yöneticilerin 'Onaylayan' sıfatını haiz oldukları durumlarda sayman ve tahakkuk memurları ile birlikte sorumlu tutulabilecekleri bazı durumları düzenlemekteydi. 5018 sayılı Kanun ise mülga 1050 sayılı Kanun'dan farklı olarak, üst yöneticileri tümüyle harcama sürecinin dışında tutmakta; bunlar için sorumluluk üstlenme uygulamasını bile öngörmemektedir⁵.

5. SONUÇ

Belediye Başkanlarına 5393 sayılı Belediye Kanununun 38 inci maddesinin (f) bendi gereği yüklenen *belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etme görevinin mali bir sorumluluk mu yoksa idari bir sorumluluk mu olduğu hep tartışma konusu olmuştur.*

Belediye başkanlarının, belediye idaresinin başı ve üst yöneticisi olarak belediyenin hem gelirlerini hem de giderlerini mevzuat hükümlerine göre tarh tahakkuk,

tahsil edilmesinden ve hak sahiplerine zamanında ödenmesinden mali yönden değil, idari yönden sorumlu tutulması gerektiği yukarıdaki Sayıştay Genel Kurulu ve Temyiz kurulu kararları ile açıklanmıştır.

Bu bağlamda, verdiği karar ve talimatlar, doğrudan iş ve işlem sürecine dayanak oluşturmadığı sürece, üst yönetici olan belediye başkanının sorumluluğu idari/siyasi nitelikli olup, mali sorumluluğu bulunmamaktadır.

5 Sayıştay Temyiz Kurulunun 26.01.2016 tarih ve 41357 tutanak sayılı kararı.

İLÇE BELEDİYELERİNCE ALINAN İMAR KARARLARININ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE MECLİSİNDE GÖRÜŞÜLMESİNE İLİŞKİN ESAS VE USULLER

Mustafa DÖNMEZ

İçişleri Bakanlığı
Mahalli İd. Gn. Md. Şb. Md.

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 3194 sayılı İmar Kanununa göre; İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Büyükşehir belediye sınırları içinde nazım imar planları büyükşehir belediyelerince, uygulama imar planları ise ilçe belediyelerince yapılmakta veya yaptırılmaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde; *büyükşehir ilçe belediye meclislerince alınan imara ilişkin kararların, kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisi tarafından nazım imar plânına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanına gönderileceği ve üç ay içinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmeyen kararlar onaylanmış sayılacağı öngörülmektedir.*

Genel kural bu olmakla birlikte, büyükşehir ilçe belediye meclislerince alınan imara ilişkin kararların, kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisince nazım imar planına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek onaylanması, büyükşehir belediye meclisinin **ilçe belediyesinin imara ilişkin kararlarını reddetme yetkisi bulunup bulunmadığı**, üst ölçekli planlara uygunluğunu sağlamak bakımından değiştirmeye yetkili olup olma-

dığı, ilçe belediye meclisi tarafından alınan imara ilişkin kararların kabul edilmesi ve reddedilmesine bakılmaksızın büyükşehir belediyesine iletilmesi ve mevzuatta belirtilen süre içerisinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmesi, ilçe belediye meclisleri tarafından onaylanarak büyükşehir belediye meclisine onaylanmak üzere gönderilen imar planı veya plan tadilatlarında nazım imar planına aykırılık olmasa bile 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu Kanuna göre çıkarılan Yönetmeliklere aykırılıklar olması durumunda büyükşehir belediye meclisince bu planların onaylanması halinde imar mevzuatına aykırılık teşkil edip etmeyeceği, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği hükümlerine aykırı olarak hazırlanmış olan plan değişiklikleri ile ilgili olarak yapılan uygulamaların doğru olup olmadığı, ilçe belediyelerinin 1/5.000 ölçekli nazım imar planı, revizyonu veya değişikliği sunup sunamayacağı hususlarında duraksama yaşandığı görülmektedir.

Bu yazımızda; imar planların yapılması ve onaylanmasına ilişkin hususları, 3194 sayılı Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve bu Kanunlara dayanılarak hazırlanıp yürürlüğe konulan uygulama yönetmelikleri ile konuya ilişkin İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı görüşleri doğrultusunda ele alıp incelemeye çalışacağız.

2. YASAL HÜKÜMLER

A. 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU

İhtisas komisyonları

Madde 24 - Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir.

İhtisas komisyonları, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur.

Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır.

....

Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir.

Komisyon raporları alenidir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlecek bedel karşılığında verilir.

B. 5216 SAYILI BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNU

Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları

Madde 7 - Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak.

b) Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plânına uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.

c) Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak,

...

o) Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek.

...

u) İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç,

gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.

...

Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır. Büyükşehir belediyeleri bu görevlerden uygun gördüklerini belediye meclisi kararı ile ilçe ve ilk kademe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.

İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

b) Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak.

c) Sıhhi işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisıhhi müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

d) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak,

...”

Meclis kararlarının kesinleşmesi

Madde 14 - Büyükşehir belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü belediye meclisi kararlarını, yedi gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere belediye meclisine iade edebilir.

Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de büyükşehir belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Büyükşehir belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir.

Kararlar, kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir. Mülki idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

Mülki idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargı mercilerine başvurabilir.

İlçe ve ilk kademe belediye meclislerinin bütçe ve imarla ilgili olanlar dışındaki kararları dayanak belgeleriyle birlikte büyükşehir belediye başkanına gönderilir. Büyükşehir belediye başkanı, yedi gün içinde, gerekçesini de belirterek hukuka aykırı gördüğü kararların yeniden görüşülmesini isteyebilir. İlgili meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile kararında ısrar ederse karar kesinleşir.

Kesinleşen kararlar yedi gün içinde büyükşehir belediyesine gönderilir. Belediye başkanı, kesinleşen kararın iptali için on gün içinde idarî yargı mercisine başvurabilir.

Büyükşehir kapsamındaki ilçe ve ilk kademe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararlar, kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisi tarafından nazım imar plânına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanına gönderilir.

C. BELEDİYE MECLİSİ ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ

Madde 17 -...*(Değişik üçüncü fıkrâ:RG-27/11/2014-29188)* Büyükşehir ilçe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararlar, kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisi tarafından nazım imar plânına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanına gönderilir. Üç ay içinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmeyen kararlar onaylanmış sayılır.”

Madde 18 - Meclisin almış olduğu kararların tam metni, kararın kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde belediye başkanından il merkezi belediyeler ile merkez ilçeye bağlı olan belediyelerde valiye, ilçe merkezi ve ilçeye bağlı belediyelerde kaymakama gönderilir ve uygun araçlarla halka duyurulur. Vali veya kaymakama gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

Meclis kararları iki suret olarak mülki idare amirliğine gönderilir.*(Mülga cümle:RG-27/11/2014 - 29188)(...)*

Valilik, kaymakamlık ve büyükşehir belediye başkanlığınca, teslim alınan kararın son sayfasına, karar tarihi, teslim alındığı tarih ve kayıt numarası yazıldıktan sonra kararın bir sureti belediyeye iade edilir. Bu şekilde kayıtları tamamlanan karar teslim alan makam tarafından dosyasında saklanır. Bu kararları kaydetmek üzere ilgili idareler tarafından bir defter tutulur.

Ç. 3194 SAYILI İMAR KANUNU

Amaç

Madde 1 - Bu Kanun, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir.”

Kapsam

Madde 2 - Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapılar bu Kanun hükümlerine tabidir.”

Genel esas

Madde 3 - Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz.”

İstisnalar

Madde 4 - 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, bu Kanunun ilgili maddelerine uyulmak kaydı ile 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer özel kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde, bu Kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır.”

Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması:

Madde 8 - Planların hazırlanmasında ve yürürlüğe konulmasında aşağıda belirtilen esaslara uyulur.

a) Bölge planları; sosyo - ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördüğü hallerde Devlet Planlama Teşkilatı yapar veya yaptırır.

b) İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. (Yeniden düzenleme

dördüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.) Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar.

Belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerde yapılacak planlar valilik veya ilgili-since yapılır veya yaptırılır. Valilikçe uygun görüldüğü takdirde onaylanarak yürürlüğe girer. (Yeniden düzenleme üçüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.) Onay tarihinden itibaren valilikçe tespit edilen ilan yerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. İtirazlar valiliğe yapılır, valilik itirazları ve planları onbeş gün içerisinde inceleyerek kesin karara bağlar.

Onaylanmış planlarda yapılacak değişiklikler de yukarıdaki usullere tabidir.

Kesinleşen imar planlarının bir kopyası, Bakanlığa gönderilir.

....”

D. 2634 SAYILI TURİZMİ TEŞVİK KANUNU

Madde 7 - (Değişik : 24/7/2003 - 4957/2 md.) Bakanlık; kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri içinde her ölçekteki plânları yapmaya, yaptırmaya, reşen onaylamaya ve tadil etmeye yetkilidir.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinde Bakanlıkça yapılacak alt yapı ve plânlama işlemlerine esas olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarından istenilen bilgi, belge ve görüş 3 ay içinde verilir. Bu süre sonunda istenilen bilgi, belge ve görüşün verilmemesi durumunda ilgili iş ve işlemler Bakanlıkça reşen tesis edilebilir.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezlerinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak satış, tahsis, kiralama, sınır ilânı ve değişikliği işlemleri ile çevresel etki yaratacak alt yapı ve üst yapı projelerinden önce Bakanlığın olumlu görüşünün alınması gereklidir.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

E. 2863 SAYILI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU

Madde 1 - Bu Kanunun amacı; korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir.”

Kapsam

Madde 2 - Bu Kanun; korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili hususları ve bunlarla ilgili gerçek ve tüzelkişilerin görev ve sorumluluklarını kapsar.”

Madde 3 - (8) (Ek : 14/7/2004 - 5226/1 md.) “Koruma amaçlı imar plânı”; bu Kanun uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; hali hazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programları-

ni, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları, tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânlardır.”

(10) (Ek : 14/7/2004 - 5226/1 md.) “Yönetim alanı”; sit alanları, ören yerleri ve etkileşim sahalarının doğal bütünlüğü içerisinde etkin bir şekilde korunması, yaşatılması, değerlendirilmesi, belli bir vizyon ve tema etrafında geliştirilmesi, toplumun kültürel ve eğitsel ihtiyaçlarıyla buluşturulması amacıyla, plânlama ve koruma konusunda yetkili merkezî ve yerel idareler ile sivil toplum kuruluşları arasında eşgüdümü sağlamak için oluşturulan ve sınırları ilgili idarelerin görüşleri alınarak Bakanlıkça belirlenen yerlerdir.”

F. 2960 SAYILI BOĞAZIÇI KANUNU

Amaç

Madde 1 - Bu Kanunun amacı; İstanbul Boğaziçi Alanının kültürel ve tarihi değerlerini ve doğal güzelliklerini kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu artıracak yapılanmayı sınırlamak için uygulanacak imar mevzuatını belirlemek ve düzenlemektir.

İmar planlarının yapılması, onayı ve tadili:”

Madde 10 - (Değişik : 3/5/1985 - 3194/48 md.)“Geri görünüm’ bölgesinde Taban Alan Kat Sayısı (T.A.K.S.) azami % 15 ve 4 katı (H = 12.50 m. irtifai),

‘Etkilenme’ bölgesinde ise gene Taban Alan Kat Sayısı (T.A.K.S.) % 15 ve 5 katı (H = 15.50 m. irtifai) geçmemek şartı ile konut yapılabilir. Daha önce belediyeye bila bedel terk

edilmiş veya edilecek olan alanlar bu hesaba dahil edilir. Hesabat brüt alan üzerinden yapılır 1/1/1982 den sonra alınmış “Yüksek Anıtlar Kurulunun” kararları ile 22/7/1983 onay tarihli planda kazanılmış haklar saklıdır.

Ancak, kat alanı ve irtifa ne olursa olsun İmar Kanununun ilgili maddelerine göre yapı sahipleri ruhsat ve iskân alma mecburiyetinde olup, bu işlemler yalnızca ilgili İlçe Belediye Başkanlıklarınca avan ve tatbikat projelerine göre verilir.

Gerekli görüldüğü takdirde ‘Boğaziçi Alanı’ için yapılan planların revize edilmesi ‘geri görünüm’ ve ‘etkilenme’ bölgelerinde 3030 sayılı Kanuna göre, ‘sahil şeridi’ ve ‘öngörünüm’ bölgelerinde İstanbul Büyük Şehir Belediyesince hazırlanarak Belediye Meclisinin kararı ve Belediye Başkanının onayından sonra ‘Boğaziçi İmar Yüksek Koordinasyon Kurulu’ onayı ile yürürlüğe girer.

İlgili kamu kurum ve kuruluşları ile meslek kuruluşları, Büyük Şehir Belediye Başkanlığında bir ay süre ile ilan edilen ‘Sahil Şeridi’ ve ‘Öngörünüm’ bölgeleri ile ilgili planlara itiraz edebilir. Ancak, itirazlar yürürlüğü durdurmaz.

Belediye Başkanlığı planı itirazları ile incelemeler ve görüşünü de ekleyerek Belediye Meclisine sunar. Belediye Meclisi durumu bir ay içinde inceleyerek karara varır. Netice, Büyük Şehir Belediye Başkanının ve Boğaziçi İmar Yüksek Koordinasyon Kurulunun onayı ile kesinleşir.

Plan değişiklikleri de aynı usule göre yapılır.

İmar Yüksek Koordinasyon Kurulu: Başbakan veya görevlendireceği Başbakan Yardımcısı veya bir devlet bakanı başkanlığında Milli Savunma, Bayındırlık ve İskân, Kültür ve Turizm, Ulaştırma, Tarım Orman ve Köy İşleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlarının

dan oluşur. Kurulun sekreteryaya görevini Bayındırlık ve İskân Bakanlığı yürütür.

Boğaziçi İmar Müdürlüğü'nün bütçesi, personeli ve gelirleri de İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına aktarılır.”

G. MEKÂNSAL PLANLAR YÖNETMELİĞİ (R.G.14/06/2014)

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı; fiziki, doğal, tarihi ve kültürel değerleri korumak ve geliştirmek, koruma ve kullanma dengesini sağlamak, ülke, bölge ve şehir düzeyinde sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı ve güvenli çevreler oluşturmak üzere hazırlanan, arazi kullanım ve yapılaşma kararları getiren mekânsal planların yapımına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.”

Kapsam

Madde 2 - (1) Bu Yönetmelik; her tür ve ölçekteki mekânsal planlar ile bu planlara ilişkin revizyon, ilave, değişikliklerin yapılmasına ve incelenmesine, mekânsal planlar ile özel amaçlı plan ve projelere yönelik usul ve esasları kapsar.”

Dayanak

Madde 3 - (1) Bu Yönetmelik, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 5 inci, 8 inci ve 44 üncü maddeleri ile 29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.”

Mekânsal planlama kademeleri ve ilişkileri

Madde 6 - (1) Mekânsal planlar kapsadıkları alan ve amaçları açısından Mekânsal Strateji Planları, Çevre Düzeni Planları ve İmar Planları olarak hazırlanır. Buna göre planlama kademeleri, üst kademeden alt kademeye doğru sırasıyla; Mekânsal Strateji

Planı, Çevre Düzeni Planı, Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından oluşur.

(2) Mekânsal planlar, plan kademelenmesine uygun olarak hazırlanır. Her plan, planlar arası kademeli birliktelik ilkesi uyarınca yürürlükteki üst kademe planların kararlarına uygun olmak, raporu ile bütün oluşturmak ve bir alt kademede planı yönlendirmek zorundadır.

(3) Arazi kullanım ve yapılaşmada sadece mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve imar planları kararlarına uyulur.

(4) Plan kademelenmesi uyarınca il bütününde yapılan çevre düzeni planları, yürürlükteki bölge veya havza düzeyindeki çevre düzeni planının genel kararlarına aykırı olmamak kaydıyla hazırlanır.

(5) Mekânsal strateji planları ve çevre düzeni planları hazırlanırken kalkınma planı, bölge planları, bölgesel gelişme stratejileri ve diğer strateji belgeleri ile ortaya konulan hedefler dikkate alınır.

(6) Bütünleşik kıyı alanları planı, mekânsal planlama kademelenmesinde yer almayan, kıyı ve etkileşim alanına özgü stratejik yaklaşımla hazırlanan ve imar planlarını yönlendiren plandır.

(7) Uzun devreli gelişme planı, ulaşım ana planı ve diğer özel amaçlı plan ve projeler; mekânsal planlama kademelenmesinde yer almayan, planlara girdi sağlayan ve imar planı kararlarına veri oluşturan veya gerektiğinde mekânsal planların uygulanmasına yönelik araç ve ayrıntıları da içerebilen, stratejik plan yaklaşımı ile gerektiğinde şematik ve grafik planlama dili kullanılarak yapılan, plan paftası, eylem planı ve planlama raporu ile bütün olan çalışmalardır.”

Planların izlenmesi ve incelenmesi

Madde 35 - (1) Planların, üst kademe planlara, bu Yönetmeliğe ve imar mevzuatı-

na uygunluğunun sağlanması planı yapan ve onaylayan idarelerin sorumluluğundadır. Belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyelerce, dışında il özel idarelerince onaylanan her tür ve ölçekteki mekânsal planların; üst kademe planlara, 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu Yönetmeliğe uygunluğunu izleme ve inceleme işlerini Bakanlık yürütür.

(2) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyelerce, dışında il özel idarelerince onaylanan mekânsal planlar kesinleştikten sonra incelenmek üzere en geç on beş gün içinde İl Müdürlüğüne iletilir.

(3) Mekânsal planlar ile bu planlara ilişkin revizyon, ilave ve değişiklikleri, plan notları, plan raporu, onaya esas ilgili idare meclisi kararı ile diğer bilgi ve belgelerle birlikte Bakanlıkça belirlenen formatta ve sayısal ortamda iletilir.

(4) İletilen mekânsal planlar incelenerek gerekli değerlendirmeler yapılır. Bakanlıkça, planlarda; usul, şekil, üst ölçekli planlar ve Bakanlıkça yayımlanan yönetmeliklere aykırılık tespit edilmesi halinde, gerekli düzeltmelerin yapılması ve aykırılığın giderilmesi amacıyla ilgili idare bilgilendirilir.

(5) Bakanlık, planların incelenmesini resen veya İl Müdürlükleri aracılığı ile yapabilir.”

İdarenin ve müellifin yükümlülükleri

Madde 36 - (1) İdare ve plan müelliflerinin her tür ve ölçekteki plan yapımında bu Yönetmeliğe uyması zorunlu olup, planlarda bu Yönetmelikte yer alan hükümlere aykırı kararlar getirilemez.”

Ğ. PLANLI ALANLAR TİP İMAR YÖNETMELİĞİ

Madde 2 - (Ek fıkra : RG-8/9/2013 - 28759) Alt kademe planların, üst kademe planların kesinleştiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde ilgili idarece üst kademe planlara

uygun hale getirilmesi zorunludur. Aksi halde, üst kademe planları onaylayan kurum ve kuruluşlar alt kademe planları en geç altı ay içinde üst kademe planlara uygun hale getirir ve resen onaylar. Alt kademe planlarla üst kademe planlar arasındaki uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin on sekiz aylık süre içindeki yeni yapı ruhsatı başvuruları, yürürlükte olan uygulama imar planına göre sonuçlandırılır. Bu sürenin dolduğu tarihe kadar alt kademe planlar ile üst kademe planlar birbirleriyle uyumlu hale getirilmemişse, planlar birbiriyle uyumlu hale getirilmeye kadar bu alanlarda yeni yapı ruhsatı düzenlenmez. Mahkemelerce yürürlüğü durdurulan planlarda yürürlüğü durdurulduğu süre bu süreler ilave edilir.”

3. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ GÖRÜŞLERİ

İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği'nin 28.04.2015 tarihli ve 97110469-640-E.5703 sayılı görüşü:

“... Büyükşehir Belediyesince, ilçe belediyelerinden talep edilen uygulama imar planı değişikliklerinin meclis tarafından reddedilmesi durumunda, red kararlarının büyükşehir belediye meclisine iletilerek karara bağlanmasına gerek olup olmadığı hususunda tereddüde düşüldüğü belirtilerek, konu hakkında Bakanlık görüşü istenilmektedir.

Yukarıda değinilen mevzuat hükümleri çerçevesinde görüş istenilen konu irdelendiğinde;

Büyükşehir kapsamındaki ilçe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararların, kabul edilmesi veya reddedilmesine bakılmaksızın büyükşehir belediyesine iletilmesi ve kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisi tarafından nazım imar plânına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanına

gönderilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.” açıklamasına yer verilmiştir.

**İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği-
nin 27.08.2015 tarihli ve 97110469-645.02-
E.120630 sayılı görüşü:**

“... İlçe belediye meclisi tarafından alınan imara ilişkin kararların kabul edilmesi ve reddedilmesine bakılmaksızın büyükşehir belediyesine iletilmesi ve mevzuatta belirtilen süre içerisinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmesi gerektiği belirtildiğinden bahisle, ilçe belediye meclisleri tarafından onaylanarak büyükşehir belediye meclisine onaylanmak üzere gönderilen imar planı veya plan tadilatlarında nazım imar planına aykırılık olmasa bile 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu Kanuna göre çıkarılan Yönetmeliklere aykırılıklar söz konusu olduğu, bu nedenle büyükşehir belediye meclisince bu planların onaylanması halinde imar mevzuatına aykırı işlem yapılması durumu ortaya çıkacağından bahisle konu hakkında Bakanlık görüşü istediği anlaşılmaktadır.

Yukarıda değinilen mevzuat hükümleri ve ilgili kurum görüşü çerçevesinde görüş istenilen konu irdelendiğinde;

3194 sayılı İmar Kanununun 3 üncü maddesinde “Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz.” hükmü, 4 üncü maddesinde “2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, bu Kanunun ilgili maddelerine uyulmak kaydı ile 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer özel kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde, bu Kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır.”,

14.06.2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin

35 inci maddesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesi, Büyükşehir Belediyelerinin görev ve sorumluluklarını yukarıda açıklandığı üzere tek tek saymıştır.

14 üncü maddesinde de; “... Büyükşehir kapsamındaki ilçe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararlar, kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisi tarafından nazım imar plânına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanına gönderilir. (Ek cümle: 6/3/2008-5747/3 md.) Üç ay içinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmeyen kararlar onaylanmış sayılır.

Planlarla ilgili her aşamada Büyükşehir Belediyelerince; alt kademe planlarının yalnız üst kademe plana aykırılık nedeniyle değil, aynı zamanda mevzuata aykırılık tespit edildiği durumda, plan tadilatı veya geri iade edilmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.” açıklamasına yer verilmiştir.

4. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI GÖRÜŞLERİ

**Çevre ve Şehircilik Bakanlığının
12/12/2016 tarihli ve 73071928-310-
02/20100 sayılı görüşü:**

Bir ilçe belediyesinin, 1/1000 ölçekli imar planı değişikliği taleplerinin Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği doğrultusunda incelendiği, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin imar Planlama ilkeleri ile ilgili 21 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında yer alan hüküm uyarınca ... Belediyesine sunulan plan değişikliği tekliflerinin Yönetmeliğe uygun olarak hazırlanmış olanlarının değerlendirilip karar alınmak üzere Belediye Meclisine iletildiği, ancak plan değişikliği tekliflerinde yönetmeliğe aykırı bir husus olması halinde teklifin yönetmeliğe uygun hale getirilmesi istendiği ve uygun hale getirildikten sonra değerlendirilmek üzere belediye meclisine

sunulabileceğinin ilgisine bildirildiği belirtilerek, bu kapsamda Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğine aykırı olarak hazırlanmış olan plan değişiklikleri ile ilgili olarak yapılan bu uygulamanın doğru olup olmadığı hususunda tereddüt yaşandığı, bu nedenle Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğine aykırı olarak hazırlanmış olan plan değişikliği dosyalarının yönetmeliğe aykırı olmalarına rağmen değerlendirilmek üzere Belediye Meclisine iletilmesinin gerekip gerekmediği hususunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca verilen 12/12/2016 tarihli ve 73071928-310-02/20100 sayılı görüşte;

“Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği her tür ve ölçekteki mekânsal planlar ile bu planlara ilişkin revizyon ilave, değişikliklerin yapılmasına ve incelenmesine, mekânsal planlar ile özel amaçlı planlar ve projelere yönelik usul ve esasları kapsamakta olup, her türlü mekânsal planların yapımında onaylanmasında bu yönetmelikte yer alan usul ve esaslara uyulması gerekmektedir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin 21. Maddesinin 4. fıkrasında, imar planlarının, yeterliliği haiz müellifler tarafından kanun ve yönetmelik hükümlerine göre gerekli teknik araştırmalar yapılarak hazırlanmasının zorunlu olduğu, bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak hazırlanan planlar ve bu planlara ilişkin revizyon, ilave ve değişiklik tekliflerinin yetkili idarelere karar alınması için sunulacağı, “Planların Sunulması”na ilişkin 31.maddesinin 1. Fıkrasında da; idare; onaylanmak üzere iletilen plan tekliflerini, öncelikle eksik belgesinin olup olmadığı yönünden inceleyeceği, eksik belgesi bulunanların eksikliklerinin ilgisince 30 gün içinde tamamlanmak üzere iade edileceği, 3. fıkrasında da plan paftası, plan notları, plan raporu bulunmayan ve plan teklifi niteliğini haiz olmayan, müellif tarafından yapılmayan ve imzalanmayan planların, idarelerin karar mercilerine sunulamayacağı, hükümleri yer almaktadır.

Dolayısıyla, İdarelere onaylanmak üzere sunulan plan tekliflerinin Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği kapsamında incelenmesi gerekmekte olup, yeterliliği haiz müellifler tarafından hazırlanan ve imzalanan planların idarelere sunulabileceği, plan paftası, plan notları, plan raporu eksik olmayan onaylanmak üzere sunulan tekliflerin idarelerin karar mercilerine arz edebileceği değerlendirilmektedir.

Ancak; yeterliliği haiz müellif tarafından hazırlanmış imzalanmış ve plan paftası, plan notları, plan raporu ile eksik olmayan onaylanmak üzere sunulan planların kurumların imarla ilgili birimlerinde bu konuda eğitim almış teknik elemanlar tarafından teknik açıdan incelenmesi ve incelenen planlarda imar mevzuatına aykırılık söz konusu ise idarenin söz konusu plan ile ilgili mevzuata aykırı kısımlarına ilişkin ilgisinden düzeltme isteyebileceği ve hazırlanan rapor ile birlikte onaylanmak üzere sunulan teklif planının karar alınmak üzere meclise sunulması gerektiği değerlendirilmektedir.”

açıklamalarına yer verilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 18/01/2017 tarihli ve 73071928-305-03/1182 sayılı görüşü

Bir büyükşehir belediyesinin 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak görevinin büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında sayıldığı, bununla birlikte ilçe belediyelerinden 1/5.000 ölçekli nazım imar planı, revizyonları ve değişiklikleri tekliflerinin geldiği ve bu planların büyükşehir belediye meclisinde değerlendirilmesi aşamasında tereddüde düşüldüğü belirtilerek, anılan Kanun kapsamında ilçe belediyelerinin 1/5.000 ölçekli nazım imar

planı, revizyonu veya değişikliği sunup sunamayacağı konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca verilen 18/01/2017 tarihli ve 73071928-305-03/1182 sayılı görüşte;

“5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre, ilçe belediyelerinin yürürlükteki 1/5000 ölçekli nazım imar planına uygun olmak kaydıyla 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ve bu planlarda yapılacak değişikliklerde görev ve yetkili olduğu anlaşılmakta olup, yeni 1/5000 ölçekli nazım imar planı veya mevcut 1/5000 ölçekli nazım imar planında değişiklik ya da revizyon yapılması konusunda görev ve yetkisinin bulunmadığı,

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin “Mekânsal planlama kademeleri ve ilişkileri” başlıklı 6/2 maddesinde, “Mekânsal planlar, plan kademelenmesine uygun olarak hazırlanır. Her plan, planlar arası kademeli birlik-telik ilkesi uyarınca yürürlükteki üst kademe planların kararlarına uygun olmak, raporu ile bütün oluşturmak ve bir alt kademede ki planı yönlendirmek zorundadır” hükmüne göre, ilçe belediyelerince yapılan 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının ve bu planlarda yapılacak değişikliklerin yürürlükteki üst ölçekli 1/5000 ölçekli nazım imar planına uygun olarak yapılmak zorunda olduğu değerlendirilmektedir.”

açıklamalarına yer verilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 11/01/2017 tarihli ve 73071928-305-03-99/705 sayılı görüşü

Bir büyükşehir ilçe belediyesinin; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı ile bu planlara ilişkin değişikliklerin onay süreçlerinde karşılaşılan sorunlarla ilgili olarak,

onaylı 1/5000 ölçekli plana göre hazırlanmış olan 1/1000 ölçekli planın reddedilmesi durumunda büyükşehir belediye meclisince onaylanabildiği, bu durumda ilçenin yetkiszleştirilmesi ve her iki meclisçe alınan kararlarda çelişkiler yaşandığından bahisle, bu kapsamda büyükşehirlerin kendi projesi olan konular dışındaki diğer plan değişikliği konularında 1/5000 ölçekli plan değişikliği tekliflerinin ilçe belediye meclisince büyükşehir'e gönderilmesinin önerildiği belirtilerek, bu gibi durumlarda yapılması gereken iş ve işlemlerin neler olacağı konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca verilen 11/01/2017 tarihli ve 73071928-305-03-99/705 sayılı görüşte;

“5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre, ilçe belediyelerinin yürürlükteki 1/5000 ölçekli nazım imar planına uygun olmak kaydıyla 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ve bu planlarda yapılacak değişikliklerde görev ve yetkili olduğu anlaşılmakta olup, yeni 1/5000 ölçekli nazım imar planı veya mevcut 1/5000 ölçekli nazım imar planında değişiklik ya da revizyon yapılması konusunda görev ve yetkisinin bulunmadığı,

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin “Mekânsal planlama kademeleri ve ilişkileri” başlıklı 6/2 maddesinde, “Mekânsal planlar, plan kademelenmesine uygun olarak hazırlanır. Her plan, planlar arası kademeli birlik-telik ilkesi uyarınca yürürlükteki üst kademe planların kararlarına uygun olmak, raporu ile bütün oluşturmak ve bir alt kademede ki planı yönlendirmek zorundadır” hükmüne göre, ilçe belediyelerince yapılan 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının ve bu planlarda yapılacak değişikliklerin yürürlükteki üst ölçekli 1/5000 ölçekli nazım imar planına uygun olarak yapılmak zorunda olduğu değerlendirilmektedir.”

açıklamalarına yer verilmiştir.

5. KONUNUN İNCELENMESİ

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri, İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı görüşlerinin birlikte incelenmesinden;

1. Büyükşehir belediye sınırları içinde nazım imar planlarının büyükşehir belediyelerince, uygulama imar planlarının ise ilçe belediyelerince yapılacağı veya yaptırılacağı,

2. **Nazım imar planının**, varsa bölge veya çevre düzeni planlarına uygun olarak halihazır haritalar üzerine, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının; genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, gerektiğinde yapı yoğunluğunu, çeşitli yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, detaylı bir raporla açıklanan ve raporuyla beraber bütün olan plan olduğu, **uygulama imar planının** ise; tasdikli halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak nazım imar planı esaslarına göre çizilen ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzenini, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren plan olduğu; bu kapsamda, çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki ilçe belediyelerinin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar islah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylama ve uygulanmasını denetleme yetkisinin büyükşehir belediyelerine ait olduğu;

3. İlçe belediye meclislerince uygun görülen 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına ilişkin kararların 5216 sayılı Kanunun 7/b maddesine göre tamamının ret veya kabule bakılmaksızın büyükşehir belediye meclislerine gönderileceği, büyükşehir belediye meclislerinin yetkileri kapsamında 1/5000 ölçekli nazım imar planına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra ilçe belediyelerine alınan kararların gönderilmesi gerektiği, plan değişikliklerinin nazım imar planına uygunluğu yönünden incelenmeden ilgili plan değişiklikleri ile ilgili alınan kararların bazılarının “ret” veya “kısmına iade” şeklinde kararlar alınamayacağı,

4. Mekânsal planların, plan kademelemesine uygun olarak hazırlanacağı, her planın, planlar arası kademeli birliktelik ilkesi uyarınca yürürlükteki üst kademe planların kararlarına uygun olmak, raporu ile bütün oluşturmak ve bir alt kademede planı yönlendirmek zorunda olduğundan, ilçe belediyelerince yapılan 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının ve bu planlarda yapılacak değişikliklerin yürürlükteki üst ölçekli 1/5000 ölçekli nazım imar planına uygun olarak yapılmak zorunda olduğu; bu hükümlere göre, ilçe belediyelerinin yürürlükteki 1/5000 ölçekli nazım imar planına uygun olmak kaydıyla 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ve bu planlarda yapılacak değişikliklerde görevli ve yetkili olduğu, yeni 1/5000 ölçekli nazım imar planı veya mevcut 1/5000 ölçekli nazım imar planında değişiklik ya da revizyon yapılması konusunda görev ve yetkisinin bulunmadığı,

Ancak, büyükşehirlerin kendi projesi olan konular dışındaki diğer plan değişikliği konularında, ilçe belediyelerinin 1/1000 ölçekli uygulama imar planının uygulanması sırasında onaylı 1/5000 ölçekli nazım planından kaynaklanan sorunlar olması durumunda, bu yöndeki değişiklik tekliflerinin de-

ğerlendirilmek üzere büyükşehir belediyesi meclisine gönderebileceği,

5. İlçe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararların, kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisi tarafından nazım imar plânına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanlığına gönderileceği, üç ay içinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmeyen kararların onaylanmış sayılacağı, bu çerçevede büyükşehir belediye meclisinin ilçe belediyesinin imara ilişkin kararlarını reddetme yetkisi bulunmadığı, sadece üst ölçekli planlara uygunluğunu sağlamak bakımından değiştirmeye yetkili olduğu, ilçe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararların kabul edilmesi veya red edilmesine bakılmaksızın Büyükşehir Belediyesine iletilmesi ve mevzuatta belirtilen süre içerisinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmesi gerektiği, ancak gerek nazım imar planının, gerekse de uygulama imar planının ilgili kanun ve yönetmeliklere aykırı olamayacağı,

6. Büyükşehir ilçe belediye meclislerince alınan ve büyükşehir belediye meclisince nazım imar plânına uygunluğu görüşülüp kabul edilen, ilçe belediyelerinin kendi sınırları içerisinde imar planı değişikliği gerektirmeyen, imar planlarına ve plan notlarına uygun proje onaylama, cephe silueti ve yapı yükseklikleri ve benzeri işlemlere yönelik olarak alınacak kararların büyükşehir belediye meclisine gönderilmesine gerek bulunmadığı,

7. İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği mütalaasında belirtildiği üzere, planlarla ilgili her aşamada büyükşehir belediyelerince; alt kademe planlarının yalnız üst kademe plana aykırılık nedeniyle değil, aynı zamanda mevzuata aykırılık tespit edildiği durumda, plan tadilatı veya geri iade edilmesinin mümkün olduğu,

Değerlendirilmektedir.

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Söz konusu mevzuat hükümleri ve Bakanlık görüşlerinin birlikte incelenmesinden; çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirilerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak yetkisinin büyükşehir belediyelerine verildiği,

İlçe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararların, kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisi tarafından nazım imar plânına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanlığına gönderileceği, üç ay içinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmeyen kararların onaylanmış sayılacağı,

Bu çerçevede, büyükşehir belediye meclisinin ilçe belediyesinin imara ilişkin kararlarını reddetme yetkisi bulunmadığı, sadece üst ölçekli planlara uygunluğunu sağlamak bakımından değiştirmeye yetkili olduğu, ilçe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararların kabul edilmesi veya red edilmesine bakılmaksızın büyükşehir belediyesine iletilmesi ve mevzuatta belirtilen süre içerisinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmesi gerektiği, ancak gerek nazım imar planının, gerekse de uygulama imar planının ilgili kanun

ve yönetmeliklere aykırı olamayacağı, bu cümleden olarak;

Her tür ve ölçekteki mekânsal planlar ile bu planlara ilişkin revizyon ilave, değişikliklerin yapılmasına ve incelenmesine, mekânsal planlar ile özel amaçlı planlar ve projelere yönelik usul ve esasları kapsamakta olup, her türlü mekânsal planların yapımında onaylanmasında Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde yer alan usul ve esaslara uyulması gerektiği; imar planlarının, yeterliliği haiz müellifler tarafından kanun ve yönetmelik hükümlerine göre gerekli teknik araştırmalar yapılarak hazırlanmasının zorunlu olduğu,

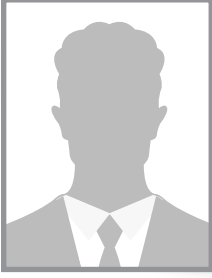
Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak hazırlanan planlar ve bu planlara ilişkin revizyon, ilave ve değişiklik **tekliflerinin yetkili idarelere karar alınması** için sunulacağı; bu kapsamda idarenin, onaylanmak üzere iletilen plan tekliflerini, **öncelikle eksik belgesinin olup olmadığı yönünden inceleyeceği, eksik belgesi bulunanların eksikliklerinin ilgisince 30 gün içinde tamamlanmak üzere iade edileceği,**

Keza plan paftası, plan notları, plan raporu bulunmayan ve plan teklifi niteliğini haiz

olmayan, müellif tarafından yapılmayan ve imzalanmayan planların, **idarelerin karar mercilerine sunulamayacağı,**

Değerlendirilmektedir.

Bu açıklamalara göre; **idarelere onaylanmak üzere sunulan plan tekliflerinin Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği kapsamında incelenmesi gerekmekte olup, yeterliliği haiz müellifler tarafından hazırlanan ve imzalanan planların idarelere sunulabileceği, plan paftası, plan notları, plan raporu eksik olmayan onaylanmak üzere sunulan tekliflerin idarelerin karar mercilerine sunulabileceği, ancak yeterliliği haiz müellif tarafından hazırlanıp imzalanmayan ve plan paftası, plan notları, plan raporu ile eksik olmayan onaylanmak üzere sunulan planların kurumların imarla ilgili birimlerinde bu konuda eğitim almış teknik elemanlar tarafından teknik açıdan incelenmesi ve incelenen planlarda imar mevzuatına aykırılık söz konusu ise idarenin söz konusu plan ile ilgili mevzuata aykırı kısımlarına ilişkin ilgisinden düzeltme isteyebileceği ve hazırlanan rapor ile birlikte onaylanmak üzere sunulan teklif planının karar alınmak üzere meclise sunulması gerektiği sonucuna varılmaktadır.**

KAHVEHANELERİN İNTERNET SALONU OLARAK KULLANIMININ İŞYERİ AÇMA MEVZUATI BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Dr. Selman ÖZDEMİR

Şanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanı

1. GİRİŞ

Günümüzde kahvehaneler, bütün yurdu kaplamış bir vaziyette hizmet vermeye devam etmektedir. Büyük şehirlerdeki mahallelerden kasabalara, kasabalardan köylere kadar kahvehanelerin bulunmadığı bir yerleşim yeri neredeyse bulunmamaktadır.

Bu kahvehaneler, müdavimleri bakımından kimi zaman dinlenmek, kimi zaman eğlenmek, kimi zaman iş bulmak, kimi zaman ise hoşça vakit geçirmek mekânı olarak tercih edilebilmektedir.

Müdavimlerin farklı sebeplerle kahvehaneyi tercih etmelerinin yanı sıra, kahvehane işletmecileri bakımından kahvehaneler, bir ekmek kapısıdır. Dolayısıyla, kahvehane işletmecilerinin amacı, hizmet sunumunun yanında, aynı zamanda gelir elde etmektir.

Fakat kimi zaman kahvehanelerin bazı yerlerde hem internet salonu hem kahvehane şeklinde kullanıldığına şahit olunmaktadır. Çalışmada, kahvehanelerin internet salonu ve kahvehane şeklinde iki faaliyetin birlikte yürütülebileceği işyerleri olup olmadığı hususu, işyeri açma ve çalışma mevzuatı bakımından değerlendirilecektir.

Fakat konunun incelenmesine geçilmeden evvel, kahvehanelerin ortaya çıkışına ve gördüğü fonksiyonlara kısaca değinilmesinde fayda görülmektedir. Ardından ruhsat, ruhsatın niteliği ve kolluk mahiyeti hususları üzerinde durularak, konu incelenmeye çalışılacaktır.

2. KAHVEDEN KAHVEHANEYE

Kahve bir misafirperverlik, arkadaşlık, nezaket sembolüdür¹. Fakat sembol değerini ve kültürel anlam değerini kazanana kadar “kahve”nin, gündelik hayata girmesi kolay olmamıştır; kadılar kahvenin haram olup olmadığına, hekimler ise uyuşturucu olup olmadığına karar verebilmek için büyük tartışmalar yapmışlardır².

1517 yılında Yemen Valisi Özdemir Paşa, lezzetine hayran kaldığı kahveyi İstanbul'a getirmiş; Türkler tarafından bulunan yepyeni hazırlama metodu sayesinde kahve, cezvelerde pişirilerek, Türk Kahvesi adını almıştır³. Kahve, kısa zamanda çok beğenilerek saray mutfağında yerini almış, saraydan konaklara, konaklardan evlere girmiştir⁴.

Öte yandan; geleneksel toplumlarda kamuoyunun oluştuğu çeşitli yerler bulunmaktadır ki, bizde bunların başında hamamlar, tekkeler, dergâhlar ve camiler gelmektedir⁵.

Kahire'de sokaklara taşan bir ilginin odağı olması; Suriye, Irak ve İran'da da serbestçe alınıp satılmaya başlaması kahveyi kısa zamanda ticarî bir tüketim maddesine dönüştürmüştür⁶. Kahve ticaretinin İstanbul'da yaygınlık kazanması da, XVI ncı yüzyılda gerçekleşmiştir. Kahve ticaretinin İstanbul'a

1 Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, (27.08.2017).

2 Ulusoy, s.160-161.

3 Ulusoy, s.161.

4 Ulusoy, s.161.

5 Ulusoy, s.161; Duvarcı, s.85.

6 Tatal, s.153.

yayılmasının ardından kahve içme mekânı olan kahvehane, XVI ncı yüzyılın ikinci yarısından itibaren İstanbul'un gündelik hayatında yerini almaya başlayacaktır⁷. Böylelikle hamamlar, tekkeler, camiler gibi kamuoyu oluşma alanlarına, bir de kahvehane eklenmiş olacaktır.

Tanzimat sonrası İstanbul'unda, fikir basını ağırlığını hissettirmektedir. Bu döneme doğru, Avrupa'daki kulüplerde ve okuma salonlarında olduğu gibi, kahvehanelere benzer "okuma salonları" ya da "okuma odaları" ortaya çıkmıştır⁸. Bu yeni tür yerlerde esas yapılan iş okumak, yani kıraat olmuştur⁹. Kıraat, aynı mekânda çeşitli geleneksel sahne sanatlarıyla birleşince, icra edildiği yerleri kültür mekânlarına dönüştürmüştür¹⁰. **Dolayısıyla mekânsal açıdan büyük bir değişiklik görülme de, işlevsel açıdan ciddi farklılıklar göze çarpar olmuş ve yeni işlevler, kimi kahvehanelerin kimlikleriyle birlikte isimlerinin değişmesine neden olmuştur. Böylelikle, bu yeni tür kahvehaneye, "kıraathane" denilmiştir¹¹.**

Netice itibarıyla kahvehaneler, zaman içinde sosyal yaşamın ayrılmaz bir parçası olmuştur¹². Ancak, bu ayrılmaz parça niteliği günümüzde kısmen değişmiştir. Kahvehaneler artık fikirlerin çarpıştığı, edebiyatçıların ve diğer sanatçıların fikir ve sanat alışverişinde bulunduğu mekânlar olmaktan çıkıp insanların iskambil, tavlâ oynadığı ya da işverenlerin işçi seçtiği mekânlar haline dönüştüğü; insanların sosyalleşmek yerine rahatlamak, günün stresini üzerlerinden atmak ya da sadece çay içmek üzere gittikleri mekânlar haline gelmiştir¹³.

Günümüzde belki kahvehanelerin eski cazibelerini kaybetmeye başlamaları nedeniyle oluşan durumun önüne geçebilmek;

belki, ilâve alternatif faaliyetler ile müşteri sayısını artırmak gibi, temelde iktisadî kaygılarıyla kahvehane işletmecilerinin kahvehane faaliyetinin yanında, işyerlerinde kahvehaneye ilâveten farklı faaliyet alanlarına yöneldikleri gözlemlenebilmektedir.

Kahvehane işletmecilerinin yöneldikleri faaliyet alanlarının başında ise, internet kafe benzeri ücretli internet hizmeti verilmesi gelmektedir. Çalışmada, kahvehanelerde verilmeye başlanan bu ücretli internet hizmetlerinin işyeri açma ve çalışma mevzuatı bakımından durumu incelenmeye çalışılacaktır.

Bu kapsamda evvelâ ruhsat kavramına değinilecek, ardından işyeri açma ve çalışma ruhsatları bağlamında bir somut olay üzerinden konu değerlendirilecektir.

3. RUHSAT KAVRAMI

Ruhsat kavramına, farklı mevzuatlarda yer verildiği; her bir mevzuatta, o mevzuatın kapsamına giren konu bakımından ruhsat kavramının çeşitli şekillerde (o mevzuatın konusu özelinde) tanımının yapıldığı görülmektedir.

Örneğin, Maden Kanununda "Arama Ruhsatı: Belirli bir alanda maden arama faaliyetlerinde bulunabilmesi için verilen *yetki belgesi*"; "İşletme Ruhsatı: İşletme faaliyetlerinin yürütülebilmesi için verilen *yetki belgesi*" şeklinde tanımlanmıştır.

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelikte¹⁴ ise, "ruhsat", "taşıma ruhsatı" ve "bulundurma ruhsatı" şeklinde üç farklı ruhsat tanımı yer verilmiş ve "Ruhsat: Bu Yönetmeliğe göre verilecek silah *taşıma ve bulundurma belgeleri*, trap-skeet atış alanı ve poligon işletme *izin belgeleri*, silah tamir yeri açma izin belgeleri ve mermi satış *izin belgeleri*" olarak açıklanmış; "Taşıma ruhsatı: Ateşli silah taşımalarına *izin* verilen kişiler adına düzenlenen belge" olarak; "Bulundurma ruhsatı ise: Ateşli silah bulundurmalarına *izin* verilen kişiler

7 Tural, s.153.

8 Tural, s.158.

9 Tural, s.158.

10 Tural, s.158.

11 Tural, s.158.

12 Ulusoy, s.161.

13 Gürlek, (27.08.2017).

14 01.06.1991 tarih ve 20888 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

adına düzenlenen belge” olarak tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere, mevzuatlarda ruhsat kavramının “izin”, “yetki belgesi”, “taşıma belgesi”, “bulundurma belgesi”, “üretim belgesi”, “pazara sunabilme belgesi” şeklinde farklı içerikler ile yer aldıkları görülmektedir.

Ruhsatın her bir mevzuatta farklı içeriği haiz olması, her bir mevzuat bakımından, o mevzuatın konusuna giren olay yönünden ayrı ayrı ruhsat tanımının/konusunun mevzuat olduğuna delâlet etmektedir.

Kezâ Avukatlık Kanunundan, Çay Kanununa kadar pek çok faaliyet alanında mevzuat koyucu ruhsata yer vermiştir. Ancak, ruhsat tanımına ilişkin mevzuatlarda dikkati çeken bir husus bulunmaktadır ki; bu husus, ruhsat ile esas olarak bir faaliyete (şeye), bir işi yapıp yapmamaya izin verilmesi hususudur. Nitekim, ruhsat Arapça asıllı bir kelimedir ve kelime anlamı olarak, izin anlamına gelmektedir¹⁵.

Ruhsatın kapsamlı bir tanımının Çal tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Çal ruhsatı, “mevzuat ile, o mevzuat kapsamında kalan türlü etkinliklerin ne şekilde, kimler tarafından, hangi koşullarda gerçekleştirileceğine destur veren, böylelikle toplumsal alanı düzenleyen belge” olarak tanımlamaktadır¹⁶. Başka bir tanımda ise ruhsat, bir etkinliğin yerine getirilebilmesi bakımından yetkili kamu makamları aracılığı ile bu etkinliği yürütecek olanlara izin verilmesini ve yürütülecek etkinliğin koşullarının belirlenmesini içeren bir idarî işlem olarak açıklanmıştır¹⁷.

4. İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI

İşyeri açma ve çalışma ruhsatının tanımına, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına

İlişkin Yönetmelikte¹⁸ yer verilmiştir. Yönetmelikte “İşyeri açma ve çalışma ruhsatı: Yetkili idareler tarafından bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp, faaliyet göstermesi için verilen *izin*” olarak tanımlanmıştır¹⁹.

Yönetmelikte yer alan bu tanıma göre işyeri açma ve çalışma ruhsatı, bir izin belgesidir. Bu izin ile, işyerinin önce açılmasına, ardından açılan bu işyerinde faaliyet gösterilmesine icazet verilmektedir. Ancak, işyeri açma ve çalışma ruhsatının manasını algılayabilmek için, ruhsat kelimesinin ve işyeri kelimesinin ayrı ayrı açıklanması gerekmektedir.

Ruhsatiye, Arapça bir kelimedir ve izin anlamına gelmektedir²⁰. Aynı anlamda kullanılan “ruhsatnâme” ise, birleşik isim olup Arapça “ruhsat” ve Farsça “nâme” kelimelelerinden oluşmaktadır²¹. “Nâme” kelimesi ise mektup, kitap anlamlarına gelmektedir²². Ancak, “ruhsatnâme” şeklinde birleşim olarak kullanıldığında “izin belgesi”, “izin kağıdı” anlamlarını ihtiva etmektedir.

Ruhsatın izin, ruhsatnâmenin izin belgesi anlamlarına gelmesi; kezâ ruhsat ile bir mevzuat kapsamında kalan türlü etkinliklerin/faaliyetlerin ne şekilde, kimler tarafından, hangi koşullarda gerçekleştirileceğine destur verilmesi hususları bir arada ele alındığında; işyeri açma ve çalışma ruhsatının, işyeri açma ve çalışma mevzuatı kapsamında kimlerin, ne şekilde, hangi koşullarda, ne tür işyerleri açabileceklerine ve bu işyerlerinde ne tür faaliyetlerin yürütülebileceğine icazet veren bir belgeyi ifade ettiği söylenebilir.

Dolayısıyla, işyeri açma ve çalışma ruhsatı, bir işyerinin açılmasına ve açılan bu işyerinde çalışılmasına izin veren belgedir. Bu iznin kapsamına ise, işyerleri girmektedir.

18 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

19 Madde 4/n.

20 Özdemir, s.5.

21 İmar Hukuku Ders Notları, s.40.

22 Kanar, s.347.

15 Kanar, s.380.

16 Çal, s.21.

17 Çal, s.67.

“İşyeri” kavramının da farklı mevzuatlara göre farklı tanımları bulunmaktadır. Farklı mevzuatlarda “işyeri” farklı statülere tabi tutulmuştur. Buna istinaden, bir mevzuata göre işyeri kapsamına kalan bir yer, bir başka mevzuata göre işyeri kapsamında kalamayabilmektedir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı ile bir işyerinin açılmasına ve burada çalışılmasına izin verilmekte olup; bu mevzuata göre işyeri vasfı taşımayan, açılmasına ve çalışılmasına izin verilmeyecek yerler, başka mevzuatlarda (örneğin sosyal güvenlik mevzuatında) işyeri kapsamında sayılabilmektedir.

Bu açıdan bizim için bu çalışmada önemli olan, işyeri açma ve çalışma mevzuatına göre işyeri sayılan yerlerdir. İşyeri açma ve çalışma mevzuatında ise nerelerin işyeri olduğu hususu detaylı şekilde açıklanmıştır. Ancak, işyeri açma ve çalışma mevzuatına göre nerelerin işyeri olduğu, nerelerin işyeri olmadığına dair inceleme, bu çalışmanın sınırları dışına çıkılması sonucunu doğuracağından, bu konuya bu çalışma kapsamında değinilmemiştir.

5. İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATININ HUKUKİ MAHİYETİ

Ruhsat, bir idarî tasarruftur. İdarenin tek yanlı, kamu gücüne dayalı yetkisini kullanmak sureti ile tesis ettiği bir idarî işlemdir.²³

Nitekim, 3572 sayılı Kanunun 5/2 nci maddesinde, “(...) işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgilie verilir” hükmüne yer verilmiştir.

Anılan hüküm ile, ruhsatın idarece verilmesi esası benimsenmiştir. Fakat, ilgiliye ruhsat verilebilmesi için, evvelâ ilgilinin ruhsat talebinde bulunması gereklidir. Zirâ, durduk yere idarenin (talep olmaksızın) bir işyerine ruhsat tanzim etmesi hukuken mümkün değildir.

Nitekim, 3572 sayılı Kanunun 5/1 inci maddesinde ise, “İşyeri veya işletme açmak

isteyen; işin özelliğine göre (...) yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olarak işyerini düzenledikten sonra, başvuru formunu doldurarak (...) ibraz ederler” şeklinde bir cümle kullanılmıştır. Bu cümle, işyeri açma ve çalışma ruhsatı alabilmek için, ilgilinin idareye müracaat ederek, işyeri açma ve çalışma ruhsatı talebinde bulunması gerektiğini göstermektedir.

Benzer şekilde İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 6/3 üncü maddesinde, “İşyeri açmak isteyen (...) kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra (...) durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur” kuralına yer verilmiştir. Bu hüküm de, bir işyerine idarece işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için, ilgilinin usûlüne uygun şekilde başvuruda/talepte bulunması gerektiğini göstermektedir.

Dolayısıyla, bütün ruhsatlarda olduğu gibi, işyeri açma ve çalışma ruhsatı bakımından da kişinin idareye müracaatı gereklidir.

Bu durum; işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi işleminin (ruhsat tanzim edilmesi işleminin) katılım gerektiren idarî işlemlerden olduğunu göstermektedir.²⁴

Fakat buradaki katılım usûlü/şekli bir katılımdır; örneğin, bu katılım, sözleşme gibi idareyi bağlayıcı değildir²⁵. Bu bakımdan ruhsatın katılım özelliği, ruhsatın tek yanlı idarî tasarruf kimliği üzerinde bir değişiklik oluşturmamaktadır²⁶.

Nasıl ki, bir kişinin memur olarak atanmak talebi ile idareye müracaat ettikten sonra, kişinin memur olarak atanması yahut atanma talebinin reddi tek yanlı bir idarî tasarruf ise; aynen bunun gibi kişinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi talebi ile idareye müracaat ettikten sonra, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesi yahut verilmemesi de tek yanlı bir idarî işlemdir.

²⁴ Çal, s.29.

²⁵ Çal, s.29.

²⁶ Çal, s.29.

²³ Şekerci, s.185.

Zirâ, Çal'ın ifadesiyle, idarenin tek yanlı iradesini ortaya koyması için mutlaka kendi inisiyatifi ile süreci başlatmış olması zorunlu olmadığı gibi, gerekli de değildir²⁷.

Ayrıca, işyeri açma ve çalışma ruhsatı, birel nitelikte bir idarî işlemdir²⁸. Zirâ, kanunlar, yönetmelikler ve diğer düzenleyici işlemler kişiye doğrudan işyeri açma ve bu işyerini çalıştırma hakkı vermemektedir²⁹. Kanun, yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemler düzenli, sağlıklı güvenli bir şehirleşme, yapılaşma ve çalışma mekânı oluşturulması için uyulması gerekli genel kuralları ortaya koymaktadır³⁰. İşyeri açabilmek ve bu işyerini çalıştırabilmek için, genel kurallar koyan (kanun, yönetmelik, imar plânı gibi) düzenleyici işlem ile kişi arasına bir birel işlemin girmesi, birel bir işlemin tesis edilmesi gerekmektedir. İşte işyeri açma ve çalışma ruhsatı, söz konusu birel işlemlerden birisidir. Bu birel işlem marifeti ile kanun, yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemler kişiye uygulanmakta; adetâ düzenleyici işlem ete-kemiğe bürünmektedir.

6. İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATININ KOLLUK/ZABITA NİTELİĞİ

6.1. Genel Olarak Kolluk/Zabita Kavramı

İşyeri açma ve çalışma ruhsatının kolluk niteliği üzerinde durulmadan evvel, genel itibariyle kolluk kavramının hatırlanmasında fayda mülahaza edilmiştir. Bu noktada “kolluk/zabita nedir?” sorusunu cevaplayarak konuya başlamak uygun olacaktır. Giritli ve Bilgen, idarî kolluk teriminin,

- i) Hem kanunları, tüzükleri ve yönetmelikleri uygulayan örgütü/teşkilâtı,
- ii) Hem bu örgütteki ajanları/görevlileri/ personeli,
- iii) Hem de idarî/hukukî bir faaliyeti ifa-

de ettiğini belirtmişlerdir³¹. Böylelikle, görev alanı kapsamında kalan konulara ilişkin düzenleyici işlemleri (genel kuralları) yürürlüğe koymak ve bu düzenleyici işlemleri birel işlemler marifeti ile kişilere uygulamak, bir kolluk faaliyetidir. Örneğin, karayollarındaki hız sınırını belirleyen (hızla ilgili genel kuralları koyan) bir yönetmeliği yürürlüğe koymak bir kolluk faaliyeti iken, bu yönetmelikte belirtilen hız sınırının üzerinde bir hızla araç kullanan kişiler hakkında cezaî işlemler tesis etmek de bir kolluk faaliyetidir. Kezâ eğitim, sağlık gibi virtüel kamu hizmetlerine yönelik denetimler³², düzenleyici – denetleyici kurumların faaliyetleri³³ de birer kolluk yetkisinin kullanımından başka bir şey değildir³⁴.

Dolayısıyla, kolluk denildiğinde akla ne sadece kolluk/zabita personelinin, ne sadece kolluk/zabita teşkilâtının, ne de sadece kolluk/zabita faaliyetinin (ilgili alana ilişkin işlemlerin) gelmemesi; kezâ sadece polisiye tedbirlerin de kolluk olarak değerlendirilmemesi; personelin, teşkilâtın ve faaliyetin tamamının kolluğu ifade eder şekilde kullanılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, eğitim/sağlık v.b. dâhil, idarenin gözetiminde ve denetiminde olan bütün sahalarda esasında birer kolluk faaliyetinin gerçekleştirildiği söylenebilir.

Peki, kolluğa neden ihtiyaç duyulmuştur?

Kolluk, gerek asayiş bakımından, gerek işyerlerinin açılışı ve faaliyeti bakımından, gerek imar bakımından, gerek sağlık bakımından, gerek bankacılık bakımından, gerek orman bakımından ve gerekse diğer alanlar bakımından düzen/intizam sağlayıcı bir görev ifa etmektedir.

Peki, bu düzeni ne sağlamaktadır?

Giritli ve Bilgen, kanunlar çerçevesinde düzeni sağlamanın, “yürütmenin/idarenin”

27 Çal, s.30.

28 Kaya, s.50.

29 Kaya, s.50.

30 Kaya, s.50.

31 Giritli; Bilgen, s.106.

32 Özey, s.249.

33 Özey, s.386.

34 Ulusoy, s.23.

görevi olduğundan bahsetmektedir³⁵. Diğer bir ifadeyle, düzenin sağlanması ve devamı için,

- Kamu düzenin temin edilmesi ve

- Kamu hizmetlerinin düzenli ve devamlı şekilde yürütülmesi gerekmektedir³⁶. Bu kapsamda idarenin faaliyetlerinin doktrinde,

a) Kamu düzeninin korunması için yürütülen kolluk faaliyetleri ile

b) Kamu hizmetlerinin yürütülmesine dair faaliyetler olarak ikiye ayrıldığı³⁷; kolluk faaliyetlerinin, idarenin koruyucu (düzeni korucuyu ve düzenin devamını sağlayıcı) kamu hizmeti³⁸ faaliyetleri kapsamında yer aldığı değerlendirilmektedir³⁹. Zirâ, kolluk faaliyeti, düzenin sağlanması ve korunması işini yürütürken, aynı zamanda diğer kamu hizmetlerinin sağlıklı şekilde sunulmasını sağlamak bakımından, diğer kamu hizmetlerinin muhafazasını da sağlamaktadır⁴⁰.

“Kamu düzenini ne sağlamaktadır?” sorusuna dönersek, bir toplumda sosyal düzen/disiplin, herhangi bir dış müdahale olmaksızın kendiliğinden kurulmaktadır⁴¹. Ancak, hukuk düzeni ve hukuk düzeninin bir parçası olan idarî düzen, sosyal düzen gibi kendiliğinden, herhangi bir dış müdahale olmaksızın kurulamamıştır⁴².

Hukuk düzeni egemen güç (Devlet) tarafından kurulmakta, işletilmekte ve işlemesi denetlenmektedir⁴³. Hukuk düzeninin idarî düzene ilişkin kısmı bakımından; düzenin kurulması, işletilmesi ve denetlenmesi safhasında idare, düzenleyici işlemler ile genel kuralları koymakta, birel işlemler marifeti ile bu genel kuralları kişilere uygulamakta ve

ayrıca uygulamayı ve işleyişi denetlemektedir.

Rolland “zabitanın, ammenin intizamını temine hizmet ettiği” söyledikten sonra, “zabitanın hizmet ettiği ammenin intizamının ne olduğu” sorusunu sormaktadır⁴⁴.

Rolland’a göre “ammenin intizamı kavramı, mübhem bir kavramdır”⁴⁵. Ancak, konuya ilişkin mevzuattan, “ammenin intizamından; ammenin asayişinin, ammenin emniyetinin ve ammenin sağlığının anlaşılmasının gerektiğini; zabitanın, bu üç şeyi temin etmekle görevli olduğunu” ifade etmektedir⁴⁶.

Kamu düzenine ilişkin her faaliyette olduğu gibi, işyeri açma ve çalışma hukukuna ilişkin faaliyetlerin de özgürlüğe müdahale ettiği düşünülmektedir. Lâkin Yayla’nın ifadesiyle, haklar ve özgürlükler ancak düzen varsa, vardır; düzen yoksa, özgürlüğün varlığını yahut yokluğunu tartışmanın bir anlamı bulunmamaktadır; bu nedenle düzen istenmesi demek özgürlüklerden vazgeçme değil, aksine özgürlükleri gerçek kılabilmek istediğini ifade etmektedir⁴⁷.

Şöyle ki; düzene, güvenlik içinde yaşayabilmek için ihtiyaç duyulmaktadır. Yayla, “İnsanların en önemli sorununun, doğal ve yapay etkenlerin varlıklarını, canlarını, mallarını tehdit etmemelerinin (ortadan kaldırmamalarının) sağlanması sorunu olduğunu”⁴⁸ söylemekte, buna maddî güvenlik adını vermektedir. Bu maddî güvenlik sorunu deprem, sel, fırtına, toprak kayması gibi doğal sebeplerden kaynaklı olabileceği gibi; silahlı saldırı, hırsızlık, gasp, trafik gibi yapay nedenlerden de kaynaklı olabilir⁴⁹.

Söz konusu güvenlik anlayışı ve sorunu başlangıçta daha basit iken, zaman geçtikçe bu kadar basit şekilde kalmamış; genişleşmiş-

35 Giritli, Bilgen, s.103.

36 Giritli, Bilgen, s.103.

37 Giritli, Bilgen, s.103.

38 Özay, s.223.

39 Kolluk kamu hizmeti midir, yoksa kamu hizmetine ayrı bir faaliyet midir tartışmasına, çalışmanın amacı dışında olduğu değerlendirildiğinden girilmemiştir.

40 Cin, s.4.

41 Oğurlu, s.19.

42 Oğurlu, s.20.

43 Oğurlu, s.20.

44 Rolland, s.292.

45 Rolland, s.292.

46 Rolland, s.292.

47 Yayla, s.55.

48 Yayla, s.54.

49 Yayla, s.54.

tir⁵⁰. Doğal tehlikeler hakkında bilgi arttıkça, bunların önlenmesine dönük tedbirler alınması ve düzenlemeler yapılması gereği ortaya çıkmıştır. Örneğin, sağlığı tehdit eden mikroplar, virüsler tanındıkça bunlara ilişkin düzenlemeler yapılmış; bir alanın heyelan bölgesi olduğunun tespit edilmesi ve bu yerlerde iskâna izin verilmemesine ilişkin düzenlemeler ve kurallar konulmuş; böylelikle toplumlar geliştikçe, sadece can ve mal güvenliğinin sağlanmasının gerçek anlamda düzen ve güvenlik için yeterli olmadığı; kişinin huzurunun, esenliğinin, dirliğinin ilk dönemlerdeki güvenlik anlayışı ile temin edilemediği, bunun genişlemesi durumu ortaya çıkmıştır⁵¹.

Kalabalık şehirler, konut-gecekondu sorunları, toz, gürültü, çöp, alt yapı sorunları, yağmurlar neticesinde evleri/işyerlerini su basması, yangınlara dar yollar ve yoğun trafik nedeniyle zamanında müdahale edeme- me, ahşap yapıların yangınlar karşısındaki güvensizliği v.b. sorunlar zamanla şikâyet konusu edilir hale gelmiş; bu sorunlar toplumun dayanışmasını, kişilerin birbirlerine güvenlerini, huzuru bozma seviyesine ulaşmıştır⁵². Bunun neticesinde bu sorunların önlenmesine yönelik tedbirlerin alınması, bu alanların denetlenmesi ve bu alanlardaki faaliyetlerin belli kurallara bağlanması ve düzenin sağlanması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Kezâ, zaman geçtikçe ve toplumun kültür düzeyi geliştikçe şehrin estetik görünüşü, yapının estetik görünüşü, doğal çevrenin korunması, ormanların korunması, kültürel ve tarihî değerlerin korunması, spor müsabakalarının denetlenmesi gibi ihtiyaçlar da ortaya çıkmıştır⁵³. Bu koruma ve denetleme ihtiyacı ister istemez bu alanların (da) düzenlenmesini/denetlenmesini gerektirmiştir. Bu alanlara ilişkin mevzuatlar çıkarılmış, genel adı ile kolluk denilen faaliyetler ve teşkilâtlar ile bu alanlarda özel olarak görev ifa eden per-

soneller istihdam edilerek; bu alanlar ayrıca düzenlenmiş ve denetim altına alınmıştır.

Netice itibarıyla, tarihi süreç içerisinde güvenlik için gerekli olan düzenin kapsamına işyeri açma ve açılan işyerlerinin faaliyetleri alanı da dâhil olmuştur. Konuya ilişkin (kanun, tüzük, yönetmelik gibi) düzenleyici işlemler ve (mühürleme, kapatma, ruhsat iptali, para cezası gibi) birel işlemler marifeti ile işyeri açma ve çalışma kolluğu faaliyet alanı ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla, kolluk/zabıta denildiğinde, bu kelimeden sadece asayişî temin ile mükellef olan polis/jandarma faaliyeti ve teşkilâtı anlaşılmalıdır⁵⁴. Kolluk/Zabıta deyiminden, toplumun maddî nizamını koruyan faaliyetleri ve bunu temin eden kuvvetleri olarak anlamak gerekmektedir⁵⁵. Bu itibarla asayişî koruyan faaliyet ve kuvvetten (polisten/jandarmadan) başka sağlığı, üretimi, ziraatı, sanayiye, hayvanları, şehirleşmeyi, çevreyi, piyasa rekabet koşullarını koruyan/düzenleyen/denetleyen faaliyetler ve kuvvetler de zabıta/kolluk mefhumu kapsamına girmektedir⁵⁶.

6.2. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Kolluk/Zabıta Niteliği

İşyeri açma ve çalışma ruhsatının kolluk/zabıta niteliğinin açıklığa kavuşturulabilmesi için, evvelâ “işyeri açma ve çalışma alanında düzene/intizama ne için ihtiyaç duyulmaktadır?” sorusunun cevaplandırılması gereklidir.

3572 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinde, işyeri açılmasına ve çalışılmasına izin verecek mercilerin, başvuruyu aldıktan sonra, yönetmeliklerde düzenlenecek olan aşağıdaki şu kriterleri esas alarak bir inceleme yapmaları gerektiği belirtilmiştir.

Buna göre, bir işyeri açma başvurusu geldiğinde, izin talebine konu işyerinin,

a) İnsan sağlığına zarar verip vermeyeceği,

50 Yayla, s.54.

51 Yayla, s.54.

52 Yayla, s.54.

53 Yayla, s.54.

54 Onar, s.52.

55 Onar, s.52.

56 Onar, s.52.

b) Çevre kirliliğine yol açıp açmayacağı,

c) Yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırılık taşıyıp taşımayacağı hususları araştırılacaktır.

Görüldüğü üzere, detayları ilgili yönetmeliklerde ayrı ayrı düzenlenmiş olan söz konusu inceleme konularının her birinin, yukarıda “6.1. Genel Olarak Kolluk/Zabıta Kavramı” başlığı altında açıklanan, kolluk/zabitanın, toplumun genel sağlığına, genel güvenliğine ve genel düzenine ilişkin konular olduğu görülmektedir.

Gündelik hayatta “merdiven altı imâlat” denilen yiyecek / içecek⁵⁷ / tüketim malzemesi⁵⁸ üretim yerlerinin insan sağlığına ne kadar zarar verdiği herkesin malûmudur.

Benzer şekilde, küçük/şirin evlerin bulunduğu sakin bir sokağın tam ortasına ahır/beshane açılarak faaliyet göstermesinin hem sağlık, hem de çevre kirliliği bakımından insanlara nasıl zarar vererek, huzuru kaçıracağı açıktır⁵⁹. Yine meskenlerin bulunduğu mahalle aralarında işletilen araç bakım yerlerinden dolayı insanların şikâyetçi oldukları gözlenmektedir⁶⁰.

Kezâ, açılacak olan işyerinin yangın mevzuatına uymaması, imar mevzuatına uymaması durumlarının hepsi kamu düzenini, can güvenliğini, insan sağlığını tehdit eder nitelikteki durumlar olup; bu durumların önüne geçilmesi maksadı ile işyeri açma ve çalışma ruhsatına dair denetimler marifeti ile, işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin kolluk/zabıta faaliyetleri yürütülmektedir.

Ayrıca, işyeri açma ve çalışma ruhsatı, genel asayiş ve güvenlikle de ilgilidir. Zirâ,

57 “Zabıtanın Merdiven Altı İmalathaneye Denetim”, (27.08.2017).

58 “Merdiven Altı Kolonya Bayramınızı Zehir Etmesin”, (27.08.2017).

59 “İpekyolu Belediyesinden Ahır ve Ağıl Sahiplerine Tebligat”, (27.08.2017).

60 “Mahalle Arası Araç Bakım Yerleri Tehlike Saçıyor!”, (27.08.2017).

ruhsatsız veya ruhsata esas mevzuata aykırı şekilde işletmecilik yapılması durumunda, toplumda genel asayişini ilgilendiren nitelikte gösteriler düzenlenebilmekte⁶¹, taşkınlıklar yapılabilmektedir. Bu durum, 3572 sayılı Kanununun hazırlanması safhasında da dikkate alınarak, “Mülki idare amirinin memleketin genel asayişini, güvenliğini sağlama yükümlülüğü göz önünde bulundurularak” kanuna bazı eklemeler yapılmıştır⁶².

7. İNCELEME KONUSU OLAN İŞYERİ

Çalışma kapsamında incelenecek olaya ilişkin işyeri, bir kahvehanedir. Adapazarı İlçesi (.....) Caddesi No: 61’de kâin olan, 60,00 metrekare kullanım alanlı dükkân için kahvehane olarak işletilmek üzere işyeri açma ve çalışma ruhsatı talep edilmiştir.

İdarece yapılan inceleme sonrasında, 09.07.2008 tarihinde faaliyet konusu “kahvehane” olarak, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmiştir.

Ruhsatın alınması sonrasında kişi bu işyerini “(...) Kırathanesi” işyeri unvanı ile kahvehane olarak işletmeye başlamıştır.

Kahvehane, hem Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununda⁶³ hem de İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte⁶⁴ “Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan yerler”-den olan, “umuma açık istirahat ve eğlence yerleri” arasında sayılmıştır.

8. İNCELEMAYA ESAS OLAY

09.07.2008 tarihli işyeri açma ve çalışma ruhsatına istinaden kişi kahvehane işletmeciliği yapmaktadır.

61 Uşak’ta Avgan köyünde bir araya gelen vatandaşlar, 200 araçlık konvoy oluşturarak Ulubey Kanyonu’ndan akan suyun kirlenmesine neden olduğu iddia edilen beshane önüne gidip gösteri düzenledi, “Ulubey Kanyonu’ndaki Kirlilik”, (27.08.2017).

62 İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararname (01.06.1989 tarih ve E: 1/543, K: 34 sayılı) Hakkındaki İçişleri Komisyonu Raporu, s.4.

63 Madde 7/1.

64 Madde 4/g.

Bilahare 01.09.2013 tarihinde (...) Telekomünikasyon Hizmetleri Tic. Ltd. Şti. ile bir Abonelik Sözleşmesi akdetmiştir. Bu sözleşme sonrasında kişi (...) Telekom'dan internet hizmeti almaya başlamıştır.

Kahvehanenin bir kenarına konulmuş olan masalarda bulunan bilgisayarlar vasıtasıyla müşterilerin kullanımına internet hizmeti de sunulmuştur. Ancak, müşteriler bu internet hizmetinden ücret karşılığında faydalanmakta, kahvehane işletmecisinden jeton alarak, alınan jeton aracılığıyla kahvehanede bulunan bilgisayarları kullanmaktadırlar.

İlçe Emniyet Müdürlüğüne bağlı kolluk personeli tarafından rutin asayiş denetimlerinde bu kahvehane (de) denetlenir.

Denetim neticesinde 29.03.2014 tarih ve saat 21.55'te tanzim olunan tutanakta özetle "İşyeri içerisinde jeton ile çalışan iki adet internet masasının olduğu; bir masada bir şahsın internete girdiğinin, diğer masanın ise boş ve bilgisayarın kapalı olduğunun görüldüğü" hususlarına yer verilmiştir.

Kolluk tarafından yapılan denetim sonucu tanzim olunan tutanak, (...) Kaymakamlığının 02.04.2014 tarihli yazısı ile Belediye Başkanlığına intikâl ettirilir.

Belediye encümeni tarafından durum değerlendirilir ve encümen, kişinin 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu uyarınca para cezası ile tecziyesine, ayrıca internet masalarının kahvehaneden kaldırılmasına karar verir.

Bu karar üzerine kişi, internet servisi sağlayıcı (İSS) yetki belgesinin bulunduğu, ruhsat dışı bir faaliyetinin söz konusu olmadığı, bu cihazların umuma açık yerlerde kurulup işletilmesinde herhangi bir sakınca olmadığına dair Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun görüş yazısının mevcut olduğu hususlarını ileri sürerek, para cezası ile tecziye edilmesine ve internet masalarının kahvehaneden kaldırılmasına dair encümen kararının iptali istemiyle dava açar.

9. OLAYA İLİŞKİN MEVZUAT

Konu hakkındaki değerlendirmelere geçilmeden evvel, olayla ilgili olan mevzuat hükümlerinin ilgili kısımlarının aktarılması, konunun tartışılmasına katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda konuyla ilgili olan Mevzuatın

a) İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmüne Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun,

b) Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu ve

c) İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik olduğu görülmektedir.

9.1. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmüne Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun (Kanun No: 3572)

3572 sayılı Kanununun 3/b maddesinde, "Belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatını vermeye belediyeler yetkilidir" hükmüne yer verilmiştir.

3572 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinde, "3 üncü maddede belirtilen merciler, iznin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde aşağıda öngörülen genel kriterlere göre düzenlenecek yönetmeliği esas alırlar.

a) İnsan sağlığına zarar vermemek,

b) Çevre kirliliğine yol açmamak,

c) Yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranmamak" kuralına yer verilmiştir.

9.2. Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu (Kanun No: 2559)

2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 7/1 inci maddesinde, "Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve

kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır” hükmüne yer verilmiştir.

2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 7/6 ncı maddesinde, “Bu iş yerleri için düzenlenen iş yeri açma ve çalışma ruhsatlarının bir örneği yetkili kolluk kuvvetine gönderilir. Bu işyerleri genel güvenlik ve asayiş yönünden genel kolluk tarafından denetlenir” kuralına yer verilmiştir.

2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 6 ncı maddesinde, “Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden;

(...)

d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işlenen,

İş yerlerinin işletmecilerine beşyüzmilyon Türk Lirası ile birmilyar Türk Lirası arasında idarî para cezası verilir.

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni (...) tarafından verilir” kuralına yer verilmiştir.

9.3. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları-na İlişkin Yönetmelik

Yönetmeliğin “Yönetmelikte Yer Almayan İşyerleri” başlıklı 9/1 inci maddesinde, “Bu Yönetmelik kapsamına girmesine rağmen adı ve nitelikleri belirtmeyen sıhhi bir işyerinin açılması halinde, benzeri işyerleri için öngörülen esaslara göre işlem yapılacağı” belirtilmiştir.

Yönetmeliğin “Birden Fazla Faaliyet Konusu Bulunan İşyerleri” başlıklı 10 uncu maddesinde, “Adresi ve işleticisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenlenir. Tali faaliyet konuları ruhsatta ayrıca belirtilir.

Aynı adreste bulunsa bile ana faaliyet konusu veya işletmecisi farklı olan işyerlerine ayrı ayrı ruhsat düzenlenir. (...)” kuralına yer verilmiştir.

Ayrıca, SIHHÎ MÜESSESELER İÇİN SINIFLARINA VE ÖZELLİKLERİNE GÖRE ARANACAK NİTELİKLER başlıklı Yönetmeliğin 1 numaralı ekinin (EK-1),

- (E) bendinde “Kahvehane, kır kahvesi, oyun salonu, internet salonu, çay bahçesi ve çay ocağı ve benzeri işyerlerinde” ortak hükümlere ilave olarak, sınıflarına ve türlerine göre aşağıdaki şartların aranacağı belirtilmiş;

- (E) bendinin (a), (b), (c) fıkralarında kahvehaneler için, (e) fıkrasında çay ocakları için ve (f) fıkrasında internet salonları için gerekli olan (masa – sandalye yerleşim düzeni – yakınlık mesafeleri, döşeme stili v.d.) asgarî kuralların neler olduğu sayma yolu ile açıklanmıştır.

10. KONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Olayda, 09.07.2008 tarihinde faaliyet konusu “kahvehane” olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerinde kişi kahvehane işletmeciliği yapmakta iken; 01.09.2013 tarihinden itibaren kahvehane ruhsatlı işyerinde bir nevi internet kafe işletmeciliği de yapmaya başlamıştır.

Fakat kişinin kahvehane açma ve açılan kahvehanede çalışma ruhsatı bulunmakta iken, kahvehanede internet kafe açma ve internet kafede çalışma ruhsatı bulunmamaktadır. İnternet kafeye ilişkin ruhsatı bulunmamasına karşın, kişi kahvehanede hem kahvehane işletmeciliği hem de internet kafe işletmeciliği yapmaktadır.

Kişi hakkında alınan encümen kararında kişinin hem para cezası ile tecziyesine, hem de internet masalarının kahvehaneden kaldırılmasına karar verildiğinden, encümen kararı kapsamında iki adet tasarruf bulunmaktadır. Bu nedenle her bir tasarruf bakımından konunun ayrı ayrı incelenmesi uygun olacaktır.

10.1. Encümen Kararının, İnternet Masahanelerinin Kahvehanelerden Kaldırılmasına Dair Kısmının İncelenmesi

Yukarıda da bahsedildiği üzere ruhsat konusu, idarenin kolluk alanındaki faaliyetleri kapsamında yer almaktadır. Dolayısıyla, işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile, işyerinin hangi kurallara tabi olarak açılacağı ve açılan bu işyerinde hangi kurallara tabi şekilde faaliyette bulunulacağı hususları incelenmekte ve denetlenmektedir.

Mevzuat gereği, işyeri açma ve çalışma ruhsatı hangi konu ve hangi alana ilişkin olarak verilmiş ise, o konu ve o alan bakımından ilgili idarelerin işyerini fen, sağlık, çevre, imar, yangın, genel güvenlik, genel asayiş v.d. hususlar bakımından denetleme görev ve yetkileri bulunmaktadır.

Nitekim, işyerlerinin genel asayiş bakımından denetimleri genel kolluk tarafından yürütülmekte iken, genel asayiş dışındaki diğer hususlara dair denetimleri de özel kolluk tarafından denetlenmektedir.

Öte yandan; gerek konuya ilişkin genel yönetmelik olan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik gerekse diğer özel yönetmelikler, her bir işyeri bakımından belli standartlar öngörmüş; bu standartlara istinaden işyerlerinin insan sağlığı, çevre kirliliği, yangın güvenliği, patlama, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması bakımından bazı kurallara uymaları zorunlu kılınmıştır.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ekinde yer alan SİHHİ MÜESSESELER İÇİN SINIFLARINA VE ÖZELLİKLERİNE GÖRE ARANACAK NİTELİKLER başlıklı EK-1 numaralı ekin “Kahvehane, Kır Kahvesi, Oyun Salonu, İnternet Salonu, Çay Bahçesi, Çay Ocağı Ve Benzeri İşyerleri” başlıklı (E) bendinde, hem bütün Kahvehane, Kır Kahvesi, Oyun Salonu, İnternet Salonu, Çay Bahçesi, Çay Ocağı Ve Benzeri İşyerleri için geçerli olan ortak

kurallara ve standartlara yer verilmiş, hem de Yönetmelik eki EK-1’in E bendinin (a), (b), (c) fıkralarında kahvehaneler için, (e) fıkrasında çay ocakları için ve (f) fıkrasında internet salonları için ayrı/özel kurallara ve standartlara yer verilmiştir.

Kişinin işyeri açma ve çalışma ruhsatında, işyerinin faaliyet konusunun “kahvehane” olarak belirtildiği görülmektedir. Dolayısıyla, olayda kişinin işyerinin kahvehaneye ilişkin kurallara ve (Yönetmelik eki EK-1’in E bendinin a, b, c, fıkralarında yer alan) standartlara tabi olacağı açıktır.

Yönetmelik eki EK-1’in E bendinin a, b, c, fıkralarında ise, kahvehanelerde internet hizmeti verilen bilgisayar masalarına yer verilmemiştir. İnternet salonları başlığı altında Yönetmelik eki EK-1’in E bendinin (f) fıkrasında internet salonlarına ilişkin standartlar ve kurallar ayrıca belirtilmiştir.

EK-1’in ilgili fıkralarına bakıldığında, masa/sandalye niteliğinden salonda televizyon olup olmayacağına kadar farklı kurallar öngörülmüştür. Dolayısıyla, kahvehanenin açılması ve işletilmesi şartları farklı, internet salonunun açılması ve işletilmesi şartları farklıdır.

Yönetmeliğin “Yönetmelik’te Yer Almayan İşyerleri” başlıklı 9/1 inci maddesinde, “bu Yönetmelik kapsamına girmesine rağmen adı ve nitelikleri belirtilmeyen sıhhi bir işyerinin açılması halinde, benzeri işyerleri için öngörülen esaslara göre işlem yapılacağı” kuralına yer verilmiştir.

Ayrıca, Yönetmeliğin “Birden Fazla Faaliyet Konusu Bulunan İşyerleri” başlıklı 10 uncu maddesinde, “birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenleneceği; tali faaliyet konularının ruhsatta ayrıca belirtileceği; aynı adreste bulunsun bile ana faaliyet konusu veya işletmecisi farklı olan işyerlerine ayrı ayrı ruhsat düzenleneceği” kuralına yer verilmiştir.

Kişinin kahvehanede müşterilere jeton satarak, bu jetonlar aracılığı ile bilgisayar/internet hizmetinden faydalandığı; bu nedenle bu internet hizmetinin/faaliyetinin kahvehane faaliyetine nazaran ana faaliyet konusunun dışında kaldığı anlaşılmaktadır.

Bu hâlde kişinin evvelâ ilgili idareye müracaat ederek, işyeri açma ve çalışma ruhsatına talî faaliyet konusu olan “internet hizmetini” işletmesi, ya da internet işletmeciliği için ayrı bir ruhsat alması gerekmektedir.

Tabii bu ruhsatı alabilmesi yahut talî faaliyet konusu olarak “internet salonu” faaliyet konusunu işyeri açma ve çalışma ruhsatına işletebilmesi için ise, kişinin 60,00 metrekare alanlı işyerinde kahvehanenin yanında internet salonu da işletmesinin standartlar bakımından mahzurlu olmaması gereklidir.

Şayet standartlara uygunluk taşımayacağı yapılacak inceleme neticesinde anlaşılır ise, bu hâlde kişiye talî faaliyet konusu “internet salonu” olan “kahvehane”ye dair işyeri açma ve çalışma ruhsatı yahut internet salonu işletmeciliğine dair ikinci bir ruhsat düzenlenmeyecektir.

Netice itibarıyla, kişinin ruhsat kapsamında kalmayan bir faaliyeti yürütmesi nedeniyle (süre verilmeden) internet masalarının işyerinden kaldırılmasına ilişkin encümen kararı mevzuata uygundur.

Öte yandan; cihazların umuma açık yerlerde kurulup işletilmesinde herhangi bir sakınca olmadığına dair Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun görüş yazısının mevcut olması, sonucu değiştirmemektedir.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, cihazların umuma açık yerlerde kurulup işletilmesinde herhangi bir sakınca olmadığını mütalâa etmektedir. Bu cihazların umuma açık yerlerde kurulup işletilmesinde ulaştırma ve iletişim mevzuatı bakımından bir sakınca bulunmamaktadır. Lâkin bu cihazların umuma açık yerlerde kurulup işletilebilmesinde sakınca olmadığına dair Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun mütalâası, bu

cihazların işletileceği işyerlerini işyeri açma ve çalışma mevzuatının dışına çıkarmamakta, işyerlerini işyeri açma ve çalışma mevzuatı kurallarından muaf tutmamaktadır. Bu görüş, sadece bu cihazların umuma açık yerlere kurulmasının ulaştırma ve iletişim mevzuatı bakımından sakınca bulunmadığını ihtiva etmektedir; değilse bu görüş, cihazların kurulmasında bu işyerlerinin işyeri açma ve çalışma mevzuatındaki kurallara tabi olmaya anlamına gelmemektedir.

Nitekim, encümen kararının iptali istemi ile açılan dava, encümen kararı hukuka uygun görülerek İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiş⁶⁵; kanun yolu incelemesinde Mahkeme kararı Danıştay tarafından onanmıştır⁶⁶.

10.2. Encümen Kararının, Kişinin Para Cezası ile Tecziyesine Dair Kısımın İncelemesi

Yukarıda arz ve izah edildiği üzere kişi tarafından kahvehane, mevzuata aykırı biçimde işletilmektedir. Zirâ kişi, işyeri açma ve çalışma ruhsatı kapsamında olmayan bir faaliyet yürütmektedir. Dolayısıyla, kişinin, işyerini kısmî olarak internet salonu şeklinde kullandırması, işyerinin mevzuata aykırı biçimde işletildiğini göstermektedir.

2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 6 ncı maddesinde, “*Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden; (...)*

d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen, iş yerlerinin işletmecilerine beşyüzmilyon Türk Lirası ile birmilyar Türk Lirası arasında idarî para cezası verilir. Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni (...) tarafından verilir” kuralına yer verilmiştir.

Kişinin işyerini mevzuata aykırı olarak işletmesi karşısında belediye encümeninin, kişinin 2559 sayılı Kanun hükümlerine göre

⁶⁵ Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin 30.10.2014 tarih ve E: 2014/479, K: 2014/1067 sayılı kararı.

⁶⁶ Danıştay 17 nci Dairesi'nin 27.01.2016 tarih ve E: 2015/9762, K: 2016/400 sayılı kararı.

para cezası ile tecziyesine karar vermesinde, mevzuata aykırılık bulunmamaktadır. **Nitekim, para cezasının iptali istemi ile kişinin açtığı davada, para cezası hukuka uygun görülerek İdare Mahkemesi tarafından dava reddedilmiştir.**⁶⁷

11. SONUÇ

Osmanlı'dan Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadarki sürece bakıldığında, kahvenin en popüler içeceklerden biri olduğu, kahvehanelerin de önemli kamuoyu mekânları olduğu gözlenmektedir. Günümüzde ise kahvehaneler bu niteliklerini kaybetmişlerdir. **Bu niteliklerini kaybetmenin yanında artık kahvehaneler kahveden çok çay tüketilen, okey ve iskambil kâğıdı oynanan mekânlar haline gelmiştir.**

Belki kamuoyu mekânı olma niteliğinin kaybının bir sonucu olarak, belki de daha fazla gelir elde etme maksadıyla kahvehane işletmecileri kahvehanelerde, kahvehane faaliyet alanı dışında başka faaliyet konularında da hizmet vermeyi tercih etmeye başlamışlardır. Kahvehane faaliyet alanı dışında faaliyet verilmeye başlanan başlıca faaliyet konusu ise, ücretli internet hizmeti sunumudur.

Her alanda olduğu gibi, işyeri açma ve çalışma alanında bir düzene ihtiyaç duyulmuş, bu alanda bazı kurallar ihdas edilmiş; kişilerin çalışma hürriyetlerini bu kurallar çerçevesinde kullanmaları benimsenmiştir. Diğer bir deyişle, kişilerin keyiflerince, diledikleri yerlerde/mekânlarda diledikleri işyerlerini açıp işletmelerine günümüz hukuk sistemi müsaade etmemektedir.

İşyerlerinin açılması ve buralarda çalışılması gerek sağlık, gerek güvenlik, gerekse mevzuatta yer alan diğer unsurlar bakımından belli kurallara tabi kılınmıştır. Bu bağlamda kahvehanelerin faaliyetleri ve kezâ internet salonlarının faaliyetleri de mevzuattaki unsurlar bakımından farklı kurallara tabi kılınmıştır.

⁶⁷ Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin 05.11.2015 tarih ve E: 2015/351, K: 2015/1056 sayılı kararı.

Çalışmada işletmecinin, işyeri açma ve çalışma ruhsatında herhangi bir değişiklik yapılmadan ve izin alınmadan "kahvehane" faaliyet konulu bir işyerinde aynı zamanda internet kafe hizmeti verip veremeyeceği hususu incelenmiş; **kişinin ruhsat kapsamında bulunmayan bir faaliyeti yürütmesi halinde karşılaşacağı yaptırımlardan bahsedilmiştir.**

Bu kapsamda; **bir işyerinde, işyeri açma ve çalışma ruhsatı kapsamı dışında kalan bir faaliyetin yürütülmesi istenilmekte ise, ilgili idareye müracaat ederek bu faaliyetin işyeri açma ve çalışma ruhsatı kapsamına talî faaliyet olarak alınması talebinde bulunulması, şayet ana faaliyet konusundan farklı bir faaliyet yürütülecekse ikinci bir ruhsat verilmesi talebinde bulunulması gereklidir.** İlgili idarece yapılacak incelemeler neticesinde, söz konusu faaliyetin "İnsan sağlığına zarar vermediği; çevre kirliliğine yol açmadığı; yangın güvenliğine, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı olmadığı" sonucuna varılması durumunda kişiye izin verilecek, aksi halde kişiye izin verilmeyecektir.

İşletmecinin ise, izin almadan (kurallara uymadan) yürüteceği faaliyet neticesinde yaptırımla karşı karşıya kalacağı tabiidir.

KAYNAKÇA

Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, "Türk Kahvesi Kültürü ve Gelenegi", <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,51000/turk-kahvesi-kulturu-ve-gelenegi.html>, (27.08.2017).

CİN, Emine, Türk Hukukunda Kolluk Yetkisinin Kullanılması ve Sınırları, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2008.

ÇAL, Sedat, Türk İdare Hukukunda Ruhsat, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010.

DUVARCI, Ayşe, "Kültürümüzde İstanbul Kahvehaneleri ve Halk Edebiyatına Katkıları", Batman University Journal of Life Sciences, Year 2012, N 1.

GİRİTLİ, İsmet; BİLGİN, Pertev, İdare Hukuku, Kervan Yayınları, İstanbul, 1973.

GÜRLEK, Cemal, “Osmanlıdan Günümüze Kahvehane Kültürü”, <http://www.felsefetası.org/osmanlıdan-gunumuze-kahvehane-kulturu/>, (27.08.2017).

İmar Hukuku Ders Notları, Teksir.

“İpekyolu Belediyesinden Ahır ve Ağıl Sahiplerine Tebligat”, <https://www.haberler.com/ipekyolu-belediyesinden-ahir-ve-agil-sahiplerine-9970905-haberi/>, (27.08.2017).

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararname (01.06.1989 tarih ve E: 1/543, K: 34 sayılı) Hakkındaki İçişleri Komisyonu Raporu, <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d18/c029/tbmm18029101ss0257.pdf>, (27.08.2017).

KANAR, Mehmet, Osmanlıca Türkçesi Sözlüğü, Say Yayınları, İstanbul, 2009, <http://www.sevde.de/OsmanliTurkcesiSozlugu.pdf>, (15.02.2014).

KAYA, Ayfer, Yapı Ruhsatı, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

“Mahalle Arası Araç Bakım Yerleri Tehlike Sacıyor!”, <http://asikpasagazetesi.com/makale/mahalle-arasi-arac-bakim-yerleri-tehlike-saciyor/>, (27.08.2017).

“Merdiven Altı Kolonya Bayramımızı Zehir Etmesin”, <https://www.haberler.com/merdiven-alti-kolonya-bayraminizi-zehir-etmesin-7504349-haberi/>, (27.08.2017).

OĞURLU, Yücel, İdarî Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma – İdarî Ceza Hukuku ve İdarî Cezalara Karşı Başvuru Yolları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001.

ONAR, Sıddık Sami, İdare Hukukunun Umumi Esasları – C. I, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1966.

ÖZDEMİR, Selman, “Yapı Ruhsatının Kolluk/Zabıta Niteliği”, Mahalli İdareler Dergisi, Yıl 5, Sayı 51, Mart 2017.

ÖZAY, İl Han, Günışığında Yönetim, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2004.

ROLLAND, Louis, Hukuku İdare, (Ter. İbrahim Âli) İstanbul Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi, İstanbul, 1932.

ŞEKERCİ, Ersin, “İmar Hukukunda Yapı İzni”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2 (1981), Sayı 2.

TUTAL, Osman, “Kırk Yıllık Hatırın İletişim Mekânı Olarak Kahvehaneler”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 3, Yıl 2014.

“Ulubey Kanyonu’ndaki Kirlilik”, <http://www.milliyet.com.tr/ulubey-kanyonu-ndaki-kirlik-usak-yerelhaber-2208126/>, (27.08.2017).

ULUSOY, Ali, Bağımsız İdarî Otoriteler, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003.

ULUSOY, Kadir, “Türk Toplum Hayatında Yaşatılan Kahve ve Kahvehane Kültürü”, Milli Folklor, 2011, Yıl 23, Sayı 89.

YAYLA, Yıldızhan, İdare Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1985.

“Zabıtanın Merdiven Altı İmalathaneye Denetim”, <https://www.haberler.com/zabitanin-merdiven-alti-imalathaneye-denetim-8067067-haberi/>, (27.08.2017).

Danıştay 17 nci Dairesi’nin 27.01.2016 tarih ve E: 2015/9762, K: 2016/400 sayılı kararı.

Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi’nin 30.10.2014 tarih ve E: 2014/479, K: 2014/1067 sayılı kararı.

Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi’nin 05.11.2015 tarih ve E: 2015/351, K: 2015/1056 sayılı kararı.

2558 Sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu

3572 Sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmüne Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun

2005/9207 karar sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

www.mevzuat.gov.tr

TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERDE AFET YÖNETİMİ VE ÖNEMİ

Doç. Dr. Rabia Bahar ÜSTE

Dokuz Eylül Üniversitesi,
İzmir Meslek Yüksekokulu,
Yerel Yönetimler Programı

1. GİRİŞ

Günümüzde, merkezden ve yerel yönetimlerin tartıştığı ve tartışmaya devam edeceği konuların başında “afet yönetimi” gelmektedir. Burada iki kavramın açıklanması konunun anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Bunlardan biri “afet”, bir diğeri ise “afet yönetimi”dir. Arapça kökene sahip olan afet kelimesi, çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım anlamındadır. Afet yönetimi ise, *yönetimlerin acil durum ve sonrasında odaklanarak, getirilen önlemler ve kurumsal yapı içinde kısmi düzeltmeler biçiminde sistematik bir bütünlük oluşturulması ve bu bütünlük içinde çalışmalarına yer verilmesidir.*¹

Afetler, aynı zamanda kriz yönetimini içerir ve kriz yönetiminden de yararlandırılması istenmektedir. Kamu yönetimi açısından kriz yönetimi² “bir kişi, bir örgüt ya da bir toplumun yaşamında görülen zor bir an, bir buhran dönemi... Belirsizliği ve zarar görme olasılığını, riski içeren kavramları ortadan kaldırmak için oluşturulan yönetim anlayışıdır”. Afet yönetimine ilişkin kanunların aynı zamanda kriz yönetimini de ele alması gerekmektedir.

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmet-

leri Yönetmeliğinin birinci bölümü amaç, kapsam, dayanak ve tanımlara yer vermiştir. Yönetmeliğin amacı, “afet ve acil durumlara müdahalede ihtiyaç duyulacak tüm güç ve kaynakları ulusal ve yerel düzeyde planlamak, bu güç ve kaynakların olay bölgesine hızlı ve etkin bir şekilde ulaşmasını sağlamak, müdahale hizmetlerini ve bu hizmetlerin koordinasyondan sorumlu ana ve destek çözüm odaklarının ve yerel düzeyde sorumlu birimlerin görev ve sorumlulukları ile planlama esaslarını belirlemektir”³ ifadesi ile anlatılmıştır.

2. İLLERDE AFET YÖNETİMİ

İl yönetimlerinde afetler açısından değerlendirilmesi gereken konulardan biri özellikle kentlerin depreme karşı hazırlıklı olup olmadığı ile ilgilidir. Afet yönetimi açısından bakıldığında, depremler olma olasılığı düşük ancak yönetilmesi zor olan durumlardır. Aynı zamanda depremler etkisi yüksek olan olaylardır. Depremler, mahalli-müşterek ihtiyaçların karşılanmasını tehdit eder olaylardır.⁴ Kentlerde, afetlere karşı alınabilecek önlemler, kentsel yaşam kalitesi ile doğru orantılıdır.

Kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi, kentsel altyapının, ulaşım, konut, sosyal,

1 Çakır / Erençin, 2099:24-25.

2 Şahin, 2003:339-3340.

3 Resmi Gazete, 2013:1

4 Şahin, 2003:341.

kültürel ve siyasal alanlarda sunulan hizmet kapasitesinin artırılması olarak sıralanabilir. Evans, kentlerin çok boyutlu yaşam kalitesinde, boyutları şu şekilde ele almaktadır⁵: Hoşnutluk, yetenekler, sosyal çevre, kişilerin yaşanabilir bir çevreye sahip olması, biososyofiziksel çevre faktörleri ve olayları. Kentsel yaşamda bu kalite çemberinin oluşturulabilmesi için afetlere karşı gereken önlemler alınmış ya da afet meydana geldikten sonra nelerin yapılacağına ilişkin kriz planlarının valilik aracılığı ile optimal şekilde ortaya konulması istenmektedir.

1959 yılında 7269 sayılı “Afetler Kanunu” Erzincan depremi sonrasında çıkarılan ilk yasal düzenleme olarak tarihteki yerini almıştır. **Yönetmeliğin temel felsefesi, afetlerin önlenmesi değil, afetlere müdahaledir.** Bir sonraki aşama olarak, afetlerden sonra yaşanacak maddi zararların giderilmesi için “Afetler Fonu” kurulmuştur. 1997 yılında yönetmelikle kriz yönetimine geçilmiş, 1999 yılında yaşanan depremler hukuki tedbirlerin tartışılmasını gündeme getirmiştir. 2009 yılında çıkarılan kanunla, Başbakanlığa bağlı kriz yönetimi, İçişlerine bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskan Bakanlığına bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğünün birbirine benzer görevler üstlenmiş olması, görev ve yetki karmaşasına yol açtığından 2009 yılında çıkarılan bir kanunla bu üç birim “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı”nda birleştirilmiştir. 2002 yılından itibaren yerel yönetimlerle ilgili çıkarılan Kanunlarla belediyeler ve il özel idareleri de afet yönetim sistemine dahil edilmiştir.⁶

Türkiye’de uygulanan afet yönetim sistemi 1959 tarih ve 4623 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması ile 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alın-

cak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” ile belirlenmiştir. Bu Kanunun 4. maddesi gereğince Bakanlar Kurulunun 01.04.1988 gün ve 88/12777 sayılı kararı ile “Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik” oluşturulmuştur. Ayrıca, “Afetler Merkez Koordinasyon Kurulu” (İTÜ, 2002: 26-28) bu çerçevede ele alınmıştır. Bu Kanunlar, yerel ilkesi ile desteklenmeli ve yerel halka afet durumunda hızlı, güvenilir, etkin mal ve hizmetin sunumunu sağlayabilmelidir.

Yerinden yönetim uygulaması, “yer yönünden”, “hizmet yönünden” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Türkiye’de yerellik ilkesinin “yerel yönetimleri güçlendirme ve yerel demokrasiyi geliştirme” gibi amaçları ne denli sağlayabileceği irdelenmelidir. Anayasamızın 123. maddesinde belirtilen “idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir” ifadesi ile bağdaşması gerekmektedir. Bu açıdan yerel yönetimlerin sorunlarına çözüm üretebilecek yeterliliğe sahip olup olmadığı tartışılmalıdır. Konu afet yönetimi açısından ele alındığında, özellikle belediyelerin kendi coğrafyalarını esas alan bir afet planı ile çalışması, belediyelerle kaymakamlık ve valiliğin koordinasyonu, valilik ve kaymakamlıkların belediyelerin oluşturacağı afet planlarına katkı sağlaması, merkezi yönetimin de finansal ve büyük projelerle afet yönetiminde belediyelere katkı sağlamları, yerel siyasetin de desteklemesi ile başarı ivmesi artabilecektir.

3. BELEDİYELERDE AFET YÖNETİMİ

Afet yönetimi açısından hesap verebilirlik, yerel yönetimlerde verilen mal ve hizmetin kalitesi ile güvenilirliğinin olması anlamına gelmektedir. Buna göre hesap verebilirlik:

5 Kaya/Şentürk.v.d, 2007:95-96.

6 Şahin, 2010:221-222.

7 Karakılçık / Özcan, 2005:15.

mal ve hizmetin kayıtlarının doğru tutulması ve bunların teyidi, mal ve hizmet sonucundaki olumlu ve olumsuz durumlarla ilgili bilgi verme zorunluluğu, sorumlu kişilerin belirlenmesi, sorumluluğun alınması önemli konular arasındadır.⁸ Belediye sınırları içinde yaşayan yerel halkın memnuniyeti, farkındalık oluşturan belediyelerle olanaklıdır.

İdeal belediyecilik anlayışı denildiğinde oluşturulan ideal kentler ve ilçeler aklı gelmektedir. Bunlar için, kentli haklarının korunması, en iyi yaşam koşullarının sağlanması, eğitimi, eğlencesi, kültürü ve sektörel aktiviteleri uyum içinde oluşturulması gerekmektedir.⁹

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliğinin 27. maddesinde ana çözüm ortakları “Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Türkiye Kızılay Derneği ve Başkanlıktır”¹⁰. Afet ve acil durumlarda belediyelere 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 2 nci fıkrasında “afete uğrayanları koruyup gözetmekle” yükümlü kılınmıştır. 19. maddenin 1. fıkrasında belediyenin “belde sakinlerinin müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tesviye edecek her türlü teşebbüste bulunabileceği”¹¹ öngörülerek afet durumunda gereksinim duyulan faaliyetlerin yapılabilmesine olanak sağlanmıştır. Tüm bu sayılan yasal düzenlemeler modern bir anlayışın getirisi olarak afet yönetimindeki yerini almıştır. Kanun, gerekli ancak tek başına sorunları çözebilecek kabiliyete sahip olmayan önemli bir etkidir. İnsan faktörünü, ku-

rumları, eğitimi, kültürü, sosyo-ekonomik ve sosyo-politik gerçeklikleri Kanunlarla bütünleştirmeden afet yönetiminde başarı sağlanacağını düşünmek iyimserliğin ötesine geçemeyecektir. Afet yönetiminin çok yönlü ve karmaşık bir yapılanması bulunmaktadır. Çevre ve çevre yönetimi, afet yönetiminin oluşumunda ve uygulanmasında son derece farklılıkları birarada tutunduracak bir özelliğe sahiptir.

Belediyelerin karar organları, yerel mal ve hizmetlerin verilmesindeki etkinliğini afet yönetiminde de ortaya koyabilmelidir. Belediye meclis üyeleri, belediye sınırları içinde yaşayan seçmenler tarafından, siyasal partiler aracılığıyla seçilirler. Belediye meclislerinin üye sayıları belediyelerin nüfusları ile ilintilidir.¹² Bu karar organlarının en etkin görevlerinden biri de, yaşanır sosyo-mekansal alanların oluşturulmasına yardımcı olmaktır.

Sosyo-mekansal alanlarda afet yönetimine ilişkin, doğal afet kurullarının oluşumu yerele ilişkin politikaların yani eylem planlarının ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda oluşturulan “Doğal Afet Kurulu”¹³: Kurumun işleyiş politikalarını tespit eder, kurum idaresinin esaslarını belirler, usul ve esaslar için görüş alır, tazminat ödemelerinin kısa sürede yapılmasını sağlar, risk paylaşımı ve reasürans (sigorta şirketlerinin kendilerini de garanti altına alması) planını onaylar, kurum kaynaklarının yönetilmesini sağlar, halkla ilişkiler ve tanıtım faaliyetlerini yürütür, bütün binaların bu kapsama alınmasını öngören birimdir.

Kentlerin afetlerin önlenmesinde etkinliği için performans dayalı bir yönetim modeli oluşturulmalıdır. Buna göre¹⁴:

8 Balcı, 2003:117.

9 Kaya/Şentürk, d. 2007:52-53.

10 Resmi Gazete, 2013:4-8.

11 Erençin / Çakır, 2009:27.

12 Öztekin, 2005:332-333.

13 İnan, 2000:95.

14 Ulutürk / Köprülü, 2011:78.

Kentlerin gelişiminde misyon ve stratejik hedefler açık olarak belirtilmeli, bu konuda yönetimlerin performansları ölçülebilmeli, yönetim hesap verebilir olmalı, performans bilgilerini toplayacak bir bilgi sistemi edinilmeli, performans bilgilerini analiz edecek, inceleyecek ve rapor yazabilecek birimler oluşturulmalı, performans bilgileri kullanıcılar olarak performansı arttıracak bir sistem / süreç geliştirilmelidir.

Yerel afet yöneticisi olan belediyelerin oluşturulması, doğanın korunması, doğanın tahrip edilmemesi için bilinçli yerel halkın desteği, afetlere karşı bilinçli özellikle ana sınıflarından itibaren yaşadıkları coğrafyanın özelliklerine göre tedbirli çocuk ve gençlerin yetiştirilmesi, yereli benimseyen, yerel mal ve hizmete katılan gençlerin gönüllülük esasının arttırılması, deprem, yangın, sel, çığ gibi durumlarda insan sağlığını koruyacak tedbirleri alabilen yerel halkın oluşumu, belediyelerin ilk yardım ile ilgili olarak okullara destek vermesi, otokontrollü yerel halkın çevre duyarlılığının belediyelerin eğitimleri ile desteklenmesi, belediyelerin yerel düzeyde bu konuda kural koyma yetkilerinin sağlanması, çıkarılan Kanunlarla uyumlu yönetmelik yapma yetkilerinin kendilerine verilmesi gibi stratejik planlamada gerçekçiliği beraberinde getirebilecektir.

Belediyelerde afet yöneticilerinin yetiştirilmesi ve uzman gözüyle konuya sahip çıkmaları konunun başarısında temel unsurlardan biridir. Yaşanan hızlı ve sağlıklı kentleşme, doğal kaynakların etkin ve verimli kullanılmamasını, yüksek oranlarda atık üretimin ve bunların çevreye olan etkisini ve ekolojik dengenin bozulmasını, toplumların ve yönetimlerin gündemine taşımıştır.¹⁵ Afet ve afet yönetiminde bir bilincin oluşturulabilmesi için belediyelere büyük görevler

düşmektedir. Ancak belediyeler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, odalar, ilgili kuruluşlar, alanlarında uzman olan kişiler ve uluslararası çalışma ve kuruluşlardan yardım almaları gerekmektedir. Bu çalışmalarını da, köy yönetimleri ile paylaşmalı ve çalışmalarında yer almalarını sağlamalıdır.

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki, belediyelerin afet yönetiminde stratejik planlamaya karşı olmadığı ancak çoğunun yasal zorunluluk olarak başladığıdır. Yeterli eğitimin alınması, planın danışman kuruluşlara hazırlanması, kültür değişiminin yaratılması, önemli yönetsel kararlarda stratejik plandan yararlanma, plan çalışmalarının olaylara ve kişilere bakış açısını değiştirme durumları¹⁶ afet yönetiminde de stratejik planların ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

4. KÖY TÜZEL KİŞİLİĞİ VE AFET YÖNETİMİ

Köyler, köy diye tanımlanan ve ilgili Kanunda 2000, Belediye Kanundaki yeni düzenleme dikkate alındığında 5000 kişiden daha az kişinin yaşadığı yerleşim yerlerindeki yerel mal ve hizmetleri sunan kamusal örgütlerdir.¹⁷

Köy yönetimleri Osmanlı yönetiminde uzun bir geçmişe sahip klasik kurumlardır. 1864 ile 1871 Vilayet Nizamnamelerinde köyler cemaat esasına göre örgütlenmiştir. Cumhuriyet döneminde 1924 tarih ve 442 sayılı Kanunla yasal statüye kavuşmuşlardır. 1982 Anayasasınının 127. maddesi kapsamında köy, yerel yönetim birimi olarak ele alınır. Hukuki gücü olan köyün, mali yetersizlik, personel eksikliği gibi nedenlerle gerçek bir yerel yönetim gibi faaliyette bulunmaları kolay değildir. Köy yönetimlerinin birçok görevleri olduğu gibi, köyün seçimle gelen

15 Akdoğan / Güleç, 2005:76.

16 Songür, 2009:50.

17 Şahin, 2010:276.

muhtarı, karar organı olan ihtiyar meclisi ve köy derneği bulunur. Muhtarın görevleri arasında “köy sınırları içinde yangın, sel gibi afetlerde köylülere toplayıp söndürmeye çalışmak / önlemek”¹⁸ gibi klasik görevleri sayılmıştır.

442 Sayılı Köy Kanununun 13. maddesi mecburi görevleri ele alır. Aynı kanunun 14. maddesinde de isteğe bağlı olan görevleri içermektedir. Kanunda belirtilen mecburi işleri yapmamak ceza ile sonuçlanmaktadır. Mecburi işler, kamu yükümlülüğünü, isteğe bağlı işler köyün ekonomik ve sosyal yönden gelişmesini içermektedir. Çarşı, hamam, pazar, çamaşırılık yapmak, orman yetiştirmek, sulama tesisi kurmak isteğe bağlı olan görevlerinden bazılarıdır¹⁹. Bu görevler arasında afet ve yönetimine ilişkin yöntem / metotlar da olmalıdır. Merkezin ve belediyelerin yapacağı işlerden önce afet meydana geldiğinde özellikle önleme / koruma aşamasında köy yönetiminin tikel / özsel bir anlayışla konuya yaklaşımı önem taşımaktadır.

İhtiyar Meclisinin karar alma yetkileri arasında afet yönetimine ilişkin bir durum bulunmamaktadır. Köy derneği, köylü seçmenlerden oluşan bir başka karar alma organıdır. Çünkü, muhtar ve ihtiyar heyetini seçen bir organ olarak kabul edilir. Afet yönetimi ile ilgili köylerde etkinliği gözlemlenmemektedir. Köyde, bu çalışmalara katılacak nitelikli personel bulunmadığından ve personel bakımından sıkıntı çeken köylerde, bu personel merkezi yönetimce atanmakta ve ücretlendirilmektedir. Köyde sürekliliği olmayan bu tür bir personel politikası doğru bir yaklaşım olarak kabul görmemektedir. Köyler, coğrafi ve sosyal şartlarında kırsal kesimde oluşturulan köy yönetimleri, kendilerini yönetme konusunda sorunlarını aşamamışlar-

dır. Mali, teknik ve personel eksikliklerinin giderilmesi köy yönetimleri açısından önem taşımaktadır.²⁰

Köylerin cazibe yerleri olarak görülmesini sağlamak, yaşamın idame ettirebileceği alanları oluşturmak, köylerin eğitim düzeyini yükseltmek ve eğitim alanların köylerinde kalmasına katkı vermek, köylerin ürettikleri ile zenginleşmesini ve yaşam standartlarını arttırabilmek için yerelin en küçük yönetim biçimi olan köylerde her konuda olduğu gibi afet ve afet yönetimine ilişkin yapılması gerekenlerin ihtiyaçlar doğrultusunda oluşturulması gerekmektedir.

5. DEMOKRATİK KATILIM, YEREL-LİK VE AFET YÖNETİMİ

Kamu politikası kamu kurumları için önemli rol oynar. Ülkeye göre değişmek üzere bazen tam bazen de kısmi olarak özel sektör veya toplum temsilcileri de rol oynayabilir. Bir politikanın kamu politikası kabul edilmesi için ya kamu kuruluşu tarafından ya da kamu çerçevesi içinde olması gerekmektedir. Kamu politikasında talepler, aktörler, kararlar, söylemler, politika çıktıları önem taşımaktadır²¹.

Demokratik kentlerde, kentli hakları “Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu” esas alınarak 20 madde olarak belirlenmiştir. Bunlar²²: Güvenlik, kirletilmemiş sağlıklı çevre, istihdam, konut, dolaşım, sağlık, spor ve dinlenme, kültürler arası kaynaşma, kaliteli bir mimari yapı ve fiziksel çevre, işlevlerin uyumu, ekonomik kalkınma, sürdürülebilir kalkınma, mal ve hizmetler, doğal zenginlikler ve kaynaklar, kişisel bütünlük, finansal yapı ve mekanizmalar, eşitlikler. Bunların olabilmesi kentlerin doğru yönetilmesi ile

18 Şengül, 2010:134-135.

19 Parlak / Ökmen, 2015:331-333.

20 Şengül, 2010:138.

21 Çevik, 2003:138-139.

22 Kaya/Şentürk v.d, 2007:53-54.

olanaklıdır. Sadece olağan durumlarda değil, afet anında da doğru karar ve uygulamalar can ve mal güvenliği yanında, kentli haklarının bir uzantısıdır.

Yerel yönetimlerin etkinlik, katılma, demokrasi, özgürlük gibi değerlerle birlikte anılmaları, demokrasinin dört temel ilkesi olan, çoğunluğun yönetimi, azınlığın haklarının korunması, siyasal eşitlik ve seçimlerin yapılması toplumun demokratikleşme sürecinde tartışmasız olarak yerel demokrasiyi sağlamaktadır. Afet yönetiminin başarısında demokratik yerel siyaset, strateji geliştirmek yani akıl ile birlikte ortaya çıkan irade sahibi olma durumu²³ insanların bu konuda yönetilmelerinin zorluklarını ortaya koymaktadır. İnsanların yoğun olarak birlikte yaşadıkları kentlerde iktidar ilişkilerinin tesis edilmesi, pazarlık, ikna ve yönlendirme mekanizmalarının kurulması siyaset ile gerçekleşmektedir. Tarihsel köklerden yola çıkıldığında kent ve kır ayrımı siyasal bir durumdur. Refah yaratan kentler kurmak, tüm kaynakların tüketilmesi ve risk yaratılması anlamına gelmemektedir. Kent ve kentlilik bilinci bu açıdan siyasal önem taşımakta aynı zamanda siyasal gücün farklılaşmasına yol açmaktadır. Afet yönetiminde de kentler, işbölümünün önemini yerel siyaset ve ulusal siyaset ayrımı olarak temellendirilmiştir. Sorunların çözümünde hem ulusal hem de yerel siyasal otoriteler için kent ve kentli nüfusun denetimi, ortaya çıkan siyasal ve ekonomik düzenin meşrulaştırılması ve korunması açısından hayati önem taşımaktadır. Böylece, kentler, siyasetin öznesi olmanın yanı sıra, hatta bunun da ötesine geçerek, ulusal siyasetin nesnesi haline gelmiştir.

Afet planlamasının yapılması, merkezi ve yerel siyasetin rasyonel birlikteliğinin başarısına bağlıdır. Siyaset birleştirense,

23 Bayırbağ, 2012:531.

kültür de farklılaştırır²⁴ bu önerme bize ne söylemek ister? Siyaset farklı kültürleri birarada tutma ve yaşatma işlevini üstlenmiştir. Yerel siyaset ve merkezi siyaset içinde bulunan gruplar, kent ve kır kültürleri içinde afet yönetimi ile ilgili olarak yapılabilecekleri ne denli kaynaşmış bir içerik ile oluşturduklarını karşımıza çıkartırlar. Afetlerin yönetilmesi ve önlenmesine yönelik “kültürel ideoloji”²⁵ kavramı belirli bir grubun kültürel evrenine nelerin dahil edileceğini ve nelerin dışlanacağını anlatan bir siyasal sürece gönderme yapar. ***Evrensel kültürlerin, yerel kültürlerle uyumlu hale getirilmesi afet ve yönetimi konusunda da ivme sağlanabileceğini gösterecektir.***

6. MODERNLEŞMENİN SORGULANMASI VE AFET YÖNETİMİ

Modern kelimesi olumlu bir çağrışıma sahiptir ve “günümüze ait olan, çağdaş, çağcıl”²⁶ ifadelerini içerir. Modernitenin gelişimini sağlayan bir dizi etmen bulunmaktadır. Aydınlanma felsefesi ile Avrupada kentleşmenin ortaya çıkması, pek çok eski köy ve kasabanın birer kent halini alması modern yaşam ile tanışılması anlamını içermektedir. Modernizmin en önemli anlatılarından biri olan kentleşme süreci, kırsal ve yerel bağılılıkları zayıflatmış, toplumsal ilişkilerin dönüşümüne neden olmuştur. Yaşanan bu hızlı gelişim Avrupa'nın tüm toplumsal kurumlarını kapsamıştır.

Çevreyi ve doğayı kontrol anlayışı doğanın bir nesne olduğu anlayışını getirir. ***Dünyada herşeyin merkezi insandır.*** Kalkınma, modernleşme, zenginleşme ve sahip olma ve başkalarını mahrum etmek, kaliteyi sorgulamamak çevrenin dengesini bozmaktadır. Kimse çevreyi kirlettiğini ve zarar verdiğini

24 Atılğan, 2012:155.

25 Atılğan, 2012:156.

26 Özipek, 2010:483.

kabul etmemektedir. Çevre bozulması nasıl ki, belli amaçlar ve bu amaçlarla kullanılan araçlar sonucu ortaya çıktıysa, doğa koruma da, amaç edinen araçlarla değil, araç kullanılan amaçlarla olur.²⁷

Güzellik, mutluluk ve bilgelik bu modern kahramanlıkta aranmıştır. Modernliğin “zehirli hediyesi”²⁸ küreselleşme çok konuda sıkıcı ve teleolojiktir. İnsan yapısı oluşumlar, insan gücünü aşan ve hatta insanı kontrol ve baskı altına alan adeta insan ötesi bir gücü temsil etmeye başlarlar (aslında işlevci teorinin güçlü eleştirilerini yaratan bir başka yapısalcı teorinin, çatışma teorisinin yabancılaşma ve reifikasyon (şeyleştirme) kavramları bu temsille mücadele etmek amacıyla oluşturulmuştur)²⁹. **Modernleşme, belirli zihinsel ve toplumsal dönüşümleri hem faydalı hem de kaçınılmaz olarak görmüştür:** Hukuksal ilkeler, araçsal aklın üstünlüğü, bilimsel bilinç, bürokratik devlet anlayışı, kentleşme bunlardan bazılarıdır. Ancak modernleşmenin, düz neden-sonuç ilişkileriyle ilerleyen evrensel bir üst anlatı çizgisi izlemediği açıktır.

Modernizm içinde, birey, adeta yalnızlaşmış ve aşırı bireycilik yarış, rekabet, bencilik, kazanç hırsı ve başarı tutkusu insanları birbirinden koparıırken, bireyi yalnız bırakarak kişilik parçalanmasına maruz bırakmıştır. Modernliğin değişkenlerinden biri olan sanayileşme süreci, sanayi kentlerinin doğmasını beraberinde getirmiştir. Hukuki ayrımlara dayanan kentlerdeki toplumsal yapıda meydana gelen değişimler, sınıfsal yapıda grup prestiji ve statü farklılaşması gibi eşitsizliklerin yarattığı gerilimlere yol açmıştır.³⁰ Afetlerin yönetiminin zorlaşması ve karmaşık hale gelmesi modernizm ile pa-

ralellik göstermektedir. Teknolojik ilerleme, buluş ve icatların artması ile insan eliyle olan afetler gibi doğal afetlerde artış göstermiştir. Dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de afet yönetiminin işlerlik kazandığı süreç 20. yüzyılın ortaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

7. SONUÇ

İnsan, kendisine yararlı olan birçok etmeni yok ettiğinin geç farkına varmaktadır. Özellikle, afetler ve afetlerin boyutlarına bakıldığında zaman kaybetmeden yönetimlerin bu konuda karar almalarının ne denli zorunlu olduğu ortadadır. **Yerel yönetimler, yönetim stratejilerini oluştururken sadece olağan durumlara göre değil, olağanüstü durumları da gözönüne alarak yapmalıdırlar.**

Yerel yönetimlerin sadece afet yönetimleri ile ilgili karar almaları değil, **yerel halk ile bunları paylaşarak onları da bilinçlendirmeleri yönetsel anlamda başarılarını arttırabilecektir.** Eğitim kurumları ile yapacakları işbirliği ile öğrencilerin afetler konusunda bilgilenmelerini sağlamaları, böylesi bir durumda can ve mal kaybının azalmasını ya da önlenmesini getirebilecektir. Yerel yönetimler, afet yönetimine bağlı olarak genel kanun ve yönetmelikler yerine, il, ilçe ve köy yönetimlerine ait onların özelliklerini içeren kanun ve yönetmelikleri yapmaları gerekmektedir. Afetler yerel özellikler taşımaktadır. Bölgelere, yörelere, illere, ilçelere ve köylere göre farklı afetler, farklı afet yönetimlerinin geliştirilmesini karşımıza getirmektedir. **Koordinasyonu sağlayacak merkezi birimler yanında, afetlere anında müdahale edebilecek yerel birimlerin etkin olarak hizmete girmesi afetlerle mücadelede başarı ivmesini arttırabilecektir.**

Kaliteli yaşam, kaliteli bir yönetim anlayışı ile olur. Vizyonları geleceğe her konuda

27 Erdoğan/Ejder, 1997:187-189.

28 Kömeçoğlu, 2002:12.

29 Kömeçoğlu, 2002:13.

30 Karakaş, 2003:20.

olduğu gibi afet yönetimine de farkındalık getirebilecek yerel yönetimler yerel halkın memnuniyetini arttırabileceklerdir. **Yerel halk, afetlerle mücadelede bilinçlendirilmedir.** Eğitim kurumlarının ilk basamağı olan okul öncesi eğitimden başlamak üzere yerel yönetimler okullarla işbirliği içinde çalışmalı ve çocukların / gençlerin bu konulara duyarlılıklarını arttırmalıdır.

Afet yönetimi ve planlaması içinde çalışabilecek uzman bir kadronun olması, yerel birimlerin, yerel halkın bu konularda yardım almasını beraberinde getirebilecektir. **Uzman kadronun esas görevi afetlerin önlenmesinde yapılması gerekenleri personel ile birlikte yerel halka anlatmalarıdır. Bir sonraki adım ise, afet meydana geldikten sonra yapılması gerekenlerde bilinç yükselecektir.** Tüm bu personel, valiliklerde de, belediyelerde de, kaymakamlıklarda da, köy yönetimlerin de de olmalıdır. **Kanun çıkarmak kadar, uygulama yapacak uzman kadroya ihtiyaç bulunmaktadır.**

Modernlik, modernleşme çağı gereklileri ile yönetim anlayışını sağlayabilmektir. Modernleşme adına yaşanabilir alanların, yakın bir gelecekte yaşanamaz hale getirilmesi anlamını taşımamaktadır. **Yerel yöneticilerin ve yönetimlerin gelecekte en çok üzerinde durması gereken konuların başında afet yönetimi olacaktır. Temiz havanın, içilebilecek suyun ve ekilebilir arazinin olmadığı bir yerde, modernizme ait hiçbir olgunun anlamı kalmayacaktır.**

KAYNAKÇA

Akdoğan, Asuman / Güleç, Sevcan, “Belediyelerde Katı Atık Yönetimi ve İl Belediyelerinde Gerçekleştirilen Ampirik Bir Araştırma”, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:4, Ankara, 2005

Atılgan, Gökhan, “Kültür”,Siyaset Bilimi, Editör: Gökhan Atılgan / Atilla Aytekin, Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler, Yordam Kitap, İstanbul, 2012

Balcı, Asım, “Kamu Yönetiminde Hesap verebilirlik Anlayışı”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, Editör: Asım Balcı, Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk, Bayram Coşkun, Seçkin Yayınları, Ankara, 2003

Bayırbağ, Mustafa Kemal, “Siyaset Bilimi ve Kent Çalışmaları”,Siyaset Bilimi, Editör: Gökhan Atılgan / Atilla Aytekin, Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler, Yordam Kitap, İstanbul, 2012

Çakır, Barış / Arif Erençin, “Türkiye’de Belediyelerde Afet ve Acil Durum Yönetimi”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:18, Sayı:1, Ankara, 2009

Çevik, Hasan Hüseyin, “Modern Devlette Kamu Politikası Oluşturma: Kavramlar, Aktörler, Karar Verme, Kamu Politikası Süreci ve Türkiye Analizi”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, Editör: Asım Balcı, Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk, Bayram Coşkun, Seçkin Yayınları, Ankara, 2003

Erdoğan, İrfan / Nazmiye Ejder, Çevre Sorunları, Ankara, 1997

İnan, Atilla, “Zorunlu Deprem Sigortası”, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:9, Sayı:2, Ankara, 2000

Kaya, Erol / Hulusi Şentürk v.d., Modern Kent Yönetimi – I, Okutan Yayınları, İstanbul, 2007

Karakaş, Mehmet, “Modern Bütünleşmeden Postmodern Farklılaşmaya Kentte Toplumsal Etkileşim”, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:12 Sayı:2, Ankara, 2003

Karakılçık, Yusuf / Özcan, Ayşe, “Yerellik (Subsidiarite) İlkesinin Türk Yerel Yönetim Dizgesinde Uygulanabilirliğinin İrdelenmesi”, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi,- Cilt:14, Sayı: 4,Ankara, 2005

Kömeçoğlu, Uğur, “Küreselleşme, Modernleşme, Modernlik”, Doğu Batı Düşünce Dergisi, Cilt: 5, Sayı:18, Ankara, 2002

Ökmen, Mustafa / Parlak, Bekir, Yerel Yönetimler Kuram ve Uygulamada Küresel ve Ulusal Konular ve Sorunlar, Ekin Yayıncılık, Bursa, 2015.

Özipek, B.B.,“Çağdaş Siyasi Yönelimler ModernitedenPostmoderniteye”, Siyaset, Editör: H.E. Beriş ve H.B. Türk, Opus Yayınları, İstanbul, 2010

Öztek, Ali, Yönetim Bilimi,Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005

Resmi Gazete, “Afet ve Acil Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği”,2013, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/12/20131218-13-1.pdf>, (15.03.2017).

Songür, Neşe, “Belediyelerin Stratejik Planlama Yaklaşımına Bakış Açıkları”, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü: Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi,Cilt:18 Sayı:4, Ankara, 2009

Şahin, Yusuf, “Kriz Yönetimi”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, Editör: Asım Balcı, Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk, Bayram Coşkun, Seçkin Yayınları, Ankara, 2003

Şahin, Yusuf, Yönetim Bilimi ve Türk Kamu Yönetimi, Murathan Yayınları, Trabzon, 2010

Şengül, Ramazan, Yerel Yönetimler, Umuttepe Yayınları, Kocaeli, 2010

Ulutürk, Bülent / Köprülü, Onur Murat, “Performansa Dayalı Kent Yönetimi: ABD Baltimore Kentinde Kentstat Uygulaması”, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü: Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi,- Cilt:11, Sayı: 2, Ankara, 2005

SON VERGİSEL DÜZENLEMELER DOĞRULTUSUNDA MAHALLİ İDARELER İKTİSADİ İŞLETMELERİ AÇISINDAN TAHSİLAT VE ÖDEMELERDE TEVSİK ZORUNLULUĞU ve MAHALLİ İDARELER ile BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNDEN OLAN TİCARİ ALACAKLARA KARŞILIK AYRILMASI

Altar Ömer ARPACI

Maliye Bakanlığı
Vergi Başmüfettişi
E. Gelirler Başkontrolörü

1. MAHALLİ İDARELERİN İKTİSADİ İŞLETMELERİ AÇISINDAN TAHSİLAT VE ÖDEMELERDE TEVSİK ZORUNLULUĞU UYGULAMASI

Tahsilat ve ödemelerin tevsik(belgelendirilmesi) zorunluluğu ile ilgili olarak Maliye Bakanlığına Vergi Usul Kanununun mükerrer 257. maddesinin birinci fıkrasının 2 numaralı bendi ile “Mükelleflere muameleleri ile ilgili tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etmeleri zorunluluğunu getirme ve bu zorunluluğun kapsamını ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslarını belirleme yetkisi” verilmiştir.¹

Bu yetkiye dayanılarak tahsilat ve ödemelerin banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsikine ilişkin açıklamalar Maliye Bakanlığınca yayımlanan 320, 323, 324,459, 479 ve 480 sıra no’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 268 ve 298 sıra nolu Gelir Vergisi Genel Tebliğlerinde yapılmıştır. Ayrıca, konu ile ilgili olarak Gelir İdaresinin web sitesinde 1 no’lu Vergi Usul Kanunu Sirküleri yayımlanmıştır.

1 Söz konusu bentte geçen banka deyimi, 18 Haziran 1999 tarih ve 4389 sayılı Bankalar Kanununa tabi Türkiye’de kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yurt dışında kurulu bankaların Türkiye’deki şubelerini ifade eder. 30 Temmuz 2003 tarih ve 4962 sayılı Kanunun 17-A/c maddesi ile bu bentte yer alan banka veya benzeri finans kurumları ibaresi, “banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince” şeklinde değiştirilmiştir.

lanmıştır. Yapılan bu düzenlemeler ile ticari işlemler ve finansal hareketlerin taraflarının izlenmesi ve vergiyi doğuran olayların mali kurumların kayıt ve belgeleri yardımıyla tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu düzenlemelere göre;

Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak zorunda olan çiftçiler, serbest meslek erbabı ile vergiden muaf esnafın kendi aralarında yapacakları ticari işlemleri ile nihai tüketicilerden (Türkiye’de mukim olmayan yabancılar hariç) mal veya hizmet bedeli olarak yapacakları 7.000.- Türk Lirasını² aşan tahsilat ve ödemelerinin banka ve özel finans kurumları veya posta idareleri aracılığıyla yapılması ve bu kurumlarca düzenlenen dekont veya hesap bildirim cetvelleri ile tevsiki zorunludur. (konutlarda, her bir konut için aylık 500 TL ve üzerinde kira geliri elde edenler ile işyerlerinde, işyerini kiraya verenler ile kiracıların kiraya ilişkin tahsilat ve ödemelerini 1 Kasım 2008 tarihinden itibaren 268 sıra nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile tevsik zorunluluğu kapsamına alınmıştır³)

2 Bu tutar 320 sıra no’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde 5 milyar olarak belirlenmişti. 323 sıra no’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 10 milyar liraya yükseltilmiştir. 332 sıra no’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 1 Mayıs 2004 tarihinden geçerli olmak üzere 8 milyar lira olarak belirlenmiştir. Son olarak da 459 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile, 01.01.2016 tarihinden önce 8.000 TL olarak belirlenen had 01.01.2016 tarihi itibarıyla 7.000 TL’ye düşürülmüştür.

3 298 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile “Konutlarda,

Tespit edilen tutarın altında kalan tahsilat veya ödemelerin banka veya özel finans kurumları aracılığıyla yapılması ihtiyaridir.

459 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğine göre; Aracı finansal kurum: Bu Tebliğ uygulaması bakımından tahsilat ve ödemelere aracılık eden 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda tanımlanan bankayı, 29/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında yetkilendirilmiş ödeme kuruluşlarını ve 9/5/2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanununa göre kurulan Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketini, Ödeme: Nakit ve her an kullanıma hazır banka varlığından oluşan ödeme mevcudundaki azalışı, Tahsilat ise: Nakit ve her an kullanıma hazır banka varlığından oluşan ödeme mevcudundaki artış ifade etmektedir

Tahsilat ve ödemelerin tevsik zorunluluğunun kapsamına;

- Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar,
- Kazancı basit usulde tespit edilenler,
- Defter tutma zorunda olan çiftçiler,
- Serbest meslek erbabı ve,
- Vergiden muaf esnafın kendi aralarında yapacakları ticari işlemleri ile nihai tüketicilerden mal ve hizmet bedeli olarak yapacakları tahsilat ve ödemeleri girmektedir.⁴

her bir konut için aylık 500 TL ve üzerinde kira geliri elde edenlerin," ibaresi "Konutlarda, her bir konut için aylık 500 TL ve üzerinde, haftalık, günlük veya benzeri şekilde kısa süreli konut kiralamalarında ise tutara bakmaksızın kira geliri elde edenlerin," şeklinde değiştirilmiştir.

4 Nihai tüketici sayılan Türkiye'de mukim olmayan yabancılar, 323 Sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde tevsik zorunluluğu kapsamına alınmamışken, 459 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde söz konusu istisnaya yer verilmeyerek, 01.01.2016 tarihinden itibaren nihai tüketici sayılan Türkiye'de mukim olmayan yabancılar ile gerçekleştirilecek tahsilat ve ödeme işlemleri de tevsik zorunluluğu kapsamına girmiştir

Bu zorunluluk tahsilat veya ödemeye taraf olan ve her iki tarafta bulunan mükellef için geçerlidir.

Tespit edilen tutarın üzerindeki işlemlerin tevsik zorunluluğundan kaçınmak amacıyla parçalara ayrılması kabul edilmemekte; aynı günde aynı kişi veya kurumlara yapılan işlemler de tek bir ödeme veya tahsilat sayılmaktadır.

Yine 243 ve 246 sıra no'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğiyle bankalara düzenleme zorunluluğu getirilen dekont veya hesap bildirim cetvelleri düzenleme zorunluluğu uygulamasına devam edilecektir.

Bahsi geçen kurumlar aracı kılınmak suretiyle; havale, çek, kredi kartı ve bu kurumlar aracılığıyla tahsil edilen senetler gibi bankacılık araçları kullanılarak yapılan ödemeler ve tahsilatlar karşılığında dekont veya hesap bildirim cetvelleri düzenlendiğinden tesvik edilmiş sayılmaktadır. Banka ve özel finans kurumlarının internet şubeleri üzerinden yapılan işlemler de aynı kapsamdadır. 459 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğine göre; aynı günde aynı kişi veya kurumlarla yapılan işlemlerin toplam tutarının 7.000 TL'yi aşması durumunda, işlemlerin her biri işlem bazında belirlenen haddin altında kalsa bile, aştığı işlem den itibaren işleme konu tahsilat ve ödemelerin de aracı finansal kurumlar aracılığıyla yapılması zorunludur. Yine 459 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğine göre; tahsilat ve ödemeye konu işlem tutarının tevsik zorunluluğu kapsamında 7.000 TL'yi aşan bedelin farklı tarihlerde kısım kısım ödenmesinde işlemin toplam tutarı dikkate alınacak ve her bir tahsilat ve ödeme, tevsik zorunluluğu kapsamında aracı finansal kurumlar kanalıyla gerçekleştirilecektir.

459 ve 479 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğlerinde yapılan düzenlemeler doğrultusunda;

a) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bunlara ait döner sermaye işletmelerinin işlemlerine konu tahsilât ve ödemelerin,

b) 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda tanımlanan sermaye piyasası aracı kurumlarında yapılan işlemlere konu tahsilât ve ödemelerin,

c) 11/8/1989 tarihli ve 20249 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 89/14391 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararda tanımlanan yetkili döviz müesseselerinin yapacakları döviz alım satım işlemlerine ilişkin tahsilât ve ödemelerin,

ç) Tapu sicil müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlemler karşılığında yapılan tahsilât ve ödemelerin,

d) Noterlerde gerçekleştirilen işlemler karşılığında yapılan tahsilât ve ödemelerin,

e) 5018 sayılı Kanunda yer alan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, **il özel idareleri, belediyeler ile bunların teşkil ettikleri birlikler**, kanunla kurulan diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan ve işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşlar veya bunlara ait veya tabi diğer müesseseler tarafından yapılan ihale işlemlerine ilişkin yatırılması gereken teminat tutarlarına ilişkin tahsilât ve ödemelerin,

f) 6362 sayılı Kanun uyarınca kurulan Borsa İstanbul A.Ş. bünyesinde yer alan Kıymetli Madenler Piyasasında işlem yapma yetkisi verilenlerin, faaliyet konuları kapsamında yapacakları işlemlere ilişkin tahsilât ve ödemelerin,

g) Gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler tarafından; 11/3/2010 tarihli ve 5957

sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre kurulmuş olan toptancı hallerinde faaliyet gösteren tüccar, üretici, üretici örgütleri ve komisyonculara yapılan sebze ve meyve, et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, su ve su ürünleri, bal ve yumurta gibi diğer gıda maddeleri, kesme çiçek ve süs bitkileri satışları ile söz konusu yerler dışında yapılmakla birlikte anılan Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında bildirim tabi tutulmuş satışlara ilişkin tahsilât ve ödemelerin,

aracı finansal kurumlar kanalıyla yapılması zorunluluğu bulunmamaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesi ile getirilen zorunluluklara uymayanlara ilişkin ceza uygulaması yine Vergi Usul Kanununun mükerrer 355 inci maddesinde yer almaktadır.

16 Temmuz 2004 tarihinde Meclis Genel Kurulunda kabul edilen 5228 sayılı Kanunun 10. maddesiyle, Vergi Usul Kanununun mükerrer 355 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenerek ceza konusu düzenlenmiştir.

“Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayan mükelleflerden her birine, her bir işlem için bu maddeye göre uygulanan cezalardan az olmamak üzere işleme konu tutarın % 5’i nispetinde özel usulsüzlük cezası kesilir. Bu şekilde ceza kesilen mükellefler hakkında üçüncü fıkra hükmü uygulanmaz. (6009 sayılı Kanunun 12 inci maddesiyle eklenen cümle Yürürlük; 01.08.2010) Ancak, bu fıkra uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek özel usulsüzlük cezasının toplamı 770.000 TL’yi (476 Sıra No.lu V.U.K Genel Tebliği ile 1.1.2017’den itibaren 1.100.000 -TL) geçemez.”

Böylelikle, 5228 sayılı Kanununun 10. maddesinin yürürlüğe giriş tarihi olan 3 Ağustos 2004 tarihinden⁵ itibaren tahsilat ve ödemelerini banka, özel finans kurumu veya PTT aracılığı ile yapma zorunluluğuna uymayanlara kesilecek ceza sistemi değiştirilmiştir. Yapılan bu düzenlemeye göre, yukarıda açıklanan zorunluluğa uymayanlara işleme konu tutarın % 5'i tutarında özel usulsüzlük cezası kesilecektir.⁶

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4/1 maddesinde söz konusu iktisadi işletmeler “*İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen;*

1) Kanal, boru ve benzeri yollarla dağıtım yapan su işletmeleri,

2) Belediye sınırları içinde faaliyette bulunan yolcu taşıma işletmeleri,

3) Kesim, taşıma ve muhafaza işleriyle sınırlı olmak üzere mezbahalar.” olarak belirlenmiştir. Yukarıda sayılan iktisadi işletmeler dışındaki belediyelere ait iktisadi işletmeler faaliyetleri nedeniyle kurumlar vergisi mükellefi olmak durumundadır.

Bu değerlendirmeler doğrultusunda 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4/1 maddesinde sayılan iktisadi işletmeler haricindeki mahalli idarelere ait iktisadi işletmeler birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak zorunda olan çiftçiler, serbest meslek erbabı ile vergiden muaf esnafla ticari ilişkilerinden doğan tahsilat ve ödemeler 7.000.- Türk Lirasını aşması durumunda tahsilat ve

5 5228 sayılı Kanununun 61 inci maddesi Kanunun yürürlüğüne ilişkindir. 61 inci maddenin 4 numaralı bendinde göre 10 uncu maddenin yürürlük tarihi resmi Gazetede yayımını izleyen üçüncü gün olarak belirlenmiştir. 5228 sayılı Kanun 31 Temmuz 2004 tarih ve 21281 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığından, 10 uncu maddenin yürürlük tarihi 3 Ağustos 2004 olmaktadır.

6 Mükerrer 355 inci maddenin üçüncü fıkrasında yer alan bir kat artırımı ceza uygulaması sözkonusu zorunlulukta uygulama imkanı yoktur.

ödemelerin banka ve özel finans kurumları veya posta idareleri aracı kılınarak yapılması ve bu kurumlarca düzenlenen dekont veya hesap bildirim cetvelleri ile tevsiki zorunludur. Yine 268 sıra nolu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde yapılan düzenlemeyi değerlendirdiğimizde kiraya verilen gayrimenkul işyeri⁷ niteliği taşıdığına kiraya verenin niteliğine bakılmaksızın (*şahıs -tüzel kişi, özel - kamu, mükellef-muaf*) kira tutarın da dikkate alınmaksızın (500 TL üzerinde veya değil) banka veya posta idareleri aracılığıyla ödeme veya tahsilat yapmak zorunluluğu vardır.

2. MAHALLİ İDARELER İLE BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNDEN OLAN TİCARİ ALACAKLARA KARŞILIK AYRILMASI

a. Belediye İktisadi Teşebbüslerinden Olan Alacaklar

Belediye İktisadi Teşebbüsleri, kimi yerel hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belediyeler tarafından kurulan ya da yönetiminin elde edilmesi koşuluyla ortak olunan, bağımsız bütçeli özel hukuk tüzel kişileri biçiminde tanımlanabilir. Belediyelerin, alternatif hizmet sunma yöntemlerinin başında gelen Belediye İktisadi Teşebbüslerinin genel özellikleri şu biçimde sıralanabilir:⁸ Belediye tarafından kurulur veya belediyece ortak olunur.

- Sermayesinin yarısından fazlası belediyeye ait olmalıdır. (Daha az sermaye durumunda Belediye İştirakinden söz edilebilir.)

7 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 156 ncı maddesinde; İşyeri, “Ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyette işyeri; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe ve çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve volü mahalleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tesis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir.” şeklinde tanımlanmış olup, 268 seri nolu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde işyeri kavramı için ayrı bir belirleme ve tanımlama yapılmamıştır.

8 Nuri Tortop, “Güçlü Mahalli İdare Anlayışının Gelişmesi”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, (Ocak 1998), s.91.

- Yönetimi belediyenin elinde olmalıdır.
- Belediyenin görev alanına giren bir konuda faaliyet gösterirler.
- Belediye Bütçesinden bağımsız bir bütçeye sahiptirler.
- Özel hukuk tüzel kişisidirler.

Günümüzde Belediye İktisadi Teşebbüslerinin mevzuatla belediyelere verilen görevlerin dışında, çok çeşitli alanlarda faaliyette buldukları görülmektedir. Kuşkusuz bazı teşebbüsler kar amacı gütmeyen, halkın temel ihtiyaçlarını karşılamayı, (ekmek, su, ulaşım vb.) bölge kalkınmasını ya da gider tasarrufunu amaçlayan faaliyetlerdir. Bazıları ise kar amaçlı olup belediyeye gelir sağlamak için kurulmuştur: Otoparklar ve turistik işletmeler gibi.

Belediyelerin yerel hizmetlerin yürütülmesi amacıyla iktisadi teşebbüsler kurabilmesinin başlıca hukuksal dayanaklarını Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediye Kanunu, Özelleştirme Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu oluşturmaktadır.

*Belediye İktisadi Teşebbüslerinden olan alacaklar herhangi bir özel sektör alacağından bir farklılık arz etmediği için şüpheli alacak unsurları taşımak kaydıyla karşılık ayrılabilir.*⁹

b. İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köyler ile Bunların Oluşturdukları Birlikler

⁹ Vergi Usul Kanunu Md. 323 "Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1. Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;
2. Yapılan protestoya veya yazılı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar;
Şüpheli alacak sayılır.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde kâr-zarar hesabına intikal ettirilir."

veya Bunlara Bağlı Kuruluşlar Tarafından İşletilen İşletmelerden Olan Alacaklar

İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen,

- Kanal, boru ve benzeri yollarla dağıtım yapan **su işletmeleri**,
- Belediye sınırları içinde faaliyette bulunan **yolcu taşıma işletmeleri**,
- Kesim, taşıma ve muhafaza işleriyle sınırlı olmak üzere **mezbahalar**

Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi kapsamında kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur.

Muafiyet kapsamına giren su işletmelerinden, şebeke suyunun boru hattı ile dağıtımını yapan işletmelerin anlaşılması gerekir. Çeşitli kaplara konularak teslimi yapılan su satışları bu kapsamda değerlendirilmeyecektir.

Taşıma faaliyetlerinin belediye sınırlarını (büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde büyükşehir belediye sınırlarını) aşacak şekilde yapılması halinde muafiyetten yararlanılması mümkün değildir. Taşıma faaliyetinin belediye sınırları içinde olup olmadığı, kalkış ve varış noktalarına bakılarak değerlendirilecek, bu noktalardan birinin belediye sınırları dışında yer alması halinde muafiyet hükmünden yararlanılamayacaktır.

Örneğin, Kırıkkale Belediyesinin belediye sınırları içinde gerçekleştirdiği yolcu taşıma faaliyetleri muafiyet kapsamında iken, anılan belediyenin Kırıkkale-Ankara arasında gerçekleştireceği yolcu taşıma faaliyetleri muafiyet kapsamında değerlendirilemeyecek, bu faaliyet nedeniyle söz konusu yolcu taşıma işletmesi nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

Taşıma faaliyetinin yük ve eşya taşınması şeklinde gerçekleşmesi halinde, belediye sınırlarının aşılmış aşılmadığına bakılmaksızın söz konusu taşımacılık işletmesi kurumlar vergisi mükellefi olacaktır.

İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen mezbahalar sadece kesim, taşıma ve muhafaza işleri ile sınırlı olmak üzere muafiyet kapsamında olup, bu idareler dışındaki kuruluşlarca işletilen mezbahalar nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köyler ile Bunların Oluşturdukları Birlikler veya Bunlara Bağlı Kuruluşlar Tarafından İşletilen İşletmelerden olan alacaklar yine herhangi bir özel sektör alacağından bir farklılık arz etmediği için şüpheli alacak unsurları taşımak kaydıyla karşılık ayrılabilir.

c. Mahalli İdarelerden Olan Alacaklar

Kamu idare ve müesseselerinden olan alacaklar için karşılık ayrılıp ayrılamayacağı konusunda farklı görüşler vardır. Bununla birlikte sözkonusu alacaklar için karşılık ayrılamayacağı yönündeki görüşler daha ağırlıklıdır.

Kamu idare ve müesseselerinden olan alacakların teminatlı alacak sayılıp sayılmayacağı tartışma konusudur. Bu konuda Maliye İdaresi genel bir açıklama yapmamıştır. Hatta Maliye İdaresi, kamu idare ve müesseselerinden olan bir alacağın tahsil edilememesi diye bir durumun söz konusu olamayacağı gerekçesi ile bu alacaklar için karşılık ayrılamayacağına dair 29.06.1995 tarih ve 1300-220/7897 sayılı mukteza vermiştir.

Konu hakkında Gelir İdaresi Başkanlığı'nın bir özelgesinde de, "Şüpheli alacak karşılığı ayrılmasındaki temel unsur oluşması beklenen bir zararın varlığıdır. Kamu idare ve müesseselerinden kaynaklanan bir alacağın

zamanında tahsil edilememesi durumunda, bu alacağın tahsilinin imkânsız hale geldiği düşünülerek ya da tahsili mümkün olamayacağı kanaati ile dönemsellik ilkesi gereği söz konusu alacakların şüpheli alacak olarak değerlendirilip karşılık ayrılması kamu idare ve müesseselerinin borçlarını ödememesi düşünülmemeyeceğinden söz konusu olamaz." demek suretiyle kamudan olan alacaklara karşılık ayrılamayacağı yönünde görüş belirtilmiştir.

Ancak, bir alacağın tutarı, içeriği ve benzeri ihtilaflar nedeniyle dava konusu olması mümkündür ve icra takibine konu edilmiş bir alacağın, kamu idarelerinden olan bir alacak olması nedeniyle **her durumda tahsil edileceğini ileri sürmek mümkün değildir.** Gerek mahkeme, gerekse icra yetkili mercii pekâlâ, alacağın varlık veya yokluğuna, borçlunun itirazının iptaline ya da kaldırılmasına veya itirazın iptali ya da kaldırılması isteminin reddine de karar verebilir. Ayrıca, kamudan olan alacaklara takip de yapılabilmektedir. Yalnız alacaklının haciz isteme imkânı bulunmamaktadır. **Tüm bu nedenlerle, kamudan olan bir alacağın, herhangi bir sebeple dava konusu olabileceğinin, bu nedenle tahsilinin şüpheli hale gelebileceğinin ve bu alacaklar için de karşılık ayrılabilmesinin kabulü gerekmektedir.**

Ayrıca, şunu da unutmamak gerekir, alacağa karşılık ayrılması alacağın hiç tahsil edilmeyeceği anlamına gelmemektedir. Alacağın icra veya dava safhasına gelmiş bulunması ve diğer şartların da gerçekleşmesi ile alacağa karşılık ayrılır ve matrahtan düşülür. Fakat sonradan yapılan tahsilatlar tahsilatın olduğu dönemin kârı sayılır ve dönem matrahına ilave edilir. Nitekim, sadece kamudan olan alacaklarda değil diğer alacaklar için de karşılık ayrılmasının alacağın hiç tahsil edilmeyeceği anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla, kamudan olan alacaklar için -özelgede de belirtildiği üzere kamu idare ve

müesseselerinin borçlarını ödememesi düşünlülemeyeceğinden- şartların gerçekleştiği dönemde alacak için karşılık ayrılması ve tahsilatın yapıldığı dönemde de irat kaydedilmesi mevzuata daha uygun düşmektedir.

Kanaatimize göre, bu tür alacakların her halükârda tahsil edilecektir düşüncesi ile karşılık ayrılmaması (dolayısıyla giderleştirilmemesi) gerektiğinin kabulü, mükellefi tasarruf etmediği bir alacak için vergi ödemek durumuyla karşı karşıya bırakmak ve kendisini özel teşebbüsten alacaklı olanlara nazaran farklı muameleye tabi tutmak olur. Kaldı ki, *hukuk düzeninde özel teşebbüs-kamu idaresi ticari ilişkisi ile Özel teşebbüs-özel teşebbüs ticari ilişkisi arasında bir farklılaştırılmaya gidilmemiş aynı hukuk kurallarına tabi tutulmuştur. Bu nedenle kamu idarelerinden(mahalli idarelerden) alacaklı olanlarında bu alacakları için özel teşebbüsten vaki olan alacaklarda olduğu gibi karşılık ayrabilmeleri gerekmektedir. Vadesinin rastladığı hesap döneminde tahsil edilemiyor olması yeterli olup, diğer kanuni hükümlere uymak koşuluyla kamudan(mahalli idarelerden) olan alacaklar için de karşılık ayrılabilmelidir.*

3. ALACAKLAR AÇISINDAN DEĞERLENDİRMEİMİZ

Vergi Usul Kanununun amortismanlar başlıklı üçüncü kısmının “alacaklarda amortismanlar başlıklı” bölümünde düzenlenen şüpheli alacaklar, doğrudan gider kaydedilebilen değersiz alacaklardan farklı olarak, karşılık ayrılmak suretiyle giderleştirilebilmektedir. Anılan Kanunun 322 nci maddesinde

değersiz alacaklar, 323 üncü maddesinde şüpheli alacaklar ve 324 üncü maddesinde ise vazgeçilen alacaklara ilişkin usul ve esaslar hüküm altına alınmıştır. Değersiz alacakları şüpheli alacaklardan ayıran en önemli özellik tahsil edilebilme imkanının artık ortadan kalkmasıdır. Alacağın senetli veya senetsiz oluşunun vergi hukuku uygulaması açısından değişen bir yönü yoktur. Ayrıca, şüpheli alacak karşılığı ancak bilanço esasına göre defter tutan ticari ve zirai kazanç sahiplerince ayrılabilirdiği halde, değersiz alacaklar bilanço yanında işletme hesabı esasına göre defter tutan ticari ve zirai kazanç sahiplerince de gider kaydedilebilir. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, değersiz hale gelen alacaklarını doğrudan gider kaydederler. Kamu idare ve müesseselerinden olan alacaklar için karşılık ayrılıp ayrılmayacağı konusunda farklı görüşler vardır. Her alacakta olduğu gibi kamu kurum ve kuruluşlarından olan alacaklar da hukuki ihtilafa konu olabilmektedir. Kamudan (mahalli idarelerden) olan alacağın bir gün kesin olarak ödeneceğinden hareketle peşinen teminatlı olduğunun kabulü ile karşılık ayrılmayacağı görüşüne katılmıyoruz.

Ayrıca, Belediye İktisadi Teşebbüsleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köyler ile Bunların Oluşturdukları Birlikler veya Bunlara Bağlı Kuruluşlar Tarafından İşletilen İşletmelerden olan alacaklar yine herhangi bir özel sektör alacağından bir farklılık arzemediği için şüpheli alacak unsurları taşımak kaydıyla karşılık ayrılacaktır.

Salih ÇALAL

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müfettişi

BELEDİYE TARAFINDAN KİRAYA VERİLEN GAYRİMENKULLERİN TAHSİLÂT VE ÖDEME İŞLEMLERİNDE TEVSİK ZORUNLULUĞU

1. GİRİŞ

Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanan belediyelerin taşınmazlarını kiraya verebilme yetkisi bulunmaktadır.

Nitekim, 5393 sayılı Belediye Kanununun “belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15 inci maddesinin (h) bendinde, “Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, **kiralamak veya kiraya vermek**, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek” hükmü ile, “Meclisin görev ve yetkileri” başlıklı 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde “Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; **üç yıldan fazla kiralanmasına** ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek.” hükmü ve yine aynı Kanunun encümeninin görev ve yetkileri başlıklı 34 üncü maddesinin (g) bendinde “Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi **üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına** karar vermek” hükmü yer almaktadır.

Bu çalışmada, belediyeler tarafından kiraya verilen gayrimenkullerin (taşınmazların) tahsilât ve ödeme işlemlerinin yürürlükteki mevzuatta yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde tevsik zorunluluğunun bulunup bulunmadığı, ayrıca söz konusu gayrimenkullerin kira gelirlerinden dolayı vergi dairesine herhangi bir beyanname verilip verilmeyeceği hususunda yaşanan tereddütler konusunda açıklamalar yapılacaktır.

2. BELEDİYE TARAFINDAN GAYRİMENKULLERİN KİRAYA VERİLMESİ

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 64 üncü maddesinde “Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür...” hükmü, aynı Kanunun 75 inci maddesinde “...İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.” hükmü, 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinde “...Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır...” hükmü yer almaktadır. Öte yandan konuyla ilgili

Danıştay 10 uncu Dairesinin E:1989/2736, K:1991/3850 kararında "...2886 sayılı Devlet İhale Yasasınının 64 üncü maddesinde, bu yasa kapsamındaki idarelerin taşınır ve taşınmaz mallarını kiraya verme süreleri belirlenmiş olup; **kira süresinin bitimi üzerine taşınmaz malın yeniden kiraya verilebilmesi, ancak yeniden ihale yapılması halinde mümkün bulunmaktadır.** 2886 sayılı Yasaya göre ihale yapma sorumluluğu yönünden taşınmaz malın musakkaf olup olmaması önem taşımamaktadır. Musakkaf yapıların kiralanması konusunu düzenleyen 6570 sayılı Yasa da 2886 sayılı Yasadan kaynaklanan ihale yapma zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.." hükmüne yer vermiştir.

Bu kapsamda, *belediyeye ait bir gayrimenkulün kira sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunsa bile turizm, enerji, doğalgaz dağıtım, depolama, tesis ve şebekeler için gerekli araziler dışında kalan gayrimenkullerin on yıldan daha uzun süreli kiraya verilmesinin mümkün olmadığı, sözleşmede aksine bir düzenleme olsa bile kira süresi dolan belediyeye ait gayrimenkulün 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun olarak ihale yapılmaksızın tekrar kira sözleşmesinin yenilenmesinin veya uzatılmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir.*

Öte yandan, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinin birinci fıkrasında, maddede sayılan mal ve hakların sahipleri, mutasarrıfları, zilyetleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratların gayrimenkul sermaye iradı olduğu hükmüne bağlanmıştır.

Mezkûr Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilenlerin, bentler halinde sayılan ödemeleri nakden veya hesaba yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur oldukları hükme bağlanmış olup, söz konusu fıkranın (5/a) bendi uyarınca, 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kira-

lanması karşılığı yapılan ödemelerde tevkifat oranı %20 olarak belirlenmiştir.

Öte yandan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun «Yetki» başlıklı mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde; Maliye Bakanlığının, mükelleflere muameleleri ile ilgili tahsilât ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etmeleri zorunluluğunu getirmeye ve bu zorunluluğun kapsamını ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslarını belirlemeye yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Konuyla ilgili olarak 29.07.2008 tarih ve 26951 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 268 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile Bakanlığımıza verilen yetkiye istinaden; konutlarda, her bir konut için aylık 500-TL ve üzerinde kira geliri elde edenlerin; işyerlerinde, işyerini kiraya verenler ile kiracıların kiraya ilişkin tahsilât ve ödemelerinin 01.11.2008 tarihinden itibaren banka veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Anılan Tebliğin 3 üncü bölümünde ise, her bir konut için aylık tutarı 500-TL'nin altındaki konut kira gelirleri, mahkeme ve icra yoluyla yapılan konut ve işyeri kira gelirine ilişkin tahsilâtlar ve aynı olarak yapılan ödemelerin tevsik zorunluluğu kapsamında olmadığı belirtilmiş olup, söz konusu Tebliğin tetkikinden de görüleceği üzere, tevsik zorunluluğu kapsamında olmayan tahsilât ve ödemeler bölümünde, belediyelere ilişkin bir belirlemeye yer verilmemiştir.

298 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 268 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nin "1. Tevsik Zorunluluğunun Kapsamı" başlıklı bölümünde yer alan "Konutlarda, her bir konut için aylık 500 YTL ve üzerinde kira geliri elde edenlerin," ibaresi "Konutlarda, her bir konut için aylık 500 TL ve üzerinde, haftalık, günlük veya benzeri şekilde kısa süreli konut kiralalarında ise tutara bakılmaksızın kira geliri elde edenlerin," şeklinde

değiştirilmiştir. **Yapılan değişiklikle, haftalık, günlük veya benzeri şekilde kısa süreli konut kiralamalarında tutara bakılmaksızın kira geliri elde edenlerin kiraya ilişkin tahsilat ve ödemelerinin 01.07.2017 tarihinden itibaren banka veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunlu hale getirilmiştir.**

Ayrıca, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, iktisadi kamu kuruluşları vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup aynı Kanununun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi kamu kuruluşu olduğu; altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kar edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükmü bağlanmıştır.

Anılan Kanunun uygulanmasına ilişkin açıklamalar içeren 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (2.3.1.) bölümünde iktisadi kamu kuruluşunun ticari, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4.) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu Tebliğin (2.4.) bölümünde ise iktisadi işletmenin belirlenmesinde işletmenin belirgin özelliklerinin bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesi olduğu, diğer bir anlamıyla iktisadi işletmenin unsurlarının ticari

faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetler olduğu, Kanunun bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek veya vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsamına aldığı, satılan mal veya hizmete ait bedelin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kar edilmemesinin, karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi işletme olma vasfını değiştirmeyeceği açıklanmıştır.

Buna göre belediyeler, tüzel kişiliği itibarıyla kurumlar vergisi mükellefi olmakla birlikte, devamlılık arz eden ticari, sınai ve zirai faaliyetleri nedeniyle belediyelerin tüzel kişiliğine bağlı oluşan iktisadi işletmelerinin, kurumlar vergisine tabi tutulması gerekecektir.

Anılan Tebliğin, “Diğer kurumlar vergisi mükelleflerine ait taşınmazların kiralınması karşılığında yapılan kira ödemeleri” başlıklı (15.3.2.3.) bölümünde Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde sayılan kurumlar vergisi mükelleflerine (kooperatifler hariç) ait taşınmazların kiralınması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden vergi kesintisi yapılmayacağı, bu kurumların elde ettikleri kira gelirlerini ilgili hesap dönemine ait kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edileceği; aynı Genel Tebliğin, “Devlete, özel idarelere, belediyelere ve köylere ait taşınmazların kiralınması karşılığında yapılan kira ödemeleri” başlıklı (15.3.2.4.) bölümünde ise Devlete, özel idarelere, belediyelere ve köylere ait taşınmazların kiralınması karşılığında, anılan kamu kurumlarına yapılan kira ödemeleri üzerinden vergi kesintisi yapılmayacağı belirtilmiştir.

Kiralama işlemlerinde iktisadi işletme oluşup oluşmadığı hususu, kuru mülkiyet kiralaması ile iktisadi işletme mahiyetinde bulunan bir gayrimenkulün kiralınması halinde ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

Kuru mülkiyet¹ kiralaması şeklinde gerçekleştirilen kiralamalar ticari amaçla ya da ticari bir organizasyon çerçevesinde gerçekleştirilmediği veya devamlı surette belirli bir hacim ve ehemmiyette olmadığı müddetçe bu kiralama işlemi nedeniyle oluşacak bir iktisadi işletmeden söz etmek mümkün bulunmamaktadır. Ancak, işletilmeye hazır hale getirilen veya iktisadi bir faaliyetin icrasına tahsis edilen gayrimenkullerin kiralınması ticari nitelik arz edeceğinden, bu tür kiralamalarda iktisadi işletmenin oluştuğu kabul edilecektir.

Buna göre, belediyelere ait gayrimenkullerin kiralınması işleminin, ticari amaçla ya da ticari bir organizasyon çerçevesinde gerçekleştirilmesi veya devamlı surette belirli bir hacim ve ehemmiyette olması veyahut işletme hakkının devrini de içermesi halinde belediyeler bünyesinde oluşacak iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekecektir.

Ancak, söz konusu kiralamaların işletme hakkının devrini içermeksizin kuru mülkiyet kiralaması şeklinde gerçekleşmesi halinde ise iktisadi işletme söz konusu olmayacaktır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, belediyelere ait gayrimenkullerin kiralınması nedeniyle ödenecek kira bedellerinden tevkifat yapılmayacağı tabii olup, söz konusu kiralama işlemleri dolayısıyla belediyelere bünyesinde bir iktisadi işletme oluşması durumunda, elde edilecek kira gelirlerinin, bu iktisadi işletme tarafından kurum kazancına dâhil edilerek ilgili hesap dönemine ait kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekecektir.

Ayrıca, belediyeler tarafından kiraya verilen gayrimenkullerin kira ödemelerinin, banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi, diğer bir ifade ile söz konusu tah-

silât ve ödemelerin bu kurumlar aracı kılınmak suretiyle yapılması gerekmektedir.

3. SONUÇ

Belediyelerin gayrimenkul satışı, edini mi ve kiralamalarında uzun vadeli planlama yapıp buna göre hareket etmeleri gerekir. Ayrıca, belediyeler tarafından gayrimenkul kiralamasına yönelik işlemler yürürlükteki mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

Belediyeler, tüzel kişiliği itibariyle kurumlar vergisi mükellefi olmamakla birlikte, *devamlılık arz eden ticari, sını ve zirai faaliyetleri nedeniyle belediyelerin tüzel kişiliğine bağlı oluşan iktisadi işletmelerinin, kurumlar vergisine tabi tutulması gerekecektir.* Kiralama işlemlerinde iktisadi işletme oluşup oluşmadığı hususu, kuru mülkiyet kiralaması ile iktisadi işletme mahiyetinde bulunan bir gayrimenkulün kiralınması halinde ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. *Belediyelere ait gayrimenkullerin kiralınması işleminin, ticari amaçla ya da ticari bir organizasyon çerçevesinde gerçekleştirilmesi veya devamlı surette belirli bir hacim ve ehemmiyette olması veyahut işletme hakkının devrini de içermesi halinde belediyeler bünyesinde oluşacak iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekecektir.* Ancak, söz konusu kiralamaların işletme hakkının devrini içermeksizin kuru mülkiyet kiralaması şeklinde gerçekleşmesi halinde ise iktisadi işletme söz konusu olmayacaktır. Belediyelere ait gayrimenkullerin kiralınması nedeniyle ödenecek kira bedellerinden *tevkifat yapılmayacağı* tabii olup, söz konusu kiralama işlemleri dolayısıyla belediyelere bünyesinde bir iktisadi işletme oluşması durumunda, *elde edilecek kira gelirlerinin, bu iktisadi işletme tarafından kurum kazancına dâhil edilerek ilgili hesap dönemine ait kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekecektir.*

¹ Gayrimenkullerin yararlanma hakkının başkasında olduğu durumlarda, mal sahibinin ilgili gayrimenkul üzerindeki sahiplik durumuna "kuru mülkiyet" denir.

KAMU HİZMET ALIMLARINDA YÜKLENİCİNİN KIDEM TAZMİNAT SORUMLULUĞU

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Başmüfettişi

1. GİRİŞ

Taşeron (alt işveren) işçilerin kıdem tazminatına yönelik sorunlarının giderilmesi için 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı (mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanan 6552 sayılı “İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun”da kıdem tazminatı konusunda önemli bir düzenleme yapılmış, bu düzenlemenin ne şekilde uygulanacağına ilişkin “Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik” ise 08.02.2015 tarih ve 29261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

2. KIDEM TAZMİNATINA HAK KAZANMA

Kıdem tazminatı işçinin iş sözleşmesinin sona eriş biçimine bağlı olarak ve işçinin çalıştığı süre dikkate alınarak ücret tutarına göre ödenen kıdem tazminatı “İş hukukuna has, işçinin işini kaybetme olgusuna dayalı, kıdem esaslı üzerine kurulu özel bir tazminat türü” şeklinde tanımlanabilir. İşyerinde en az 1 yıl çalışmış olan işçilerin kıdem tazminatına hak kazanması için iş sözleşmesinin aşağıdaki nedenlerle sona ermesi şarttır.

- İşveren tarafından İş Kanununun 25/II. maddesinde gösterilen sebepler dışında işçinin işten çıkarılması.
- İşçinin İş Kanununun 24 üncü maddesi uyarınca işi bırakması.
- Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla işçinin işten ayrılması.
- Yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla işçinin işi bırakması.
- Kadın işçinin evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile işten ayrılması.
- İşçinin ölümü.

İşçinin işe başladığı tarihten itibaren iş sözleşmesinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır. İşçilerin kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fasilalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde çalıştıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır. Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez. Kıdem tazminatının hesaplanması son ücret üzerinden yapılır. Parça başı, akort, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı

ğ hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur. Son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde, tazminata esas ücret, işçinin işten ayrılma tarihi ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır. Kıdem tazminatına esas giydirilmiş ücret belirlenirken, işçinin son bir yıl içindeki ücret ve diğer haklarının toplanarak 365'e bölünerek günlük miktarları bulunmalı ve hesaplama buna göre yapılmalıdır. İşyerlerinin devir veya intikali yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde işçinin kıdemi, işyeri veya işyerlerindeki iş sözleşmesi sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. Mülga 1475 sayılı İş Kanununun yürürlükte olan 14 üncü maddesine göre, toplu iş sözleşmeleri ve/veya iş sözleşmeleri ile belirlenen kıdem tazminatının yıllık miktarı, Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azami emeklilik ikramiyesini aşamaz. Diğer bir ifadeyle kıdem tazminatının tavanı en yüksek devlet memuru için öngörülen azami emeklilik ikramiyesine bağlanmıştır. 01.07.2017-31.12.2017 dönemi için kıdem tazminat tavanı 4.732,48.-TL'dir.

3. İDARENİN ASIL İŞVEREN SAYILMASI VE SONUÇLARI

4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesi ve bu maddeye dayanarak düzenlenen Alt İşverenlik Yönetmeliğindeki¹ tanım ve kriterlere göre; bir (asıl) işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile tekno-

¹ 27.09.2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

lojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer (alt) bir işverenin varlığı halinde asıl işveren-alt işveren ilişkisi (alt işverenlik ilişkisi) ortaya çıkmakta olup, bu tanıma uyan kamu idareleri de asıl işveren sıfat ve sorumluluklarını haizdir. Kamu idarelerinin İş Kanunu uyarınca asıl işveren sayılabilmesi için;

- İdarenin işyerindeki mal veya hizmet üretiminin esasını oluşturan asıl işin bir bölümünde veya yardımcı işlerinde herhangi bir yükleniciye iş vermesi. Diğer bir ifadeyle, verilen işin asıl iş veya yardımcı iş olması, işyerindeki asıl iş veya yardımcı işten bağımsız anahtar teslimi bir iş olmaması,
- İdarenin kendi adına işçi çalıştırmak suretiyle işveren sıfatı taşıması,
- Yüklenicinin idareye karşı üstlendiği işi kendi adına işçi çalıştırmak suretiyle yerine getiriyor olması,
- İşin yüklenici tarafından aynı işyerinde, idarenin gözetiminde olacak şekilde yerine getirilmesi,
- Yüklenicinin üstlendiği bu işte çalıştırdığı işçileri sadece bu işyerine tahsis etmesi diğer bir ifadeyle, işçileri aynı dönemde kendisine ait başka iş ve projelerde çalıştırmıyor olması, koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen kamu hizmet alımlarında alt işverenlik koşullarının varlığı halinde; idare asıl işveren sıfatını, yüklenici ise alt işveren sıfatını alarak, İş Kanunundaki yetki ve sorumluluklara sahip olacaklardır. Belirtilen koşulların eksik olması halinde ise ihale sözleşmesi ve hizmet alımı geçerliliğini korusa dahi, iş hukukundaki alt işverenlik ilişkisinden kaynaklanan sonuçlar devre-

ye girmeyecektir. Personel çalışmaya dayalı hizmet alımları için getirilen ilave sorumluluklar hariç alt işverenlik ilişkisinin genel sonuçları müteselsil sorumluluk ve ücret ödeme yükümlüğü başlığı adı altında açıklanabilir.

3.1. Müteselsil Sorumluluk

4857 sayılı İş Kanununun, 2 nci maddesine göre asıl işveren; alt işverenlerin kendi işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak kandan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur. Asıl işverenin bu birlikte sorumluluğu İş Kanunu ve iş sözleşmesinden doğan ücret ve ücret niteliğindeki haklar ve ayrıca iş kazasından doğan tazminat ödemelerinde söz konusudur. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca asıl işveren tanımına bağlı olarak doğacak prim borcu ve diğer sorumluluklar saklıdır. Bu hak ve alacaklardan alt işveren borçlu sıfatı ile sorumlu iken, asıl işverenin sorumluluğu birlikte sorumluluk ilkesi kapsamındadır. Birlikte sorumluluğun bir sonucu olarak alt işveren işçileri, bu hak ve alacaklarını ister asıl işverenden ister alt işverenden dava ve talep hakkına sahiptir. 4857 sayılı İş Kanununda 6552 sayılı Kanun ile yapılan diğer değişiklik uyarınca asıl işveren, alt işveren tarafından çalıştırılan işçilerin hak kazandıkları yıllık ücretli izinlerinin kullanılıp kullanılmadığını kontrol etmek ve ilgili yıl içinde kullanılmasını sağlamakla yükümlüdür.

3.2. İşçi Ücretlerini Ödeme Yükümlülüğü

4857 sayılı İş Kanununun 36 ncı maddesinin 6552 sayılı Kanun ile değişik 5'inci fıkrasında yer alan "İşverenler, alt işverene iş vermeleri hâlinde, bunların işçilerinin ücretlerinin ödenip ödenmediğini işçinin başvurusu üzerine veya aylık olarak resen kontrol

etmekle ve varsa ödenmeyen ücretleri hak edişlerinden keserek işçilerin banka hesabına yatırmakla yükümlüdür." Hükmü gereği gerek özel hukuk kişisi gerekse kamu idaresi olan tüm asıl işverenler işçi başvurusu olmasa bile , kendilerinden iş alan alt işverenlerin işçilerinin ücretlerinin süresinde ödenip ödenmediğini her ay re'sen takip edecek ve varsa ödenmeyen ücretleri hak edişlerinden keserek doğrudan doğruya işçilerin banka hesabına yatıracak, varsa geri kalan hak edışı alt işverene ödeyecektir. Madde hükmünde mevcut olan genel hüküm uyarınca tüm kamu idareleri (asıl işveren sıfatı taşımaları bile), müteahhitlere verdikleri her türlü bina, köprü, hat ve yol inşası gibi yapım ve onarım işlerinde çalışan işçilerden müteahhit veya taşeronlarca ücretleri ödenmeyenlerin bulunduğunu (gerek kendi yaptıkları kontroller sırasında gerekse ücreti ödenmeyen işçinin başvurusu üzerine) öğrendiklerinde, müteahhitten veya taşerondan istenecek bordrolara göre bu ücretleri bunların hakedişlerinden keserek ödeyeceklerdir. Alt işverenlik kapsamındaki işlerde asıl işverenin sorumluluğunda süre, konu ve miktar sınırlaması bulunmamasına karşın, alt işverenlik kapsamına girmeyen kamu idarelerinin bu sorumluluğu, salt ücret alacağı ile ve üç aylık dönem ile sınırlı tutulmuştur.

4. KAMU TAŞERON (ALT İŞVEREN) İŞÇİLERİNİN KIDEM TAZMİNATI ALMA ŞARTLARI

Taşeron (alt işveren) işçilerinin en önemli sorunu kıdem tazminatlarını alamamalarıdır. Taşeron işçilerinin kıdem tazminatına hak kazanması ve hak kazandıkları bu tazminatı alamamasının nedenlerinden en önemlisi alt işverenlerin her yıl değişmesi sonucu bu şirketlerde bir yıllık çalışma şartının sağlanamamasıdır. Keza, kıdem şartını yerine getirirse dahi işçilerin kıdem tazminatları birçok taşeron (alt işveren) tarafından ödenmemekte, herhangi bir uyuşmazlık

durumunda ise taşeron ulaşılamamakta, birlikte sorumluluk esas alınarak ödemenin tümü asıl işverene bırakılmaktadır. Son yıllarda işçilerin alt işverene hiç başvurmadan doğrudan asıl işverene dava açma yoluna başvurduğu da görülmektedir. Taşeron (alt işveren) işçilerin kıdem tazminatına yönelik sorunlarının giderilmesi için 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6552 sayılı "İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun"da kıdem tazminatı konusunda önemli bir düzenleme yapılmış, bu düzenlemenin ne şekilde uygulanacağına ilişkin "Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik" ise 08.02.2015 tarih ve 29261 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Yönetmelik, 22.01.2002 tarih ve 24648 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelerde, alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatlarının ödenmesinde; kamu kurum veya kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin hesaplanması, alt işveren ile alt işveren işçisinden istenecek belgeler, merkezi yönetim kapsamı dışındaki kamu kurum veya kuruluşları arasındaki hizmet sürelerine tekabül eden tutarların tahsil ve ödeme işlemleri ile diğer hususlara ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. Yasal düzenleme 11.09.2014 tarihinden önce çalışmaya başlayan ve iş sözleşmesi devam eden kamu taşeron (alt işveren) işçilerini kapsamaktadır.

4.1. Kıdem Tazminatına Esas Süre

11.09.2014 tarihinden önce personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında istihdam edilen ve iş sözleşmesi devam eden kamu taşeron (alt işveren) işçilerinin kıdem tazminatlarının hesabında kamu ku-

rum veya kuruluşlarında ilk işe başladıkları tarih esas alınacaktır. Kıdem tazminatına esas alınacak sürenin hesabında;

(a) Aynı kamu kurum veya kuruluşunda çalışanlar için; alt işverenlerinin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışan işçilerin kıdem tazminatına esas hizmet süreleri, bu işyerlerinde 4734 sayılı Kanunun 62/1-(e) maddesi uyarınca yapılan ihaleler kapsamında geçen toplam çalışma süreleri esas alınarak tespit edilecek, son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmeleri kıdem tazminatına hak kazananak şekilde sona eren işçilerin kıdem tazminatları, ilgili kamu kurum veya kuruluşu tarafından ödenecektir.

(b) Farklı kamu kurum veya kuruluşunda çalışanlar için; aynı alt işveren tarafından ve aynı iş sözleşmesine tabi olarak farklı kamu kurum veya kuruluşlarında çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatına esas hizmet süreleri, 4734 sayılı Kanunun 62/1-(e) maddesi kapsamında farklı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı esas alınarak tespit edilecek, farklı kamu kurum veya kuruluşlarda çalıştırılan işçilerden son alt işvereni ile yapılmış olan iş sözleşmeleri kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona erenlerin kıdem tazminatları, çalıştırıldığı son kamu kurum veya kuruluşu tarafından ödenecektir.

(c) Kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde çalıştıktan sonra alt işveren ile yapmış olduğu iş sözleşmesi sona ermeden alt işveren tarafından kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerleri dışında bir işyerinde (özel sektör işyerinde) çalıştırılmaya devam olunanlar için; alt işveren ile yapmış olduğu iş sözleşmesi sona ermeyen ve alt işveren tarafından 4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan idarelere ait işyerleri dışında bir işyerinde çalıştırılmaya devam olunanlardan

iş sözleşmesi kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde sona eren işçilerin kıdem tazminatına esas hizmet süreleri,4734 sayılı Kanununun 62/1-(e) maddesi kapsamında farklı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde geçen hizmet sürelerinin toplamı esas alınarak tespit edilecek,bu işçilerden son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmeleri kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatları, çalıştırıldıkları son kamu kurum veya kuruluşu tarafından kendi işyerindeki en son ücretinin, yıllar itibarıyla asgari ücret artış oranları dikkate alınarak güncellenmiş miktarı üzerinden hesaplanarak ödenecektir.

4.2. Hizmet Cetveli

Kıdem tazminatı talebinde bulunan ve iş sözleşmesi kıdem tazminatını hak edecek şekilde sona ermiş olan işçinin kıdem tazminatına esas toplam süresi, 4734 sayılı Kanununun 62/1-(e) maddesi uyarınca yapılan ihaleler kapsamında çalışmasının bulunduğu kamu kurum veya kuruluşlarınca düzenlenmiş olan hizmet cetvelleri esas alınarak tespit edilecektir.Ödemeyi yapacak olan ilgili kamu kurum veya kuruluşu, işçinin çalıştığını beyan ettiği kamu kurum veya kuruluşlarından düzenlenecek hizmet cetvelinin gönderilmesini ister. Hizmet cetvelinin kamu kurum veya kuruluşu tarafından herhangi bir nedenle düzenlenememesi halinde Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları esas alınır.

4.3. İhale Dokümanı ve Özlük Dosyaları

Kamu kurum veya kuruluşları, yapılan her bir ihale için, ihale dokümanı ve ihale sözleşmesi ile birlikte bu ihale kapsamında çalışan her bir işçinin nüfus bilgilerini, işe başlama ve işten ayrılma tarihlerini ve nedenini, çalışma sürelerini, ücret ve diğer mali haklarını, yıllık izin kullanımına dair bilgilerini ve sigorta kayıtlarını içeren bir özlük dosyası oluşturacaktır.Kıdem tazminatı ta-

lebinde bulunan işçinin hizmet cetveli, ihale dokümanı ve ihale sözleşmesi ile özlük dosyası esas alınarak düzenlenecektir.

4.4. İşçinin Kıdem Tazminatı İçin İlgili Kamu Kuruluşuna Başvurusu

Kıdem tazminatı ödenmesi talebinde bulunan işçilerin veya ölümü halinde kanuni mirasçılarının, ilgili kamu kurum veya kuruluşuna banka hesap/IBAN numarasıyla birlikte yazılı olarak başvuruda bulunması ve çalıştığı kamu kurum veya kuruluşlarının listesi ile iş sözleşmesinin hangi nedenle sona erdiğine ilişkin olarak alt işverenden alacağı belgeyi eklemesi zorunludur.İş sözleşmesinin hangi nedenle sona erdiğine ilişkin olarak alt işverenden alacağı belgenin alt işveren tarafından düzenlenmemesi halinde Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları esas alınacak,düzenlenen belgede yer alan bilgilere ilişkin uyumsuzluk durumunda mahkemece verilecek karara göre işlem yapılacaktır.

4.5 Kıdem Tazminat Ödemesinin İşçinin Banka Hesabına Yatması

Kıdem tazminatı işçinin son çalıştırıldığı kamu kurum veya kuruluşu tarafından ödenecek ve ödeme doğrudan işçinin banka hesabına yapılacaktır. Yapılacak kıdem tazminatı ödemesinde işçinin almakta olduğu en son ücreti ile ücrete ilaveten işçiye sağlanmış olan para ve para ile ölçülmesi mümkün iş sözleşmesi ve kanundan doğan menfaatler de dikkate alınacaktır. Kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerlerinde çalıştıktan sonra alt işveren ile yapmış olduğu iş sözleşmesi sona ermeden alt işveren tarafından kamu kurum veya kuruluşlarına ait işyerleri dışında bir işyerinde (özel sektör işyerinde) çalıştırılmaya devam olunan işçilerin kamu kurum veya kuruluşlarında geçen çalışma süresine ilişkin kıdem tazminat ödemesinde ise işçinin son çalıştığı kamu kurum veya kuruluşundaki en son ücretinin asgari ücret artış oranları dikkate alınarak güncellenmiş miktarı esas alı-

nacaktır. Ödenen kıdem tazminatı tutarının işçinin iş sözleşmesinin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden hesaplanacak kıdem tazminatı tutarından daha düşük olması halinde işçi aradaki farkı işverenden talep edebilecektir.

5. İŞÇİ ÇALIŞTIRMAYA DAYALI HİZMET ALIMLARINDA KIDEM TAZMİNATI SORUMLULUĞU

Kamudaki yüklenici personelinin işçilik hakları idare ile yüklenici arasında asıl işveren-alt işveren ilişkisinin mevcut olması ön koşulu ile 4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesindeki birlikte sorumluluk ilkesi çerçevesinde değerlendirilmekle birlikte, 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı (mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanan 6552 sayılı “İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun”da kıdem tazminatı konusunda önemli bir düzenleme yapılmış ve **kıdem tazminatı konusunda farklı bir durum ortaya çıkmıştır. 6552 sayılı Kanun ile 4857 sayılı İş Kanununun 112 nci maddesine eklenen ilave fıkralara göre, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi personel çalıştırmaya dayalı hizmet alımları kapsamında yüklenici alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin iş sözleşmelerinin kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde sona ermesi halinde**, alt işverenlerin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış oldukları kıdem tazminatına esas hizmet sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanacak kıdem tazminatları, ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından ödenecektir. Kamu idaresi tarafından yüklenici işçilerine kıdem tazminatı ödenebilmesi için;

- **Kıdem tazminatı ödenecek çalışma döneminin 4734 sayılı Kamu İhale**

Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi personel çalıştırmaya dayalı hizmet alımları kapsamında olması,

- **4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesi ve Alt İşverenlik Yönetmeliği tanım ve kriterlere göre İdare ile yüklenici arasında iş mevzuatındaki asıl işveren-alt işveren ilişkisinin oluşması,**
- **İşçinin iş sözleşmesinin kıdem tazminatına hak kazanılacak şekilde sona ermesi , koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.**

Yükleniciye verilen işin asıl iş veya yardımcı iş kapsamına girmemesi veya sair nedenlerle iş hukukundaki alt işverenlik ilişkisinin oluşmaması, alt işverenlik ilişkisi oluşsa dahi ihalenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında olmaması, yazılı talepte bulunulmaması gibi durumlarda idarece kıdem tazminatı ödenmesi mümkün değildir. Ayrıca, birlikte sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydı ile kıdem tazminatı niteliğinde olmayan ihbar tazminatı ve diğer işçilik alacaklarının da bu madde kapsamında doğrudan idarece ödenmesi mümkün değildir. Kanunda, kıdem tazminatını idarenin kendi borcu olarak mı, yoksa birlikte sorumluluğun bir gereği olarak yüklenici adına mı ödeyeceği hususunda açıkça bir hüküm bulunmadığından, kıdem tazminatını ödeyen idarenin yükleniciye rücu imkanının olup olmadığı da açık değildir. Kanuni düzenlemenin kıdem tazminatını artık salt idarenin borcu haline getirdiği kabul edildiğinde, idarenin alt işverene rücu imkanı kalmayacağı gibi, alacaklı işçinin yükleniciye dava açması da mümkün olmayacaktır. Ancak, konuya ilişkin Yargıtay² “...4857 sayılı İş Kanununun 112 nci maddesine 6552 sayılı

2 Yargıtay 22.HD-E:2016/15460-K:2016/19015-T:23.06.2016

Kanunun 8 inci maddesi ile eklenen fıkralarda, 04.01.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatları bakımından; alt işverenlerinin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış olanların bu şekilde çalışmış oldukları sürelerle ilişkin kıdem tazminatına esas hizmet sürelerinin, aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde geçen toplam çalışma süreleri esas alınarak tespit olunacağı, bunlardan son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmelerinin 4857 sayılı Kanunun 120 nci maddesi uyarınca yürürlüğü devam eden mülga 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirecek şekilde sona ermiş olanların kıdem tazminatlarının ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından, işçinin banka hesabına yatırılmak sureti ile ödeneceği hususları düzenlenmiştir. 6552 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile değişik 4857 sayılı Kanunun 112 nci maddesinde kamu işverenleri arasındaki rücu işlemi düzenlenmiş olmakla birlikte, kamu asil işverenin alt işverenlere rücu işlemine dair herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmaktadır. 4857 sayılı İş Kanununun 2/6. maddesi hala yürürlükte olup, anılan kanun hükmü gereğince asil işveren alt işveren ilişkisinde asil işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur. Somut olayda; mahkemece 4857 sayılı Kanunun 112 nci maddesi gereğince davacının kıdem tazminatından yalnızca (...) Üniversitesi Rektörlüğünün sorumlu tutulmasına karar verilmiş ise de; 4857 sayılı Kanunun 112 nci maddesindeki yeni düzenlemenin aynı Kanunun 2/6.maddesinde düzenlenen alt işveren ve asil işverenin işçiye karşı bir-

likte sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı hususu göz önünde bulundurulmamıştır. Kaldı ki asil işveren ile alt işveren arasındaki rücu ilişkisi de bu davanın konusu değildir. Bu sebeplerle dava konusu kıdem tazminatı talebinin tamamından davalı asil işverenle birlikte diğer davalı son alt işveren (...) Özel Güvenlik Hizmetleri Özel Eğitim Hizm. Ltd. Şti. de müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmalıdır. Bu yön gözetilmeden yazılı şekilde sonuca gidilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir...” kararında **asil işveren ile alt işverenin kıdem tazminatından müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulması gerektiğini belirtmiştir.** Yargıtay konuya yönelik güncel kararı ile “6552 sayılı Kanun ile 4857 sayılı İş Kanununun 112 nci maddesine eklenen ilave fıkralara göre, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi personel çalıştırmaya dayalı hizmet alımları kapsamında yüklenici alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin iş sözleşmelerinin kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde sona ermesi halinde, alt işverenlerin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış oldukları kıdem tazminatına esas hizmet sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanacak kıdem tazminatları, ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından ödenecektir” yasal düzenlemesi karşısında aksi yöndeki görüşü benimsediği anlaşılmaktadır.

6. SONUÇ

Kamudaki yüklenici personelinin işçilik hakları idare ile yüklenici arasında asil işveren-alt işveren ilişkisinin mevcut olması ön koşulu ile 4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesindeki birlikte sorumluluk ilkesi çerçevesinde değerlendirilmekte birlikte, 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı (mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanan 6552 sayılı “İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile

Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun'da **kıdem tazminatı** konusunda önemli bir düzenleme yapılmış ve **kıdem tazminatı** konusunda farklı bir durum ortaya çıkmıştır. 6552 sayılı Kanun ile 4857 sayılı İş Kanununun 112 nci maddesine eklenen ilave fıkralara göre, **4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi personel çalıştırmaya dayalı hizmet alımları kapsamında yüklenici alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilerin iş sözleşmelerinin kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde sona ermesi halinde, alt işverenlerin değişip değişmediğine bakılmaksızın aralıksız olarak aynı kamu kurum veya kuruluşuna ait işyerlerinde çalışmış oldukları kıdem tazminatına esas hizmet sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanacak kıdem tazminatları, ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından ödenecektir.** Ancak, Yargıtayın konuya yönelik yukarıda özetle açıklanan (22.HD-E:2016/15460-K:2016/19015-T:23.06.2016) emsal kararında da belirtildiği üzere **asıl işveren ile alt işverenin kıdem tazminatından müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulması gerektiği, diğer bir ifadeyle**

kıdem tazminatı yönünden alt işverenin sorumluluğunun kalkmadığı anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Kanunu Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Yargıtay Karar İçtihatlı ve Açıklamalı İş Kanunu, Ankara, Maliye Postası Yayınları, 2012

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Açıklamalı ve İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, İstanbul, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, 2011

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, İş Kanunu İşveren ve İşçi Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Yargıtay Kararları ile Açıklamalı Güncellenmiş İş Kanunu, Ankara, Yaklaşım Yayınları, 2009

TOPTANCI HALLERİNDE GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI VE BELEDİYELERİN DENETİM YETKİSİ

Süleyman Ruhi AYDEMİR

Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi
Bağımsız Denetçi

1. GİRİŞ

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun (Kanun) veya kamuoyunda bilinen kısa adıyla Hal Kanunu ile Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik) toptancı hallerinde yapılacak denetimle ilgili düzenlemeleri açık bir şekilde ortaya koymuştur. Kanun ve Yönetmelik, denetim olgusunu Bakanlık denetimi ve belediye denetimi şeklinde ikiye ayırmıştır.

Kanun, denetimi 17 nci maddede “denetim” olarak başlıkladırsa da, denetimin içeriği diğer maddelere dağıtılmıştır.

2. GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞININ DENETİM YETKİSİ

Kanun; 1 nci maddesindeki tanımlanmasıyla Bakanlık olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığını ele almış ve Bakanlığın denetimini 17 nci maddede; “Bakanlık, denetim elemanları aracılığıyla toptancı halleri, pazar yerleri, hal hakem heyetleri, üretici örgütleri, meslek mensupları ile diğer gerçek veya tüzel kişiler nezdinde bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak her türlü araştırma, inceleme ve denetim yapmaya yetkilidir.” şeklinde açıklamıştır.

17 nci maddesinde belirtilen denetim elemanlarından kasıt Gümrük ve Ticaret

Müfettişleridir. Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliğinde açıklanmış ve Gümrük ve Ticaret Müfettişlerinin toptancı halleri, pazar yerleri, hal hakem heyetleri ve üretici örgütlerini incelemeye ve denetlemeye yetkili oldukları vurgulanmıştır. Yönetmeliğin 44 üncü maddesinde ise denetlenenlerin yükümlülük ve sorumlulukları belirtilerek, denetime tabi birim ve kuruluşların görevlilerin, istendiğinde para ve para hükmündeki kıymetli evrak ile geçici depolama yeri ve gümrük antrepolarında bulunanlar da dâhil her türlü eşyayı, kasa, depo ve ambarları; gizli de olsa bütün defter, belge ve verileri müfettişe hemen göstermek, sayımını ve incelemesini kolaylaştırmak, denetlenen birim ve kuruluşlar ile bunların her kademedeki personelin müfettişlerin sözlü ve yazılı sorularını cevaplamak, bilgi işlem sistemlerine, raporlama araçlarına, internet, intranet ve benzeri ağlar ile veri tabanlarına erişimini sağlamak, elektronik, manyetik ve benzeri bilgi işlem ortamlarındaki bilgiler ve kayıtları, sözlü veya yazılı talep halinde müfettişe göstermek, incelenmesine sunmak ve bunların asıl veya onaylı kopyalarını müfettişe teslim etmek zorunda oldukları belirtilerek teftiş, inceleme, denetleme ve soruşturma yapılan kurum ve kuruluşlar ile denetime tabi olan gerçek ve tüzel kişi yöneticilerinin,

hizmetin gereği gibi yürütülmesi için, müfettişlere görevleri süresince konumlarına uygun çalışma yeri ve imkânları sağlamakla yükümlü oldukları vurgulanmıştır.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliğinde detaylandırılan bu husus Hal Kanununun 17 nci maddesinde de tekrarlanmıştır. Buna göre; Bakanlıkça görevlendirilen denetim elemanları, bu Kanun kapsamına giren hususlarda ilgili kamu kurum ve kuruluşları dâhil birinci fıkrada belirtilen kişilerden her türlü bilgi, belge ve defterleri istemeye, bunları incelemeye ve örneklerini almaya, işlem ve hesapları denetlemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya ve gerek duyulduğunda kolluk kuvvetleri ile belediye zabıtasından yardım talebinde bulunmaya yetkili olup; ilgililer istenilen bilgi, belge ve defterler ile bunların örneklerini noksansız ve gerçeğe uygun olarak vermek, yazılı ve sözlü bilgi taleplerini karşılamak ve her türlü yardım ve kolaylığı göstermekle yükümlüdür.

Görüldüğü üzere, Bakanlık denetim yetkisini Gümrük ve Ticaret Müfettişleri aracılığıyla kullanırken salt belirli maddelere koymamış, genel denetim, inceleme, soruşturma yetkisini bir bütün olarak ortaya koymuştur. Bu nedenle, Kanunun ve ikincil mevzuatın ortaya koyduğu herhangi bir husus Bakanlık denetim konusu olabilecektir.

Toptancı haller üzerinde Bakanlığın üç farklı şekilde denetimi bulunmaktadır.

1. İdari Para Cezası Verme Yetkisi

Bakanlığın idari para cezası verme yetkisi Kanunun geçiş hükümlerinde ele alınmıştır. Bakanlık Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olan toptancı hallerine, Kanunda yazılı hükümlerin bazılarında kendilerini uyumlu hale getirmesi için süre vermiştir.

Bunlardan ilki; toptancı haline teknolojik altyapısını oluşturulması için verilen süredir. Toptancı halleri, halde veya hale bildirilerek işlem gören malların cinsine, miktarına, fiyatına, alıcı ve satıcısına ilişkin bilgiler ile Bakanlıkça gerekli görülecek diğer hususları elektronik ortamda tutmak, bunlardan 6 ncı maddenin dördüncü fıkrasında belirtilenleri kamuoyuna duyurmak, hal kayıt sistemi için gerekli olan verileri sağlamak ve bunları sisteme aktarmak, hale giren ve çıkan malları kontrol altına almak ve denetlemekle görevli ve yükümlüdür. Bu görev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi işlem sisteminin kurulmasından ve lüzumlu diğer teknik donanımın sağlanmasından özel toptancı hali işletmecileri ile belediyeler sorumlu tutulmuştur. Eğer 1 yıl içerisinde bu sorumluluğun yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi işlem sistemini kurmayan ve lüzumlu diğer teknik donanımı sağlamayan toptancı hali varsa, bunlara Bakanlık tarafından yüz bin Türk Lirası idarî para cezası verilmesi öngörülmüştür.

Bu husus Yönetmeliğin geçiş hükümlerinde de ele alınmış, "1/1/2012 tarihinden önce kurulmuş toptancı halleri, 1/1/2013 tarihine kadar 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen bilgi işlem sistemini kurar ve lüzumlu teknik donanımı sağlar. Bu sistemi kurmayan ve lüzumlu teknik donanımı sağlamayanlara mahallin mülki idare amiri tarafından yüz bin Türk Lirası idarî para cezası verilir" şeklinde ki, hükmüyle toptancı hallerine hem süre vermiş hem de idari para cezasındaki yetkisini Kanunun geçici 1 inci maddesindeki hükme dayanarak mülki idare amirine devretmiştir.

Diğeri ise fiziksel alt yapının oluşturulması için verilen süredir. Kanun uyarınca toptancı halleri imar planlarında belirlenmiş alanlarda, halin sınıfına, büyüklüğüne ve işlem hacmine göre yönetmelikle belirlenen müzayedede, depolama, tasnifleme ve ambalaj-

lama tesisleri ile laboratuvar ve soğuk hava deposu gibi diğer asgarî koşulları taşıyan projeler çerçevesinde gerçek veya tüzel kişiler ile belediye sınırları içinde belediyeler, büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyeleri tarafından kurulacaktır. Daha önce kurulmuş olan toptancı halleri ise 3 yıl içinde bu fiziksel altyapıdan kaynaklanan eksikleri gidermekle sorumlu tutulmuştur. Bu sorumluluğu gidermeyenlere yine Bakanlık tarafından yüz bin Türk Lirası idarî para cezası verilmesi öngörülmüştür.

Bu husus da Yönetmeliğin geçiş hükümlerinde; “1/1/2012 tarihinden önce kurulmuş toptancı halleri, 1/1/2015 tarihine kadar 9 uncu maddede belirtilen zorunlu hizmet tesislerini oluşturur¹. Birinci fıkra hükmü saklıdır. Soğuk hava deposu ile tasnifleme ve ambalajlama tesislerinin 1/1/2015 tarihine kadar orta ve büyük toptancı hallerinde oluşturulması, bu hallerdeki işyerlerinde faaliyet gösterenlerin üçte birinin altı ay içinde yazılı talepte bulunmasına bağlıdır. Bu tesisleri oluşturmayanlara mahallin mülki idare amiri tarafından yüz bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.” şeklinde ele alarak süreyi tayin etmiş ve yetkisini mülki idare amirine devretmiştir.

2. Toptancı Halinin Faaliyetlerini Durdurma Yetkisi

Kanunda, teknolojik altyapısını 1 yıl, fiziksel alt yapısını ise 3 yıl içinde Kanunda belirtilen şekilde oluşturmayan veya uyumlaştırmayan ve bu nedenle kendisine idarî para cezası verilen toptancı hallerinin, bu aykırılıklarını idarî para cezasının verilmesine ilişkin kararı takip eden bir yıl içinde gidermezlerse faaliyetlerinin, aykırılık giderilene kadar durdurulacağı belirtilmiş, Yönetmeliğin geçici 1 inci maddesinin ikinci fıkrası

¹ Toptancı halleri, Yönetmeliğin 5 inci maddesinde işyeri sayısına göre küçük, orta ve büyük şeklinde sınıflandırılmıştır. Zorunlu hizmet tesislerinin oluşturulmasında bu sınıflandırma esas alınmıştır.

ile bu yetki idari para cezası uygulanmasında olduğu gibi mahallin mülki idare amirine devredilmiştir.

Bunun yanında, Kanun ve Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edilmesi veya Kanun ve Yönetmelikte belirtilen görevlerini Bakanlığın yazılı uyarısına rağmen yerine getirilmemesi halinde Bakanlık tarafından elli bin Türk Lirası idarî para cezası verilen toptancı hallerinin faaliyetleri, idari para cezasına konu eylemin bir takvim yılı içinde tekrarı durumunda, aykırılık giderilene kadar Bakanlık tarafından durdurulacaktır.

Faaliyeti durdurulan toptancı hallerinin, yeniden faaliyete başlayıncaya kadar hal statüsünü kaybetmesi ve bu toptancı halleri ile burada faaliyet gösterenlere ilişkin Hal Kayıt Sistemi üzerinden gerekli işlemlerin yapılması öngörülmüştür.

Hal statüsünü kaybetmenin çeşitli sonuçları olacaktır. Bunlardan ilki, burada faaliyet gösterenlerin yaptıkları işlemlerin hal dışı işlem kategorisine girmesidir. Bu ise, söz konusu kişilerce yapılan işlemler için hal rüsumunun %1 yerine %2 olarak tahakkuk etmesi, tacirlerin ise hal dışında faaliyet gösteren kişi durumuna gelerek Kanunun ilgili hükümleri gereği yalnızca toptancı haline mal satabilmesi sonucunu doğuracaktır.

Diğeri ise, tahsil edilen rüsumların dağıtımında toptancı halinin bağlı bulunduğu belediyenin ya da özel toptancı halinin dışarıda kalmasıdır. İlgili Yönetmelik hükmü uyarınca hal rüsumu, malın üretildiği yerde hal yoksa malın tüketime sunulduğu yerde ki, malın tüketime sunulduğu yerde hal yoksa malın üretildiği yerdeki toptancı halinin bağlı bulunduğu belediyenin veya işletmecisinin hesabına aktarılmaktadır. Faaliyet durdurulan toptancı hali, bu paylaşımında devre dışı kalmaktadır.

3. Toptancı Halini Kapatma Yetkisi

Bakanlığa toptancı hallerini kapatma yetkisi Kanununun 3 üncü maddesi ve Yönetmeliğin 16 ncı maddesiyle verilmiştir. Ancak, kapatma eylemi doğrudan Bakanlık eliyle kullanılmamakta, belediye marifetiyle olmaktadır. Kanununun 3 üncü maddesinde; toptancı hallerinin, imar planlarında belirlenmiş alanlarda, halin sınıfına, büyüklüğüne ve işlem hacmine göre yönetmelikle belirlenen müzayede, depolama, tasnifleme ve ambalajlama tesisleri ile laboratuvar ve soğuk hava deposu gibi diğer asgari koşulları taşıyan projeler çerçevesinde gerçek veya tüzel kişiler ile belediye sınırları içinde belediyeler, büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyeleri tarafından kurulacağı hüküm altına alınmıştır.

Yönetmeliğin 16 ncı maddesi ise, Yönetmeliğin 5 nci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen “Toptancı halinin kurulmasında, malların arz ve talep derinliğinin bulunması, üretici ve tüketicinin korunması, toptancı hali sayısı ve bunların birbirlerine yakınlığı, üretici yoğunluğu ve tüketici piyasasının büyüklüğü ile çevreye, altyapıya ve trafiğe getireceği yükler dikkate alınır” ibaresi ile toptancı hali kurulacak yerlerde aranacak özellikleri sıralayan 6 ncı maddesinde belirtilen **a)** Coğrafi konumunun ve ulaşım imkanlarının uygun olması, **b)** Yerleşim alanının giriş veya çıkışındaki bir ana karayolu veya su yolu yakınında ya da demiryolu güzergâhında bulunması, **c)** Mesken ve işyerleri ile gıda güvenilirliği bakımından risk oluşturan tesis ve benzeri yerlere uzak olması, **ç)** Kuru, iyi drene edilmiş ve su baskınlarına maruz kalmayacak yapıda olması ve **d)** İlgili mevzuata göre toptancı hali kurulmasına engel bir durumunun olmaması şartlarını taşımadığı Bakanlıkça tespit edilen toptancı hallerinin kapatılmasını öngörmektedir.

3. BELEDİYELERİN DENETİM YETKİSİ

Toptancı haller üzerindeki denetim yetkisi tanınan kurumlardan ikincisi belediyelerdir. Belediyelerin denetim yetkisi mikro düzeyde denetimdir ve bu denetimi hal zabıtası vasıtasıyla yerel düzeyde kullanır. Kanununun 17 nci maddesinde belediyelerin denetim yetkisi; “Belediyeler, yetki alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla bu Kanun ve ilgili yönetmelik hükümleri ile Bakanlık düzenlemeleri çerçevesinde gerekli denetim ve uygulamaları yapmakla görevli ve yetkilidir. Denetim yapmakla görevli, yetkili belediye personelinin talebi üzerine, kolluk kuvvetlerince gerekli yardım sağlanır” şeklinde genel çerçevede olarak ele alınmıştır. Ancak, Kanunun diğer maddeleriyle Yönetmelikte bu yetki maddeler bağlamında somutlaştırılmıştır.

Belediyelerin toptancı haller üzerindeki denetim yetkisinin maddesel sonuçları idari para cezası verme ve uygulama anlamında ortaya çıkmaktadır. Gerek Kanunda gerekse Yönetmeliklerde, emredici hükümlere aykırılık neticesinde uygulanacak yaptırımlar açık biçimde yazılarak mücavir alanı içerisinde toptancı hal olsun veya olmasın tüm belediyelere para cezası verme ve uygulama görevi verilmiştir.

Söz konusu idari para cezaları eylem ve yer bazında miktar sınırlamasına tabi kılınmıştır. Böylelikle idari para cezasına karşılık gelen eylemler Kanun ve yönetmeliklerde sayılmış, bazı eylemlerin pazar yerinde yapılmasına verilecek cezalar farklılaştırılmıştır².

Yasaklar karşılığında verilecek cezalar Kanununun 14 üncü maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede idari para cezalarını; genel olarak idari para cezaları ve pazar yerlerindeki tahsis sahipleriyle ilgili idari para cezaları olarak ayırmak mümkündür.

² Belediyelerin Pazar yerlerine ilişkin denetimleri makale konusu dışında tutulmuştur.

İdari para cezalarının yanısıra bazı eylemlerin tekrarı halinde Belediyelerin faaliyetten men cezası verme yetkileri bulunmaktadır.

İdari para cezasının uygulanması halinde, Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik ekinde yer alan EK-1 tutanağı denetim yapmakla görevli personelce düzenlenecek ve düzenlendiği günü takip eden ilk toplantıda görüşülüp karar alınmak üzere Encümene havale edilecektir. Eğer Encümence ceza verilmesine karar verilecekse bu kararın gerekçesinin belirtilmesi zorunludur.

1. İdari Para Cezası Verme Yetkisi

Belediyelerin toptancı halin işleyişine yönelik yapmış olduğu denetimler neticesinde uygulayacağı idari para cezaları, eylemin ağırlığına göre farklılaştırılmıştır.

2017 yılı için bu cezalar aşağıdaki gibidir.

Toptancı halinde toptan satış miktarının altında mal satılması halinde **135 TL**,

İşyeri bulunmaksızın toptancı halinde toptan ya da perakende satış yapılması, toptancı halindeki işyeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması, toptancı halinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması, toptancı halinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanması ya da işyerinin temiz tutulmaması hallerinde **676 TL**,

Komisyoncuların satış bedeli üzerinden alacakları komisyon oranını yüzde sekizin üzerinde tespit etmesi ve fiilen aracılık hizmeti verilmedikçe komisyon ücreti alınması, komisyoncuların teslim aldıkları malları cinslerine, doğal özelliklerine, standartlarına, gıda güvenilirliğine ve kalitesine ilişkin şartlara göre özenle korumaması ve gerekli

bilgileri vermemesi, kanunî kesintileri satış bedelinden düşttükten sonra mal bedelini satış tarihinden itibaren on beş iş günü içinde üreticiye veya üretici örgütüne ödeme zorunluluğunu yerine getirmemesi, teslim alınan malların satış bedeli ile satın alınan malların alış bedelinden kanuni kesintiler dışında başka kesintiler yapılması, üreticiler ve üretici örgütleri hariç, Kanunun 5 inci maddesinin 8 inci fıkrasında sayılan komisyoncular ve tüccarların toptancı halleri içinde kendi aralarında mal alması, satması veya devretmesi, kanuna aykırı olarak üretici, üretici örgütleri veya tüccarların komisyonculuk faaliyetinde bulunması, işyerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması, aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması, ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması ya da hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması, toptancı halinden satın alınmayan veya toptancı haline bildirilmeyen malların taşınması veya depolanması, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca belirlenen asgarî şartların ve bilgilerin sözleşmelerde bulundurulmaması ve malların, gıda güvenilirliğine, kalite ve standardına, teknik ve hijyenik şartlara aykırı olarak satışa sunulması hallerinde **2.704 TL**,

Malın miktarının, satış değerinin, komisyon oranı veya ücretinin ya da kanunî kesintilerin üreticiye gerçeğe uygun olmayarak intikal ettirilmesi ve halde oluşan mal atıklarının ayıklanarak hal içinde ya da dışında toptan veya perakende satılması hallerinde **4.057 TL**,

Perakende satış yapan üreticiler ile toptan veya perakende satış yapan diğer satıcıların; malları cinsine, doğal özelliklerine, kalite ve standartlarına göre sınıflandırmak, gıda güvenilirliğine, teknik ve hijyenik şartlara uygun olarak ürünün özelliğine göre satışa sunmak ve satışa sunulan malların iz-

lenebilirliğine yönelik bilgileri içeren, Güm-rük ve Ticaret Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca belirlenecek teknik özelliklere sahip künyelerin kap veya ambalajlarının üzerinde bulundurulmaması, malın kalitesine, standardına veya gıda güveni-lirliğine ilişkin belgelerde ya da künyesinde bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi hal-lerinde **6.761 TL**

Meslek mensuplarının, serbest rekabeti engellemek amacıyla kendi aralarında veya üreticilerle ticarî anlaşmalar yapmaları, uyumlu eylemde bulunmaları ve hâkim du-rumlarını kötüye kullanmaları, piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebi-yet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malların belirli ellerde toplanma-sı, satışından kaçınılması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması ve gerçeğe aykırı analiz raporu düzenlenmesi veya gerçeğe aykırı bu raporun düzenlenme-sine yardımcı olunması hallerinde ise **13.523 TL** idari para cezası verilecektir.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Hal-leri Hakkında Yönetmeliğin 48 nci maddesi-nin sekizinci fıkrasında; idari para cezaları-nın her takvim yılı başından itibaren geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Eğer bir fiil idari para cezasını gerektiren bir fiil ise ve bir takvim yılı içinde tekrar edilmiş ise idari para cezası miktarı her tekrarda bir önceki cezanın iki katı olarak verilir. Cezayı gerektiren fiilin 2. kez tekrar edilmesi halinde 2 kat, 3. kez tekrar edilmesi halinde verilecek olan ceza ilk cezanın 4 katı, 4. kez tekrar edilmesi halinde ise 8 kat idari para ce-

zası verilecektir. İdari para cezalarının katla-narak verilebilmesi için ihlal edilen yasağın aynı fiillerin tekrarı şeklinde gerçekleşmesi gerekmektedir.

Katlamalı idari para cezasının uygula-nabilmesi fiillerin aynı takvim yılı içinde olmasına bağlıdır. İhlallerden birisinin ni-san ayında diğerinin ertesi yıl şubat ayında olması halinde katlamalı idari para cezası verilemez.

2. Faaliyetten Men Cezası Verme Yetki-si

Faaliyetten men cezası Belediyelerin de-ntetim yetkisinin işlevsel sonucudur. Eğer;

Toptancı halinde işyeri dışında ya da bu-ralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilir, satılır, mal veya boş kap bulundurulursa,

Toptancı halinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılır, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulursa,

Toptancı halinde atık malzemelerin be-lirlenen şekilde veya alanlarda toplanmamış-sa veya işyerinin temiz tutulmamişsa,

ve yukarda sayılan fiillerin bir takvim yılı içinde iki kez işlenmesi halinde, bu fiilleri işleyen kişiler belediye encümeni tarafından bir aya kadar faaliyetten men edebilirler. Bu-radaki 1 aylık süre azami süre olup daha az süreyle men cezası verme belediyenin takdi-rine bırakılmıştır. Ayrıca, ihlalin ikinci kez olup olmadığı hususunun tespitinde takvim yılı esas alınacaktır.

3. Kiralamayı İptal Etme Yetkisi

Belediyelerin toptancı halde yaptıkları denetim uygulama sonuçlarından biri de ki-ralamanın iptal edilmesi cezasıdır.

Sonuçları itibarıyla diğer cezalardan daha ağır olan bu cezanın uygulanabilmesi için belediye ve işletim yetkisi devredilmiş toptancı hallerindeki işyerlerinde faaliyet gösterenlerin;

Kira bedelini belediyenin yazılı uyarısına rağmen ödememesi,

Teminatını süresinde vermemesi veya eksilen teminatını süresinde tamamlamaması,

Hukuken geçerli bir mazereti bulunmaksızın toptancı halindeki işyerini aralıksız on beş gün veya bir takvim yılında altmış gün kapatması,

34 üncü maddenin beşinci fıkrasına aykırı olarak³ aynı toptancı halinde kendi aralarında mal alınması, satılması veya devredilmesi,

Serbest rekabeti engellemek amacıyla toptancı halinde faaliyet gösteren başka bir kişi ile veya üreticilerle ticarî anlaşmalar yapması, uyumlu eylemde bulunması veya hâkim durumlarını kötüye kullanması,

Piyasada darlık oluşturmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malları belirli ellerde toplaması, satışından kaçması, yok etmesi, bu amaçla propaganda yapması veya benzeri davranışta bulunması,

Malların, gıda güvenilirliğine, kalite ve standardına, teknik ve hijyenik şartlara aykırı olarak satışa sunulması, aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal koyması, ölçü ve tartı aletlerini hileli bir şekilde kullanması ya da hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satması eylemlerini bir takvim yılında üç kez gerçekleştirmesi,

Bir takvim yılı içinde üretici alacağını süresi içinde üç kez ödememesi,

3 34 üncü maddenin 3 üncü fıkrası şu şekildedir: "Değişik:RG-1/7/2013-28694) Aynı toptancı halinde faaliyet gösterenler, mal fiyatlarının yükselmesine sebebiyet vermemek veya düşmesine engel olmamak kaydıyla, kendi aralarında mal alabilir, satabilir veya devredebilir. Ancak, bu alım, satım ve devirler, piyasa şartlarına göre malların bir kısmı veya tamamı için toptancı hali bazında ya da genel olarak Bakanlıkça sınırlandırılabilir"

Halde yaptıkları satışlarda, bir takvim yılında iki kez fatura düzenlememesi veya noksan fatura düzenlemesi,

Kiraladıkları işyerlerini 32 nci madde hükümlerine⁴ aykırı olarak başkasına devretmesi ya da kiraladıkları veya satın aldıkları işyerlerini herhangi bir şekilde kullanmaması,

Doğrudan veya dolaylı olarak aynı toptancı halinde birden fazla işyeri kiralaması veya satın alması ve bunun sonradan anlaşılması,

4 32 nci madde şu şekildedir: "İşyerlerinin devri
MADDE 32 – (1) Kiralanan işyerleri, vefat etme veya iş göremeyecek derecede kaza geçirme, hastalık ya da yaşlılık gibi zararlı hallerde kanuni mirasçılara devredilebilir.

(2) Kiracının vefatı halinde devir, vefat tarihinden itibaren üç ay içinde yazılı talepte bulunulması ve kanuni mirasçıların anlaşmasına bağlıdır. Mirasçıların anlaşmasını gösterir noter onaylı belge ile veraset ilamı talep dilekçesine eklenir.

(3) Vefat dışında birinci fıkrada belirtilen diğer durumlarda devir, yazılı talepte (**Değişik ibare:RG-1/7/2013-28694**)bulunmasına bağlıdır.

(4) Birinci fıkrada belirtilen nedenlerden dolayı yapılan devir işlemlerinden herhangi bir ücret tahsil edilmez.

(5) 36 ncı maddenin dokuzuncu veya on birinci fıkralarındaki ya da 37 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendindeki veya 42 nci maddenin altıncı fıkrasındaki hükümlere aykırı hareket etmeleri nedeniyle herhangi bir cezai işlem uygulanmamış olan kiracılar, birinci fıkraya hükmü dışında işyerlerini başkalarına devredebilir.

(6) Beşinci fıkraya göre işyerlerini devredecekler, devir taleplerini toptancı hal yönetim birimine yazılı olarak bildirir. Devir talebinin bu Yönetmelik hükümlerine uygunluğu, (**Mülga ibare:RG-1/7/2013-28694**) (...) hal yönetim birimince kontrol edilir. Talebin, belediye ve işletim yetkisi devredilmiş toptancı hallerinde belediye encümenince, özel toptancı hallerinde ise hal yöneticisine uygun görülmesi halinde, mevcut kira sözleşmesi aynı şartlar dâhilinde kiracılık hakkını devralacak olanlarla yapılır. Bu şekilde kiracılık hakkını devralanlar, kiracılık hakkını devredenlerle yapılmış olan kira sözleşmesinde belirtilen süreyi tamamlar.

(7) Kiracılık hakkını devralacaklarda, 29 uncu maddedeki şartlar aranır.

(8) İşyeri malikleri, işyerlerini 29 uncu maddede belirtilen şartları haiz olan gerçek veya tüzel kişilere satış yoluyla devredebilir. Devir talebi, toptancı hal yönetim birimine yazılı olarak bildirilir. Devir talebinin bu Yönetmelik hükümlerine uygunluğu, (**Mülga ibare:RG-1/7/2013-28694**) (...) hal yönetim birimince kontrol edilir. Talebin, belediye ve işletim yetkisi devredilmiş toptancı hallerinde belediye encümenince, özel toptancı hallerinde ise hal yöneticisine uygun görülmesi halinde, devir işlemi bu Yönetmelik ve diğer ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir.

(9) İşyerlerinin başkalarına devri için ilgililerin haklarında uygulanmamış olması gereken beşinci fıkradaki cezai işlemler, Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen diğer cezaları da kapsayacak şekilde Bakanlıkça yeniden belirlenebilir"

Belediyenin yazılı uyarısına rağmen, kira sözleşmesine aykırılığı yirmi gün içinde gidermemesi,

29 uncu maddede öngörülen şartları⁵ taşımadığının veya sonradan kaybettiğinin anlaşılması,

5 29 uncu madde şu şekildedir: "İşyerinde faaliyet gösterenlerde aranılacak şartlar

MADDE 29 - (1) Toptancı halinde işyeri kiralanacak veya satılacak üreticilerde aşağıda belirtilen şartlar aranır:

- Sebze veya meyve üreticisi olması,
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde tutulan ilgili sistemlere kayıtlı olması,
- Belediye meclisince belirlenen tutardaki teminatı vermesi,
- Başvuru tarihinden önceki bir yıl içinde toptancı halindeki işyerinin kira sözleşmesinin feshine veya satış işleminin iptaline karar verilmemiş olması,
- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; (**Mülga ibare:RG-31/12/2012-28514 4.mükerrer**)⁽¹⁾ (...) devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmaması,

e) İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olması.

(2) Toptancı halinde işyeri kiralanacak veya satılacak üretici örgütlerinde aşağıda belirtilen şartlar aranır:

- Vergi mükellefi olması,
- Başvuru tarihinden önceki bir yıl içinde toptancı halindeki işyerinin kira sözleşmesinin feshine veya satış işleminin iptaline karar verilmemiş olması,
- Yönetim kurulu üyelerinin birinci fıkranın (d) bendinde aranılan şartlara sahip olması,
- Belediye meclisince belirlenen tutardaki teminatı vermesi,
- İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olması.

(3) Toptancı halinde işyeri kiralanacak veya satılacak komisyoncu ve tüccarlarda aşağıda belirtilen şartlar aranır:

- Sebze veya meyve toptan ticareti ile iştigal etmesi,
- İlgili meslek odasına kayıtlı olması,
- Vergi mükellefi olması,
- Başvuru tarihinden önceki bir yıl içinde toptancı halindeki işyerinin kira sözleşmesinin feshine veya satış işleminin iptaline karar verilmemiş olması,
- Komisyoncu ve tüccarların gerçek kişi olması halinde bu kişilerin, tüzel kişi olması halinde ise yönetim kurulu üyelerinin birinci fıkranın (d) bendinde aranılan şartlara sahip olması,
- Belediye meclisince belirlenen tutardaki teminatı vermesi,
- İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olması.

(4) (**Değişik:RG-1/7/2013-28694**) İşyeri kiralama veya satın alma talebinde bulunanlar, Ek-3'te yer alan dilekçe, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde tutulan ilgili sistemlere kayıtlı olduğunu gösterir belge/üretici örgütü belgesi/ilgili meslek odasına kayıtlı olduğunu gösterir belge ve 31 inci maddede göre belediye adına ve lehine düzenlenmiş teminatlar ile gayri kabili rücu yetki belgesi ile birlikte ilgili toptancı haline başvurur.

(5) (**Mülga:RG-1/7/2013-28694**)

(6) Dördüncü (**Değişik ibare:RG-1/7/2013-28694**)**fıkra**da belirtilen teminat ve gayri kabili rücu yetki belgesi, kiralama veya satışa ilişkin sözleşmenin akdine kadar verilebilir"

kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin iptaline belediye encümenince karar verilir.

Kira sözleşmesinin feshine ya da satış işleminin iptaline karar verilenler, bu kararın kendilerine tebliğinden itibaren işyerlerini otuz gün içinde tahliye etmeye mecburdur. Bu süre sonunda tahliye edilmeyen yerler, belediye zabıtası tarafından tahliye ettirilir.

Kira sözleşmesi feshedilenler ile satış işlemi iptal edilenler ve bunların imzaya yetkili ortak veya üyesi oldukları tüzel kişiliklere, fesih veya iptale ilişkin belediye encümeni kararını takip eden bir yıl içinde doğrudan veya dolaylı olarak yeniden kiralama veya satış yapılamaz.

Bulunduğu yerin mevsimsel şartları ve üretim sezonu dikkate alınarak yılın belli bir döneminde faaliyet göstermeyeceği toptancı hal yönetim birimince belirlenen toptancı hallerindeki işyerleri için bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki hüküm⁶ uygulanmaz.

Özel toptancı halinde faaliyet gösterenlerin kira sözleşmeleri veya satış işlemleri birinci fıkrada belirtilen hallerde fesih veya iptal edilir. Kira sözleşmesi feshedilenler ile satış işlemi iptal edilenler ve bunların imzaya yetkili ortak veya üyesi oldukları tüzel kişiliklere fesih ya da iptale ilişkin yetkili kişi veya organlarca verilen kararı takip eden bir yıl içinde doğrudan ya da dolaylı olarak yeniden kiralama veya satış yapılamaz.

4. Toptancı Halini Kapatma Yetkisi

Yönetmeliğin 5 inci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen "Toptancı halinin kurulmasında, malların arz ve talep derinliğinin bulunması, üretici ve tüketicinin korunması, toptancı hali sayısı ve bunların

6 Hukuken geçerli bir mazereti bulunmaksızın toptancı halindeki işyerini aralıksız on beş gün veya bir takvim yılında altmış gün kapatması,

birbirlerine yakınlığı, üretici yoğunluğu ve tüketici piyasasının büyüklüğü ile çevreye, altyapıya ve trafiğe getireceği yükler dikkate alınır” ibaresi ile toptancı hali kurulacak yerlerde aranacak özellikleri sıralayan 6 ncı maddesinde belirtilen a) Coğrafi konumunun ve ulaşım imkanlarının uygun olması, b) Yerleşim alanının giriş veya çıkışındaki bir ana karayolu veya su yolu yakınında ya da demiryolu güzergâhında bulunması, c) Mesken ve işyerleri ile gıda güvenilirliği bakımından risk oluşturan tesis ve benzeri yerlere uzak olması, ç) Kuru, iyi drene edilmiş ve su baskınlarına maruz kalmayacak yapıda olması ve d) İlgili mevzuata göre toptancı hali kurulmasına engel bir durumunun olmaması şartlarını taşımadığı belediye tespit edilen toptancı halleri ile “toptancı hallerinin, imar planlarında belirlenmiş alanlarda, halin sınıfına, büyüklüğüne ve işlem hacmine göre yönetmelikle belirlenen müzayede, depolama, tasnifleme ve ambalajlama tesisleri ile laboratuvar ve soğuk hava deposu gibi diğer asgari koşulları taşıyan projeler çerçevesinde gerçek veya tüzel kişiler ile belediye sınırları içinde belediyeler, büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyeleri tarafından kurulacağı hüküm altına alınmıştır” şeklindeki Kanunun 3 üncü maddesinde belirlenen şartları taşımadığı tespit edilen toptancı halleri Belediye Meclisince kapatılır.

5. Cezaların Uygulanma Süreci

İdari para cezalarına konu eylemlerin tespit edilmesi toptancı hal zabıtası ve toptancı halindeki işyeri ve diğer yerlerle sınırlı olmak kaydıyla hal yöneticisince görevlendirilen personel marifetiyle olur. Özel ve işletim yetkisi devredilmiş toptancı hal işletmeleri ve bu işletmelerde görevli kişiler, denetim yapamaz ve ceza tutanağı düzenleyemez. Denetim yapmakla görevli personel, tespit ettiği eyleme ilişkin olarak Yönetmelik ekinde bulunan (Ek-1) tutanağı düzenler. 3 nüsha olarak düzenlenen bu tutanakların bir

nüshası ilgiliye verilir, bir nüshası belediye encümenine sunulur, sabit nüshası dip koçan olarak saklanır.

Bu tutanaklar, otokopili kağıtlara seri itibarıyla matbu cilt ve sıra numarası taşıyacak şekilde bastırılması ve yetkili personele zimmet karşılığında verilmesi gerekmektedir. Kullanılan ciltlerin dip koçanları teslim alınmadan yeni cilt verilmez. Tutanaklar üzerinde kazıntı ve silinti yapılamaz. Yanlış tanzim edilen tutanaklar, üzerine gerekli açıklama yapılmak suretiyle iptal edilir ve dip koçanlarıyla birlikte muhafaza edilir.

Düzenlenen tutanaklar derhal belediye encümenine sevk edilir. Encümen, sevk edilmiş tutanağı düzenlendiği takip eden ilk toplantısında gündeme alınarak görüşülür ve karara bağlanır. Eğer Encümen, ceza kesilmemesine ilişkin karar alırsa aldığı bu kararı gerekçeli almak zorundadır.

4. SONUÇ

Gerek 5957 sayılı Hal Kanunu gerekse bu Kanuna bağlı olarak yürürlüğe konulan ikincil mevzuat (Sebze ve Meyve Üretici Örgütleri Hakkında Yönetmelik⁷, Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik⁸, Hal Hakem Heyeti ve Toptancı Hal Konseyi Hakkında Yönetmelik⁹ ile Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik¹⁰), **malların ticaretinin kaliteli, standartlara ve gıda güvenirliliğine uygun olarak serbest rekabet şartları içinde yapılması, malların etkin şekilde tedariki, dağıtımı ve satışı, üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunması, meslek mensuplarının faaliyetlerinin düzenlenmesi, toptancı halleri ile**

7 04.08.2012 tarih ve 28374 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

8 12.07.2012 tarih ve 28351 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

9 11.07.2012 tarih ve 28350 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

10 07.07.2012 tarih ve 28346 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

pazar yerlerinin çağdaş bir sisteme kavuşturulması ve işletilmesi şeklindeki amaca uygun şekilde düzenlemeleriyle dikkati çekmekte, eski mevzuattan kaynaklanan pek çok hukuki boşluğu gidermektedir.

Bu düzenlemelerden biri olan toptancı hallerde denetim olgusu, Bakanlık ve belediyelerin mevzuatla konulan yükümlülüklerin ihlali durumunda maddi sonuçları açıkça belirtilmiş yaptırımları ortaya koyması açısından önemlidir. İhmallerin neler olduğu açıkça yazılmak suretiyle tereddütler ortadan kaldırılmış, eski düzendeki karışıklıklar giderilmiştir.

KAYNAKÇA

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 26.03.2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete,

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik, 07.07.2012 tarih ve 28346 sayılı Resmi Gazete,

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliği, 18.08.2012 Tarihli ve 28388 sayılı Resmi Gazete,

Sebze ve Meyve Üretici Örgütleri Hakkında Yönetmelik, 04.08.2012 tarih ve 28374 sayılı Resmi Gazete,

Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik, 12.07.2012 tarih ve 28351 sayılı Resmi Gazete,

Hal Hakem Heyeti ve Toptancı Hal Konseyi Hakkında Yönetmelik, 07.07.2012 tarih ve 28346 sayılı Resmi Gazete,

Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik, 12.07.2012 tarih ve 28351 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

BELEDİYE - MUHTAR ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİNE İHTİYAÇ VAR MI?

Cem KASAPÖĞLU

Afyonkarahisar Belediyesi
Muhtarlık ve Sosyal Hizmetler Müdürü

1. GİRİŞ

Ölkemizde özellikle son yıllarda vatandaşlarımıza daha hızlı ve daha kaliteli hizmet vermeye yönelik değişen ve gelişen kamu yönetimi anlayışının bir uzantısı olarak, merkezden taşraya doğru yetki ikamesi artarak devam etmektedir.

Son dönem yapılan yerel yönetim reformları (5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu, 6360 sayılı Kanun ve diğer tüzük ve yönetmelikler) yerinden yönetim ilkesinin uygulanabilirliğini, yerel halka daha hızlı ve verimli hizmet sunmayı sağlamıştır.

Bilindiği üzere, Mahallî idareler, il, belde ve köy gibi belli bir yerde oturanların, mahallî müşterek (yerel ve ortak) ihtiyaçlarını karşılamak üzere, merkezî idarenin dışında, devletten ayrı tüzel kişilikleri bulunan, belli bir özerkliğe sahip olan, organları mahallî seçimle iş başına gelen kamu kuruluşlarıdır.

Belediye sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idarî birime mahalle, mahallî seçimle iş başına gelen en küçük yerel yönetim tüzel kişisine ise muhtar adı verilmektedir. Bir diğer ifadeyle; muhtar, köy veya mahalle tüzel kişiliğinde, yönetimin başında bulunan kişidir.

Son dönemde Sayın Cumhurbaşkanımızın büyük özverileri ile muhtarlara verilen değer birkaç kat daha artmış olup, hükümetimizin gerçekleştirdiği gerekli yasal düzenlemelerle de özlük hakları, maaşları, sosyal güvenceleri gibi birçok konuda iyileştirmeler yapılmıştır. Malum olduğu üzere, Belediyelerin 3 organı (Belediye Başkanı, Belediye Meclisi, Belediye Encümeni) bulunmaktadır. Bu organlar aracılığıyla hukuk, yasa ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak amacıyla hazırlanan düzenleyici birçok uygulama yönetmeliği çıkartılmıştır.

Yönetmelikler, kanun yapma tekniği bakımından maddelerde açıklanamayan birçok hususu açıklamak amacıyla çıkartılan hukuki metinler olması bakımından çok önemlidir.

Anayasamızın 124 üncü maddesinde belirtildiği üzere; Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.

Son düzenlemelerle artık belediyelerinin adeta üçüncü gözü olan muhtarların çalışma usulünü belirleyen bir yönetmelik bulunmamasının, özellikle belediye-muhtar ilişkilerini tesis etme açısından, tüm belediyeleri ilgilendiren, onlara kılavuz olma anlamında

bir yönetmeliğin de önemli bir eksiklik olduğunu düşünöyoruz.

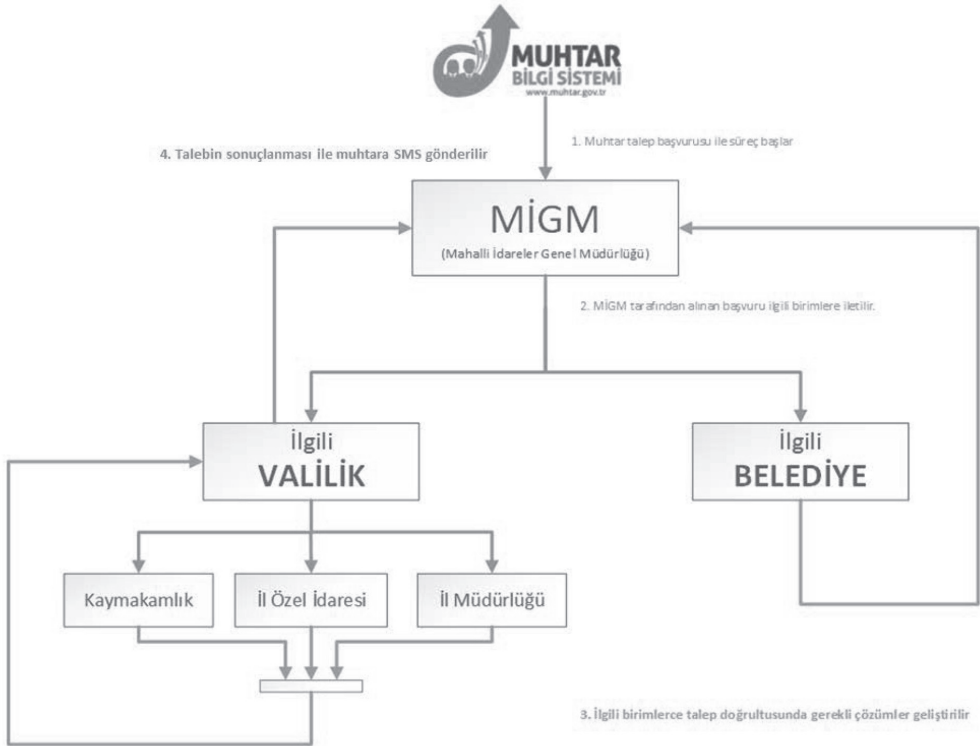
Belediye-Muhtar Çalışma Yönetmeliğinin çıkartılması özellikle, büyükşehir ve il belediyeleri için önemli bir ihtiyaç olarak varlığını devam ettirmektedir. Bu yazıda “Belediye-Muhtar Çalışma Yönetmeliği”ne hangi sebeplerle ihtiyaç olduğu hususu açıklanmaya çalışılacaktır.

2. MUHTARLIKLAR DAİRE BAŞKANLIĞI/ MÜDÜRLÜĞÜ: MUHTAR BİLGİ SİSTEMİ

İçişleri Bakanlığının 20.02.2015 tarihli ve 13316537-349-4467 sayılı (2015/8) “Muhtar Talepleri” konulu genelgesine istinaden;

norm kadrolarında güncelleme yapmak suretiyle, Büyükşehirlerde Muhtarlıklar Daire Başkanlığı, İl ve İlçelerde Muhtarlıklar Müdürlüğü kurulması istenilmiştir. Kurulacak olan Müdürlük/Daire Başkanlığının temel görevi; Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün geliştirmiş olduğu Muhtar Bilgi Sistemi adını verdiğimiz otomasyon programı aracılığıyla, sorumluluk ve yetki alanında bulunan muhtarlardan gelen talepleri elektronik ortamda almak, ilgili birimlere iletmek ve taleplerin yerine getirilip getirilmediğini takip etmektir. Talep belediyelerin sorumluluk ve yetki alanında değil ise Valilikler (İl Mahalli İdareler Müdürlüğü) talebi tasnif edip ilgili birimlere yönlendirmektedir.

Şekil1. Muhtar Bilgi Sistemi Süreç Akış Diyagramı

Böylece; muhtarlıklar tarafından vatandaşlara sunulan hizmetlere yönelik ihtiyaçların elektronik ortamda kesintisiz, hızlı ve sürekli bir şekilde takip edilmesi ve sonuçlandırılması sağlanmış olacaktır. Bu amaç doğrultusunda muhtarlarımıza kurumsal bir e-Posta adresi tanımlanmış olup, tüm muhtarlarımıza hitap edecek bir web sitesi geliştirilmiştir. (www.muhtar.gov.tr)

Şöyle ki, ilgili muhtarımız mahallesinde veya köyündeki problemi sistem üzerinden ilettiğinde Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tasnifi kendisi yapıp talebi, yerel idareye sevk etmektedir. Dolayısıyla (A) Muhtarı, mahallesine park yapımı talebinde bulunurken başvuru ekranına talebi, belediyenin hangi biriminden (Park ve Bahçeler Müdürlüğü) istediğini ayrıca belirtmesine gerek yoktur.

Bahsettiğimiz üzere; Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, muhtarların sisteme girmiş oldukları talep, öneri ve şikayetlerini elektronik ortamda ilgili valilik ve belediyelere önceliklendirme yaparak iletacaktır.

Sistem üzerinden gelen talepler eğer valilik alt birimlerini ilgilendiriyorsa yönlendirilen valilik tarafından ilgili il müdürlüklerine, il özel idarelerine ve kaymakamlıklara iletir. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından belediyelere yönlendirilen talepler belediyelerin kendi bünyelerinde sonuçlandırılacak olup ayrıca alt birimlere yönlendirme yapılmayacaktır. Valilik ya da belediyeleri birlikte ilgilendiren talepler için Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü hem valiliklere hem de belediyelere yönlendirmeler yapılabilecektir.

İlgili tüm birimlerin kendilerine yönlendirilen talebi çözümlendirme süreçleri tamamlandığında MİGM tarafından talep süreci sonlandırılır ve talep sahibine sistem üzerinden durum bilgisi SMS olarak iletir.

Talep sahibi ayrıca yapmış olduğu talebin tüm süreçlerini yine sistem üzerinden takip edebilecektir.

3. MUHTARLARIMIZIN BEKLENTİLERİ

Bir önceki bölümde muhtarlarımızın hizmetine mahsus birimin kuruluşundan, görev ve işleyişinden bahsettik. Temel olarak muhtarlarımızın istek, talep, şikayet ve önerilerini ilgili birimlere aktarıp, olumlu ve olumsuz olarak muhtarlarımıza 15 gün içerisinde geri dönüş yapmaya vesile olan ve sadece muhtarlarımıza özgü olan Muhtar Bilgi Sisteminin uygulayıcısı olarak birkaç eksikinden bahsedelim.

- **Sistem üzerinden üçer aylık dönemler sonunda rapor alınamayışı**

İçişleri Bakanlığının (2015/8) “Muhtar Talepleri” konulu genelgesinde belirtilen; toplam talep sayısı, olumlu ve olumsuz cevap sayısı ile yerine getirilemeyen taleplerin gerekçesi, vali yardımcısı ile büyükşehir genel sekreter yardımcısı ve belediye başkan yardımcısının bilgisi dahilinde sisteme işlenmesi gerekmektedir. Muhtar Bilgi Sistemi rapor sayfasının henüz tamamlanamamış olması nedeniyle sisteme üçer aylık raporlar eklenememektedir.

- **E-mail adreslerine ilgili bilgilendirme metninin otomatik olarak gönderilmemesi**

İletilen taleplerin sonucu sistem üzerinden takip edilebilmesinin yanında muhtarların cep telefonlarına sms olarak iletilmektedir. E-mail adreslerine elektronik posta gönderilmesinin de faydalı olacağını düşünmekteyiz.

Bunların yanında bizce en önemlisi, Belediye-Muhtar Çalışma Yönetmeliğinin bulunmayışıdır. 09.10.2005 tarihli ve 25961 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği gibi müstakil bir yönetmelik, muhtarların çalışma usulüne ve isteklerine cevap verme niteliğinde olacaktır.

4. BELEDİYE-MUHTAR ÇALIşMA YÖNETMELİĞİNDE HANGİ HUSUSLAR YER ALMALIDIR

Muhtarlık, kuruluşundan itibaren, Kanunlarla merkezi hükümetin bir parçası olarak tanımlanmış olmasına karşın halk tarafından kendisinin bir temsilcisi olarak kabul edilmiştir. Bu fiili durum, muhtarların sosyal ve kültürel alanlarda rol üstlenmesine yol açmıştır. (Toksöz Fikret vd. :7)

Muhtarlık hem merkezi idarenin hem de yerel yönetimlerin bir parçasıdır. Mahalle muhtarlıklarının tüzel kişilik olmaması nedeniyle bir bütçesi yoktur. Hukuki özerkliği de sınırlıdır. Hizmetlerin yerine getirilmesinde giderler muhtarlarca karşılanmaktadır. Muhtarlarımıza verilen ödenek ile, mahallenin ihtiyaçlarının giderilmesi mümkün görmemektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 9 uncu maddesinde belirtildiği üzere; muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür.

Belediye ise, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlar; karar-

larında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.

O halde, maddeler halinde Belediye-Muhtar Çalışma Yönetmeliğinde olmazsa olmaz diyebileceğimiz hükümleri ele alalım.

1. 5393 sayılı Belediye Kanununun 38 inci maddesi (b) fıkrasına “Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak” ek olarak;

Mahallenin ihtiyaçlarını belirlemek üzere tayin edilen muhtarlıklarımıza müstakil bir bütçe ayıramayacağımıza göre, belediyenin stratejik plânına ve performans programına uygun olarak hazırlanan belediye bütçesi henüz tasarı halinde iken, Muhtar Meclisi adı altında bir toplantı yapılarak muhtarlarımızın mahallesindeki ihtiyaçları (yol, su, kanalizasyon vb. istekleri) ele alınarak Muhtar Meclisi Raporu haline getirilerek değerlendirmeye alınabilir.

2. 5393 sayılı Belediye Kanununun 9 uncu maddesinin son fıkrasına “... Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlar; kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.” ek olarak;

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 20.09.2010 tarihli ve 26019-45133 sayılı mahalle muhtarlığına yardım yapılması konulu görüş yazısında belediye tarafından mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkanları ölçüsünde muhtarlık hizmetlerinin yürütülmesi için, demirbaş ve sarf malzemeleri alınabileceği, ancak nakdi yardım yapılamayacağı değerlendirilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 9 uncu maddesi kapsamında, mahalle muhtarlarına bütçe imkanları ölçüsünde yapılan aynı yardım niteliğindeki (bilgisayar, yazıcı, sarf malzemesi vb.) zimmetli taşınırların hibe olarak çıkarılması uygun mudur? Konulu sorumuzu İdari ve Mali Mevzuat Dergisine sorduk.

“5393 sayılı Belediye Kanununun 9 uncu maddesinin son fıkrasında “Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli aynı yardım ve desteği sağlar; kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.” hükmü yer almaktadır.

Diğer yandan, aynı Kanunun 18 inci maddesinin (g) bendinde “Şartlı bağışları kabul etmek” belediye meclisinin, 38 inci maddenin (l) bendinde ise “Şartsız bağışları kabul etmek” belediye başkanının görev ve yetkileri arasındadır. Mevzuatımızda belediyeler bağış kabul edebilir, ama bağış yapamaz. Dolayısıyla, demirbaş niteliğindeki alınan malların muhtarlık adına zimmetle teslim etmeniz gerekir.” yanıtını aldık.

“Mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması” ibaresi, muhtarlarımızın büro, kırtasiye, telefon, su, elektrik, ısınma

gibi giderleri düşünülerek daha net bir şekilde açıklanmalıdır, diye düşünüyoruz.

3. 5393 sayılı Belediye Kanununun 76 ncı maddesinde “Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehriyet bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.” denilmektedir.

08.10.2006 tarihli ve 26313 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kent Konseyi Yönetmeliğinin 8 inci maddesinin (ç) bendine göre “Mahalle sayısı yirmiyeye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30 unu geçmemek ve 20’den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri” Kent Konseyi üyesi kabul edilmektedir.

Kent Konseylerinde muhtar çalışma gruplarının kurulmasının zorunlu hale getirilerek muhtarlarımızın taleplerinin, Belediye Meclisinin gündemine alınmasına daha fazla katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

4. 5393 sayılı Belediye Kanununun 13 üncü maddesine göre “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.” denilmektedir.

Hemşehri olarak beldede ikamet eden vatandaşların belediyenin,

- Karar ve hizmetlerine katılma • Faaliyetleri hakkında bilgi edinme • Yapılan yardımlardan yararlanma hakkı vardır. Bu hakkını muhtarlar gerek şahıs olarak tek tek, gerekse de seçmiş olduğu muhtarları eli ile bu haktan yararlanmalıdır. Bu minvalde; belediyelerimizin yapmış olduğu “Kent Kültürü ve Hemşehrilik” konulu çalıştayların zorunlu hale getirilerek çıktılarının kamuoyu ile paylaşılması sağlanmalıdır, diye düşünürüz.

5. Mahalle muhtarlarının siyasi partilerle olan ilişkileri malumuz olduğu üzere herkes tarafından bilinmektedir. Seçilme yeterliliğini haiz olan

her vatandaşımızın bir siyasi parti ile gönül bağı ya da kayıtlı üye olmasında bir beis görülmemektedir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununa eklenecek bir hükümlle, mahalle muhtarlığı seçiminde mahalle muhtarlığına aday olacak kişilerin siyasi partilerce aday gösterilmesinin yolu açılmalıdır, diye düşünüyorum.

5. SONUÇ

2004 yılından bu yana yürütölen ve son dönemde yeni uygulamalarla genişletilen Yerel Yönetimler Reformu ile vatandaş merkeze alan bir yapıdan, Avrupa Birliği Yerel Özerklik Şartında bizim de imzaladığımız bir ilke olan hizmette yerellik dediğimiz bir ilkenin doğal uzantısı olan uygulamalardan bahsettik. *Hizmette halka en yakın yerel yönetim birliği köy ve mahalle muhtarlıklarıdır. Bunun doğal uzantısı olarak belediyeler bugüne kadar birtakım mekanizmalar kurarak (Beyaz Masa, Çözüm Masası) vatandaşlara yardımcı olmaya çalışmıştır.*

Bu vesile ile; vatandaşların, demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin yürürlükte ve faal olan, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ile uzantısı olan; Bilgi Edinme, Çözüm Masası, Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER) birimlerinin yanına, Muhtarlık İşleri Müdürlüğü (Muhtar Bilgi Sistemi) de eklendi.

İçişleri Bakanlığının talimatıyla kurulan Muhtarlık İşleri Müdürlüğü, bu sistem aracılığı ile muhtarlarımızın taleplerini değerlendirip takip edecek, diğer kurumlarla iletişim kurmalarında yardımcı olacak ve isteklerin etkin bir şekilde sonuçlandırılması önemli görev üstlenecek. Muhtarlık İşleri Müdürlüğü, muhtarlar ve belediye

arasında koordineyi sağlayarak, en kısa sürede çözüm yoluna gidecektir.

Konumuz dahilinde, *Belediye- Muhtar Çalışma Yönetmeliğinin önemli bir ihtiyaç olduğunu, bu yönetmelikte olması gerekenleri 4 üncü bölümde saymaya çalıştık, daha eklenecek birçok husus yer alabilecektir. Amacımız muhtarlarımızın tarafımıza iletilen dertlerine derman olabilmek adına atılmış olan ufak bir adım.*

Hülasa; devletin dili yazıdır, söz uçar yazı kalır. Son olarak; muhtarlarımızı, vatandaşlarımızın taleplerini çözümlenmeye yönelik yapılmış olan Muhtar Bilgi sistemini aktif olarak kullanmaya davet ediyorum, çözüme ortak olun, yönetime katılın diyorum.

KAYNAKÇA

BARFAKÇI Emin (2014). Mahalle Muh-

tarları El Kitabı (Açıklamalı). Ankara: Vizyon Yayınları

ŞENGÜL, Ramazan (2010). Yerel Yönetimler. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

TOKSÖZ Fikret vd. (2015). Muhtarlar ve Haklarımız El Kitabı. Helsinki Yurttaşlar Derneği (hYd),

Türkiye Belediyeler Birliği (2017). Temel Belediye Mevzuatı. Ankara: Sistem Ofset Basım Yayın.

İçişleri Bakanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı (2015). Muhtar Bilgi Sistemi Kullanıcı Klavuzu, http://www.muhtar.gov.tr/kurumlar/muhtar.gov.tr/yardimdokuman/muhtar_bilgisistemi_yardimdokumani.pdf

UYGULAYICILAR İÇİN ÖNEMLİ KİK UYUŞMAZLIK KARARLARI - II

Dr. Bülent ÜBER

Grup Başkanı
Kamu İhale Kurumu

1. GİRİŞ¹

Bu makalede de Kamu İhale Kurulunun önemli uyuşmazlık kararları okuyucuya aktarılmaya devam edilecektir. Aktarılabilecek uyuşmazlık kararları şu konulara ilişkindir:

- *TÜRKSAT A.Ş. tarafından düzenlenen iş bitirme belgesini sunan isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasının mevzuata uygun olup olmadığı,*
- *Teklif mektubunda iki ihale başlığının/adının birlikte yazılması nedeniyle isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılıp bırakılmayacağı,*
- *Kamu ihalelerine katılması yasaklı olan firmanın ihalelere yönelik şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunup bulunamayacağı,*
- *Birim fiyat teklif “cetvelinde” toplam teklif bedeli yer alan, ancak birim fiyat teklif “mektubunda” teklif tutarı bulunmayan teklifin değerlendirme dışı bırakılıp bırakılmayacağı.*

¹ Bu makalede yer alan görüşler tümüyle yazarına ait olup, hiçbir şekilde yazarın görev yaptığı Kurumun görüşü olarak kullanılamaz ve değerlendirilemez. Bu makalede yer alan Kamu İhale Kurulu uyuşmazlık kararlarına, Kamu İhale Kurumunun internet sayfasından ulaşılması mümkündür.

2. TÜRKSAT A.Ş. İHALE UYGULAMA YÖNETMELİKLERİNİN EKİNDE YER ALAN İŞ DENEYİM BELGESİNİ DÜZENLEYEBİLİR Mİ?

Bir belediye tarafından gerçekleştirilen hizmet alımı ihalesinde bir isteklinin sunduğu iş bitirme belgesinin TÜRKSAT A.Ş. tarafından düzenlenmesi sebebiyle teklifinin değerlendirme dışı bırakılması itirazın şikâyet başvurusuna konu olmuştur.

Başvuru sahibi, daha önce gerçekleştirilen farklı ihalelerde bahse konu iş deneyim belgesinin geçerli kabul edilmesine rağmen, şikâyete konu ihalede kabul edilmemesinin mevzuata aykırı olduğu, söz konusu iş deneyim belgesinin yanında bu iş deneyimine esas olan sözleşme, faturalar (asıl ve fotokopileri) ve personel belgelerinin de teyit amaçlı olarak teklif dosyasına eklenmiş oldukları dolayısıyla, tekliflerinin değerlendirilmesine alınması gerektiği iddia edilmiştir.

İtirazın şikâyet başvurusu Kamu İhale Kurulunun 11.01.2017 tarihli ve 2017/UH.I-203 sayılı uyuşmazlık kararında değerlendirilmiştir. Kamu kuruluşu niteliğindeki TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.'nin Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 43 üncü maddesine göre, bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştirilen işleri için iş deneyim belgeleri düzenlemeye yetkisi bulunduğu karar verilmiştir. Anılan uyuşmazlık kararında şu hususlar yer almıştır:

“İhale komisyonu kararında ve idarenin şikayet başvurusuna vermiş olduğu cevabi yazıda iş deneyim belgesinin uygun olmadığı ifadesine yer verildiği ancak söz konusu belgenin uygun bulunmama gerekçesinin ne olduğunun açıkça ifade edilmediği görülmüş olup, bunun üzerine idareye 29.12.2016 tarihli ve 2456 sayılı yazı ile iş deneyim belgesinin uygun bulunmama gerekçesinin ne olduğu sorulmuştur.

İdarenin 05.01.2017 tarihinde Kurum kayıtlarına alınan 29 sayılı cevabi yazısında; anılan isteklinin, iş deneyim belgesinin özel sektör tarafından düzenlenmiş olduğu dolayısıyla yeterlik değerlendirmesi yapılacak bir belge niteliğinde olmadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakıldığı ifade edilmiştir.

...Başvuru sahibi istekli ... Medya İlet. Rek. Org. İnsan Kay. Eği. Dan. Hiz. Ltd. Şti. nin İdari Şartname'nin 7.5.1 maddesi gereği olarak, TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş. tarafından düzenlenen “Bilişim Hizmet Alımı” işi ile ilgili olarak düzenlenmiş iş bitirme belgesini sunduğu ve belgenin ekinde söz konusu işe ait faturalara SGK tahakkuk fişlerine ve SGK sigortalı hizmet listesine yer verdiği anlaşılmıştır.

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 43'üncü maddesine göre, idareler ile kamu kurum ve kuruluşlarının (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıf yükseköğretim kurumları hariç), kanun kapsamında olmasa da, bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak yurt içinde veya yurt dışında gerçekleştirilen işleri için iş deneyim belgeleri düzenlemeye yetkileri bulunmaktadır.

Şikayet konusu iş deneyim belgesini düzenleyen TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.nin, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun Ek 33'üncü maddesi ile ulusal egemenlik kapsamındaki uydu yörünge pozisyonlarının hakları, yönetimi ve işletme yetkisine sahip olmak ve bununla il-

gili yükümlülükleri yerine getirmek, ulusal ve yabancı operatörlere ait uydular üzerinden haberleşme ve iletim alt yapısını kurmak, işletmek ve ticari faaliyette bulunmak üzere Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak kurulduğu,

4734 sayılı Kanun kapsamında olmayan TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.nin hisselerinin tamamının Hazine'ye ait olduğu, Hazine Müsteşarlığının Türksat A.Ş.deki pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil ve denetim gibi hak ve yetkilerini Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı aracılığıyla kullandığı anlaşılmaktadır.

Bu haliyle kamu kuruluşu niteliğindeki TÜRKSAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş.nin Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 43'üncü maddesine göre, bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştirilen işleri için iş deneyim belgeleri düzenlemeye yetkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla bu işlerin Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 47'nci maddesinde belirtilen ‘iş deneyim belgesi düzenlenemeyen haller’ kapsamında olmadığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri ve yapılan tespitler birlikte değerlendirildiğinde bahse konu iş bitirme belgesinin iş deneyimini tevsiken sunulabileceği ve bu kapsamda söz konusu belge üzerinden yeterlik değerlendirmesi yapılmasının mümkün olduğu anlaşıldığından başvuru sahibinin iddiası yerinde görülmüştür.”

Diğer taraftan, İhale Uygulama Yönetmeliklerinde yapılan değişikliklerle iş deneyimini gösteren belgeleri düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından bu belgelerin 31/8/2014 tarihinden sonra EKAP üzerinden düzenlenerek kayıt edilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Ayrıca, EKAP üzerinden kayıt edilme zorunluluğu getirilen iş bitirme belgeleri EKAP üzerinden kayıt edilmedikleri müddetçe ilanı veya duyurusu 1 Temmuz

2015 tarihinden sonra yapılan ihalelerde iş deneyimini tevsik için kullanılamayacaktır.

3. TEKLİF MEKTUBUNDA İKİ İŞ ADININ BİRLİKTE YAZILMASI NEDE-NİYLE İSTEKLİNİN TEKLİFİ DEĞER-LENDİRME DIŞI BIRAKILIR MI?

“Antalya Kepez Mesleki ve Teknik Lise, Pansiyon ve Spor Salonu Yapım İşi” ihalesinde bir isteklinin sunduğu teklif mektubunda iki farklı ihalenin adının yazılması gereke-siyle teklifinin değerlendirme dışı bırakılma-sı itirazen şikâyet başvurusuna konu olmuş-tur.

Başvuruda, “teklif mektubunda sehven yapılan söz konusu hatanın teklifin içeriği-ni etkilemediği, idarenin adının ve ihale ka-yıt numarasının açıkça yazıldığı, söz konusu hatanın usul ve yasaya aykırı bulunmadığı, teklifin hangi işe verildiğinin açıkça anlaşıla-bildiği, tekliflerinin değerlendirme dışı bira-kılmasının kamu ihale mevzuatına aykırılık teşkil ettiği” iddialarına yer verilmiştir.

Kamu İhale Kurulunun 18.01.2017 tarih-li ve 2017/UY.II-250 sayılı uyuşmazlık kararı ile başvuru incelenmiş olup idarenin işleminin mevzuata uygun olmadığına ve düzeltici işlem belirlenmesine karar verilmiştir.

Başvuru sahibinin 08.12.2016 tarihli tek-lif mektubunda ihalenin kayıt numarası kıs-mında “2016/460812” yazıldığı, ihalenin adı kısmında “Antalya Kepez Mesleki ve Teknik Lise, Pansiyon ve Spor Salonu Yapım İşi” ya-zıldığı, teklif sahibinin adı ve soyadı/ticaret unvanı kısmında “Antalya Kumluca Mesleki ve Teknik Lise Okulu, Spor Salonu ve Pansi-yon Binası Yapım İşi” yazıldığı, teklif mektu-bunun diğer kısımlarının birim fiyat teklif mektubu standart formuna uygun şekilde olduğu ve istekli tarafından kaşelenerek im-zalandığı belirlenmiştir. Anılan uyuşmazlık kararında şu hususlar yer almaktadır:

“Başvuru sahibinin iddiasına yönelik ola-rak idarece Teklif mektubunda 2 ayrı işe ait

işin adı bulunmaktadır. İdari Şartnamenin 30.2.2 maddesi ‘İhale komisyonu teklif zarfla-rını alınıp sırasına göre inceler. Bu incelemede, zarfın üzerinde isteklinin adı, soyadı veya ti-caret unvanı, tebligata esas açık adresi, teklifin hangi işe ait olduğu, ihaleyi yapan İdarenin açık adresi ve zarfın yapılandırılan yerinin iste-kli tarafından imzalanıp kaşelenmesi veya mühürlenmesi hususlarına bakılır. Bu husus-lara uygun olmayan zarflar bir tutanakla be-lirlenerek değerlendirmeye alınmaz.’ gereğince talebiniz reddedilmiştir.” denilerek başvuru reddedilmiş olsa da, başvuru sahibinin elen-me gereçesi ve iddiasının teklif zarfına ilişkin olmadığı, teklif mektubuna yönelik olduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu teklif mektubu incelendiğin-de, Kanun, Yönetmelik ve İdari Şartname’de teklif mektuplarında yer alması zorunlu hu-susların yer aldığı görüldüğü, ayrıca ihale kayıt numarası ve ihalenin adı kısımlarında başvuruya konu ihalenin kayıt numarasının ve adının doğru şekilde yazıldığı, teklif mektu-bunda yer alan tarihin başvuruya konu olan ihalenin tarihi ile aynı olduğu, teklifin doğru idareye doğru zamanda teslim edildiğinin an-laşıldığı, teklif sahibinin adı ve soyadı/ticaret unvanı satırına başka bir işin adının yazılmış olmasının teklifin esasını etkilemeyecek bir hata olduğu, yukarıda yer verilen tespitler bir arada değerlendirildiğinde başvuru sahibinin iddiasının yerinde olduğu anlaşılmıştır.”

4. KAMU İHALELERİNE KATILMASI YASAKLI OLAN FİRMA ŞİKÂYET BAŞ-VURUSUNDA BULUNABİLİR Mİ?

Kamu ihalelerine katılması yasaklı olan firmanın şikâyet ve itirazen şikâyet başvu-rusunda bulunup bulunmayacağı Kamu İhale Kurulunun 16.12.2015 tarihli ve 2015/UM.II-3400 sayılı uyuşmazlık kararında in-celenmiştir.

Bir idare tarafından 24.11.2015 tarihinde açık ihale usulü ile gerçekleştirilen mal alımı ihalesine ilişkin olarak 01.12.2015 tarihinde

Kamu İhale Kurumu kayıtlarına alınan dilekçe ile itirazın şikâyet başvurusunda bulunmuştur.

4734 sayılı Kanununun “İhaleye katılmayacak olanlar” başlıklı 11 inci maddesinde kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olanların ihalelere katılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin “Başvuru ehliyeti” başlıklı 5 inci maddesinde ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğrayan ya da zarara uğraması muhtemel olan istekli, istekli olabilecek veya adayların başvuru ehliyetine sahip olduğu hükmü yer almaktadır.

Kamu İhale Kurulu uyuşmazlık kararlarında şikâyet veya itirazın şikâyet başvurusunda bulunacak kişilerin hukuken korunması gereken bir menfaatinin bulunması gerektiği ifade edilmekte ve aşağıdaki iki koşul birlikte aranmaktadır:

1) Aday, istekli veya istekli olabilecek sıfatına sahip olunması,

2) Başvuru sahibinin idarenin hukuka aykırı bir işlem veya eyleminden dolayı bir hak kaybına veya zarara uğraması veya zarara uğramasının muhtemel olması.

Anılan Kurul uyuşmazlık kararında şu hususlar yer almaktadır:

“İdarece gönderilen ihale işlem dosyasının incelenmesinde idare tarafından 08.12.2015 tarihinde yapılan yasaklılık sorgulaması sonucunda başvuru sahibinin Sağlık Bakanlığı tarafından kamu ihalelerine katılmaktan yasaklandığı, yasaklılık başlangıç tarihinin 26.08.2015, bitiş tarihinin ise 26.02.2016 olduğu, Kurum sitesinden yapılan sorgulama sonucunda da aynı bilgilerin mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Başvuru sahibinin dokümanı satın aldığı tarihin 11.11.2015 olduğu, idareye 12.11.2015

tarihinde şikâyet başvurusunda bulunduğu, ihale tarihinin ise 24.11.2015 tarihi olduğu görülmüştür.

...Başvuru sahibinin ihale tarihi (24.11.2015) itibari ile yasaklılığının devam ettiği, yasaklılık başlangıç tarihi (26.08.2015) ile bitiş tarihi (26.02.2016) arasındaki zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilecek ihalelere katılmasının 4734 sayılı Kanun’un “İhaleye katılmayacak olanlar” başlıklı 11’inci maddesi hükmü uyarınca mümkün olmadığı, dolayısıyla kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olan başvuru sahibinin katılmayacağı bir ihalenin dokümanına şikâyet veya itirazın şikâyet başvurusunda bulunmasında hukuken korunması gerekli bir hakkının veya menfaatinin bulunmadığı anlaşıldığından, başvuru sahibinin başvuru ehliyetini haiz olmadığı ve bu itibarla 4734 sayılı Kanun’un 54’üncü maddesinin onuncu fıkrasının (c) bendi gereğince, başvurunun ehliyet yönünden reddi gerektiği sonucuna varılmıştır.”

5. BİRİM FİYAT TEKLİF “CETVELİNDE” TOPLAM TEKLİF BEDELİ YER ALMASINA KARŞIN BİRİM FİYAT TEKLİF “MEKTUBUNDA” TOPLAM TEKLİF TUTARI YAZMAYAN İSTEKLİNİN TEKLİFİ DEĞERLENDİRME DIŞI BIRAKILIR MI ?

İhalelerde teklif mektuplarında teklif bedellerine ilişkin çeşitli hatalar yapılabilmektedir. Bunların bir kısmı aritmetik hata olarak adlandırılan çarpım veya toplama hatalarıdır. Diğer bir hata ise, teklif mektubundaki teklif tutarının rakam ve yazı ile birbirine uygun olmamasıdır. Ayrıca, teklif bedelinin sadece rakam ya da yazıyla ifade edilmesi; teklif mektubunda ya da teklif mektubu cetvelinin birinde toplam teklif bedelinin gösterilmemesi gibi noksanlıklar olabilmektedir.

4734 sayılı Kanunun “Tekliflerin hazırlanması ve sunulması” başlıklı 30 uncu maddesinde, “Teklif mektubu ve geçici teminat da dahil olmak üzere ihaleye katılabilme şartı

olarak istenilen bütün belgeler bir zarfa konulur. Zarfın üzerine isteklinin adı, soyadı veya ticaret unvanı, tebligata esas açık adresi, teklifin hangi işe ait olduğu ve ihaleyi yapan idarenin açık adresi yazılır. Zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Teklif mektupları yazılı ve imzalı olarak sunulur. Teklif mektubunda ihale dokümanının tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi, teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazılması, üzerinde kazıntı, silinti, düzeltme bulunmaması ve teklif mektubunun ad, soyad veya ticaret unvanı yazılmak suretiyle yetkili kişilerce imzalanmış olması zorunludur. Mal alımı ihalelerinde, ihale dokümanında alternatif teklif verilebileceğine dair hüküm bulunması halinde, alternatif tekliflerde aynı şekilde hazırlanarak sunulur.” hükmü yer almaktadır.

İhale Uygulama Yönetmeliklerinin “Başvuru ve teklif mektuplarının şekli başlıklı maddelerinde “(1) Başvuru ve teklif mektupları, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan standart formlar esas alınarak hazırlanır. Ancak birden fazla mal kaleminden oluşan ihalelerde teklif mektuplarının, birim fiyat teklif mektubu esas alınarak hazırlanması zorunludur.

(2) Teklif mektubunun aşağıdaki şartları taşınması zorunludur:

a) Yazılı olması.

b) İhale dokümanının tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi.

c) Teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazılması.

ç) Üzerinde kazıntı, silinti, düzeltme bulunmaması.

d) Türk vatandaşı gerçek kişilerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, Türkiye’de faaliyet gösteren tüzel kişilerin vergi kimlik numarasının belirtilmesi.

e) Ad ve soyadı veya ticaret unvanı yazılmak suretiyle yetkili kişilerce imzalanmış olması.

(3) Ortak girişim olarak teklif veren isteklilerin teklif mektuplarının, ortakların tamamı tarafından veya yetki verdikleri kişilerce imzalanması gerekir.

(4) Konsorsiyumlarda, konsorsiyum ortakları teklif mektubunu, işin uzmanlık gerektiren kısımları için teklif ettikleri bedeli ayrı ayrı yazmak suretiyle imzalarlar. Konsorsiyum ortaklarının işin uzmanlık gerektiren kısımları için teklif ettikleri bedellerin toplamı, konsorsiyumun toplam teklif bedelini oluşturur.

(5) Teklif mektuplarının şekil ve içerik bakımından yukarıda belirtilen niteliklere ve teklif mektubu standart formuna uygun olması teklifin esasını değiştirecek nitelikte bir eksiklik olarak kabul edilir. Taşınması zorunlu hususlardan herhangi birini taşımayan teklif mektuplarının değiştirilmesi, düzeltilmesi veya eksikliklerinin giderilmesi gibi yollara başvurulamaz. Teklif mektubu usulüne uygun olmayan isteklinin teklifi değerlendirme dışı bırakılır.” hükmü yer almaktadır.

Kamu İhale Kurulunun 22.07.2015 tarihli ve 2015/UM.I-2058 sayılı uyuşmazlık kararında diğer iddialarla birlikte cetvelde toplam bedel bulunmakla birlikte fiyat teklif mektubunda bedelin yazı ve rakam ile belirlenmemesi hususu incelenmiştir.

Yapılan incelemede isteklinin teklifi kapsamında sunduğu birim fiyat teklif cetvelinde toplam teklif bedeline yer verildiği, ancak birim fiyat teklif mektubunda rakam ve yazı ile tutar belirtilmediği, birim fiyat teklif mektubunda teklif edilen tutarın belirlenmemesinin mevzuat hükümleri içerisinde yer alan teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazılması gerektiği hükmüne aykırı olduğu anlaşılmış, dolayısıyla başvuru sahibinin iddiası yerinde görülmemiştir.

Gürkan GÜVEN

Mühendis - Yapım İşi İhaleleri Uzmanı

REVİZE BİRİM FİYAT VE HATALI UYGULAMALAR

1. GİRİŞ

Teklif birim fiyat sözleşme kapsamında yapım işlerinde revize birim fiyat uygulaması her ne kadar 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda açık şekilde düzenlenmemiş olsa da, Kanuni dayanağını 4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinden almaktadır. Revize birim fiyat uygulaması yapım işi ihalelerine özgü bir uygulama alanı olup yükleniciyi idarenin proje safhasında hesaplayamadığı iş eksilişleri kaynaklı zararlardan koruma amacıyla getirilmiş bir uygulamadır.

Söz konusu yapım işi ihalelerinde gerek ihale sürecinde gerekse ihalenin kazanılması durumunda sözleşme uygulaması sürecinde de sıklıkla hataların yapıldığı ve yine sıklıkla istekli ve idare ve sözleşme uygulaması aşamasında da yüklenici idare arasında çok büyük uyuşmazlıkların yaşandığı ve davaların açıldığı bir alandır.

Bu yazının konusunu revize fiyatın hakediş belgelerine yansıtılmasında yaşanan uygulama farklılıkları, doğru uygulamanın mevzuatımızda yeri ve mevzuata aykırı uygulamaların yansımaları oluşturmaktadır.

2. REVİZE BİRİM FİYAT NEDİR?

4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi (b) bendi; “Bu Kanuna göre yapılacak ihaleler ile ilgili olarak Kurumun görev ve yetkile-

ri aşağıda sayılmıştır:..... 2) Bu Kanuna ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa ilişkin bütün mevzuatı, standart ihale dokümanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak, geliştirmek ve uygulamayı yönlendirmek”

Bu hüküm gereğince Kamu İhale Kurumu tarafından hazırlanan güncel “Tip Sözleşme” nin 28.2.1. maddesi Revize Birim Fiyat uygulamasına temel teşkil etmektedir;

“Sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her hangi bir iş kaleminin miktarında, işin devamı sırasında % 20’yi aşan artışın meydana gelmesi ve toplam artışın aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1’ini geçmesi halinde, artışın sözleşme bedeli içindeki payı nispetinde ilgili iş kalemine ait birim fiyat aşağıda gösterildiği şekilde revize edilir ve bu iş kaleminin yüzde yirmi artışı aşan kısmına revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılır.

$$R = F \times [1 - (A \times F) / S]$$

$$S = \text{Sözleşme bedeli (TL),}$$

$$F = \text{İş kaleminin sözleşme birim fiyatı (TL /),}$$

$$A = \text{İş kaleminde meydana gelen artış miktarı (Adet, mt, m2 vb.),}$$

$$R = \text{Revize birim fiyat (TL /)”}$$

Tanımı ve hesap şekli Tip Sözleşmede açıkça düzenlenen Revize Birim Fiyatın anı-

lan hususlarında çelişki olmadığı halde uygulamada hakediş belgelerine yansıtılması esnasında farklılıklar olduğu ve bu uygulama farklılıklarının kamu zararı oluşturduğu gerekçesi ile Sayıştay yargılamasına sıklıkla konu olduğu görülmektedir.

3. REVİZE BİRİM FİYATTA HATALI UYGULAMALAR

Revize Birim Fiyatın hesaplanması ve hakediş belgelerine yansıtılması sırasında sıklıkla karşılaşılan hatalı uygulamalar; formül girdilerinin yanlış anlaşılması, revize birim fiyatın hakediş yapılan işler listesinde yer alacak miktarı ve nasıl gösterileceği şeklinde ana başlıklar altında sıralanabilir.

3.1. Revize Birim Fiyat Hesabına Esas (A) Girdisi İş Kalemi Miktarında Meydana Gelen Artışın Tamamını Mı Kapsayacaktır?

Güncel “Tip Sözleşme” nin 28.2.1. maddesi hükmü gereğince revize birim fiyat formülünde yer verilecek (A) girdisi tanımı “İş kaleminde meydana gelen artış miktarı (Adet, m² vb.)” şeklinde olduğundan; revize birim fiyatın tespitinde iş kaleminde meydana gelen artışın hesabında iş kaleminin fiilen gerçekleşen miktarı ile birim fiyat teklif cetvelinde yer alan miktar arasındaki farkın esas alınması gerekmektedir.

Oysa, uygulamada revize birim fiyatlar da iş kaleminde meydana gelen artış miktarı olarak teklif birim fiyat cetvelinde yer alan miktarın % 120’sini aşan miktarı esas alınarak (A) girdisi formüle uygulanmakta, yani teklif birim fiyat cetvelindeki miktarın % 20’sine kadar olan artış miktarı formülde iş kaleminde meydana gelen artış miktarını temsil eden (A)’nın miktarına dahil edilmeden revize birim fiyat eksik ve hatalı hesaplanmaktadır.

Her iki durum bir örnek üzerinden değerlendirildiğinde uygulamada yapılan hata

sonucu kamu zararına neden olduğu daha açık görülecektir.

Örnek;

S (İlk Sözleşme bedeli): 2.500.000 -TL

F (İş kaleminin sözleşme birim fiyatı): 500 TL/m²

A1 (İş kaleminin sözleşmedeki miktarı) : 250 m²

A2 (İş kaleminin uygulamadaki miktarı) : 375 m²

A (İş kalemindeki toplam artış miktarı) : 375-250 = 125 m²

İş kalemindeki toplam artış yüzdesi : (375-250)/100 x 100 = %50 > %20

İş kalemindeki toplam artış tutarı: 125 x 500 = 62.500 TL

Sözleşme bedeline göre artış yüzdesi : (62.500/2.500.000) x 100 = %2,5 > %1

Yukarıda yer alan veriler çerçevesinde;

Doğru uygulama gereği (A) miktarı : 375-250 = 125 m²

Doğru uygulama sonucu Revize birim fiyat : 500 x [1-(125x500)/2.500.000] = 487,50 TL/m²

Hatalı uygulama gereği (A) miktarı : 375-(250*1.2) = 75 m²

Hatalı uygulama sonucu Revize birim fiyat : 500 x [1-(75x500)/2.500.000] = 492,5 -TL/m²

Yapılan hatalı hesaplama sonucu idare aleyhine (492,5-487,5)*75= 375,00 -TL kamu zararı oluşacaktır.

Bu husus Sayıştay yargılamasına konu olmuş ve Sayıştay 6. Dairesinin 23.1.2007 tarih ve 11446 tutanak sayılı Kararında;

“Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmelerin 31 inci maddesinde; “Sözleşme eki birim fiyat

teklif cetvelinde yer alan herhangi bir iş kaleminin miktarında, işin devamı sırasında %20'yi aşan artışın meydana gelmesi ve bu artışın aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1 ini geçmesi halinde, artışın sözleşme bedeli içindeki payı nispetinde ilgili iş kalemine ait birim fiyat aşağıda gösterildiği şekilde revize edilir ve bu iş kaleminin yüzde yirmi artışı aşan kısmına revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılır.

...

Bu hüküm uyarınca; iş kaleminde meydana gelen artışın tamamı (A), formülde yerine konulması gerekirken, iş kaleminde meydana gelen artıştan, teklif cetvelindeki miktarın %20'si düşülerek kalan miktar formülde yerine konulmak suretiyle revize fiyat hesaplanmıştır. Dolayısıyla 2200 ve 0.7.005/K-1 poz no'lu imalat kalemlerindeki artış nedeniyle yapılan revize fiyatın hatalı tespit edilmesi sonucunda fazla ödenen kararname fiyat farkı tutarının sorumlulara ödettilmesinin,

doğrultusunda karar verilmiştir.

Kaldı ki; revize birim fiyat hesabı formülünde yer verilen ve iş kalemindeki toplam artış miktarını gösterir (A) girdisinin nasıl hesap edileceği Kamu İhale genel Tebliğinin "Yapım işlerinde iş kalemi miktarının değişmesi" başlıklı 52.1 maddesinde;

"52.1. Yapım işlerine ait tip sözleşmenin "İş kalemi miktarının değişmesi" başlıklı 29 uncu maddesine göre teklif birim fiyat sözleşmelerde iş kalemi miktarının değişmesi halinde; sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan herhangi bir iş kaleminin miktarında, işin devamı sırasında %20'yi aşan artışın meydana gelmesi (örnekteki gibi, bu iş kaleminde %50'lik bir artış olması halinde)

.....

A = İş kaleminde meydana gelen toplam artış miktarı (adet, mt, m2 vb.),

.....

A1 (İş kaleminin sözleşmedeki miktarı)
: 100 m3

A2 (İş kaleminin uygulamadaki miktarı)
: 150 m3

A (İş kalemindeki toplam artış miktarı)
: 150-100 = 50 m3

....."

Tereddüte mahal bırakmayacak şekilde gösterilmiştir.

3.2. İmalat Kalemindeki Öngörülemeyen Yüksek Artış Miktarlarına Revize Birim Fiyat Uygulanacak Mıdır?

Birim fiyat sözleşmelerine esas ön veya kesin projeler niteliği itibariyle bir uygulama projesi olmayıp daha çok uygulama projesi öncesi safhaları içerdiğinden ve bu tür işlerde sözleşme konusu net belirlenemediğinden bu tür sözleşmelerde birim fiyat teklif cetvelinde gösterilen iş kalemlerinin adedi ve miktarları kesin ve bağlayıcı olamamaktadır.

Mevzuatımızda birim fiyat teklif cetvelinde yer alan iş kalemlerinin miktarları veya türlerinin sınırsız biçimde değişikliğe uğrayıp uğramayacağı hususunu açık biçimde kurala bağlayan bir düzenleme bulunmadığından uygulamada bu durum tartışma konusu olmaktadır.

Konu proje disiplini çerçevesinde ele alındığında; 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin (c) bendi hükmü uyarınca, birim fiyat teklif alma yöntemiyle ihaleye çıkılabilmesi için her türlü onarım işlerinde kesin projenin, işin yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi veya uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması nedenleriyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan işlerde (baraj, gölet, yol, tünel, maden dekapaj, sulama te-

sisi gibi arazi ve zemin yapısı baştan tespit edilemeyen işler) ise kesin projenin ihaleden önce hazır olması gerekmektedir.

Kesin projenin sağlıklı veriler esas alınarak düzenlenmemesi beraberinde hem idare hem de yüklenici açısından telafisi zor sonuçlar doğuracağı gibi istekliler açısından miktarı artacak veya azalacak iş kalemleriyle ilgili gerçekçi fiyat tahminleri oluşturulmaması sonucu sözleşmenin uygulanmasının imkansız hale gelmesine neden olunabilecektir.

Revize birim fiyata konu sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her hangi bir iş kaleminin miktarında artış sözleşme konusu proje içinde değilse ve öngörülemez ölçüde fazla ise ne olacaktır?

Sayıştay 6. Dairesi 14.08.2014 tarih ve 83 Tutanak sayılı Kararında;

“Söz konusu ihalede uygulama projeleri Yüklenici tarafından yapılmaktadır. Dolayısıyla İdare tarafından Yükleniciye verilecek olan ön projeye göre Yüklenicinin uygulama projesini hazırlayıp idareye sunması ve İdarenin onayından sonra imalat aşamasına geçilmesi gerekmektedir. Buna uygun olarak hazırlanan uygulama projesine göre imalatlara başlanılmıştır. Fakat farklı tarihlerde proje üzerinde köklü değişiklikler yapılmıştır. Proje içerisinde kalan belli bir kısım için ise onaylanmış uygulama projesinden farklı bir güzergaha isale hattı döşenmiş olup bu hat üzerinde yer alan bazı bölümler doğrudan temin yöntemi kullanılarak tamamlanmıştır.

İhaleden sonra güzergâh ve projede köklü değişiklik yapılması neticesinde iş kalemlerindeki miktarlarda yüksek miktarda artışın meydana gelmesi ihale konusu işin mahiyetini değiştirmekte olup ihaleyi alan yüklenicinin ihale aşamasında öngörmediği maliyetlerle karşılaşmasına neden olduğundan; ihale aşamasında öngörülemeyen köklü proje de-

ğişikliklerine ait imalat bedellerinin sözleşme kapsamındaki revize fiyat uygulaması yerine doğrudan temin yöntemiyle yaptırılması sonucu yapılan.....-TL ödeme için ilişilecek husus bulunmadığına,”

Kararda, ihaleden sonra güzergâh ve projede köklü değişiklik yapılması neticesinde iş kalemlerindeki miktarlarda yüksek miktarda artışın meydana gelmesinin ihale konusu işin mahiyetini değiştirdiğinden ve ihaleyi alan yüklenicinin ihale aşamasında öngörmediği maliyetlerle karşılaşmasına neden olduğundan; ihale aşamasında öngörülemeyen köklü proje değişikliklerine ait imalat bedellerinin sözleşme kapsamındaki revize fiyat uygulaması yerine doğrudan temin yöntemiyle yaptırılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen yargı kararları birlikte değerlendirildiğinde; revize birim fiyat yapılabilmesine konu sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her hangi bir iş kaleminin miktarındaki artışın;

1- Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

2- İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

3- Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 12 nci maddesi gereğince ihaleden sonra yapılan sözleşmeye konu güzergâh ve proje değişikliğinin işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde olması,

Gerekmemektedir.

Ayrıca, yargı yerlerince ihale aşamasında öngörülemeyen köklü proje değişiklikleri ve yüklenicinin ihale aşamasında öngörmediği maliyetlerle karşılaşmasına neden olacak şekilde yüksek miktarda iş artışlarının ifa imkansızlığı olarak değerlendirilebileceği, bu kapsamdaki artışların

sözleşme şartları dışında karşılanmasına karar verileceği de bilinmelidir.

3.3. Revize Birim Fiyat hesabı “Yeni Birim Fiyat”lara uygulanacak mıdır?

Revize fiyatın konusunu sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan herhangi bir iş kalemi oluşturmaktadır.

Yüksek Fen Kurulunun 31.05.2006 tarih ve 2006/021 sayılı

Görüşümüz istenilen fiyat revizyonu konusunda ise;

Bahse konu ... kalem yeni birim fiyatın sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer almadığı, oysa, herhangi bir iş kalemine revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılabilmesi için bu iş kaleminin, sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde bulunmasının gerekmekte olduğuna,

İhale sonrasında ortaya çıkan ihtiyaç nedeniyle yeni birim fiyatı yapılan, YFZ-01 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin Kompresör ile 0,8-1,2 Atm basınçlı micro dereceli ayarla bilimsel yöntemlerle Alüminyum Oksit püskürtülerek temizlenmesi”, “YFZ -02 Yonutaşı ve tuğla yüzeylerini kimyasal maddelerle bilimsel yöntemlerle temizliğinin yapılması”, “YFZ-03 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin spreyleme yöntemi ile itinalı temizliğinin yapılması”, “YFZ -04 Yonutaşı ve tuğla duvar yüzeylerinin kompresör ile 0,8-1,2 Atm basınçlı micro dereceli ayarla bilimsel yöntemlerle Cam boncuk püskürtülerek temizlenmesi” imalatlarına ait fiyatların işe ait sözleşmenin 31 inci maddesi kapsamında değerlendirilmeyeceğine ve bu imalat fiyatlarının revize edilmeden uygulanmasına,”

Kararı ile herhangi bir iş kalemine revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılabilmesi için bu iş kaleminin, sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde bulunmasının gerekmekte olduğu ve yeni birim fiyatların revize birim fiyat kapsamında değerlendirilmeyeceği teyit edilmiştir.

4. SONUÇ

Revize birim fiyat uygulaması yapım işi ihalelerine özgü bir uygulama alanı olup yükleniciyi idarenin proje safhasında hesaplayamadığı iş eksilişleri kaynaklı zararlardan koruma amacıyla getirilmiş bir uygulamadır.

Ancak, makalemizde yer verdiğimiz üzere gerek Sayıştay gerekse Yargıtay kararlarında bu uygulama kaynaklı zaman zaman idarenin kamu zararına sebebiyet verdiği uygulamalara gerekse de yüklenici zararına hak edişlerin düzenlendiği görülmektedir. Bu nedenle, özellikle yapım işi ihalelerinin hak ediş bölümünde görev yapan kontrol teşkilatında görevli personellerin bu hususa yönelik olarak makalemizde yer verdiğimiz hususlara riayet etmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu,

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

Yapım İşleri Genel Şartnamesi

www.sayistay.gov.tr/kararlar

AİLE YARDIMI ÖDENEĞİNDE TOPLU SÖZLEŞME İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Akın ŞİMŞEK

Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör

1. GİRİŞ

Kamu görevlilerinin geneline ve hizmet kollarına yönelik mali ve sosyal haklara ilişkin yapılan toplu görüşmeler neticesinde 01 Ocak 2018 ve 31 Aralık 2019 tarihleri arasında kapsayan 4. dönem toplu sözleşme imzalanmış ve bu kapsamda “Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme” Resmi Gazete’de yayımlanarak¹ 01 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştür. Bu toplu sözleşme ile memurlara daha önceki toplu sözleşmeler ile verilen hakların devamı öngörülmüş olmakla birlikte, bir takım yeni haklar da verilmiş ve bazı haklarda da iyileştirme yoluna gidilmiştir. Verilen yeni haklardan birisi daha önce zamanında beyan edilmediği için yani geç beyanda bulunduğu için geçmişe yönelik olarak uygulanmayan aile yardımı ödeneğinin geçmişe yönelik kısıtlı olarak ödenmesi, iyileştirilen haklardan birisi de aile yardımından yararlanan çocuğun engelli olması halinde çocuk için verilen aile yardımı ödeneğinin artırılmasıdır.

Bu makalede memurların genel olarak aile yardımı ödeneğinden yararlanmalarına ilişkin usul ve esaslardan bahsedildikten

¹ 25 Ağustos 2017 tarihli ve 30165 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

sonra Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme hükümleri çerçevesinde örneklerle kurumlara geç verilen aile yardımı beyannamesine göre geçmişe yönelik aile yardımı ödenmesi ile aile yardımından yararlanan çocuğun engelli olması halinde çocuk için verilen aile yardımı ödeneğinin artışı olarak ödenmesine ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. AİLE YARDIMININ KAPSAMI

Aile yardımı, memurun her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi ve çocukları için ödenmektedir. Aşağıdaki hallerde çocuklar için aile yardımı ödeneği verilmemektedir.

- Evlenecek çocuklar,
- 25 yaşını dolduran çocuklar (25 yaşını bitirdiği halde evlenmemiş kız çocukları ile çalışmayacak derecede malullükleri resmi sağlık kurulu raporuyla tespit edilenler için süresiz olarak ödeneğin verilmesine devam edilmektedir.),
- Kendileri adına ve hesabına ticaret yapan veya gerçek veya tüzel kişiler yanında her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışan çocuklar

(Öğrenim yapmakta iken tatil devresinde çalışanlar hariç),

- d. Burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar.

Memurlara aile ve çocuk yardımı ödemesi için bu durumların bulunması yeterli olmayıp memura aile ve çocuk yardımı ödeneğinin ödenebilmesi için mutlaka Aile Yardımı Bildiriminin kurumlarına verilmesi gerekmektedir.

Eşlerden birine çocukları için aile yardımı ödeneği veriliyor ise ve bu ödenek 657 sayılı Kanun ile belirlenen aile yardımı ödeneğinden düşük ise yalnız aradaki fark ödenmektedir. Yüksek olması durumunda ise aile yardımı ödeneği olarak ödeme yapılmamaktadır. Eşlerden birine iş akdi veya toplu sözleşme gereği çocukları için yapılan aile yardımı ödeneği daha düşük ise, yalnız aradaki fark ödenmektedir. Boşanma veya aylık durumunda mahkeme bu yardımın hangi tarafa ve ne oranda verileceğini de kararında belirtmektedir. Devlet memurunun, geçimini sağladığı üvey çocukları için de ödenek verilmektedir.

Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendiği çocuk için ödenen yardıma da çocuğunun doğduğu tarihi takip eden ay başından itibaren hak kazanmaktadır. Diğer durumlarda ise hak kazanmaya ilişkin durumun ortaya çıktığı tarihi takip eden aybaşından itibaren aile yardımına hak kazanılmaktadır. Aybaşından önce aile yardımı ödemesi durumunun ortaya çıkması halinde aybaşına kadar kalan günler için kısmi ödeme yapılmamaktadır.

Bu kapsamda da aile yardımı bildirimünün ödenmeye esas durumun ortaya çıktığı tarihi takip eden aybaşına kadar kurumlara verilmesi esas olmakla birlikte geç beyan nedeniyle de kişilerin kayıplarının kısmen de olsa engellenmesi amaçlanarak Kamu Gö-

revlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmede bu konuda düzenleme yapılmıştır.

3. AİLE YARDIMININ ÖDENMESİ

Aile yardımı memurun aile yardımı ödemesine müstahak eşi için 2134², çocuklarından her biri için de 250 gösterge rakamının (72 nci ay dahil olmak üzere 0-6 yaş grubunda yer alan çocuklar için bir kat artırımlı 500 gösterge) aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktardan ödenmektedir. Aile yardımı ödeneği memurlara her ay aylıkları ile birlikte ödenmektedir. Eşlerin her ikisi de memur ise bu ödenek yalnız kocaya verilmektedir. Aile yardımı ödenekleri hiç bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenmekte ve borç için haczedilememektedir.

Eşler için 01.07.2017-31.12.2017 tarihleri arasında aile yardımı ödeneği olarak 219,17 TL ödenmektedir.

Bu dönemde çocuklar için ödenecek aile yardımı ödeneği miktarı,

- 0-6 yaş grubu (72 nci ay dahil) çocuklar için 51,35 TL.
- 6 yaş dan büyük çocuklar için 25,68 TL'dir.

Çocuklar için ödenecek aile yardımı ödeneği iki çocuk ile sınırlı iken bu sınır kaldırılmıştır. Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme ile de aile yardımından yararlanan çocuğun engelli olması halinde yardım tutarının daha fazla ödenmesi öngörülmüştür.

2 3.7.2011 tarihli ve 2011/2022 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Kararın 3 üncü maddesiyle, bu maddede yer alan ve eş için ödenmekte olan aile yardımı ödeneğine esas (1.500) gösterge rakamının 1.7.2011 tarihinden itibaren (2.134) olarak uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

3.1. Engelli Çocuk İçin Aile Yardımı Ödenmesi

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin 43 ncü maddesi ile ilgili mevzuat ve bu Toplu Sözleşme hükümleri uyarınca çocuklar için verilmekte olan aile yardımı ödeneğinin, Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre en az %40 engelli olan çocuklar için %50 artırımlı olarak ödenmesi öngörülmüştür.

Bu düzenleme gereğince yürürlük dönemi de dikkate alınarak memurun kapsamındaki çocuğu için artışı olarak ödenecek aile yardımı 1 Ocak 2018-31.12.2019 dönemlerini kapsayacaktır. Bu kapsamda da artışı ödemeler maaşını ayın birinde alanlar için 1 Ocak 2018, maaşlarını ayın 15 inde alanlar için ise 15 Ocak 2018 maaşları ile başlayacaktır.

3.2. Geç Beyan Nedeniyle Geçmişe Yönelik Aile Yardımı Ödenmesi

Aile yardımı bildirimini geç verilmesi halinde bildirim verildiği tarihi takip eden aybaşında ödeme başlamakta ve geçmişe yönelik bir ödeme yapılmamakta iken Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin 39 uncu maddesi ile aile yardımı ödeneğinden geriye dönük yararlanma hakkı getirilmiştir. Bu düzenleme gereğince aile yardımından yararlanılabilecek eş ve çocuk durumunda meydana gelen değişiklikleri daha sonraki tarihlerde bildiren kamu görevlilerine ilgili mevzuatı uyarınca aile yardımı ödeneği verilmesi koşullarının mevcut olması ve 15 Ocak 2018 tarihinden öncesine taşmaması kaydıyla, anılan bildirimde dayanılarak aile yardımı ödeneğinden ya-

arlanabileceği tarihten önceki üç aya kadar olan dönem için de aile yardımı ödenekleri verilecektir.

Örnek: Memur olan eşi 14 Eylül 2017 tarihinde ücretsiz izne ayrılan bir memur yeni durumuna ilişkin aile yardımı bildirimini kurumuna 10 Aralık 2017 tarihinde verirse uygulamanın yürürlüğü daha başlamamış olacağından bu kişiye geçmişe yönelik aile yardımı ödenmeyecek ve aile yardımı ödemesi 15 Aralık 2017 maaşı ile başlayacaktır.

Örnek: Memur olan eşi 14 Aralık 2017 tarihinde ücretsiz izne ayrılan bir memur yeni durumuna ilişkin aile yardımı bildirimini kurumuna 10 Şubat 2018 tarihinde verirse uygulamanın yürürlüğü 15 Ocak 2018 de başlayacağından bu kişiye geçmişe yönelik sadece bir aylık aile yardımı ödenecektir. Bu memurun son üç ay içinde olmasına rağmen 15 Aralık 2017 maaşı ile ilgili aile yardımı geçmişe yönelik olarak ödenmeyecektir.

Örnek: Memur olan eşi 14 Ocak 2018 tarihinde ücretsiz izne ayrılan bir memur yeni durumuna ilişkin aile yardımı bildirimini kurumuna 10 Nisan 2018 tarihinde verirse bu kişiye geçmişe yönelik olarak üç aylık aile yardımı ödenecektir.

4. AİLE YARDIMI ÖDENEĞİNİN KESİLMESİ

Memurların eş için ödenen aile yardımı ödeneği;

- Eşin menfaat karşılığı çalışmaya başlaması,
- Eşin emekli olması,
- Eşinden boşanması,
- Eşin vefatı,

gibi nedenlerin ortaya çıkması halinde kesilmektedir. Çocuk için ödenen aile yardımı da çocukların da aile yardımı ödenmesi ilişkili şartlarını kaybettikleri zaman ke-

silmektedir. Aile yardımı ödeneği durumun ortaya çıkmasını takip eden ay başından itibaren kesilmekte olup kişilere takip eden ay başına kadar kalan süre için borç çıkartılmamaktadır.

5. İŞSİZLİK ÖDENEĞİ ALAN EŞ İÇİN AİLE YARDIMI ÖDENMESİ

Memura aile yardımı ödemesi yapılabilmesi için eşinin menfaat karşılığı çalışmaması ve herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almaması gerekmektedir. 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununda işsizlik ödeneği; sigortalı işsizlere İşsizlik Sigortası Kanununda belirtilen süre ve miktarda yapılan parasal ödemeler olarak tanımlanmıştır. İşsizlik ödeneği 657 sayılı Kanunda yer alan “herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık” ifadesi kapsamında alınan bir aylık olmayıp süreli bir ödemedir.

Bu nedenle, memur eşinin işsizlik ödeneği alması aile yardımı ödeneğine engel değildir. Menfaat karşılığı çalışmayan, işsiz olan ve 4447 sayılı Kanun hükümleri uyarınca işsizlik ödeneği alan kişilerin bir sosyal güvenlik kurumundan aylık almasından söz edilemeyeceğinden bu durumdaki memur eşlerine aile yardımı ödeneğinin ödenmesi gerekmektedir.

6. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI OLAN EŞ İÇİN AİLE YARDIMI ÖDENMESİ

Memur, eşinin herhangi bir menfaat karşılığı çalışmadan isteğe bağlı sigortalı olması durumunda aile yardımı ödeneğinden faydalanabilecektir. Ancak, evlerde kullanılan dikiş, nakış, mutfak robotu, ütü ve benzeri makine ve aletler hariç olmak üzere, muharrik kuvvet kullanmamak ve dışarıdan işçi almamak şartıyla; oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamûlleri, kırpıntı deriden üretilen mamûller, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas,

fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve urganları, tarhana, erişte, mantı gibi ürünleri işyeri açmaksızın satan ve bu işleri hizmet akdiyle herhangi bir işverene tabi olmaksızın sürekli ve kazanç getirici nitelikte yapan isteğe bağlı sigortalı kadınların memur eşlerinin aile yardımı ödeneğinden yararlanabilmeleri mümkün değildir.

7. YETİM AYLIĞI ALAN ÇOCUK İÇİN AİLE YARDIMI ÖDENMESİ

Gerek çocuklar için ödenecek aile yardımının düzenlendiği 657 sayılı Kanunun 202 nci maddesinde gerekse çocuklar için ödenen aile yardımı ödeneğinin hangi durumlarda yapılamayacağı belirlendiği 657 sayılı Kanunun 206 ncı maddesinde yetim aylığı almaya hak kazanan çocuklar için aile yardımı ödeneğinin kesileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, yetim aylığı alan çocuklar için de aile yardımı ödeneği ödenmesi gerekmektedir.

8. BURS ALAN ÇOCUKLAR İÇİN AİLE YARDIMI ÖDENMESİ

657 sayılı Kanunun 206 ncı maddesi ile burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar için aile yardımı ödenmemesi hükme bağlanmıştır. Ancak, Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2016 ve 2017 Yıllarını kapsayan 3. Dönem Toplu Sözleşmesi ile burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar için aile yardımı ödenmesi kararlaştırılmıştır.

Bu uygulamanın Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin 11 inci maddesi ile de devam ettirilmesi öngörülmüştür.

Bu nedenle, 2018 ve 2019 yılları için burs alan ve devletçe okutulan çocuklar için 2016

ve 2017 yıllarında olduğu gibi aile yardımı ödemesi yapılmalıdır.

9. AİLE YARDIMI BİLDİRİMİNİN VERİLMESİ

657 sayılı Kanununun 204 üncü maddesinde aile yardımı ödeneğine hak kazanma için evlendiği tarihi veya çocukların doğduğu tarihi takip eden aybaşı ifadesi yer alsa da ödeneğin yapılabilmesi için memurun idareye bildirimde bulunması gerekmektedir. Bu nedenle aile yardımı ödeneği ancak, aile yardımına hak kazanan memurun idareye bildirimde bulunması ile yapılabilecektir.

Memurun aile yardımı ödeneğinden faydalanabilmesi için idareye bildirimde bulunması şarttır. Aile yardımı ödeneği de bildirimde takip eden aybaşından itibaren ödenmeye başlanmakta ancak, geç bildirimde de 15 Ocak 2018 tarihinden geriye gitmemek üzere en fazla üç aylık geçmişe yönelik aile yardımı verilmektedir.

Aile yardımı ödeneğine hak kazanan memurların hak kayıpları yaşamamak için bu ödeneği ancak bildirim yapmaları durumunda alabileceklerini göz önünde bulundurarak gerekli durumlarda bildirimlerini gecikmeden vermeleri ya da yenilemeleri gerekmektedir.

10. SONUÇ

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme ile çalışanlar açısından geç bildirim nedeniyle mahrum kalınan aile yardımı ödeneğinin geçmişe yönelik olarak kısmen de olsa üç aya kadar olanın ödenmesine imkan sağlanması yeterli olmamasına rağmen kazanılmış önemli bir haktır. Uygulamada esasen üç ayla sınırlama getirilmesi, üç aydan fazla süresi olanlar için yine de kişilerin mağduriyetlerini ortaya çıkaracaktır. Geçmişe yönelik olarak aile yardımı ödenmesinde kurumların uygulayıcılarını tereddüde düşürecek ve ödeme hesaplama aşamasında karşılarına çıkabilecek en önemli husus ise asgari geçim indiriminin de geçmişe yönelik olarak ödenen aile yardımı tutarlarına göre yeniden belirlenerek bu kapsamda da fark ödenip ödenmeyeceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Çünkü toplu sözleşmede böyle bir düzenleme bulunmamaktadır.

Özellikle de aile yardımına müstahak çocuğun engelli olması halinde artışı ödenecek aile yardımı ödeneği ile geçmişe yönelik olarak hesaplanacak aile yardımının uygulamasının toplu sözleşme yürürlük tarihi ile birlikte memurlar açısından da **15 Ocak 2018 tarihinde başlayacağına dikkat edilmelidir.**

SADECE ŞİKAYETTE BULUNANIN İFADESİ DİKKATE ALINARAK MEMURA DİSİPLİN CEZASI VERİLEBİLİR Mİ?

Oktay ÇAMDELEN

Başmüfettiş
Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 126 ncı maddesinde, “Uyarı, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde Valiler tarafından verilir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir...” denilmek suretiyle uyarı, kınama ve aylıktan kesme cezasının disiplin amirleri, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunca karar alındıktan sonra atamaya yetkili amirler, devlet memurluğundan çıkarma cezasının ise amirlerin bu yöndeki isteği üzerine memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu tarafından verileceği hükme bağlanmıştır.

Keza, Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin “Disiplin Amirlerinin yetkileri” başlıklı 18 inci maddesinde, disiplin amirlerinin; kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet Memuru olarak emrettiği görevleri yurt içinde veya dışında yerine

getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre, 657 sayılı Kanunda yazılı disiplin cezalarından yetkisi dahilinde bulunanları vermeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

Disiplin amirlerinin, memurlar hakkında sadece şikayette bulunanın ifadelerini dikkate almak suretiyle söz konusu disiplin cezası verme yetkilerini kullanıp kullanamayacağı hususu önem arz etmektedir.

2. KONUYA İLİŞKİN KARARLAR

Konuyla ilgili olarak, Danıştay 12 nci Dairesinin 30.12.2015 tarihli Kararında¹, “...Müdürü olarak görev yaptığı dönemde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/B-a maddesi uyarınca kınama cezası ile cezalandırılmasına ilişkin 29.05.2006 tarih ve 18086 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davada; davacının üstüne atılı disiplin suçunu işlediği konusunda kesin ve inandırıcı deliller ortaya konulmadan davacıya isnat edilen eylemin (yapılan görevlendirmelerin kamu yararı ile izah edilmesinin mümkün olmadığı ve kamu yararını sağlamadığı) niteliği göz önünde bulundurulduğunda sadece ifadelere dayalı biçimde hazırlanan soruşturma raporu esas alınmak suretiyle verilen dava konusu disiplin cezasında hukuki isabet görülmediği

1 Esas No : 2015/2360, Karar No : 2015/7346

gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yolunda ...İdare Mahkemesince verilen ... tarihli ve ...sayılı kararın temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

... İdare mahkemesince verilen karar ve dayandığı gerekçe, hukuk ve usule uygun olup bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına, temyiz giderlerinin istemde bulunan üzerinde bırakılmasına ..." karar verilmiş olup, sadece ifadelere göre hazırlanan soruşturma raporu dikkate alınarak disiplin cezasının verilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Keza, Danıştay 12 nci Dairesinin 26.04.2016 tarihli Kararında da, "... olarak görev yapan davacının açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak suçunu işlediğinden bahisle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125/D-(k) maddesi uyarınca 3 yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile cezalandırılmasına ilişkin ... tarihli ve ... sayılı işlemin iptali ile işlem nedeniyle yoksun kaldığı maddi kayıplarının yasal faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle açılan davada; davacının belediye başkanlığı makam odasına güvenlik kamerası görüntülerinin alınarak haber konusu yapılmasına neden olduğu isnadıyla dava konusu işlemin tesis edilmiş olmasına karşın **bu konuda bir kişinin ifadesi dışında başkaca somut bilgi ve belge bulunmadığı gibi güvenlik kamerası görüntülerinin "açıklanması yasaklanan bilgi" olarak nitelenemeyeceği** gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali ...yolunda ... Mahkemesince verilen ... tarihli ve ...sayılı kararın temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

... İdare mahkemesince verilen karar ve dayandığı gerekçe, hukuk ve usule uygun olup bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına ..." denilmiş ve isnat edilen fiile ilişkin sadece bir kişinin ifadesinin değil ayrıca somut bilgi ve belgenin bulunması gerektiği ifade edilmiştir.

3. SONUÇ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 126 ncı maddesi gereğince, disiplin amirlerinin uyarı, kınama ve aylıktan kesme cezası verme yetkisi bulunmaktadır. **Bu yetki kullanılırken, sadece şikayette bulunanın ifadesinin dikkate alınması yerine, disiplin cezasının verilmesinin gerektiren fiilin işlendiğinin şüpheye yer vermeyecek kesin delillerin ve somut bilgi ve belgelerin dikkate alınması gerekmektedir.** Yukarıya aktarılan yargı kararlarında da, disiplin cezasının verilebilmesini için bir kişinin ifadesi/ beyanı dışında başkaca somut bilgi ve belgelerin varlığının gerektiği belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Danıştay 12 nci Dairesinin 30.12.2015 tarihli ve Esas No : 2015/2360, Karar No : 2015/7346 sayılı Kararı

Danıştay 12 nci Dairesinin 26.04.2016 tarihli ve Esas No : 2012/13200, Karar No : 2016/2445 sayılı Kararı

KAMU GÖREVLİSİ ELVERİŞSİZ ŞARTLAR ALTINDA GÖREV İFA ETMEK ZORUNDA MI?

Ahmet ARSLAN

Denetçi, SM Mali Müşavir

1. GİRİŞ

Zaman zaman kamu görevlilerinin elverişsiz yerlerde veya bürolarda görevlendirildiği ve bu şartlar altında görevlerini ifa etmelerinin istendiği görülmektedir.

Söz konusu görevlendirmeler mobing ve cezalandırma amaçlı olabildiği gibi görevlendirmede gerekli hassasiyetin gösterilmemesi ya da tamamen hizmetin gereği de olabilmektedir.

Bu makalemizde kamu görevlilerinin gerek can ve mal güvenliğinin yeterince olmadığı gerekse çalışmak için elverişli koşulların bulunmadığı yerlerde görevlendirilmesinin yasal olup olmadığı hususu ilgili mevzuat ve emsal yargı kararı da dikkate alınarak irdelenecektir.

2. ELVERİŞSİZ ÇALIŞMA ŞARTLARINA ÖRNEKLER VE İLGİLİ MEVZUAT

Kamu görevlisinin elverişsiz koşulların bulunduğu yerlerde görevlendirilmesi ile ilgili olarak şu örnekler verilebilir:

- *Meslektaşları ya da çalışma arkadaşlarından uzakta ve beşeri münasebet durumun neredeyse olmadığı bir bina ya da büroda görevlendirilmesi,*
- *Metruk sayılabilecek ve temel ihtiyaçların bile güçlükle karşılanabildiği*

bina ya da katta görevlendirilmesi,

- *Toplu taşıma araçlarının işlemediği veya teknik olarak çalışma yerine erişimin güç olduğu bir yerde görevlendirilmesi,*
- *Statüsüne uygun konaklamaya elverişli bir otel ve benzeri bir yerin bulunmadığı bir yerde geçici görevle görevlendirilmesi.*

Bu örnekleri çoğaltmak mümkün olmakla birlikte, **bu tür örneklerin temelinde görevlendirmelerin kamu personelinin beden ve ruh sağlığını kötü etkilemesi ve yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetini gereği gibi yerine getirmesine imkan vermemesidir.**

Bu tür durumların özel sektörden ziyade kamu idarelerinde yaşanmasının sebebi ise kamu sektöründeki görevlendirmelerde insan kaynağının verimli ve kârlı şekilde kullanılması gibi bir güdünün bulunmaması ve memurun verilen görevi yasal olarak yapmak zorunda olmasıdır.

Her ne kadar kamu görevlileri kamu hizmetinin aksamaması için verilen görevleri yapmak zorunda ise de, **gerek Anayasa gerekse de kanunlarda memurların görevlerini ancak yasal çerçevede yapmalarını ön gören düzenlemeler bulunmaktadır.**

İlk olarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Amir durumda olan devlet memurlarının görev ve sorumlulukları” başlıklı 10 uncu maddesinde; “Amir, maiyetindeki memurlara hakkaniyet ve eşitlik içinde davranır.” denilmektedir.

Hakkaniyet ve eşitlik görevini başarıyla yapan kamu görevlisine kötü imkanların değil, varsa iyi imkanların sağlanmasıdır.

Söz konusu yasal zorunluluklara rağmen, hak etmedikleri bir muameleyle memurun, beden ve ruh sağlığını bozan ve görevlerini yapmalarına imkan vermeyen bir yerde görevlendirilmeleri halinde memur beden ve ruh sağlığını tehlikeye atarak görevlerini ifa etmek zorunda mıdır?

Böyle bir durumda memurun görevi ifa etmeme yoluna başvurması durumu akla gelmektedir. Memurun görevini ifa etmeme yoluna başvurması örneğin görevlendirildiği yere elverişsiz şartlar nedeniyle gitmemesi halinde, hakkında disiplin cezasının uygulanması gerektiği ve hatta memurun istifa etmiş sayılacağı hususu düşünülebilir. Zira, 657 sayılı Kanuna göre memurların göreve gelmemesi disiplin suçları arasında sayılmıştır. Bununla birlikte, söz konusu Kanun memurun herhangi bir sebeple göreve gelmemesini değil, “mazeretsiz” olarak göreve gelmemesi halini disiplin suçu saymıştır. Dolayısıyla, görevin ifası için elverişli şartların olmaması, memurun göreve gelmemesi için fevkalade bir mazeret olup bu durumda memura disiplin cezası verilmesi ve hakkın-da işlem yapılması yasal olarak söz konusu değildir. **Elverişli şartların olmaması nedeniyle memurun göreve gelmemesi sonucunda kamu hizmetinin aksamaması halinde sorumluluk memurun değil, söz konusu görevlendirmeyi yapan amire ait olacaktır.**

Bunun için memurun şartların görevini yerine getirmesine elverişli olmadı-

ğını amirine bildirmesi veya hatırlatması gerekli ve yeterlidir. Söz konusu bildirim üzerine amirin gerekli tedbirleri alma veya görevlendirmede gerekli düzeltici işlemi tesis etme görev ve sorumluluğu olacaktır.

Bu noktada çalışma şartlarının görevin ifa edilmesi için elverişli olup olmadığı hususunun göreceli olduğu iddia edilebilir. Şartların elverişli olup olmadığı hususu göreceli olmakla birlikte günün koşulları, memurun statüsü ve ifa edilen görevin niteliğine göre bunun objektif olarak belirlenmesi de mümkündür. Örneğin, denetçi, uzman, hakim, savcı, avukat mühendis vb. kariyer meslek mensupları belli bir statüye sahip olup bunların ikamet mahallerinin dışında geçici görevle görevlendirilmeleri halinde konaklayacakları otel veya sosyal tesisin konum, sıhhi şartlar, nezahet ve müşteri profili itibarıyla bu kişilerin genel statüsüyle uyumlu olması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, konaklama ve/veya çalışma yerinin belli asgari standartlara sahip olması ve verilen görevin gereği gibi yapılmasına hanel getirmemesi gerekmektedir.

İkinci olarak, Danıştay, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesinin bazı emsal kararlarında da **Devletin kendi memurları dahi herkesin can ve mal güvenliğini sağlamak, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek ve çalışanları korumak, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak üzere gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.**

Dolayısıyla, kamu görevlisinin can ve mal güvenliğine zarar veren, beden ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen veya gelişimini engelleyen çalışma şartlarında görevlendirilmesi halinde bu tür görevlendirmelerin tüm kamu görevlileri için geçerli olması halinde Devletin zarar gören kamu görevlilerine

tazminat ödemesi, bu tür görevlendirmenin belli bir personele yönelik olması halinde ise görevlendirme işleminin idari yargıda iptali ile kusur veya kastı bulunan görevlendirme makamının adli ve hukuki sorumluluğu söz konusu olacaktır. Aşağıda uluslararası andlaşma hükümleri de dikkate alınarak verilmiş olan emsal yargı kararı da bu yönde bulunmaktadır.

3. EMSAL YARGI KARARI

Konuyla ilgili Danıştay 5. Dairesinin 10.04.2013 tarih ve 2012/9795 E., 2013/2945 K. nolu kararı aynen aşağıdaki şekildedir:

Özeti: ILO Sözleşmesi ve Anayasa ile getirilen hükümler de gözönünde bulundurulduğunda; sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmanın, çalışanların tümü için en temel insan haklarından biri olduğu; bu çerçevede, kamu hizmetlerinde istenilen verimliliğinin sağlanabilmesi açısından çalışma ortamı koşullarının büyük önem taşıdığı hakkında.

...

İsteğin Özeti: Ankara ... İdare Mahkemesince verilen 28.03.2012 günlü, E:2011/2146; K:2012/443 sayılı kararının dilekçede yazılı nedenlerle temyizen incelenerek bozulması isteminden ibarettir.

...

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Beşinci Dairesi'nce işin gereği düşünüldü:

Dava, ... Belediye Başkanlığı bünyesinde İktisat Müfettişi olarak görev yapan davacının, 24.08.2011 tarihli Olura istinaden, ... adresinde bulunan İktisat Müfettişliği Bürosu'nda görevlendirilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Ankara ...İdare Mahkemesi'nce verilen kararlar; davacı tarafından dava konusu işlemin

görevlendirme niteliğinde bir işlem olduğu ileri sürülmekte ise de, anılan işlemin görevlendirme olarak nitelendirilemeyeceği, bilakis yer değişikliğine dair bir işlem olduğu hususunda herhangi bir kuşku ve tereddüt bulunmadığı, söz konusu işlemin Belediye hizmet binasının üçüncü katının tamamının tadilata alınması nedeniyle üçüncü katta bulunan bütün birimlerin yerinin değiştirilmesine dair bir zorunluluktan kaynaklandığı, bu durumda, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine hükmedilmiştir.

Davacı, dava konusu işlemin hukuka aykırı olduğunu ileri sürmekte ve İdare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulmasını istemektedir.

1982 Anayasası'nın 90. maddesinin beşinci fıkrasında, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümlerinin esas alınacağı kurala bağlanmıştır.

Bu düzenleme ile uluslararası insan hakları hukukunun kaynaklarını oluşturan sözleşmelerden taraf olduklarımızı, denetim organlarının kararlarını da kapsayacak biçimde ulusal düzenlemelere üstün tutarak ve iç hukuka aktarılmış olması koşulunu aramaksızın, kendiliğinden ve doğrudan uygulama yükümlülüğü getirilmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından 03.06.1981 tarihinde kabul edilen, "İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155 sayılı Sözleşme, Ülkemiz tarafından, 5038 sayılı Kanunla onaylanmış, 13.01.2004 tarih ve 23545 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Anılan Sözleşmenin 1. maddesinde, bu Sözleşmenin, bütün ekonomik faaliyet kollarna uygulanacağı, 2. maddesinde; bu Sözleşmenin, kapsanan ekonomik faaliyet kollarında çalışan bütün işçilere uygulanacağı, 3. maddesinde; bu sözleşmenin amacı bakımından; ekonomik faaliyet kolları teriminin, kamu hizmetleri dahil olmak üzere, işçi çalıştırılan bütün kolları kapsadığı; işçi teriminin, kamu çalışanları dahil olmak üzere istihdam edilen bütün kişileri kapsadığı, 4 maddesinde; her üyenin, ulusal koşullar ve uygulamaya göre ve en fazla temsil kabiliyetine sahip işçi ve işveren kuruluşlarına danışarak iş güvenliği, iş sağlığı ve çalışma ortamına ilişkin tutarlı bir ulusal politika geliştireceği, uygulayacağı ve periyodik olarak gözden geçireceği hüküm altına alınmış; 5. maddesinde, sözleşmenin 4'üncü maddesinde atıfta bulunulan politika, iş sağlığı ve güvenliği ve çalışma ortamını etkiledikleri ölçüde, işin maddi unsurlarının (işyerleri, çalışma ortamı, araçlar, makine ve teçhizat, kimyasal, fiziksel ve biyolojik maddeler ve etkenler, çalışma yöntemlerinin) tasarımı, test edilmesi, seçimi, ikamesi, montajı, düzenlenmesi, kullanımı ve bakımı; işin maddi unsurları ile işi yapan veya nezaret eden kişiler arasındaki ilişkiler ve makine teçhizat, çalışma süresinin, işin düzenlenmesi ve iş usullerinin işçilerin fiziksel ve zihinsel kapasitelerine uyarlanması dikkate alınacağı kurala bağlanmıştır.

Anayasanın 49'uncu maddesinin ikinci fıkrasında; Devletin, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek ve çalışanları korumak için; 56'ncı maddesinin ikinci fıkrasında ise, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak üzere gerekli tedbirleri alacağı hükmü bulunmaktadır.

Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışma, çalışanların tümü için en temel insan haklarından biridir.

Kamu hizmetlerinde istenilen verimliliğinin sağlanabilmesi açısından çalışma ortamı koşullarının önemi oldukça büyüktür. Bu nedenle çalışma ortamı koşullarının fiziksel ve psikolojik açıdan çalışanlara rahatsızlık vermeyen, sıkıntıya yol açmayan, sorunlardan arındırılmış bulunması ve çalışanların yeterli ve güvenli çalışma ortamına sahip olabilmesi için her türlü önlemin alınmış olması gerekmektedir.

Dosyada yer alan fotoğraf ve CD kayıtlarının incelenmesinden, davacının, Ankara ...adresinde bulunan, içerisinde 2 masa ve 4 sandalyenin olduğu, telefon v.b. araç, gereç ve teçhizatın bulunmadığı bir büroda görevlendirildiği; büronun fiziksel koşullarının (çalışma ortamı, araçlar, teçhizat v.b.) bir kamu görevlisinin görevini fiziksel ve psikolojik açıdan rahat bir şekilde yürütebilecek nitelik taşımadığı, dolayısıyla kamu hizmetinde esas olan kamu hizmetinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine elverişli olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda dava konusu işlemde hukuka uyarlık, davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulüyle Ankara 15. İdare Mahkemesi'nce verilen 28.03.2012 günlü, E:2011/2146; K:2012/443 sayılı kararın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1/b fıkrası uyarınca bozulmasına, aynı maddenin 3622 sayılı Kanunla değişik 3. fıkrası gereğince ve yukarıda belirtilen hususlar da gözetilerek yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, 10.04.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

Görüldüğü üzere, ILO kuralları esas alınarak verilen söz konusu yargı kararında açıkça; çalışma yerinin fiziksel koşullarının

(çalışma ortamı, araçlar, teçhizat v.b.) bir kamu görevlisinin görevini fiziksel ve psikolojik açıdan rahat bir şekilde yürütebilecek nitelik taşımaması ve kamu hizmetinin gereği gibi yerine getirilmesine elverişli olmaması halinde söz konusu görevlendirmenin hukuka uygun olmadığı ve iptal edilmesi gerektiği belirtilmektedir.

4. SONUÇ

Yukarıda emsal olarak gösterilen Danıştay kararında da belirtildiği üzere; kamu görevlilerinin devletin asli ve sürekli görevi olan kamu hizmetlerini ifa etme görevi bulunmakta ise de, *kamu görevlisine verilen çalışma yeri ve ortamının kamu görevlisinin fiziksel ve psikolojik sağlığını bozan veya yıpratıcı nitelikte olmaması ve kamu hizmetinin gereği gibi yerine getirilmesine elverişli olması gerekmektedir.*

Çalışma yeri ve ortamına ilişkin asgari objektif kriterler belirlenirken kendisine görev verilen kamu görevlisinin unvan ve statüsü ile görevinin niteliği dikkate alınmalıdır.

Çalışma yeri ve ortamına ilişkin asgari elverişli şartların bulunmaması nedeniyle kamu görevlisinin görevini ifa etmemesi

dolayısıyla kamu görevlisinin disiplin veya adli sorumluluğu söz konusu olmayıp bu konudaki sorumluluk çalışma şartlarının elverişsiz olduğu kendisine bildirildiği halde bu konuda gereken tedbirleri almayan veya düzeltici işlemde bulunmayan amire aittir.

Şartların elverişsizliğinin belli bir bölgede bulunan herkes için söz konusu olması halinde, kamu görevlisinin can ve mal güvenliğine zarar veren, beden ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen, gelişimini engelleyen çalışma şartları nedeniyle Devletin zarar gören kamu görevlilerine tazminat ödemesi, bu tür görevlendirmenin belli bir personele yönelik olarak yapılmış olması halinde ise görevlendirme işleminin idari yargıda iptali ile kusur veya kastı bulunan görevlendirme makamının adli ve hukuki sorumluluğu söz konusu olacaktır.

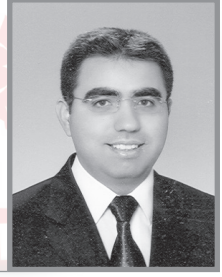
KAYNAKÇA

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
(18/10/1982 tarih ve 2709 sayılı Kanun)

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Danıştay Başkanlığı resmi web sitesi
(www.danistay.gov.tr)

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ŞİRKETLERİNE AİT MALİ VE MALİ OLMAYAN YILLIK VERİLERİN HAZİNE MÜSTEŞARLIĞINA GÖNDERİLME ZORUNLULUĞU

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

1. GİRİŞ

Büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve il özel idareleri, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilme hak ve yetkisine sahiptir. Tüzel kişiliği haiz olan ve özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren bu şirketler, anonim ve limited şirket şeklinde de kurulabilirler.

Ortaklarının, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri olması ve kamu kaynağı kullanmaları nedeniyle mevzuatta, diğer sermaye şirketlerinden farklı olarak mahalli idarelerce kurulan ya da sonradan ortak olunan şirketler için bazı özel yükümlülük ve sorumluluklar getirilmiştir. Bu yükümlülüklerden birini de, büyükşehir belediyeleri tarafından kurulan şirketlerin mali olan ve olmayan verilerinin Hazine Müsteşarlığına gönderilme mecburiyeti oluşturmaktadır. İşte bu çalışmada, büyükşehir belediyesi şirketlerine ait mali ve mali olmayan yıllık verilerin Hazine Müsteşarlığına gönderilme zorunluluğu hususu tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2. KONUNUN MEVZUATTA DÜZENLENİŞİ

13.10.2008 tarihli ve 2008/14201 sayılı

Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıklarının 2009 Yılına Ait Genel Yatırım ve Finansman Programının Tespiti Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının¹ “İzleme” başlıklı 22 nci maddesinde, ‘mali şeffaflık ve hesap verilebilirliğin artırılması- nı teminen Hazine Müsteşarlığının, izleme kapsamına alınacak kamu işletmelerini belirlemeye yetkili olduğu ve kamu işletmelerinin, ticari sır kapsamında olmayan ve içeriği Hazine Müsteşarlığınca belirlenecek mali ve mali olmayan tabloları belirli dönemler itibarıyla Hazine Müsteşarlığına talep edilen süre içinde göndermek zorunda olduğu’ hükme bağlanmıştır. Söz konusu hükme istinaden Hazine Müsteşarlığınca, genel yönetim kapsamı dışında kalan kamu işletmelerinin faaliyetlerini izleyerek mali ve mali olmayan verilerinin toplanmasına, derlenmesine ve raporlanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere Kamu İşletmelerinin Faaliyetlerinin İzlenmesi ve Raporlanmasına Dair Tebliğ² (Tebliğ) yayımlanmıştır.

1 Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıklarının 2009 Yılına Ait Genel Yatırım ve Finansman Programının Tespiti Hakkında 13.10.2008 tarihli ve 2008/14201 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 18.10.2008 tarihli ve 27028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2 Kamu İşletmelerinin Faaliyetlerinin İzlenmesi ve Raporlanmasına Dair Tebliğ, 17.06.2009 tarihli ve 27261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Bu Tebliğde kamu işletmeleri, sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait bulunan veya faaliyet alanları itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay tarafından denetlenen şirketler veya idareler şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca aynı Tebliğin 5. maddesinin dokuzuncu fıkrasında, “*Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Başkanlığı, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, sermaye oranına bakılmaksızın pay sahibi oldukları tüm şirketleri Ek 18’de yer alan “iştirak bilgileri tablosu” aracılığıyla ilgili yıl Mart ayı sonuna kadar Müsteşarlığa bildirir. Müsteşarlıkça uygun görülen ve kendilerine bildirimde bulunulan şirketler Ek 2’de yer alan takvime uygun olarak mali ve mali olmayan tabloları Müsteşarlığa gönderir.*” hükmüne yer verilerek, mahalli idarelerin pay oranı ne olursa olsun ortağı oldukları tüm şirketlerin Hazine Müsteşarlığına bildirilmesi öngörülmüş; bunun yanında adı geçen Müsteşarlığın uygun gördüğü şirketlerin mali ve mali olmayan tablolarının bu kuruluşa gönderilmesi kuralı getirilmiştir. Öte yandan, anılan Tebliğin ekinde yer alan ve Tebliğ kapsamı kamu işletmelerinin listesini düzenleyen ek-1’in “Yedinci Grup Kamu İşletmeleri: Mahalli İdare Şirketleri” başlıklı satırında, bu şirketlerin Tebliğin 5 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında mahalli idarelerden bilgi alındıktan sonra Müsteşarlıkça belirleneceği ifade edilmiştir.

Söz konusu belirleme ise Hazine Müsteşarlığı tarafından “Kamu İşletmelerinin İzlenmesi” konulu **07.12.2009 tarihli ve 51864 sayılı Genelge**³ (Genelge) ile yapılmıştır.

3 <https://www.hazine.gov.tr/File/?path=ROOT%2f1%2fDocuments%2fKamu%20Sermayeli%20Kurulu%20ve%20>

mıştır. Bu Genelge ile tamamı büyükşehir belediyelerinin ortağı olduğu şirketler olmak üzere toplam 102 büyükşehir belediyesi şirketi belirlenmiş ve her bir şirkete yazı gönderilerek ilgili Tebliğ uyarınca göndermekle yükümlü olunan tabloların <http://www.hazine.gov.tr> adresinden temin edilip 2008 yılı bilgilerini içerecek şekilde 31.12.2009 tarihine kadar elektronik ortamda gönderilmesi, izleyen yıllarda da her bir tabloya ilişkin olarak Tebliğde belirtilen süreler içerisinde, Genelge ekinde açıklanan esaslara uygun olarak Müsteşarlıklarına iletilmesi talep edilmiştir.

Diğer taraftan, 6360 sayılı Kanunla 14 ilde büyükşehir kurulmasıyla birlikte, yeni kurulan büyükşehirlerin ortağı olduğu şirketler de listeye dâhil edilmiş ve 2017 yılı itibarıyla kapsamdaki şirket sayısı 154’e çıkmıştır⁴.

Son olarak şunu da belirtmekte yarar var ki, **2008/14201 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve bu Karara istinaden çıkarılan Tebliğ uyarınca mahalli idare şirketlerinin mali ve mali olmayan verilerinin Hazine Müsteşarlığınca toplanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi hususu, 662 sayılı KHK⁵ ile 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun⁶ 2/I-b maddesinde yapılan değişikliklerle yasal zemine oturtulmuştur.** Nitekim mezkûr düzenlemeyle, Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler

%c4%b0%c5%9fletmeler%20%20Mevzuatlar%c4%b1%2f07122009tarihve51864sayılıKamuİşletmelerininİzlenmesiGenelgesi.PDF (Erişim-26.09.2017).

4 <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=615&cid=27&nm=42#> (Erişim-25.09.2017)

5 662 sayılı KHK, 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

6 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 20.12.1994 tarihli ve 22147 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Genel Müdürlüğünün görevleri arasına “*sermayesinin yarısından fazlası, mahallî idareler dâhil kamuya ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticarî nitelik taşıyıp Sayıştay Başkanlığınca denetlenen ve kapsamı Müsteşarlıkça belirlenecek olan kamu kuruluş ve işletmelerinin malî ve malî olmayan verilerini toplamak, izlemek ve değerlendirmek*” de eklenmiştir. Söz konusu hüküm ile Hazine Müsteşarlığı kanuni olarak, sermayesinin yarısından fazlası mahallî idarelere (belediyeler ve il özel idarelerine) ait olan şirketlerin mali ve mali olmayan verilerini toplamak, izlemek ve değerlendirmekle yetkili kılınmıştır. Bu bağlamda, sermayesinin %50’sinden fazlası mahalli idarelere ait olmayan şirketler, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine tabi değildir. **Eğer ki, herhangi bir şekilde toplam mahalli idare payı yüzde elli ve altına düşerse, bu şirketler yükümlülük kapsamından çıkarılır.** Toplam mahalli idare payı yüzde ellinin üzerine çıkan şirketler ise kapsama alınır. **Şirketlerde birden fazla mahalli idare pay sahibi ise toplam oranın dikkate alınması gerekir.**

3. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ŞİRKETLERİNİN HAZİNE MÜSTEŞARLIĞINA GÖNDERİLECEĞİ MALİ VE MALİ OLMAYAN VERİLER

3.1. Mali Veriler

Mali veriler, büyükşehir belediyesi şirketlerinin ilgili kanunlar ve diğer mevzuat uyarınca tabi oldukları muhasebe sistemlerine ve Maliye Bakanlığının Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerine uygun olarak düzenlediği bilanço, gelir, nakit akış ve kâr dağıtım tabloları ile Hazine Müsteşarlığınca hazırlanan borç-alacak tablosundan oluşmaktadır.

Söz konusu tablolarda yer alan tüm mali veriler “Bin TL” olarak girilir. Dolayısıyla, başka veri kaynaklarından Tebliğ kapsamında gönderilecek olan tablolara veri aktarımı yapılırken başka birim cinsinden olan verilerin Bin TL’ye çevrilmesi gerekir. Ayrıca, tabloların en üstünde dönem, dönem başı ve dönem sonu bilgilerine yer verilir.

3.1.1. Bilanço

Bilanço, büyükşehir belediyesi şirketinin belirli bir tarihteki iktisadi ve mali durumunu yansıtan, varlıklarını, borçlarını ve özkaynaklarını, aktif ve pasif hesaplar şeklinde gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösteren tablodur. Bilançonun hazırlanmasında, büyükşehir belediyesi şirketi tarafından kullanılan boş hesaplarda yer alan tutarlar, hesabın yer aldığı ana hesap grubundaki en ilgili hesapta gösterilir. Örneğin, 125 no’lu boş hesabı “Müteahhitlerden Alacaklar” adı altında kullanan bir şirket, söz konusu hesapta yer alan bakiye tutarı 12 Ticari Alacaklar hesap grubundaki en yakın hesabın bakiyesine ekler.

3.1.2. Gelir Tablosu

Gelir tablosu, büyükşehir belediyesi şirketinin belirli bir hesap döneminde elde ettiği tüm hasılat ve gelirler ile katlandığı tüm maliyet ve giderleri sınıflandırılmış olarak gösteren ve dönem faaliyet sonuçlarını kâr veya zarar olarak özetleyen tablodur. Söz konusu tablonun, yıllık akım değerlerini içermesi gerekir. Öte yandan, büyükşehir belediyesi şirketi tarafından kullanılan boş hesaplarda yer alan tutarlar, hesabın yer aldığı ana hesap grubundaki en ilgili hesapta gösterilir. Örneğin; 687 no’lu boş hesabı “Tazminat ve Ceza

Giderleri” adı altında kullanan bir şirket, söz konusu hesapta yer alan bakiye tutarı 68 Olağandışı Gider ve Zararlar hesap grubundaki en yakın hesabın bakiyesine ekler.

3.1.3. Nakit Akış Tablosu

Nakit akış tablosu, belirli bir muhasebe döneminde, büyükşehir belediyesi şirketinin nakit ve nakit benzeri varlıklarında meydana gelen değişiklikleri ifade eden nakit akışlarını (nakit tahsilat ve ödemelerini), kaynakları ve kullanım yerleri bakımından sınıflandırarak gösteren tablodur.

3.1.4. Kar Dağıtım Tablosu

Kâr dağıtım tablosu, büyükşehir belediyesi şirketinin dönem kârının dağıtım biçimini ve dönem kârından ödenecek vergileri, ayrılacak yedekleri ve ortaklara dağıtılacak kâr paylarını açıkça gösteren tablodur.

3.1.5. Borç-Alacak Tablosu

Borç-alacak tablosu, büyükşehir belediyesi şirketinin borçlarını mali, ticari borçlar ve vergi borçları şeklinde, alacaklarını ise ticari alacaklar, görev zararı alacakları ve peşin ödenen vergiler şeklinde tasnif ederek ayrıntılı olarak gösteren tablodur. Anılan tablo, Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenen kurumsal sınıflandırmalara göre hazırlanır.

3.2. Mali Olmayan Veriler

Mali olmayan veriler; büyükşehir belediyesi şirketlerinin faaliyetlerine ilişkin olarak muhasebe bilgi sisteminden elde edilemeyen ve Hazine Müsteşarlığınca hazırlanmış olan personel, personel profili, yönetici profili, istihdam maliyetleri, ihale yoluyla hizmet alımı, iştirak bilgileri, taşıt ve gayrimenkul tablolarından oluşur.

3.2.1. Personel Tablosu

Personel tablosu, unvan bazında belirli bir dönemde büyükşehir belediyesi şirketine giren ve çıkan personel sayısı ile ortalama sayıları, toplam giderleri ve fazla çalışmaya ilişkin verileri gösterir. Bu tabloda büyükşehir belediyesi şirketinde çalışan personelin çalışma sürelerine göre ağırlıklandırılmış ortalama sayı bilgisi ve söz konusu dönemde gerçekleştirilen personel harcaması tutarları ile fazla çalışma bilgilerine de yer verilir. Bahsi geçen tabloda ortalama daimi ve geçici personel sayıları aşağıdaki formüllere göre hesaplanır.

Ortalama Daimi Personel Sayısı = İlgili Dönem Aylık Ortalama Personel Sayıları Toplamı/İlgili Dönemdeki Ay Sayısı (12)

Aylık Ortalama Personel Sayısı = (Ay Başı Personel Sayısı + Ay Sonu Personel Sayısı)/2

Ortalama Geçici İşçi Sayısı = İlgili Dönemde Kullanılan Geçici İşçi Adam Ay Sayısı Toplamı/İlgili Dönemdeki Ay Sayısı (12)

Diğer taraftan, istihdam gideri bölümünde, personele yapılan maaş ödemeleri, yan ödemeler, sosyal yardımlar, personele ilişkin olarak büyükşehir belediyesi şirketi tarafından ödenen vergi ve sosyal güvenlik ödemeleri, kıdem tazminatı giderleri ve personele ilişkin olarak yapılan diğer tüm harcamaların toplamına yer verilir. **Son olarak ifade edelim ki, personel tablosunda şirket tarafından doğrudan istihdam edilen personelin bilgilerine yer verilir. İhale yoluyla hizmet alımı çerçevesinde dolaylı olarak büyükşehir belediyesi şirketinde çalışan personelin bilgileri tabloda yer almaz.**

3.2.2. Personel Profili Tablosu

Personel profili tablosu, büyükşehir belediyesi şirketinde istihdam edilen personelin unvan ve niteliklerini (hizmet süresi, emekliliğe hak kazananlar, yaş grupları, eğitim, cinsiyet, yabancı dil bilgisi, istihdam edilen emekli personel, üyesi olunan sendikalar, personelin görev yerine göre dağılımı, zorunlu istihdam) ayrıntılı olarak içerir. Personel profili tablosunda ancak şirket tarafından doğrudan istihdam edilen personele ait bilgilere yer verilir.

3.2.3. Yönetici Profili Tablosu

Yönetici profili tablosunda, yönetim kurulu üyeleri, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının nitelikleri ve iletişim bilgileri (adı soyadı, doğum tarihi, cinsiyet, telefonu, göreve başlama tarihi, uhdesinde bulunan diğer görevleri, öğrenim durumu, yabancı dil bilgisi, iş tecrübesi) gösterilir.

3.2.4. İstihdam Maliyetleri Tablosu

İstihdam maliyetleri tablosu, istihdam edilen personel için belirli bir dönemde ve unvan bazında yapılan tüm harcamaları ayrıntılarıyla gösterir ve böylece işveren konumundaki büyükşehir belediyesi şirketi açısından toplam istihdam maliyetini, personel açısından ise brüt geliri ortaya koyar.

3.2.5. İhale Yoluyla Hizmet Alım Tablosu

İhale yoluyla hizmet alımı tablosu, büyükşehir belediyesi şirketinin hizmet türlerine göre bir önceki yıl ile cari yıl harcamalarını, ödeneklerini ve bu kapsamda ne kadar istihdam sağlandığını gösterir. İhale yoluyla hizmet alımı kapsamında dışarı-

dan sağlanan hizmetlerde dolaylı olarak istihdam edilen personel sayısı ortalama olarak hesaplanır.

3.2.6. İştirak Bilgileri Tablosu

İştirak bilgileri tablosu, büyükşehir belediyesi şirketinin sermayesine iştirak ettiği tüm şirketlere yönelik mali ve mali olmayan ayrıntılı verileri gösterir.

3.2.7. Taşıt Tablosu

Taşıt tablosu, kamunun sahip olduğu toplam taşıt sayısını görebilmek amacıyla, ilgili yıl bütçe görüşmelerinde kullanılmak üzere hazırlanan tablodur.

3.2.8. Gayrimenkul Tablosu

Gayrimenkul tablosu, büyükşehir belediyesi şirketinin il bazında arazi, arsa ve bina/tesislerinin büyüklüğü ve değerine ilişkin bilgileri içerir. Bu kapsamda, şirketinin sahip olduğu gayrimenkuller il bazında ve arsa/arazi/bina olarak gruplandırılarak alan, defter ve piyasa değeri bilgileri tabloya girilir. Gayrimenkullerin toplam defter değerinin bilanço kayıtlarıyla uyumlu olması şarttır. Gayrimenkullerin piyasa değeri bilinmiyorsa, şirket personelinin biçeceği tahmini değer, bu da mümkün değilse gayrimenkullerin emlak vergisine esas değeri piyasa değeri bölümüne yazılır. Şayet, büyükşehir belediyesi şirketi gayrimenkulün yüzde yüz hissesine sahip değilse, ortak olduğu paya tekabül eden m2 ve piyasa değeri esas alınır.

4. VERİLERİN HAZIRLANMA DÖNEMİ, GÖNDERİMİ VE SÜRESİ

Büyükşehir belediyesi şirketleri tarafından Hazine Müsteşarlığına gönderilmesi gereken tüm tablolar yıllık olarak hazır-

lanır. Taşıt tablosu hariç diğer tablolar, bir önceki yılsonu itibarıyla tanzim edilerek gönderilir. Taşıt tablosu ise ilgili yıl Temmuz ayı sonu itibarıyla hazırlanır. Bunun yanında, bilanço, gelir, nakit akış, borç-alacak ve personel profili tablolarının, bir önceki yılbaşı ile yılsonu değerlerini içermesi şarttır. Örneğin, 2016 yılı bilançosu için dönem 01.01.2016-31.12.2016 şeklinde gönderilir.

Büyükşehir belediyesi şirketleri, tabi oldukları mevzuata göre hazırlamakla yükümlü oldukları mali tablolar ile Hazine Müsteşarlığınca hazırlanan diğer mali ve mali olmayan tabloları Tebliğ ekinde yer alan “İş Takvimi”ne uygun olarak zamanında göndermek ve bunun için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Buna göre şirket verilerinin gönderilme süresi şu şekildedir:

Bir önceki yıla ait mali veriler, yıl sonunu takip eden **dört ay** içinde; mali olmayan verilerden personel, personel profili, yönetici profili, istihdam maliyetleri ve iştirak bilgileri tabloları yılsonundan itibaren **iki ay**; ihale yoluyla hizmet alımı ve gayrimenkul tabloları **dört ay** içerisinde; taşıt tablosu ise her yılın **15 Ağustos tarihine** kadar Hazine Müsteşarlığına gönderilir. Söz konusu bilgiler, öngörülen süreler içerisinde ve elektronik ortamda Genelgede belirtilen e-posta adreslerine iletilir. Yeri gelmişken ifade edelim ki, mezkûr Genelgede, elektronik ortamda gönderilecek tabloların resmi yazı ile gönderilmiş kabul edileceğinden tabloların, gönderilmeden önce resmi yazı imzalama yetkisini haiz ilgili amir tarafından kontrol edilmesi gerektiği, tablolar için son gönderim tarihi aynı olan tabloların tek bir seferde belirtti-

len adreslere gönderilmesi, bu nitelikteki tabloların kesinlikle farklı farklı tarihlere gönderilmemesi vurgulanmıştır.

5. VERİLERİN DERLENMESİ VE YAYIMLANMASI

Tebliğin 7 nci maddesinde, büyükşehir belediyesi şirketleri ve diğer kamu işletmeleri tarafından gönderilen verilerin Hazine Müsteşarlığı tarafından derleneceği, uygun görülen içerik ve şekilde yayımlanacağı, şirketler tarafından yılsonuna ilişkin olarak gönderilen verilerin, bahsi geçen Müsteşarlık tarafından her yıl en geç 31 Temmuz tarihi itibarıyla yayımlanacak olan Kamu İşletmeleri Raporu ile kamuoyuna duyurulacağı, raporda büyükşehir belediyesi şirketlerinin ve işletmelerin mali ve mali olmayan verilerinin yanı sıra, işletmelere ilişkin olarak yıl içinde meydana gelen gelişmelere ve sektörel analizlere yer verileceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda, büyükşehir belediyesi şirketlerinin 2014 ve 2015 yılı verileri, Hazine Müsteşarlığı tarafından 10.01.2017 tarihinde yayımlanmıştır⁷.

6. SONUÇ

Bakanlar Kurulunun 2008/14201 sayılı Kararı ve bu Karara istinaden çıkarılan **Tebliğ ve Genelgeye göre, sermayesinin yarısından fazlası büyükşehir belediyelerine ait olan şirketler, mali ve mali olmayan verilerini tablolar halinde ve talep edilen süre içinde Hazine Müsteşarlığına elektronik ortamda göndermekle yükümlüdür.** Bildirim konusu mali veriler, bilanço, gelir, nakit akış, kâr dağıtım ve borç-alacak tabloları; mali olmayan veriler ise

⁷ <https://www.hazine.gov.tr/tr-TR/Rapor-Sunum-Sayfasi?mid=615&cid=27&nm=42> (Erişim-25.09.2017).

personel, personel profili, yönetici profili, istihdam maliyetleri, ihale yoluyla hizmet alımı, iştirak bilgileri, taşıt ve gayrimenkul tablolarıdır. Söz konusu tablolar, yıllık olarak ve taşıt tablosu hariç diğerleri bir önceki yılsonu itibarıyla hazırlanır. Taşıt tablosu ise ilgili yıl Temmuz ayı sonu itibarıyla tanzim edilir.

Büyükşehir belediyesi şirketleri, veri gönderimi amacıyla yeterli sayıda ekipman bulundurmak, eleman tahsis etmek ve söz konusu verileri sağlıklı, doğru ve zamanında üretecek bir bilgi işlem altyapısını kurmakla yükümlüdür. **Şirketlerin genel müdürleri, müdürleri veya başkanları, istenilen verilerin zamanında ve doğru olarak Hazine Müsteşarlığına iletilmesinden sorumlu kılınmıştır.** Adı geçen Müsteşarlık gerekli görürse, gönderilen verilerin muhasebe kayıtlarına uygunluğunu denetlemeye yetkilidir.

İlgili mevzuat kapsamında Hazine Müsteşarlığı, büyükşehir belediyesi yanında diğer il ve ilçe belediyeleri ile il özel idarelerinin % 50'sinden fazlasına ortağı olduğu şirketlerden de yukarıda yer verilen bilgileri istemeye yetkilidir. Ancak, 2008 yılından beri ve bu yıl itibarıyla sadece büyükşehir belediyesi şirketlerinin mali ve mali olmayan verileri talep edilmektedir. Büyükşehir dışındaki diğer il ve ilçe belediyeleri ile il özel idarelerinin hissedarı olduğu şirketlere ait bilgiler hali hazırda anılan Müsteşarlığa gönderilmemekle birlikte, önümüzdeki yıllarda bu şirketlerin de veri gönderme yükümlülüğü kapsamına alınması ihtimal dâhilindedir. Şu an itibarıyla, böyle bir uygulamaya geçilmesinin önünde ise mevzuat açısından herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bu hususta Hazine Müsteşarlığının yeni bir genelge yayımlaması yeterli olacaktır.

MEVZUAT FİHRİSTİ

22/09/2017-20/10/2017 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : Sanayinin Geliştirilmesi Ve Üretim Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- Kanun Tarih ve No.** : 18/6/2017 - 7033
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01/07/2017 – 30111
- Konusu** : Bu Kanun ile bazı aşağıdaki kanunlarda veya KHK'de değişiklik yapılmıştır.
2/1/1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.
10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına “, Ürün Denetmenleri ve Ürün Denetmen Yardımcıları, Gümrük ve Ticaret Denetmenleri ve Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcıları” ibaresi eklenmiştir.
17/4/1957 tarihli ve 6948 sayılı Sanayi Sicili Kanunu,
6948 sayılı Kanun,
6948 sayılı Kanun,
1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu,
24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu,
29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin (m) fıkrasına “ile organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde yer alan binalar” ibaresi eklenmiştir. Kanunun 5 inci maddesinin (f) fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.
26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 58 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hafta tatili ve ulusal” ibaresi “Ulusal” şeklinde değiştirilmiş ve 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlemesi Hakkında Kanunun 25 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.
4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu,
28/3/1983 tarihli 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu,

7/10/1983 tarihli ve 124 sayılı Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,

4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu,

3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine birinci cümlesinden sonra gelmek üzere **“Mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve 1/25.000 ölçekli nazım imar planlarında; organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi, sanayi sitesi ve teknoloji geliştirme bölgesine ilişkin kararların alınması ve bu kararlarda değişiklik yapılması Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının uygun görüşüne tabidir.”** cümle eklenmiştir.

31/10/1985 tarihli ve 3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun,

5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanun,

4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu,

3621 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak bu planlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar, anılan Kanunun 7 nci maddesine göre ve 4737 sayılı Kanun kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanunun 4/A, 4/C ve 4/Ç maddelerine göre tasdik edilir. Doldurma ve kurutma işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır. Bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz.”

12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun,

24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun,

12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu,

18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu,

26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu,

29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun,

29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrasının altıncı cümlesinde yer alan “ve Organize Sanayi Bölgeleri” ibaresi “, Organize Sanayi Bölgeleri, Serbest Bölgeler ve Sanayi Siteleri” şeklinde değiştirilmiştir.

4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (u) bendi “u) Yenilik, yerleşme ve teknoloji transferini sağlamaya yönelik sanayi iş birliği uygulamalarını içeren mal ve hizmet alımları ile yapım işleri,” şeklinde değiştirilmiştir.

20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun;

a) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “10’dan az” ibaresi “50’den az” şeklinde,

b) 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “10’dan az” ibaresi “50’den az” şeklinde,

c) 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (6) numaralı alt bendinde yer alan “10’dan az” ibaresi “50’den az” şeklinde, 38 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “1/7/2017” ibaresi “1/7/2020” şeklinde değiştirilmiştir.

14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunlarında değişiklik yapılmıştır.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 26.09.2017 – 30192
- Konusu** : 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinin on birinci fıkrası, Aynı Yönetmeliğin 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “asaleten ve vekaleten” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : **Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 27.09.2017 – 30193
- Konusu** : 12/3/2013 tarihli ve 28585 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğinin TYP’nin uygulanmasına ilişkin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Çalışan Buluşlarına, Yükseköğretim Kurumlarında Gerçekleştirilen Buluşlara Ve Kamu Destekli Projelerde Ortaya Çıkan Buluşlara Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29.09.2017 – 30195
- Konusu** : Çalışanların buluşları ile ilgili bedel tarifesine ve uyuşmazlık halinde izlenecek tahkim usulüne, yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen buluşlara ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde ortaya çıkan buluşlara ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30.09.2017 – 30196
- Konusu** : 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişikliğe gidilmiştir. Yönetmelik günün şartlarına uygun hale getirilmesi çalışmaları kapsamında bir nevi güncellenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Türkiye Tanıtım Grubunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 07.10.2017 – 30203
- Konusu** : 12/8/2017 tarihli ve 30152 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Tanıtım Grubunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 11.10.2017 – 30207
- Konusu** : 31/12/2005 tarihli ve 26040 üçüncü mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 9, 29,59 ve 66 ncı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. 66 ncı maddesinde “28/12/2006 tarihli ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliğine göre taşınır işlem fişi düzenlenmesi öngörülme hallerde bu belge aranmaz. ...” şeklinde değişiklik yapılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : **Ölçü Aletleri Yönetmeliği (2014/32/AB)'Nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 14.10.2017 – 30210
- Konusu** : 29/6/2016 tarihli ve 29757 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ölçü Aletleri Yönetmeliği (2014/32/AB)'nin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : **İçme Ve Kullanma Suyu Temini Ve Dağıtım Sistemleri Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 12.10.2017 – 30208
- Konusu** : İçmesuyu iletim hatları, servis boruları, su depoları ve diğer üniteleri, bina haricindeki su dağıtım sistemleri ve elemanları için genel şartları, ürün standartları için genel şartları, montaj, saha testleri ve işletmeye alma şartlarını kapsayan yönetmelik ile içmesuyu temini ve dağıtım sistemlerinin planlanması, tasarımı, projelendirilmesi, yapımı ve işletilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir
- Yönetmeliğin Adı** : **Kamu İdarelerine Ait Özel Hesaplara İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesine Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 17.10.2017 – 30213
- Konusu** : Yılları merkezi yönetim bütçe kanunu veya diğer kanunlar uyarınca, belirli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ya da projelerin desteklenmesi amacıyla oluşturulan özel hesaplardan yapılan işlemlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Gemilerden Atık Alınması Ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 17.10.2017 – 30213
- Konusu** : 26/12/2004 tarihli ve 25682 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinin 12 nci maddesinin birinci fıkrasına “proje raporunu” ibaresinden sonra gelmek üzere “30 işgünü içerisinde” ibaresi eklenmiştir. Aynı Yönetmeliğin Ek-1 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.
- “g) Tesise uygun kapasite ve kriterlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir.”
- MADDE 3** – Aynı Yönetmeliğin Ek-1'inin D maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
- “D) EKLER
- 1) ISPS belgesi
 - 2) Limanın yerini gösteren harita
 - 3) Atık kabul tesisinin yerini gösteren kroki
 - 4) Resim
 - 5) Diğer belgeler”

TEBLİĞLER

- Tebliğın Adı** : Meslekî Yeterlilik Kurumu Meslekî Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu Getirilen Mesleklerle İlişkin Tebliğ (Sıra No: 2017/1)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 26/09/2017 – 30092
- Konusu** : Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, çalışanlar için Meslekî Yeterlilik Kurumu Meslekî Yeterlilik Belgesi zorunluluğu getirilen meslekleri belirlemek ve yayımını sağlamak. Aynı yönetmelik ile “**Belge zorunluluğu** başlıklı 3 üncü madde “(1) Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, Meslekî Yeterlilik Kurumu tarafından standardı yayımlanan ve ekteki listede belirtilen mesleklerde, Meslekî Yeterlilik Kurumu Meslekî Yeterlilik Belgesine sahip olmayan kişiler bu Tebliğın yayım tarihinden itibaren on iki ay sonra çalıştırılmazlar. (2) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununa göre ustalık belgesi almış olanlar ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı meslekî ve teknik eğitim okullarından ve üniversitelerin meslekî ve teknik eğitim veren okul ve bölümlerinden mezun olup, diplomalarında veya ustalık belgelerinde belirtilen bölüm, alan ve dallarda çalıştırılanlar için birinci fıkradaki belge şartı aranmaz. **İdari yaptırımlar başlıklı 4 üncü madde** “ (1) 3 üncü maddeye ilişkin denetimler iş müfettişlerince yapılır. Bu Tebliğ hükümlerine aykırı davranan işveren veya işveren vekillerine Çalışma ve İş Kurumu il müdürü tarafından her bir çalışan için beş yüz Türk lirası idari para cezası verilir. Bu Tebliğ hükümlerine göre verilen idari para cezaları tebligattan itibaren bir ay içinde ödenir.” şeklinde değişiklik yapılmıştır.
- Tebliğın Adı** : Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değerşiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 14)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 27/09/2017 – 30093
- Konusu** : 26/4/2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinin bazı maddelerinde değerşiklik yapılmıştır.
- Tebliğın Adı** : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30/09/2017 – 30096
- Konusu** : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince dava açılırken mahkeme vevnesine yatırılacak olan gider avansının miktarı ile avansın ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

- Tebliğin Adı** : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hakem Ücret Tarifesi**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30/09/2017 – 30096
Konusu : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu-na göre tahkim yoluyla görülen dava ve işlerde, taraflarla hakem veya hakem kurulları arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamaması veya tahkim anlaşmasında bir hüküm bulunmaması ya da taraflarca bu konuda yerleşmiş kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmaması hallerinde hakem veya hakem kuruluna ödenecek ücretin miktarı ile ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Tebliğin Adı** : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tanık Ücret Tarifesi**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30/09/2017 – 30096
Konusu : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince tanığa ödenecek ücret ve giderlerin miktarı ile bunların ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Tebliğin Adı** : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 483)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30/09/2017 – 30096
Konusu : 11/4/2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 69 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliği (70 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili Genel Tebliği ile değişen güncel hali) ile 15/6/2013 tarihli ve 28678 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 426 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (427, 437, 450, 465, 466 ve 473 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile değişen güncel hali) uyarınca, perakende olarak mal satışında veya hizmet ifasında bulunan birinci ve ikinci sınıf tüccarların 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na (213 sayılı Kanun) göre fatura vermek zorunda olmadıkları mal satışları veya hizmet ifalarının belgelendirilmesinde 6/12/1984 tarihli ve 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanuna (3100 sayılı Kanun) göre kullanmak zorunda oldukları ödeme kaydedici cihazların (ÖKC) yerine, mükelleflerin 2014 yılı satışları veya gayri safi iş hasılatının tutarı, kullanmakta oldukları ÖKC’lerin niteliği ve faaliyet alanları dikkate alınarak kademeli bir geçiş takvimi çerçevesinde “Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazları” (YN ÖKC) kullanma mecburiyeti getirilmiştir.

- Tebliğin Adı** : **Sebze Ve Meyvelerin Toptan Ve Perakende Ticaretinde Uyulması Gereken Standart Uygulamalara İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 03/10/2017 – 30199
- Konusu** : 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca malların toptan ve perakende ticaretinde uyulması gereken standartlara ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Tebliğin Adı** : **Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 11/10/2017 – 30207
- Konusu** : 24/3/2013 tarihli ve 28597 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Tebliğin Adı** : **Elektrik Piyasasında Dağıtım Bağlantı Bedellerinin Belirlenmesi Hakkında Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18/10/2017 – 30214
- Konusu** : 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendi, 22/8/2015 tarihli ve 29453 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Tarifeler Yönetmeliğinin 6 ncı maddesi ve 28/1/2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliğinin 10/B maddesi gereğince hazırlanmış olup dağıtım bağlantı tarifeleri kapsamındaki bağlantı bedellerinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

KIDEM TAZMİNATI¹

İşçinin işe başladıktan sonra işyerinin devri veya hergangi bir suretle el değiştirmesi halinde, işlemiş kıdem tazminatlarından işverenlerin sorumluluklarının, işçiyi çalıştırdıkları süre ve devir esnasındaki işçinin aldığı ücret seviyesi ile sınırlı olduğu gözetilmelidir. (1475 s. İş K. m.14/3)

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ SÜRESİNİN SONA ERMESİ²

Hangi nedenle sona ererse ersin süresi biten toplu iş sözleşmesinin hizmet akdine ilişkin hükümlerinin yenisi yürürlüğe konulana kadar hizmet akdi hükmü olarak devam edeceği, bu itibarla süresi sona eren toplu iş sözleşmesinde ücret ve ikramiyelerin ödeneceği günü belirleyen hükümlerin de uygulanmaya devam edeceği ve kararlaştırılan gün ödenmeyen ücret ve ikramiye bakımından faiz hakkı doğacağı, öte yandan toplu iş sözleşmesinin sona erdiği tarihten sonra doğan alacaklar yönünden mevduata uygulanan en yüksek faizin uygulanmasına karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (2822 s. TSK m. 6,16)

KİRA SÜRESİ DOLMADAN ÖNCE TAHLİYESİ

Kira sözleşmesinde kararlaştırılan ihbar şartına uymadan ve sözleşme süresi dolmadan sözleşmeyi feshederek taşınmazı tahliye eden kiracının, bilirkişi raporuna göre kiralayanın, taşınmazı yeniden kiraya verebileceği makul süre olan iki aylık kira bedelinden sorumlu olduğu, öte yandan kiralayanın bu bedeli depozito bedelinden tahsil edebileceği gözetilmelidir. (6098 s. TBK m. 324, 325)

Sözleşmeye bağlılık (ahde vefa) ilkesi gereği sözleşme hüküm ve koşullarına uygun davranmak durumundadır. Haklı neden olmadıkça ve usulüne uygun feshedilmedikçe kiracı, sözleşme süresi ile bağlı olup sözleşmenin süresinden önce ve haksız olarak feshi durumunda kiralayanın bundan kaynaklanan zararını gidermekle yükümlüdür.

¹ T.C. Yargıtay Yirmüçüncü Hukuk Dairesi E:2016/5103, K:2017/105, T:23.01.2017

² T.C. Yargıtay Yirmiikinci Hukuk Dairesi E:2017/31022, K:201/8485, T:13/04/2017

Sözleşme süre bitiminden itibaren en geç bir ay önce kiraya verene yazılı olarak bilgi vermek suretiyle sözleşmenin kiracı tarafından son erdirebileceği kararlaştırılmış olup kiracının bu ihbar şartına uymadan ve sözleşme süresi dolmadan sözleşmeyi feshederek, 15.08.2014 tarihinde taşınmazı tahliye etmiş olduğu anlaşılmaktadır. TBK'nın 325. Maddesinde; "Kiracı, sözleşme süresine veya fesih dönemine uymaksızın kiralananı geri verdiği takdirde, kira sözleşmesinden doğan borçları kiralananın benzer koşullarla kiraya verilebileceği makul bir süre için devam eder. Kiracının bu sürenin geçmesinden önce kiraya verenden kabul etmesi beklenebilecek, ödeme gücüne sahip ve kira ilişkisini devralmaya hazır yeni bir kiracı bulunması halinde, kiracının kira sözleşmesinden doğan borçları sona erer" düzenlemesine yer verilmiştir. Mahkemece alınan bilirkişi raporunda taşınmazın yeniden kiraya verilebileceği makul süre iki ay olarak belirlenmiş olup, kiracının belirlenen iki aylık makul süre tazminatından sorumlu olacağı kabulü gerekir.

DANIŞTAY KARARLARI

BELEDİYE BAŞKANIN OLUMLU OY KULLANARAK ÇIKAN KARARI MECLİSTE TEKRAR GÖRÜŞÜLMESİ İÇİN İADE EDEBİLİR Mİ?¹

Belediye başkanının, yeniden görüşülmek üzere süresi içinde meclise iade etmesi üzerine kesinleşmesini engellediği ve sonrasında meclisin ısrara ilişkin kararına muhalif kalarak kararın kesinleşmesine müteakip, bu kararın iptalini istediği görüldüğünden karara karşı dava açma ehliyeti bulunduğu hakkında

Belediyeye ait olan 9 ayrı taşınmazdan sekiz tanesinin intifa hakkı tesis edilerek, bir tanesinin ise bedelsiz olarak bir özel yükseköğretim kurumuna devrine yönelik meclis kararının geri alınmasına ilişkin Emlak İstimlak Müdürlüğü ile başkanlık teklifinin reddine yönelik 21.12.2015 günlü meclis kararlarının iptali istemiyle açılmıştır.

İdare mahkemesince; dava konusu meclis kararının oy birliği ile alındığı, davacı belediye başkanının kararda muhalefet şerhinin bulunmadığı, muhalif kalınmayan dava konusu karar bakımından davacının 2577 sayılı Yasa hükümleri uyarınca dava açma ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun "Meclis kararlarının kesinleşmesi" başlıklı 23. Maddesinde; "Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir. Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir. Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idari yargıya başvurabilir." hükmü bulunmaktadır.

09.10.2005 gün ve 25961 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 17. Maddesinde de; Belediye başkanının hukuka aykırı gördüğü Meclis kararlarını 5 gün içinde yeniden görüşülmek üzere meclis geri gönderebileceği, meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla kararında ısrar ederse kararın kesinleşeceği, bu durumda meclis kararının kesinleşme tarihinin, ikinci kararın tarihi olduğu belirtilmiştir.

¹ T.C. Danıştay Sekizinci Daire Esas No:201/8471, Karar No:2016/10062

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. Maddesinin (a) benlinde, iptal davaları idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlandıktan sonra ilk inceleme konularının düzenlendiği 14. Maddenin 3/c bendinde, dilekçenin ehliyet yönünden inceleneceği, 15. Maddenin1/b bendinde ise, bu hususta kanuna aykırı görülmesi halinde davanın reddedileceği hükme bağlanmıştır

Dosyanın incelenmesinden; ... Belediye başkanı olan davacının dava konusu 21 Aralık 2015 tarih ve 431 sayılı kararın alındığı meclis toplantısına meclis başkanı sıfatı ile katıldığı, toplantıda kararın oybirliği ile alındığı, 5393 sayılı Yasanın 23. Maddesi uyarınca meclis kararının davacı başkana gönderilmesi sonrasında, davacının bu hükme uygun olarak ve emlak-istimlak müdürlüğünün, taşınmazlara ilişkin verilen kararların usulsüz olduğu yönündeki görüşü doğrultusunda, yeniden görüşülmek üzere meclise iade ettiği; meclis tarafından 08.01.2016 gününde yapılan toplantıda oyçokluğuyla önceki kararda ısrar edilmesine karar verildiği; başkan tarafından ısrara ilişkin karara muhalif kaldığı belirtilerek, ısrara konu kararın iptali istemiyle bakılmakta olan davacın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde; belediye meclisi tarafından alınan kararların, kullandığı oyun olumlu-olumsuz olduğuna bakılmaksızın belediye başkanı tarafından iade edilmesi halinde, meclis kararın kesinleşmeyeceği ve idari davaya konu olamayacağı; iade edilen kararın ise, ancak meclisin ısrar kararı ile kesinleştikten sonra idari davaya konu olabileceği anlaşılmaktadır.

Aksi bir yaklaşımla; ilk meclis toplantısında alınan karara katılıp, olumlu oy kullanması neden gösterilerek başkanın artık bu karara karşı dava açamayacağı yönündeki tespitin ise, 5393 sayılı Yasanın 23. Maddesi ile başkana tanınan düşünme süresini ve meclis kararlarının kesinleşmesi için öngörülen iade ve ısrar sürecini anlamsızlaştıracağı da açıktır.

Olayda; meclisin aldığı davaya konu kararı 5 günlük yasal süresi içinde iade etmesi sonrasında, yeniden görüşülmesi ve ısrar kararı verilmesine ilişkin toplantıda karara muhalif kaldığı anlaşılan belediye başkanının, ısrara konu kararın iptalini istemede gerek objektif gerek subjektif ehliyetinin bulunduğu açıktır.

Bu durumda; davacı belediye başkanının, dava konusu ettiği meclis kararını, yeniden görüşülmek üzere süresi içinde meclis iade etmesi üzerine kesinleşmesini engellediği ve sonrasında meclisin ısrara ilişkin kararına muhalif kalarak kararın kesinleşmesini müteakip, bu kararın iptalini istediği görüldüğünden karara karşı dava açma ehliyeti bulunmakla, aksi yönde verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir.

İŞLEME KONULMAMA KARARI²

İşleme konulmama kararlarının dayanağı araştırma veya incelemenin gerektiğinde denetim elemanları vasıtasıyla yaptırılması gerektiği

Soruşturulacak Eylem:Denetim görevini ihmal etmek suretiyle İstanbul İli ... İlçesinde bulunan Metro İstasyonu girişinin bir işletme tarafından işgale edilmesine göz yummak.

2 T.C. Danıştay Birinci Daire Esas No:2016/851, Karar No:2016/1189

Gereği Görüşülüp Düşünüldü:

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında; bu Kanuna göre **memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılacak ihbar ve şikayetlerin soyut ve genel nitelikte olmamasının, ihbar veya şikayetlerde kişi veya olay belirtilmesinin zorunlu olduğu, iddiaların da ciddi bulgu ve belgelere dayanması gerektiği**, bu hükme aykırı bulunan ihbar ve şikayetlerin, Cumhuriyet Başsavcılarını ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmayacağı ve durumun ihbar veya şikayette bulunana bildirileceği, aynı Kanununun 5 inci maddesinde ise izin vermeye yetkili mercii, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlediğini bizzat veya yukarıdaki maddede yazılı şekilde öğrendiğinde bir ön inceleme başlatacağı, ön inceleme, izin vermeye yetkili merci tarafından bizzat yapılabileceği gibi görevlendireceği bir veya birkaç denetim elemanı veya hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki memur ve kamu görevlilerinden biri veya birkaçı eliyle de yaptırılabilir, **inceleme yapacakların, izin vermeye yetkili mercii bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içerisinde belirlenmesinin esas olduğu, işin özelliğine göre bu mercii, anılan incelemenin başka bir kamu kurum veya kuruluşunun elemanlarıyla yaptırılmasını da ilgili kuruluştan isteyebileceği hükme bağlanmıştır.**

Dosyanın incelenmesinden, İstanbul İli, ... ilçesinde bulunan ... Metro İstasyonu girişinin bir işletme tarafından işgal edildiği, kamunun ortak kullanım alanına masa konularak bu işletmeye dahil edildiği, istasyon girişindeki denetim görevinin gereğince yerine getirilmediği ve kamu malının işgaline göz yumulduğu iddiasıyla ... tarafından İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına yapılan şikayet üzerine Valilik tarafından konunun araştırılması için Vali Yardımcısı ... başkanlığında İstanbul Belediye Müfettişi ... 'ın görevlendirildiği, adı geçen müfettiş tarafından hazırlanan araştırma raporu doğrultusunda da yetkili mercii tarafından itiraza konu şikayetin işleme konulmaması kararının verildiği tespit edilmiştir.

İhbar ve şikayetlerin işleme konulmaması kararının 4483 sayılı Kanununun 4 üncü maddesi uyarınca izin vermeye yetkili makamlar tarafından verilebileceği açık olduğundan, eğer ihbar ve şikayete konu olayla ilgili olarak bir inceleme veya araştırma yapılması ihtiyacı duyulmuş ise, bu inceleme veya araştırmanın da 4483 sayılı Kanununun 5 inci maddesinde ön inceleme yapılması veya yaptırılması bakımından aranan kriterler esas alınmak suretiyle yani bizzat izin vermeye yetkili mercii veya izin vermeye yetkili mercii bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içerisindeki teftiş kurulundan görevlendirilecek bir veya birkaç denetim elemanı veya hakkında araştırma yapılacak kişinin üst konumundaki memur ve kamu görevlilerinden biri veya birkaçı tarafından yapılması gerekeceği tabiidir. Aksi tutumun gerekse bu inceleme veya araştırma raporuna dayanılarak izin vermeye yetkili mercilerce verilecek işleme konulmama kararının objektifliğini, sıhhatini ve hukukiliğini tartışmalı hale getireceği ve 4483 sayılı Kanunun prensiplerine aykırı olacağı açıktır.

Bu itibarla ... Belediye Başkanı hakkındaki şikayet ile ilgili olarak her ne kadar Vali Yardımcısı ... ile birlikte Belediye Müfettişi tarafından araştırma yapılmış ise de, hiyerarşik ilişki içerisinde görev yaptığı üstü konumundaki ... Belediye Başkanı hakkında İstanbul ... Belediye Müfettişi tarafından yapılan araştırma sonucunda düzenlenen rapor dayanak alınmak suretiyle yetkili merci kararı verilmesinin, bu kararın objektifliği ve hukukiliği konusunda tereddüt oluşturacağı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, itirazın kabulüyle İçişleri Bakanının şikayetin işleme konulmamasına ilişkin 24.12.2015 tarih ve İNS:2015.34.1963 sayılı kararının kaldırılmasına, konuyla ilgili yeniden yaptırılacak **ön incelemede tarafsızlığı ve objektifliği sağlamak amacıyla Belediye görevi olmayan bir inceleme veya araştırmacı tarafından düzenlenecek inceleme veya araştırma raporuna göre yetkili mercii tarafından düzenlenecek inceleme veya araştırma raporuna göre yetkili mercii tarafından şikayetin işleme konulmasına ya da konulmamasına ilişkin yeni bir karar tesis edilmesi**, verilecek kararın türüne göre **on günlük itiraz süresini** ve yerini de belirten yazılı bildirimler yapıldıktan sonra itiraz edilmesi halinde itiraz dilekçeleri ve yazılı bildirim alındıkları ile birlikte Dairemize gönderilmesi için dosyanın karar ekli olarak İçişleri Bakanlığı iadesine, kararın bir örneğinin itiraz edene gönderilmesine 08.09.2016 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

SAYIŞTAY KARARLARI

SİLAH ATIŞ EĞİTİMİ¹

.....Kurumu (.....) Başkanlık Hizmet Binası ve Araştırma ve Eğitim Merkez Müdürlüğünde hizmet alımı yöntemiyle istihdam edilen 24 özel güvenlik görevlisinin hizmet içi MP-5 silah eğitim atış bedelinin bütçeden ödenmesi ile ilgili olarak;

07.10.2004 tarih ve 25606 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin “Eğitim Programı” başlıklı 33’üncü maddesinin yedinci fıkrasında;

“(Ek fıkra: RG-26/9/2009-27358) Silahlı görev yapan özel güvenlik görevlilerine, istihdam edildikleri kurum/kuruluş veya şirket tarafından her yıl en az 25 fişek üzerinden hizmet içi eğitim atışı yaptırılır.” denilmektedir.

Söz konusu Yönetmelik hükmüne istinaden ’te görevli 24 özel güvenlik personeline Firması tarafından 21-22 Nisan 2016 tarihlerinde OYAK atış poligonunda hizmet içi eğitim atışı (tabanca ve MP-5 makinalı tabanca ile) yaptırılmış ve eğitim atış bedeli kurum tarafından ilgili firmaya ödenmiştir.

Özel güvenlik hizmet alım işine ait İdari Şartnamenin “Diğer Giderler” başlıklı 25.3.4’üncü maddesinde ise;

“Özel güvenlik görevlilerine 5188 sayılı Kanun gereği yaptırılması zorunlu Özel Güvenlik Mali Sorumluluk Sigortası bedeli ve silahlı eğitim atışı ile ilgili giderler sözleşme ve genel giderler içerisinde sayılacaktır.” hükmüne yer verilmektedir.

Yukarıda yer verilen madde hükmüne göre hizmet içi silahlı eğitim atışı ile ilgili giderlerin sözleşme ve genel giderler içerisinde sayılması ve bu giderlerin bütçesinden değil de adı geçen firma tarafından karşılanması gerekmektedir.

¹ Sayıştay 8. Dairesi Karar No:117, Tutanak tarihi 26.09.2017

Ancak, 21-22 Nisan 2016 tarihlerinde OYAK atış poligonunda gerçekleştirilen hizmet içi eğitim atış bedelinin bütçesinden ödenmesi sonucu oluşan TL tutarındaki kamu zararı 12.07.2017 tarih ve sayılı Muhasebe İşlem Fişiyle ilgili firmadan tahsil edildiğinden,

Bu konuda ilişilecek bir husus bulunmadığına, yapılan tahsilatın ilamda gösterilmesine, oy birliğiyle karar verildi.

İL ÖZEL İDARESİNCE DERNEK, VAKIF VE BİRLİKLERE NAKDİ KAYNAK AKTARILMASI²

Bazı dernek, birlik ve vakıflara nakdi kaynak aktarılması sonucu oluşan TL kamu zararının ilamda belirtilen sorumlulara ödettirilmesine karar verilmiştir.

İlamda Harcama Yetkilisi sıfatıyla sorumlu tutulan dilekçesinde özetle;

a) Konu ile ilgili Daire ilamında, derneklere yapılan kaynak aktarımlarının 5018 sayılı Kanununun 29. maddesine göre yardım şeklinde değerlendirildiğini, ortak hizmet projesi kapsamında yapılan kaynak aktarımının, 5018 sayılı Kanununun 29. maddesi kapsamında yapılan bir yardım mahiyetinde mütalaa edilmesinin somut nedenlerine ilişkin herhangi bir veriye ulaşılamadığını, "ortak hizmet projesi" teriminin net bir kavramsal çerçevesi bulunmadığını, literatürde üzerinde oydaşma sağlanmış bir "ortak hizmet projesi" kavramı bulunmadığını,

İlam kararına göre, ...'de Sivil Toplum Kuruluşlarının Kapasitesinin Geliştirilmesi projesinde belirtilen hedeflerin 5302 sayılı Kanununun 64. Maddesi hükmü ile bağdaşmadığını, söz konusu projenin genel hedefinin; Sivil toplum kuruluşlarının sivil katılımı daha etkin olmalarına ve demokratik süreçlerde etkili aktörler olarak üstlendikleri rolü yerine getirmelerine katkıda bulunmak, Özel hedefin ise; ...'de bulunan sivil toplum kuruluşlarının temel faaliyet alanlarındaki kurumsal ve operasyonel kapasitelerinin gelişimine destek olmak olduğunu, Projenin ...'deki sivil toplum kuruluşlarının kapasitesinin geliştirilmesi amacına hizmet ettiğini,

İl Özel İdarelerinin görev ve sorumluluklarının 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6. maddesinde belirtilmiş olup, madde metni incelendiğinde İl Özel İdarelerinin gençlik, spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaretten, bayındırlık, iskân, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmetler, sosyal yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi ve kırsal altyapı hizmetlerine kadar uzanan geniş bir yelpazede görev ve sorumluluk icra ettiklerini, 2013 yılında İldeki dernekleri güçlendirmek, kapasitelerini geliştirmek amacıyla sivil toplum kuruluşlarının desteklendiğini ve ifa edilen proje kapsamında her bir dernek ile ayrı ayrı protokol imzalanarak, taahhütlerine ilişkin kanıtlayıcı belgelerinin ibrazının sağlandığını,

Öte yandan İl Özel İdarelerinin giderlerini düzenleyen 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 43. maddesinin(m) bendine göre; sosyo-kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderlerin İl Özel İdarelerinin giderleri arasında olduğunu, yerel yönetimlerin sosyal fonksiyonlarının önemli bir bölümünün sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütleriyle birlikte ger-

² Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı, Sayıştay 1. Dairesi, Tutanak No 43195, Tutanak Tarihi 14.6.2017

çekleştirilmesi gereken etkinlikler olduğunu, nitekim bu konunun İl Özel İdaresi Kanununun Genel Gereğesinde de aynen; "...İl özel idareleri ayrıca diğer kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapabilecekler; bazı hizmetlerin gördürülmesinde gönüllülük yöntemlerini uygulayacaklardır. Bu alternatif hizmet sunma yolları sayesinde özel idarelerin iş görme yöntemleri çeşitlendirilerek bu idarelerde etkinliğin sağlanmasına katkıda bulunulacaktır..." şeklinde ifade edildiğini,

İlam kararında bahsedilen "İl Genel Meclisi kararının idareye genel olarak 5302 sayılı Kanununun 64. Maddesi kapsamında proje gerçekleştirme izni vermesi, dolayısıyla hatalı uygulamanın dayanağı olamayacağı" hususuna ilişkin olarak;

Aynı İl Genel Meclisi kararına dayanılarak yapılan ve "...de Kültürel Mirasın Korunması" projesi kapsamında yapılan kaynak aktarımı ile ilgili yapılan savunmaya ilişkin olarak verilen kararda "...Bu itibarla 5302 sayılı Kanunun 64. Maddesi gereğince usulüne uygun olarak yapılan proje kapsamında... kaynak aktarımı mümkün olduğundan.. yasal düzenlemelere uygun olduğuna..." şeklinde karar alındığını, Yani "...de Kültürel Mirasın Korunması" projesi kapsamında yapılan kaynak aktarımı ile ilgili yeterli görülen il genel meclisi kararının, "...de Sivil Toplum Kuruluşlarının Kapasitesinin Geliştirilmesi" projesi kapsamında yapılan kaynak aktarımında "idareye genel olarak 5302 sayılı Kanunun 64. Maddesi kapsamında proje gerçekleştirme izni vermesi" nedeniyle uygulamaya dayanak teşkil ettirilmediğini,

Mevzuat değişikliği 2012 yılında olmasına rağmen İl Genel Meclisi kararının 2013 yılına ait olduğunu, yani derneklere yardım mekanizması çalıştırılmadığını, Vali onayında yer alan ibarenin sehven yazıldığını belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmiştir.

İlamda muhasebe yetkilisi olarak sorumlu tutulan ile Harcama Yetkilisi/Gerçekleştirme Görevlisi olarak sorumlu tutulan ..., .., ... ile ise esasla ilgili iddialara ilave olarak; üst yöneticinin emirlerini yerine getirmek üzere ilgili evrakları imzaladıklarını, bu yüzden sorumluluklarının bulunmadığını belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.

Başsavcılık mütalaasında;

"...

SORUMLULUK YÖNÜNDEN: Sorumluluk yönünden ileri sürülen iddialar 5018 sayılı kanunun 32. maddesine uygun değildi ayrıca 657 sayılı Kanun'un 11. maddesine uygun emri veren amirin emrinde ısrarına ait fiili durum bulunmadığından bu yöndeki iddiaların reddine ilamdaki sorumluluğunun devamına karar verilmesi uygun olur görüşümdedir.

ESAS YÖNÜNDEN: 5302 sayılı Kanun'un 64/c maddesi gereği Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, demekler, vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği hükmüne istinaden İl Genel Meclisinin 07.03.2013 tarih ve 53 sayılı Kararı ile 5018 sayılı Kanun'un 29. maddesi gereği bazı dernek, birlik ve vakıflara maddi kaynak aktarımında bulunulmuştur. 5018 sayılı Kanun'un 29. maddesindeki hüküm 6360 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 75. maddesine eklenen fıkra ile hem belediyeler hem de İl Özel İdareler ve bağlı kuruluşları, bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı ortakları Sayıştay denetimine tabi şirketler için 6360 sayılı Kanun'un Resmi Gazetede yayım tarihi olan 06.12.2012 tarihinden itibaren söz konusu kurumlar için bütçelerine ödenek koymak suretiyle yardım yapılması uygulamadan kaldırılmıştır.

Bu durum karşısında anılan tarihten sonra adı geçen kurum tarafından yapılan yardım yasal olmadığından tazmin hükmünün tasdikine karar verilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir” denilmiştir.

Duruşma talebinde bulunan ile Sayıştay Savcısının sözlü açıklamalarının dinlenmesinden ve dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ:

SORUMLULUK YÖNÜNDEN İNCELEME

Harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerinin üst yöneticinin emirlerini yerine getirmek üzere ilgili evrakları imzaladıkları, bu nedenle sorumlulukları bulunmadığı iddiaları ile ilgili olarak;

Harcama yetkilisinin sorumluluğu 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 32'nci maddesinde, gerçekleştirme görevlilerinin sorumluluğu 5018 sayılı Kanunun 33' üncü maddesinde hüküm altına alınmış olup, ödeme emri belgesi üzerinde harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisi olarak imzası bulunan görevlilerin sorumlulukları sözkonusudur.

....' ın sorumluluk itirazı ile ilgili olarak; kendisinin, üzerinde sadece harcama yetkilisi ve muhasebe yetkilisinin imzalarının bulunduğu, gerçekleştirme görevlisinin imzasının bulunmadığı ödeme emirlerinden sorumlu tutulduğu görülmüştür.

5018 sayılı Kanunun 61'inci maddesi uyarınca muhasebe yetkilisinin, ödeme aşamasında, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde yetkililerin imzasını arama yükümlülüğü bulunmaktadır. Sayıştay Genel Kurulu da ödeme emri belgesi üzerinde harcama yetkilisi veya gerçekleştirme görevlisinden sadece birinin imzası varsa, muhasebe yetkilisinin, imzası bulunan görevliyle birlikte sorumlu tutulması gerektiğine karar vermiştir. Bu itibarla' ın sorumluluk itirazı yerinde görülmemiştir.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME

6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 19 uncu maddesinde;

“5393 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz.” hükmü yer almaktadır.

5018 sayılı Kanunun “Bütçelerden yardım yapılması” başlıklı 29 uncu maddesinde;

“Gerçek veya tüzel kişilere kanuni dayanağı olmadan kamu kaynağı kullanılamaz, yardımda bulunulamaz veya menfaat sağlanamaz. Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir.” denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, 5018 sayılı Kanunun bütçelerden yardım yapılmasına imkân veren 29 uncu maddesindeki hüküm, 6360 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi ile 5393 sayılı Kanunun 75 inci maddesine eklenen fıkra ile hem belediyeler hem de Özel İdareler ve bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için 6360 sayılı Kanunun Resmi Gazetede yayımı tarihi olan 06.12.2012 tarihi itibarı ile uygulanmayacağı için, söz konusu kurumlar için bütçelerine ödenek koymak sureti ile yardım yapılması uygulaması kaldırılmıştır.

Rapor dosyası ve eki belgelerin incelenmesinde, 5018 sayılı Kanununun 29 uncu maddesi dayanak gösterilerek derneklere, birlik ve vakıflara Özel İdare bütçesinden nakdi yardım yapıldığı görülmüştür.

Sorumlular savunmalarında, söz konusu yardımların, “...de Sivil Toplum Kuruluşlarının Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi” kapsamında 5302 sayılı Kanunun 64 üncü maddesine göre gerçekleştirildiğini belirtmekte ise de; ilişkili ödeme emri belgeleri ekleri incelendiğinde yapılan yardımların 5018 sayılı Kanunun 29 uncu maddesine göre yapıldığı ifade edilmektedir.

Yardımlara dayanak olan ...de Sivil Toplum Kuruluşlarının Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesinde;

“Genel Hedef: Sivil Toplum Kuruluşlarının sivil katılımı daha etkin olmalarına ve demokratik süreçlerde etkili aktörler olarak üstlendikleri rolü yerine getirmelerine katkıda bulunmak.

Özel Hedef: ...de bulunan Sivil Toplum Kuruluşlarının temel faaliyet alanlarındaki kurumsal ve operasyonel kapasitelerinin gelişimine destek olmak.

Projenin Ana Faaliyetleri:

Sivil toplum örgütlerinin etkin diyalog ve katılım kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla:

1-Projeye dahil edilecek Derneklerin tespiti, desteklenme alanları ile belirlenmesi ve destekleme miktarlarının tespiti (Valilik Onayı ile)

2- Gerekli durumlarda kaynak aktarımı

3- Aktarılan kaynağın denetimi” olarak belirtilmiştir.

Proje olarak isimlendirilen bu çalışmada belirtilen hedefler 5302 sayılı Kanunun 64’üncü maddesinde belirtilen, “İl özel idaresi, il genel meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir.” hükmü ile bağdaşmayıp, bir projenin gerçekleştirilmesinden çok, Valilik tarafından belirlenen dernek, vakıf ve

birliklere yine Valilik tarafından belirlenen miktarda yardım yapılması niteliğindedir. İl Genel Meclisi Kararında ise; hangi proje için verildiğine ilişkin bir ibare bulunmayıp, idareye genel olarak 5302 sayılı Kanununun 64'üncü maddesine göre projeler gerçekleştirme izni verildiğinden, kararın Kanunda belirtilen hükme uygun bir karar olmadığı düşünülmektedir

Açıklanan nedenlerle sorumluların iddialarının reddi ile TL'nin tazminine dair hükmün TASDİKİNE, oy çokluğuyla,

KIYMET TAKDİR VE UZLAŞMA KOMİSYONUNDA GÖREVLİ ÜYELERE HUZUR ÜCRETİ ÖDENMESİ³

Belediye tarafından yapılan kamulaştırma işlemleri için kurulan kıymet takdir ve uzlaşma komisyonunda görevli üyelere huzur ücreti ödenmesi nedeniyle YTL'ye tazmin hükmü verilmiştir.

Dilekçi dilekçesinde özetle;

5272 Sayılı Belediye Kanununun 20. Maddesi ile 5393 Sayılı Belediye Kanununun 24.Maddesi gereğince Belediyelerde İmarla İlgili Komisyonların kurulmasının zorunlu olup, bu komisyonların imarla ilgili kamulaştırma, uzlaşma ve kıymet takdiri gibi hizmetleri yerine getirdiğini,

Belediye Meclis Üyelerinin genelde esnaf kişiler olması nedeniyle kendi işlerini bırakarak çoğu zamanlarını mesai dışı da olmak üzere bu işlere ayırmak zorunda kaldıklarını, Komisyon üyelerinin bu çalışmaları sırasında uzun ve yorucu çalışmalarına biraz katkı amacı ile Belediye Encümenininin 28/04/2005 tarih ve 231 sayılı kararı ile Belediye Meclis üyeleri huzur haklarını geçmemek üzere bu üyelere de günlük ücret ödenmesi kararı aldığı, bu karar gereğince imar kıymet takdir ve uzlaşma komisyonlarına ödemelerin yapıldığını,

1050 sayılı muhasebe-i umumiye kanununun "Devlet Masrafları" başlıklı 7. maddesinde "Devlet gideri, bütçe içinde devlet adına yapılan veya özel bir kanunla yapılması öngörülen bir hizmet ve husus karşılığı olmak üzere Devletin zimmetinde gerçekleşen borçtur." hükmünün bulunduğu dolayısıyla kıymet takdir komisyon üyelerinin devlet masrafı (kamu gideri) yapılmasını gerektirir bir hizmet verdiklerini, komisyon üyelerine bu hizmetlerinden (toplantı ve karar verme) dolayı Anayasanın "angarya yasaktır" ilkesi ve ilgili diğer kanunlar çerçevesinde huzur hakkı verilmesinin hukuka uygun olduğunu belirterek verilen tazmin hükmünün kaldırılmasını istemiştir.

04.11.1983 tarihli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun bazı maddeleri 24.04.2001 tarihli 4650 sayılı Kanunla değiştirilmiştir.

2942 sayılı Kanunun değişiklikten önceki Kıymet Takdiri Komisyonlarına ilişkin hükümleri aşağıdaki şekilde iken;

“ Kıymet takdiri komisyonları:

Madde 10 - İl ve ilçe dahilinde görev yapmak üzere beş asıl ve beş yedek üyeden oluşacak kıymet takdiri komisyonları, her yıl Ocak ayının ilk haftasında;

³ Sayıştay Temyiz Kurulu, 17.02.2009 tarih ve 30645 sayılı Kararı

a) İl kıymet takdiri komisyonu :

1. İl idare kurulunca; defterdarlık memurlarından, resmi kuruluşların ziraat mühendislerinden, yoksa ziraat teknisyenlerinden, o ildeki fen adamları arasından birer asıl ve birer yedek olmak üzere üç asıl ve üç yedek üye,

2. İl belediye encümenince taşınmaz mal sahipleri arasından iki asıl ve iki yedek üye;

b) İlçe kıymet takdiri komisyonu:

1. İlçe idare kurulunca; mal müdürlüğü memurlarından, resmi kuruluşların ziraat mühendislerinden, yoksa ziraat teknisyenlerinden, ilçedeki fen adamları, temin edilememesi halinde o ilçenin bağlı bulunduğu ildeki fen adamları arasından birer asıl ve birer yedek olmak üzere üç asıl ve üç yedek üye,

2. İlçe belediye encümenince taşınmaz mal sahipleri arasından iki asıl ve iki yedek üye; olmak üzere seçilir.

Belediye sınırları içindeki nüfusu, son nüfus sayımına göre yüzünü geçen şehirler için aynı sınırlar içerisinde yapılacak kamulaştırmalarda kıymet takdiri komisyonu, seçilen ziraat mühendisi veya ziraat teknisyeni yerine il veya ilçe idare kurulunca Bayındırlık Bakanlığı kuruluşuna dahil teknik elemanlar arasından seçilecek bir üyenin katılımıyla oluşur.

Seçilen komisyon üyelerine en yakın sulh mahkemesinde yemin ettirilir.

Komisyon üyelerinin hizmet süresi bir yıldır. Süresi biten üye tekrar seçilebilir.

Kıymet takdiri komisyonları uzmanlıkları dışında kalan konularda, kamulaştırılan malın cinsine göre uzman kimselerden danışma niteliğinde görüş alır ve bu hususu gerekçesiyle raporlarında bildirirler.

Kamulaştırılan taşınmaz malın sahipleri, bunların usul ve furuu, karı koca veya üçüncü derece dahil kan ve sıhri hısımları komisyonlara katılamaz ve görüş bildiremez.

Komisyon, kamulaştırmayı yapan idarenin daveti üzerine eksiksiz toplanır. Hukuki veya fiili nedenlerle komisyona katılamayan asıl üyenin yerine, yedeği çağrılır. Komisyon başkanını kendi arasından seçer.

Komisyonunda kararlar çoğunlukla verilir. Azınlıkta kalan üye, karara katılmama nedenlerini yazıp imzalamak zorundadır.

Giderlerin ödenmesi :

Madde 29 - Kıymet takdiri komisyon başkan ve üyelerinin, kıymeti takdir edilen her taşınmaz mal başına kamulaştırmayı yapan idare tarafından takdir edilecek ücretleri ile gerçek yol giderleri, tapu harçları ve bu Kanunun gerektirdiği diğer giderler, idarece ödenir.”

Konuyla ilgili maddelerin 4650 sayılı Kanunla değişik yeni hali ise aşağıda belirtildiği şekilde olmuştur.

“Satın alma usulü:

Madde 8 – (Değişik: 24/4/2001 - 4650/3 md.)

İdarelerin, bu Kanuna göre, tapuda kayıtlı olan taşınmaz mallar hakkında yapacağı kamulaştırmalarda satın alma usulünü öncelikle uygulamaları esastır.

Kamulaştırma kararının alınmasından sonra kamulaştırmayı yapacak idare, bu Kanunun 11 inci maddesindeki esaslara göre ve konuyla ilgili uzman kişi, kurum veya kuruluşlardan da rapor alarak, gerektiğinde Sanayi ve Ticaret Odalarından ve mahalli emlak alım satım bürolarından alacağı bilgilerden de faydalanarak taşınmaz malın tahmini bedelini tespit etmeye üzere kendi bünyesi içinden en az üç kişiden teşekkül eden bir veya birden fazla kıymet takdir komisyonunu görevlendirir.

Ayrıca idare, tahmin edilen bedel üzerinden pazarlıkla satın alma ve trampa işlemlerini yürütmek ve sonuçlandırmak üzere kendi bünyesi içinden en az üç kişiden teşekkül eden bir veya birden fazla uzlaşma komisyonunu görevlendirir.

İdare, kıymet takdir komisyonunca tespit edilen tahmini bedeli belirtmeksizin, kamulaştırılması kararlaştırılan taşınmaz mal, kaynak veya bunların üzerindeki irtifak haklarının bedelinin peşin veya bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre yapılıyor ise, bu fıkradaki usullere göre taksitle ödenmesi suretiyle ve pazarlıkla satın almak veya idareye ait bir başka taşınmaz malla trampa yoluyla devralmak istediğini resmi taahhütlü bir yazıyla malike bildirir.

Malik veya yetkili temsilcisi tarafından, bu yazının tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde, kamulaştırmaya konu taşınmaz malı pazarlıkla ve anlaşarak satmak veya trampa isteği ile birlikte idareye başvurulması halinde; komisyonca tayin edilen tarihte pazarlık görüşmeleri yapılır, tespit edilen tahmini değeri geçmemek üzere bedelde veya trampada anlaşmaya varılması halinde, yapılan bu anlaşmaya ilişkin bir tutanak düzenlenir ve anlaşma konusu taşınmaz malın tüm hukuki ve fiili vasıfları ile kamulaştırma bedelini içeren tutanak malik veya yetkili temsilcisi ve komisyon üyeleri tarafından imzalanır.

İdarece, anlaşma tutanağının tanzim tarihinden itibaren en geç kırkbeş gün içinde, tutanakta belirtilen bedel ödenmeye hazır hale getirilerek, bu durum malike veya yetkili temsilcisine yazıyla bildirilerek tapuda belirtilen günde idare adına tapuda ferağ vermesi istenilir. Malik veya yetkili temsilcisi tarafından idare adına tapuda ferağ verilmesi halinde, kamulaştırma bedeli kendilerine ödenir.

Bu madde uyarınca satın alınan veya trampa edilen taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakkı, sahibinden kamulaştırma yolu ile alınmış sayılır ve bu şekilde yapılan kamulaştırmaya veya bedeline karşı itiraz davaları açılmaz.

Anlaşma olmaması veya ferağ verilmemesi halinde bu Kanunun 10 uncu maddesine göre işlem yapılır.”

4650 sayılı Kanunun 5.maddesi ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 10.maddesi “Kamulaştırma bedelinin mahkemece tespiti ve taşınmaz malın idare adına tescili” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir.

“**Madde 10-** Kamulaştırmanın satın alma usulü ile yapılamaması halinde idare, 7. maddeye göre topladığı bilgi ve belgelerle 8. madde uyarınca yaptırmış olduğu bedel tespiti ve bu husustaki diğer bilgi ve belgeleri bir dilekçeye ekleyerek taşınmaz malın bulunduğu yer asliye

hukuk mahkemesine müracaat eder ve taşınmaz malın kamulaştırma bedelinin tespitiyle, bu bedelin, peşin veya kamulaştırma 3. maddenin ikinci fıkrasına göre yapılmış ise taksitle ödenmesi karşılığında, idare adına tesciline karar verilmesini ister.

.....”

Giderlerin ödenmesi’ başlıklı değişik 29.maddesinde ise;

“ (Değişik: 24/4/2001 - 4650/16 md.): 10 uncu madde uyarınca mahkeme heyetinin harcırahları, 15 inci madde uyarınca mahkemece oluşturulan bilirkişilerin ve keşifte dinlenen muhtarın mahkemece takdir edilecek ücretleri ile, tapu harçları ve bu Kanunun gerektirdiği diğer giderler kamulaştırmayı yapan idarece ödenir.”denilmektedir.

Kıymet takdir komisyonlarının kurulması ile komisyon üyelerine yapılacak ödemelere ilişkin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun yukarıya alınan 4650 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki ve sonraki madde metinleri birlikte değerlendirildiğinde;

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 24.04.2001 tarihli 4650 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki halinde Kıymet Takdiri Komisyonlarının oluşturulması ve bunlara ödenecek ücrete ilişkin düzenlemelere yer verilmişken 4650 sayılı Kanunla, Kamulaştırma Kanununda yapılan değişiklik sonrası il ve ilçe idare kurullarınca oluşturulan kıymet takdir komisyonları ortadan kaldırılmış, yeni düzenlemeyle Kamulaştırma yapacak idarenin kendi bünyesinde kıymet takdir komisyonu ile uzlaşma komisyonu adı altında bir veya birden fazla komisyon oluşturması hüküm altına alınmıştır.Dolayısıyla 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda komisyon üyelerine huzur ücreti verileceğine dair bir hüküm artık bulunmamaktadır.Diğer taraftan 5393 sayılı Belediye Kanununun komisyonlar ve huzur ücreti ile ilgili düzenlemeleri 24, 25 ve 32.maddelerinde işlenmiş olup bunlar arasında kamulaştırma sürecinde görevli kıymet takdir ve uzlaşma komisyonları yer almamaktadır.

Rapor dosyası ve eki belgeler incelendiğinde; Belediye Encümeninin 28.04.2005 tarih ve 231 sayılı kararı gereğince 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 8.maddesinde belirtilen satın alma usulü ile 2005 yılı içinde yapılan kamulaştırmalarda taşınmaz malın tahmini bedelini tespit etmek ve tahmin edilen bedel üzerinden satın alma işlemlerini yürütmek ve sonuçlandırmak üzere Belediye bünyesinde beşer kişiden oluşan ve Belediye Encümenince seçilen Kıymet Takdiri ve Uzlaşma Komisyonu üyelerine komisyon toplantı ücreti ödenmesine, ücret olarak Belediye Meclisinin 07.01.2005 tarih ve 9/4 sayılı maddesi gereğince ihtisas komisyonu üyelerine verilen ücretin esas alınarak katıldıkları her toplantı için ücret ödenmesine karar verildiği,

Kıymet Takdiri Komisyonu üyelerinin;

(...)

şeklinde oluşturulduğu görülmüştür.

Belediyenin görev ve yetkileri arasında bulunan kamulaştırma işleminin bir gereği olarak oluşturulan kıymet takdir ve uzlaşma komisyonlarında görevlendirilen Belediye personeli ile meclis üyelerine yukarıya alınan mevzuat hükümleri çerçevesinde bir ödeme öngörülmediğinden 627 sayılı ilamın 2.maddesiyle ... YTL.ve ilişkin olarak verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE,

KAMU İHALE KURULU KARARI

Karar Tarihi :13.09.2017

Karar No :2017/UH.II-2482

Karar Özeti: Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet ihalesine üç isteklinin teklif verdiği, idari şartnamenin "Sınır değer" başlıklı 33 üncü maddesinde, "teklifi sınır değer altında olduğu tespit edilen isteklilerin tekliflerinin, Kanununun 38 inci maddesinde öngörülen açıklama istenmeksizin reddedilecektir." Düzenlemesine yer verildiği, iki isteklinin teklifinin sınır değer altında bulunduğu dolayısıyla, tekliflerinin reddedilmesi gerektiği, kalan son isteklinin de, teklifle beraber sunulması gereken yedekleme belgesini sunmadığı ve ihalede geçerli teklif kalmadığı anlaşıldığından, ihalenin iptal edilmesi gerektiği hakkında.

Karar Tarihi : 13.09.2017

Karar No :2017/UH.IV-2453

Karar Özeti: İhaleye teklif verecek olanlar ile şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunacak olanların ihale dokümanını satın almaları veya EKAP üzerinden e-imza kullanılarak indirilmelerinin zorunlu olduğu, başvuru sahibi tarafından ihale dokümanının satın alınmadığı ve EKAP üzerinden indirilmediğinin tespit edildiği dolayısıyla, istekli olabilecek sıfatını haiz olmadığı, bu nedenle ihale ilanına yönelik şikayet ehliyetinin bulunmadığı, ayrıca ilgilinin başvuru süresi içinde başvurusunu yapmadığının anlaşıldığı, böylece başvurunun ehliyet ve süre yönünden reddi gerektiği hakkında.

Karar Tarihi :13.09.2017

Karar No :2017/UY.I-2486

Karar Özeti: İhale üzerinde kalan iş ortaklığının pilot ortağı tarafından sunulan iş yönetme belgesinin sahibinin 17.11.2014 tarihinde görevden ayrılmadan "önceki iki yıl içinde Karayolları Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığında görev yaptığı, inceleme konusu ihaleyi yapan Program ve İzleme Dairesi Başkanlığının da Karayolları Genel Müdürlüğü'nün merkez teşkilatı içerisinde yer alan bir birim olduğu, 2531 sayılı Kamu Görevinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanununun 2 nci maddesinde düzenlenen yasaklılık halinin, görevden ayrılan kimsenin ayrılmadan önceki 2 yıl içinde hizmetinde bulunduğu daire, idare, kurum ve kuruluşlara karşı ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle o daire, idare, kurum ve kuruluştaki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konulara yönelik olan ihalelere katılamayacakları şeklinde hükme bağlandığı hususu dikkate alındığında, hüküm getiriliş amacına uygun şekilde anılan Kanun kapsamındaki yasaklılık hali nedeniyle, ihale üzerinde kalan isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği hakkında,

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 21503737-000-E.19517
Konu : Hisseli Satış

22/09/2017

..... VALİLİĞİ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığından (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu Daire Başkanlığı) alınan "Hisseli Satışlar" konulu 08/09/2017 tarih ve 1865964 sayılı yazı ve eki ilişikte gönderilmiştir.

Konunun iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulması hususunda bilgi ve gereğini rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

Ek : Yazı (2 Sayfa)
DAĞITIM :
Gereği
81 İl

Bilgi
Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Tapu
Ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu
Daire Başkanlığı)

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
Tapu Dairesi Başkanlığı

Sayı : 23294678-010.07.02-E.1865964
Konu : 1997/12 sayılı Genelge (Hisseli satışlar)

08.09.2017

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA
(Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü)

İlgi : 03.10.1997 tarihli ve 1997/12 sayılı Genelge

İdaremizin 1997/12 sayılı Genelgesi gereğince; imar planları (nazım imar planı, uygulama imar planı) kapsamında kalan taşınmaz malların hisselendirilerek devrine ilişkin taleplerin, valilik (Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü) veya belediyeden alınacak görüş doğrultusunda karşlanması gerekmektedir.

1997/12 sayılı Genelge uyarınca, hisseli satış taleplerinin karşılanıp karşılanmayacağı hususlarında ilgili idarelere sorulan sorulara verilen cevabi yazılarda; "sakınca vardır/yoktur" hususlarına yer verilmediği veya "hisseli satış yapıp yapılamayacağı hususu tapu müdürlüğünün yetki ve sorumluluğundadır/takdirindedir" şeklinde cevaplar verildiği gözlenilmektedir.

Hisseli satışları konu alan 1997/12 sayılı Genelgemizde, hisselendirilmek suretiyle yapılması istenen satış taleplerinin; belediye ve mücavir alan sınırları içindeki taşınmaz mallarda ilgili belediyeye; belediye ve mücavir alan sınırları dışındaki taşınmaz mallarda ilgili valiliğe (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine) intikal ettirilerek,

1. Hisseli satışa (veya satış vaadi sözleşmesinin şerhine) konu taşınmaz malın, imar planı (nazım imar planı, uygulama imar planı) kapsamında kalıp kalmadığı,
2. Satışa konu taşınmaz imar planı kapsamında kalmakta ise planında hangi amaca tahsis edildiği,
3. Taşınmaz üzerinde yapı var ise, bu yapının 2981/3290 sayılı Kanun kapsamında kalıp kalmadığı,
4. Talep edilen hisseli satış işleminin yapılmasında bir sakınca bulunup bulunmadığı,

Hususlarının soru konusu edilmesi,

İlgili kamu idaresince, hisseli satışa konu parselin imar planı kapsamında kaldığı ve planındaki tahsis (özgülenme) amacının belirtilerek, taşınmazın hisselendirilerek satılmasında sakınca bulunup bulunmadığına ilişkin bir değerlendirme yapılmaması (konuya ilişkin takdirin İdaremize bırakılması) veya hisseli satış işleminde sakınca olduğunun açık biçimde bildirilmemesi durumunda, planlı alanları (nazım imar planı, uygulama imar planı) kapsayan satış taleplerinin (5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamındaki kısıtlamalar ayrıca değerlendirilmek şartıyla) karşılanması; ilgili kamu idaresince hisseli satış için izin verilmemesi (sakınca olduğunun bildirilmesi) durumunda ise satış taleplerinin karşılanmaması gerekmektedir.

Bilgi ve gereği ile konunun Bölge Müdürlüğünüze bağlı tüm tapu müdürlüklerine duyurulmasını rica ederim.

...
Genel Müdür V.

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Muhasebat Genel Müdürlüğü

Sayı : 28165485-210.05.02-19934
Konu : KÖİ Modeli Projeleri

18/09/2017

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA
(Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü)

Bilindiği üzere, 3/12/2014 tarihli ve 2014/7052 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin Geçici 1 inci maddesinde kamu özel iş birliği modeli çerçevesindeki sözleşmelere konu varlıklar ile bunlara ilişkin yükümlülük, garanti ve taahhüt envanterinin 15/9/2015 tarihine kadar yapılacağı belirtilmiş, 8/7/2015 tarihli ve 29410 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanan "Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 45) Kamu Özel İş Birliği Uygulamalarının Muhasebe İşlemleri" ile de genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından Kamu özel İşbirliği (KÖİ) Modeli çerçevesinde yaptırılan yatırım ve hizmetlerin muhasebe işlemleri düzenlenmiştir.

Bu kapsamda, Bakanlığımızca yürütülen Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS) 'ne girilen mizan bilgilerine istinaden mahallinden alınan Muhasebe İşlem Fişi (MİF) üzerinden yapılan ön kontrollerde, Adana Büyükşehir Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ve Yalova Belediyesi tarafından söz konusu işlemlerin bahsi geçen mevzuata uygun olarak muhasebeleştirildiği görülmüştür.

Diğer taraftan, yukarıda sayılan belediyeler dışında mahalli idareler tarafından yap-işlet-devret, yap-işlet, yap-kirala-devret ve işletme hakkının devri gibi KÖİ modelleri uygulanmak suretiyle gerçekleştirilen yatırım ve hizmetlerin de ivedilikle 45 Sıra No.lu Genel Tebliğ hükümlerine göre muhasebeleştirilmesi ve 45 Sıra No.lu Genel Tebliğ ekindeki Kamu özel İş Birliği Projeleri Bildirim Formu` nun doldurularak Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerini ve konunun, mali tablolar ile istatistiklerin doğruluğuna ve güvenilirliğine olan etkisi de dikkate alınarak mahalli idarelere ivedilikle duyurulması hususunda gereğini arz ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846-010.06.02.E.19389

22/09/2017

Konu : Özel Öğrenci Barınma Hizmeti Faaliyeti Yürüten Kamu Tüzel Kişilikleri

..... VALİLİĞİ

İlgi : Milli Eğitim Bakanlığının 15/06/2017 tarihli ve E.9121046 sayılı yazısı.

Milli Eğitim Bakanlığının "Özel Öğrenci Barınma Hizmeti Faaliyeti Yürüten Kamu Tüzel Kişilikleri" konulu ilgi yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Konunun iliniz dâhilindeki mahalli idareler ile öğrenci yurdu bulunan mahalli idare birliklerine duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür

Ek: Yazı

Dağıtım:

Gereği

Bilgi

81 İl Valiliğine

Milli Eğitim Bakanlığına

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 76388967-744.05.04-2565

10/07/2017

Konu : Özel Öğrenci Barınma Hizmeti Faaliyeti Yürüten Kamu Tüzel Kişilikleri

İlgi : 15.06.2017 tarihli ve 9121046 sayılı yazı.

Milli Eğitim Bakanlığının özel öğrenci barınma hizmeti faaliyeti yürüten kamu tüzel kişiliklerine ilişkin ilgisi yazısı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

...
Başkan

Ek : İlgi Yazı

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü

Sayı : 16915068.10.01.E.9121046

15.06.2017

Konu : Özel Öğrenci Barınma Hizmeti Faaliyeti Yürüten Kamu Tüzel Kişilikleri

İlgi : a) 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

b) '6/5/2017 Tarihli ve 30058 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Özel Öğrenci Barınma Hizmetleri Yönetmeliği. .

c) Özel Öğrenci Barınma Hizmeti Kurumlarının Standartları İle Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönerge.

Bakanlığımızın görev ve yetkilerini düzenleyen ilgi (a) Kanun Hükmünde Kararname`nin 13 üncü maddesinde öğrencilere barınma hizmeti veren tanımlara iş yeri açma ve çalışma ruhsatının Bakanlıkça verileceği, Bakanlığın bu yetkisini valiliklere devredebileceği, barınma hizmetlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği hükümleri yer almaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan ilgi (b) Yönetmelikle, öğrencilere barınma hizmetleri sunmak amacıyla açılan ve işletilen özel öğrenci yurdu, öğrenci pansiyonu, öğrenci apartmanı ve öğrenci stüdyo dairelerinin açma, kapatma ve işletilmelerine dair iş ve işlemlerine ilişkin hususlar düzenlenmiş, bu doğrultuda ilgi (c) Yönerge onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu kapsamda kamu tüzel kişiliklerince açılacak ve işletilecek öğrenci barınma hizmeti veren kurumların kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatının ilgi (b) Yönetmelik ve ilgi (c) Yönerge` hükümleri doğrultusunda Bakanlığımızca düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca ilgi (b) Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle kamu tüzel kişiliklerince açılmış ve her ne ad altında olursa olsun öğrencilere barınma hizmeti vermekte olan yerlerin, aynı Yönetmeliğin geçici 2 nci maddesinin dördüncü fıkrası hükümleri doğrultusunda 30/9/2017 tarihine kadar Bakanlığımızdan kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatını almaları gerekmektedir. Bu tarihe kadar izin ve ruhsatını almayan bu yerlerin faaliyetlerine ilgili kamu tüzel kişiliklerince son verilmesi gerektiği Yönetmeliğin amir hükmüdür. Bu nedenle, kamu tüzel kişiliklerinin açtığı ve işlettiği yerlerden barınma hizmeti ihtiyacını karşılayan öğrencilerimizin herhangi bir mağduriyet yaşamamaları için ilgi (b) Yönetmelik hükümleri doğrultusunda gerekli tedbirlerin alınması önem arz etmektedir.

Bağlı kurum ve kuruluşlarınızca yürütülen veya yürütülmesi planlanan özel öğrenci barınma hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerin, ilgi (b) Yönetmelik ve ilgi (c) Yönerge hükümleri doğrultusunda yapılması gerektiğinin, bağlı/ilişkili kurum ve kuruluşlarınıza bildirilmesi hususunda;

Bilgilerinizi arz ederim.

...
Bakan a.
Müsteşar

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Sanayi Genel Müdürlüğü

Sayı : 60716828-010.99E.1705
Konu : Diğer Mevzuat İşleri

17/07/2017

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA
(Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü)
T.C. İçişleri Bakanlığı, Bakanlıklar/ANKARA

6948 sayılı Sanayi Sicil Kanunu gereği Bakanlığımızca sanayi işletmelerinin kayıtları tutulmaktadır. Kanunun 2 nci maddesi gereğince sanayi işletmeleri Üretime başladıktan tarihten itibaren iki ay içinde sanayi siciline kayıt olmak zorundadırlar. Süresinde kayıt olmayanlara idari para cezası uygulanmaktadır. Sanayi sicil kayıt işlemleri üretim yerinin bulunduğu İlin Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

"7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 01 Temmuz 2017 tarihli ve 30111 sayılı Resmi Gazete `de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanunun 4 üncü maddesi ile 6948 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde değişiklik yapılarak, sanayi işletmelerine İşyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlemesi için sanayi siciline kaydedildiğine dair yazının işyeri açma ve çalışma ruhsatı veren idareler tarafından aranması şartı getirilmiştir. Bu bağlamda, Belediyeler ve İl özel İdareleri tarafından yürütülen işyeri açma ve çalışma ruhsatı uygulamalarında 7033 sayılı Kanuna uygun işlem tesis edilmesinin sağlanması hususunda bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

Başbakanlıktan:

Konu : e-Yazışma Projesi

GENELGE

2017/21

Ülkemizin bilgi toplumuna dönüşümü çalışmalarının parçası olarak, kamu kurum ve kuruluşları arasındaki resmi yazışmaların elektronik ortamda yürütülmesini amaçlayan e-Yazışma Projesi kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarının 31/7/2017 tarihine kadar Elektronik Belge Yönetim Sistemine (EBYS) geçmesi talimatlandırılmış ve Cumhurbaşkanlığı, TBMM, Başbakanlık ve Bakanlıklar başta olmak üzere 158 kamu kurum ve kuruluşu arasında entegrasyon sağlanarak EBYS kullanılmaya başlanmıştır.

Başbakanlık koordinasyonunda, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı bünyesinde yürütülen proje kapsamında elektronik ortamdaki resmi yazışmalar için kullanılacak ortak kuralları tanımlayan "e-Yazışma Teknik Rehberi" hazırlanmış ve Rehberine uygun belge üreten yazılım bileşenleri geliştirilmiştir.

Diğer taraftan, 2/2/2015 tarihli ve 29255 sayılı Resmî Gazete`de yayımlanan "Resmî Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile kamu kurum ve kuruluşlarının elektronik ortamda yapacakları yazışmalar için e-Yazışma Teknik Rehberine uyum zorunlu hale getirilmiştir.

Bu çerçevede, tüm kamu kurum ve kuruluşları (gizlilik dereceli yazılar dışındaki) resmi yazışmalarını elektronik ortamda yapacak, kullandıkları EBYS yazılımlarını ve ilgili bileşenlerini en kısa sürede e-Yazışma Teknik Rehberiyle uyumlu hale getirecek ve bu konudaki çalışmalarında aşağıdaki hususlara riayet edeceklerdir.

e-Yazışma Şifreleme Sertifikaları

Kamu kurum ve kuruluşları elektronik ortamdaki belge paylaşımlarında elektronik imzanın (e-İmza) yanı sıra şifrelemeye de ihtiyaç duyabilmektedir. Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla, e-Yazışma Teknik Rehberinde tanımlanan şifreleme mekanizmasında kullanılacak sertifikalar, talep eden kamu kurum ve kuruluşlarının tüzel kişilikleri adına TÜBİTAK Kamu Sertifikasyon Merkezi (KamuSM) tarafından üretilecektir. Gerçek kişiler adına şifreleme sertifikası üretimi yapılmayacaktır.

KamuSM tarafından üretilen şifreleme sertifikalan Başbakanlık Devlet Teşkilatı Merkezi Kayıt Sistemine (DETSİS) aktarılacak, kamu kurum ve kuruluştan bu sertifikalara entegrasyon yazılımlarını kullanarak erişebileceklerdir.

Şifre çözme amacıyla kullanılan kriptografik özel anahtar bilgileri, üretilip ilgili kuruma teslim edildikten sonra KamuSM tarafından saklanmayacaktır. Şifreleme sertifikalan bilgi ve belgelerin şifrelenerek -uzun süreli- saklanması veya e-izmalama gibi amaçlara yönelik olarak kullanılmayacaktır.

Şifreleme sertifikalarının üretimi ve yaşam döngüsünün yönetiminde, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ve ilgili ikincil düzenlemelerde nitelikli elektronik sertifikalar için tanımlanmış süreç ve teknik kriterlere uyulacaktır.

Nitelikli elektronik sertifikalar ile elektronik şifreleme sertifikaları arasındaki yapısal ve işlevsel farklılıklar nedeniyle uygulanamayan idari ve teknik hususlara ilişkin ilave düzenlemeler Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından yapılacaktır.

Elektronik şifreleme sertifikalarının ücretlerine ilişkin hususlar ise KamuSM tarafından BTK'nın uygun görüşü alınarak belirlenecektir.

Şifreleme mekanizmasının detaylarını tanımlayan teknik rehber TÜBİTAK BİLGEM tarafından hazırlanıp e-Yazışma Teknik Rehberinde belirtilen internet adresinden yayımlanacaktır. Şifreleme mekanizmasına ilişkin teknik rehber, ihtiyaçlar doğrultusunda ve Kalkınma Bakanlığının onayı alınmak suretiyle güncellenecektir.

Elektronik Mühür Sertifikaları

Elektronik ortamda yapılan resmi yazışmalarda, yazışma yapan tarafların kurumsal kimliklerinin güvenli şekilde tanımlanıp doğrulanabilmesi gerekmektedir. Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla, e-Yazışma Teknik Rehberinde tanımlanan elektronik mühür (e-Mühür) mekanizmasında kullanılacak sertifikalar, talep eden kamu kurum ve kuruluşlarının tüzel kişilikleri adına KamuSM tarafından üretilecektir. Gerçek kişiler adına e-Mühür sertifikası üretimi yapılmayacak ve bu sertifikalar şifreleme amacıyla da kullanılmayacaktır.

e-Mühür sertifikalarının üretimi ve yaşam döngüsünün yönetiminde, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ve ilgili ikincil düzenlemelerde nitelikli elektronik sertifikalar için tanımlanmış süreç ve teknik kriterlere uyulacaktır.

Nitelikli elektronik sertifikalar ile e-Mühür sertifikaları arasındaki yapısal ve işlevsel farklılıklar nedeniyle uygulanamayan idari ve teknik hususlara ilişkin ilave düzenlemeler BTK tarafından yapılacaktır.

e-Mühür sertifikalarının ücretlerine ilişkin hususlar ise KamuSM tarafından BTK'nın uygun görüşü alınarak belirlenecektir.

Belgelerin İletimi

Resmî Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası, e-imzalı belgelerin gönderilmesi ve alınması işlemlerinin ilgili mevzuatla yetki verilmiş üçüncü bir taraf aracılığıyla kayıt altına alınarak yapılmasını düzenlemektedir. Bu çerçevede, kamu kurum ve kuruluşlarının elektronik ortamda yapacakları resmi yazışmalarda, başka bir mekanizma kullanmak üzere üzerinde anlaşacakları özel durumlar haricinde, iletim mekanizması olarak Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) sistemi kullanılacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşları KEP sistemine entegrasyon çalışmalarını e-Yazışma Teknik Rehberine ve KEP sistemine ilişkin olarak BTK tarafından yayımlanan düzenlemelere uygun olarak yürüteceklerdir.

Resmî Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 28 inci ve 29 uncu maddelerine istinaden kendisine KEP sistemi vasıtasıyla iletilen belgeyi iade/ret eden kurumlar, iletilen e-Yazışma paketinin tekil tanımlayıcı kodu ile paket içinde erişilebilir durumda olması halinde belgenin tarihi, sayısı ve konusunu içeren ve ret gerekçesini de açıklayan bir metni gönderici idarenin KEP adresine iletilecek ve bu mesajı kayıt altına alacaklardır.

e-Yazışma Teknik Rehberi, bu Rehber'e uygun belge üreten yazılım bileşenleri ve e-Yazışma Projesi konusundaki diğer bilgilendirmeler Kalkınma Bakanlığı tarafından www.e-yazisma.gov.tr internet sitesi üzerinden paylaşılacaktır.

Uygulamaların Denetimi

Elektronik ortamda yapılan resmi yazışmalarda kullanılan e-İmza, şifreleme ve e-Mühür uygulamalarının ilgili mevzuatta ve uluslararası standartlarda tanımlanan kurullarla uyumlu olması belgelerin güvenliğinin ve güvenilirliğinin temini için son derece önemlidir.

Bu çerçevede, kamu kurum ve kuruluşlarının elektronik ortamdaki belge paylaşımı amacıyla yönelik olarak, bilgi sistemlerinde kullandıkları e-İmza, e-Yazışma paketi, şifreleme ve e-Mühür uygulamalarının e-Yazışma Teknik Rehberi'nde öngörülen mekanizmalar ile uyumluluğunun belirleneceği teknik değerlendirmeler, BTK'nın denetiminde KamuSM tarafından gerçekleştirilecektir.

Değerlendirmelerin kapsamı, periyodu ve Ücretlendirme esasları BTK'nın uygun görüşü alınarak KamuSM tarafından belirlenecektir.

KamuSM söz konusu değerlendirmelerden geçen kamu kurum ve kuruluşlarını kendi internet sitesinden ilan edecektir.

Gizlilik Dereceli Yazılar

Çok gizli, gizli, özel ve hizmete özel yazılar elektronik ortamda gönderilmeyecektir. Söz konusu yazılar 13/5/1964 tarihli ve 6/3048 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Gizlilik Dereceli Evrak ve Gerecin Güvenliği Hakkında Esaslara göre işlem görecektir. Söz konusu Esaslara göre;

Müsaadesiz açıklandığı takdirde, milli menfaatlerimize hayati bakımdan son derece büyük zarar verecek olan ve güvenlik bakımından olağanüstü önemi haiz mesaj ve dokümanlar çok gizli,

Müsaadesiz açıklandığı takdirde, milli güvenliğimizi, prestij ve menfaatlerimizi ciddi surette haleldar edecek ve diğer yandan, yabancı bir devlete geniş faydalar temin edecek mahiyette olan mesaj ve dokümanlar gizli,

Müsaadesiz açıklandığı takdirde, milletimizin menfaat ve prestijini haleldar edecek veya bir şahsın zarar görmesini mucip olacak veya yabancı bir devlete fayda temin edecek mahiyette olan mesaj ve dokümanlar özel,

Çok gizli, gizli ve özel gizlilik dereceleriyle korunması gerekmeyen fakat bilmesi gerekenlerden başkasının bilmesi lüzum görülmeyen mesaj ve dokümanlar hizmete özel,

olarak adlandırılır.

Çok gizli evraklar teşkilat kanununa göre bakanlık, müsteşarlık, başkanlık ve genel müdürlüklerce tayin edilmiş kişiler tarafından verilir ve mahfuz odalar, kasa, çelik masa veya diğer tipte çelik dolaplar içinde muhafaza edilir.

Gizli, özel ve hizmete özel evrakların derecesi, yazıyı hazırlayan memur tarafından tayin edilir ve gizli ve özel evraklar kilitli çelik dolaplarda, hizmete özel evraklar ise masa gözlerinde kilitli olmak şartıyla muhafaza edilir.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca hazırlanan belge/yazıların hazırlanmasında;

-13/5/1964 tarihli ve 6/3048 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen yukarıdaki sınıflandırmanın dikkate alınmasına,

-Bu gizlilik dereceli sınıflandırmaya girmeyen belgelerin/yazıların mezkûr sınıflandırmalara dâhil edilmemesine,

-Gizlilik dereceli belgelerin/yazıların da uygun gizlilik derecesi verilerek gönderilmesine, dikkat edilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Binali YILDIRIM
Başbakan

SORU - CEVAP

Sayın Bayram KARAHİSAR'ın Sorusu

İhalede teklifin yaklaşık maliyetin üzerinde çıkması durumunda, ihale nasıl sonuçlandırılır?

Cevap: Kamu İhale Kanununun “Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali” başlıklı 39 uncu maddesinde, ihale komisyonunun kararı üzerine idarenin verilmiş olan bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbest olduğu hükme bağlanmış ve anılan maddenin gerekçesinde de, tekliflerin yaklaşık maliyete kıyasla çok yüksek olması veya çok yüksek olmakla birlikte mevcut ödeneğin verilen teklifleri karşılayamaması, Kanunun temel ilkelerine uygun olmayan durumların tespiti halinde söz konusu iptal işleminin yapılabileceği açıklanmıştır.

Ancak, Kamu İhale Genel Tebliğinin 16.3. maddesinde de, yaklaşık maliyetin üzerindeki tekliflerle ilgili olarak ihale komisyonunun;

- Yaklaşık maliyet hesaplanırken değerlendirilmeyen herhangi bir husus olup olmadığını,
- Yaklaşık maliyet güncellenerek tespit edilmişse, güncellenmenin doğru yapıp yapılmadığını,
- Verilen teklif fiyatlarının piyasa rayiç fiyatlarını yansıtmayı yansıtmadığını, sorgulayacağını, verilen teklifleri yaklaşık maliyete göre mukayese ederek ve bütçe ödeneklerini de göz önünde bulundurarak, teklifleri uygun bulup ihaleyi sonuçlandırabileceği veya ihaleyi iptal edebileceği ifade edilmiştir.

Yapılan bu açıklamalar çerçevesinde, Kamu İhale Genel Tebliğinin 16.3. maddesinde açıklanan doğrultuda gerekli incelemeler yapıldıktan sonra, ihalenin sonuçlandırılmasına veya iptal edilmesine karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Sayın Maksut KESKİN'in Sorusu

İkmal inşaatına ilişkin iş deneyim belgesi B/III gurubu işlere dahil edilebilir mi?

Cevap: 11.06.2011 tarih ve 27961 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Yapın İşlerinde Benzer İş Gurupları Tebliğinde, üst yapı (Bina) işleri bölümünde;

- B/I Grup bina işleri bölümünde, taşınmaz kültür varlıklarının, restorasyon, rekonstrüksiyon ve fonksiyon değiştirme işlerine,

- B/II. Grup bina işleri bölümünde, 5000 m2 ve üstündeki çeşitli yapılara ilişkin işlere
 - *B/III. Grup bina işleri bölümünde, BII Grup işleri ile B/I ve B/II Gurubu işler dışındaki bina işlerine,
- yer verildiği görülmektedir.

Dolayısıyla, ikmal inşaatının taşınmaz kültür varlıklarıyla bir ilgisin olmadığı ve bir ikmal inşaatının B/II gurupta yer alan büyük çaplı yapılara ilişkin olamayacağı dikkate alındığında, söz konusu iş deneyim belgesinin, Tebliğin üst yapı (bina) işleri başlığı altındaki B/III Grubu işlere dahil edilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

Soru: Belediye Kıymet takdir ve Uzlaşma komisyon üyelerinden 657 tabi veya seçilmiş başkan yardımcıları huzur hakkı veya komisyon ücreti alabilirler mi?

Cevap: Bilindiği üzere 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu; kamu yararının gerektirdiği halde gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların, Devlet ve kamu tüzelkişilerince kamulaştırılmasında yapılacak işlemleri, kamulaştırma bedelinin hesaplanmasını, taşınmaz malın ve irtifak hakkının idare adına tescilini, kullanılmayan taşınmaz malın geri alınmasını, idareler arasında taşınmaz malların devir işlemlerini, karşılıklı hak ve yükümlülükler ile bunlara dayalı uyuşmazlıkların çözüm usul ve yöntemlerini düzenler.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 29 uncu maddesinde kıymet takdir ve uzlaşma komisyonlarına ödenecek ücretler ile yol giderleri ve Kanundan doğan giderlere ilişkin giderlerin idare tarafından belirleneceği belirtilmişti. Ancak 4560 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler sonrası kıymet takdir ve uzlaşma komisyonlarında yer alan üyelere ilişkin ödenecek ücretlerden hiç bahsedilmemektedir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 29 uncu maddenin değişmeden önceki hali:

“Madde 29 - Kıymet takdiri komisyon başkan ve üyelerinin, kıymeti takdir edilen her taşınmaz mal başına kamulaştırmayı yapan idare tarafından takdir edilecek ücretleri ile gerçek yol giderleri, tapu harçları ve bu Kanunun gerektirdiği diğer giderler, idarece ödenir.”

4560 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler sonrası hali ise;

“Satın alma usulü:

Madde 8 – (Değişik: 24/4/2001 - 4650/3 md.)

İdarelerin, bu Kanuna göre, tapuda kayıtlı olan taşınmaz mallar hakkında yapacağı kamulaştırmalarda satın alma usulünü öncelikle uygulamaları esastır.

Kamulaştırma kararının alınmasından sonra kamulaştırmayı yapacak idare, bu Kanunun 11 inci maddesindeki esaslara göre ve konuyla ilgili uzman kişi, kurum veya kuruluşlardan da rapor alarak, gerektiğinde Sanayi ve Ticaret Odalarından ve mahalli emlak alım satım bürolarından alacağı bilgilerden de faydalanarak taşınmaz malın tahmini bedelini tespit etme üzere kendi bünyesi içinden en az üç kişiden teşekkül eden bir veya birden fazla kıymet takdir komisyonunu görevlendirir.

Ayrıca idare, tahmin edilen bedel üzerinden pazarlıkla satın alma ve trampa işlemlerini yürütmek ve sonuçlandırmak üzere kendi bünyesi içinde en az üç kişiden teşekkül eden bir veya birden fazla uzlaşma komisyonunu görevlendirir.

İdare, kıymet takdir komisyonunca tespit edilen tahmini bedeli belirtmeksizin, kamulaştırılması kararlaştırılan taşınmaz mal, kaynak veya bunların üzerindeki irtifak haklarının bedelinin peşin veya bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre yapılıyor ise, bu fıkradaki usullere göre taksitle ödenmesi suretiyle ve pazarlıkla satın almak veya idareye ait bir başka taşınmaz malla trampa yoluyla devralmak istediğini resmi taahhütlü bir yazıyla malike bildirir.

Malik veya yetkili temsilcisi tarafından, bu yazının tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde, kamulaştırmaya konu taşınmaz malı pazarlıkla ve anlaşarak satmak veya trampa isteği ile birlikte idareye başvurulması halinde; komisyonca tayin edilen tarihte pazarlık görüşmeleri yapılır, tespit edilen tahmini değeri geçmemek üzere bedelde veya trampada anlaşmaya varılması halinde, yapılan bu anlaşmaya ilişkin bir tutanak düzenlenir ve anlaşma konusu taşınmaz malın tüm hukuki ve fiili vasıfları ile kamulaştırma bedelini içeren tutanak malik veya yetkili temsilcisi ve komisyon üyeleri tarafından imzalanır.

İdarece, anlaşma tutanağının tanzim tarihinden itibaren en geç kırkbeş gün içinde, tutanakta belirtilen bedel ödenmeye hazır hale getirilerek, bu durum malike veya yetkili temsilcisine yazıyla bildirilerek tapuda belirtilen günde idare adına tapuda ferağ vermesi istenilir. Malik veya yetkili temsilcisi tarafından idare adına tapuda ferağ verilmesi halinde, kamulaştırma bedeli kendilerine ödenir.

Bu madde uyarınca satın alınan veya trampa edilen taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakkı, sahibinden kamulaştırma yolu ile alınmış sayılır ve bu şekilde yapılan kamulaştırmaya veya bedeline karşı itiraz davaları açılmaz.

Anlaşma olmaması veya ferağ verilmemesi halinde bu Kanunun 10 uncu maddesine göre işlem yapılır.”

4650 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 10 uncu maddesi “Kamulaştırma bedelinin mahkemece tespiti ve taşınmaz malın idare adına tescili” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 10- Kamulaştırmanın satın alma usulü ile yapılamaması halinde idare, 7. maddeye göre topladığı bilgi ve belgelerle 8. madde uyarınca yaptırmış olduğu bedel tespiti ve bu husustaki diğer bilgi ve belgeleri bir dilekçeye ekleyerek taşınmaz malın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine müracaat eder ve taşınmaz malın kamulaştırma bedelinin tespitiyle, bu bedelin, peşin veya kamulaştırma 3. maddenin ikinci fıkrasına göre yapılmış ise taksitle ödenmesi karşılığında, idare adına tesciline karar verilmesini ister.

.....”

Giderlerin ödenmesi’ başlıklı değişik 29 uncu maddesinde ise;

“ (Değişik: 24/4/2001 - 4650/16 md.): 10 uncu madde uyarınca mahkeme heyetinin harcırahları, 15 inci madde uyarınca mahkemece oluşturulan bilirkişilerin ve keşifte dinlenen muhtarın mahkemece takdir edilecek ücretleri ile, tapu harçları ve bu Kanunun gerektirdiği diğer giderler kamulaştırmayı yapan idarece ödenir.” denilmektedir.

Kıymet takdir komisyonlarının kurulması ile komisyon üyelerine yapılacak ödemelere ilişkin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun yukarıya alınan 4650 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki ve sonraki madde metinleri birlikte değerlendirildiğinde;

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 24.04.2001 tarihli 4650 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki halinde Kıymet Takdiri Komisyonlarının oluşturulması ve bunlara ödenecek ücrete ilişkin düzenlemelere yer verilmişken 4650 sayılı Kanunla, Kamulaştırma Kanununda yapılan değişiklik sonrası il ve ilçe idare kurullarınca oluşturulan kıymet takdir komisyonları ortadan kaldırılmış, yeni düzenlemeyle Kamulaştırma yapacak idarenin kendi bünyesinde kıymet takdir komisyonu ile uzlaşma komisyonu adı altında bir veya birden fazla komisyon oluşturması hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda komisyon üyelerine huzur ücreti verileceğine dair bir hüküm artık bulunmamaktadır.

Diğer taraftan 5393 sayılı Belediye Kanununun komisyonlar ve huzur ücreti ile ilgili düzenlemeleri 24, 25 ve 32 nci maddelerinde işlenmiş olup bunlar arasında kamulaştırma sürecinde görevli kıymet takdir ve uzlaşma komisyonları yer almamaktadır. Bu nedenlerle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanuna göre kurulan kıymet takdir komisyonlarında görev alan meclis üyelerine huzur hakkı ödenmesi mümkün görülmemektedir.

Konuya ilişkin Sayıştay Temyiz Kurulunun 17.02.2009 tarih ve 30645 sayılı Kararı “2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 24.04.2001 tarihli 4650 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki halinde Kıymet Takdiri Komisyonlarının oluşturulması ve bunlara ödenecek ücrete ilişkin düzenlemelere yer verilmişken 4650 sayılı Kanunla, Kamulaştırma Kanununda yapılan değişiklik sonrası il ve ilçe idare kurullarınca oluşturulan kıymet takdir komisyonları ortadan kaldırılmış, yeni düzenlemeyle Kamulaştırma yapacak idarenin kendi bünyesinde kıymet takdir komisyonu ile uzlaşma komisyonu adı altında bir veya birden fazla komisyon oluşturması hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda komisyon üyelerine huzur ücreti verileceğine dair bir hüküm artık bulunmamaktadır. Diğer taraftan **5393 sayılı Belediye Kanununun komisyonlar ve huzur ücreti ile ilgili düzenlemeleri 24, 25 ve 32’nci maddelerinde işlenmiş olup bunlar arasında kamulaştırma sürecinde görevli kıymet takdir ve uzlaşma komisyonları yer almamaktadır.** Bu nedenlerle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanuna göre kurulan kıymet takdir komisyonlarında görev alan meclis üyelerine huzur hakkı ödenmesi mümkün görülmemektedir.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.01.2017 - 30.06.2017 Dönemi TL.	01.07.2017 - 31.12.2017 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,096058	0,102706
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,503595	1,607645
Yan Ödeme Katsayısı (İş güclüğü, iş riski, temininde güclük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,030462	0,03257
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	912,55	975,71

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389.-010.-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi ile birlikte 04.07.2017 tarih ve 5810 Sayılı Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.01.2017- 30.06.2017 Dönemi TL.	01.07.2017- 31.12.2017 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		204,98	219,17
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	48,02	51,35
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	24,01	25,68
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	912,55	975,71
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	1.825,10	1.951,41

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389-010-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	6.943,07
	72.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	7.423,59
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	7.903,65
	82.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	8.450,65
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	9.824,81
	102.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	10.504,77
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	11.265,68
	117.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	12.045,36
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	13.186,84
	137.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	14.099,46
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	15.108,00
	157.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	16.153,60
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	18.470,03
	192.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	19.748,31
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	22.312,35
	232.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102706	23.856,55

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 10.504,77 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2017 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01.07.2017- 31.12.2017 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	77,15	82,48
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	87,82	93,87
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	109,16	116,72
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	125,17	133,84
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	146,52	156,66
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	167,87	179,48
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	205,22	219,43
2.000.001'den fazla olan beldelerde	247,92	265,07

Meclis başkanı ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.
TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2017 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/07/2017- 31/12/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	336,20	359,47
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	432,26	462,18
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	576,35	616,24
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	720,44	770,30
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.152,70	1.232,48

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/01/2017-30/06/2017	Dönemi 01/07/2017-31/12/2017
İL Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,102706)	578,65	618,70
İL Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,102706)	213,83	228,62

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 24. Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/01/2017-30/01/2017	Dönemi 01/07/2017-31/12/2017
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,102706)	1.344,81	1.437,88
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,102706)	1.152,70	1.232,47

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:296 - 27.12.2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2017 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
13.000 TL'ye kadar	15%
30.000 TL'nin 13.000 TL'si için 1.950 TL, fazlası	20%
70.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL), fazlası	27%
70.000 TL'den fazlasının 69.000 TL'si için 16.150 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'den fazlasının 110.000 TL'si için 26.970 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2016 - 31.12.2016 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%14)	230,58	248,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	16,47	17,78
Gelir vergisi (%15)	86,46	93,32
Asgari Geçim İndirimi	123,53	133,31
Damga Vergisi (%07,59)	12,50	13,49
Kesintiler Toplamı	346,01	373,44
Net Asgari Ücret	1.300,99	1.404,06
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	255,29	275,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	32,94	35,55
İşverene Toplam Maliyet	1.935,23	2.088,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanununun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (133,31) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanununun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2017 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	133,31		
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	159,97	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	133,31
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	179,97	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	153,30
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	199,96	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	173,30
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	199,96
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	213,30

1 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	227 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	109 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	109 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.327-11.658 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	109 TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	109 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	227-1.155 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	109 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	109 TL

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	36 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.155-11.658 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	109 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	227-11.658 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	109 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	575 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirliklik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	227 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	227 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	456-9.186 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	227 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hak edişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI

İŞE BAŞLAMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sigortalı işe giriş bildirgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler hakkında, her bir sigortalı için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan tespitlerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde,	
- İlk tespitte her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
- 1 yıl içinde ikinci kez tespitinde her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
İŞYERİ TESCİLİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İşyeri bildirgesini yasal süresinde Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyen kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
PRİM VE HİZMET BELGESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Aylık prim ve hizmet belgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekil ve usulde vermeyenlere her bir fiil için; aylık asgari ücretin 2 katını geçmemek üzere,	
- Belgenin asıl olması halinde, belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/5'i tutarında	355,50
- Belgenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/8'i tutarında	222,18
- Ek belgenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Sosyal Güvenlik Kurumunca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
- Belgenin mahkeme kararı, Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına, işverence düzenlenip düzenlenmediğine bakılmaksızın, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
İŞYERİ KAYITLARININ İBRAZİ VE GEÇERSİZLİĞİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İşyeri defter, kayıt ve belgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol memurlarınca incelenmek üzere Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan yazılı ihtar rağmen 15 gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak ibraz edilmemesi halinde, kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, defter kayıtlarının geçersiz sayılması halinde, geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için: asgari ücretin 3 katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
Geçersiz sayılan her bir ücret tediye bordosu için aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASINA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Asgari işçilik uygulaması ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç 1 ay içinde vermeyen kamu idarelerine aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
İHALELİ İŞLERE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
İhale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine, aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
SİGORTASIZ ÇALIŞANLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol edip, sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
RUHSATLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, süresinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
SGK DENETİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının 5510 sayılı Kanundan doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında görevlerini yapmasına engel olan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 10 katı tutarında	17.775,00
5510 SAYILI KANUNUN 100'ÜNCÜ MADDESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI	
Kamu idarelerinden, 5510 sayılı Kanunun 100'üncü maddesi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından istenen bilgi ve belgeleri;	
- Belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyenler hakkında, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
- Geç verenler hakkında, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
Geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinde 5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesine istinaden Sosyal Güvenlik Kurumunca işverenlerden istenilen bildirimlerin;	
- Belirlenen süre içerisinde ve elektronik ortamda yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
- Hiç yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/2 'si tutarında	888,75
5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin altıncı fıkrasına göre genel sağlık sigortalılarının bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait bilgi girişlerini süresinde yapmayanlar ile bakmakla yükümlü olunan kişi olmayanlara ait bilgi girişi yapanlara aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

İŞTEN AYRILMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sigortalılığı sona erenlere ilişkin bildirim süresi içinde ya da Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun olarak yapmayanlar veya Sosyal Güvenlik Kurumunca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler hakkında, bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayı tutmakla yükümlü bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla her bir sigortalı için asgari ücretin 1/10'u tutarında

177,75

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ BİLDİRİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İş kazasının en geç kazadan sonraki 3 işgünü içinde, meslek hastalığının öğrenildiği tarihten itibaren 3 iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemesi

2.702,69

394 SAYILI HAFTA TATİLİ KANUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1	m10	Hafta tatili ruhsatı almadan Pazar günleri çalışan işyerlerine	Belediye Encümeni	179 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1	m.7/1	İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)	Belediye Encümeni	179 TL

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2017-31.12.2017)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilât Yönetmeliği 10. Madde, 5018 sayılı Kanun 35.mad., Geçici mad. 9, 6767 s. Bütçe Kanunu (İ)Cetveli	10.000' e kadar olan belediyeler	2.600,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.200,00

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	48.25
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	45.00
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	42.25
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	37.25
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	36.25

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

- a) Kadro derecesi 1-4 olanlar 14.75
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar 14.25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanunun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,83 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 1,93 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 244 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 262 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 290 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 327 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 390 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 453 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için 430,40 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için 602 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **820,62 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	4.92
		B	8.20
	II.	A	13.12
		B	18.04
	III	A	29.53
		B	32.82
	IV	A	37.74
		B	41.02
		C	50.87
	V	A	62.36
		B	75.49
		C	85.33
D		103.39	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanunun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselere ayırarak özel parselasyon planları, satış vadi sözleşmeleri yapılması	3.282,49
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.282,49
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.282,49
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.282,49
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	16.390,78

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.282,49
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 446,69 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	492,34
<p>Önemli Not:</p> <p>- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.</p> <p>-Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.</p> <p>-Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.</p> <p>- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,</p> <ol style="list-style-type: none">1) üyesi buldukları meslek odasına2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir. <p>Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.282,49- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 6.564,99- Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 9.847,51- Türk Lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Diğer taraftan ;</p> <ol style="list-style-type: none">a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl,b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl,c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirmesi yapılan hallerde bir yıl, <p>süreye Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.289-2.590TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010 YILI	805	1.612	%7,7
2011 YILI	866 TL	1.736TL	%10,26
2012 YILI	954 TL	1.914TL	%7,8
2013 YILI	1.028TL	2.063	%3,93
2014 YILI	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015 YILI	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.289 TL	2.590 TL	

2016 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'na 10 Kasım 2015 tarihli ve 29528 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 457 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 5,58 (beş virgül elli sekiz) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.300
	2-İlçelerde	675
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	14.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	32.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	68.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	6.550
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	27.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	931.400
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	372.700
	o) Yatırım izinde ve Başkanlıkları için kullanılmak üzere	3.900
40	4	24.250
79	a) Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan,	16.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	16
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	440
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	231.800
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	115.250

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	634.200
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	1.902,600
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	1.902,600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51/ ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	69.300
b-Diğer İlçelerde	34.500
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerininin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	418.500
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	209.400
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	151.800
d) Diğer İlçelerde	113.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi :Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek (İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı)	18.404-TL
5	99/a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	146-TL
7	99/a	Geçici iş ilişkisi hükümlerine aykırı davranılan her işçi için	146 -TL
8	99/b	İş Sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek (her bir işçi için)	146 -TL
14	99/b	Çağrı üzerine çalışma usulüne ilişkin hükümlere uyulmayan her işçi için	146 -TL
28	99/c	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi Vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak (Bu durumdaki her bir işçi için)	146-TL
29	100	Toplu işten çıkarma hükümlerine aykırı davranarak işten çıkarılan her bir işçi için (toplu işçi çıkarma)	607-TL
30	101	Engelli ve eski hükümlü çalıştırması gerektiği halde çalıştırmayan (Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için)	2,30-TL
32	102/a	Ücret ile Kanundan veya TİS'den veya iş sözleşmesinden doğan ücretin kasten ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde her işçi ve her ay için	167-TL
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın zorunlu bulunduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödenmemesi (halinde her işçi ve her ay için)	167 -TL
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	607-TL
38	102/b	Yasaya aykırı olarak ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	607-TL
39	102/a	Asgari ücret ödenmeyen veya eksik ödenen-her işçi ve her ay için	167-TL
41	102/c	Fazla çalışma ücreti ödenmeyen, hak ettiği serbest zamanı altı ay içinde kullanılmayan, onayı alınmadan fazla çalıştırılan her bir işçi için	296 -TL
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek, -Bu durumdaki her işçi için	607-TL
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullanırmak veya eksik kullanırmak-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak-Bu durumdaki her işçi için	1622-TL
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	1622-TL
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	1622-TL

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017

69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	1622-TL
71	104	Çocukları çalışma yaşına ve çalışma yaşağına aykırı davranmak	1622-TL
72	104	Yer ve sualtında çalışma yaşağına uymamak	1622-TL
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	1622-TL
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	1622-TL
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	1622-TL
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	1622-TL
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkra yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	14.723-TL
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	14.723-TL
107/2	107/2	İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	14.723-TL

Not:

-5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanununun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2000
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.000-200.000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	200.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	24
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	90.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	170.000
	- Satış tutarı	230.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	90.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	170.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	900
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,40
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	900
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	11
	- Diğer vergilerde	21
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	130
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	80
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	40
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	11
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	70
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	40
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	19
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	11
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	2,80
		Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	210

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	110.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	210
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	11.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	110.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	210
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	260
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	800
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	160.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.100
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	800
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	1,80
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	350
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsiik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.100.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	50.000

**GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI
2017 YILI(*)**

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	3.900 TL
--	----------

**HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN
YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İL-
İŞKİN İSTİSNA TUTARI (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) nu- maralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemi- latı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlere ilişkin istisna tutarı,	14.00 TL
--	----------

**BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA
BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) nu- maralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	6.500 TL
-Diğer yerlerde	4.300 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ
(Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği
(Seri No:296 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	900
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	470
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	210

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26
2010	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:401)	%7,7

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.500
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	850
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde.	2.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	15.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	8.500
2. Kaybedilen alındılar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	850
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	2.800
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	9.000
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtları Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.500

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	2.800
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	15.000
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	55.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasından bedelsiz devri ve satışında	4.250
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	21.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.300
1.2. Diğer İlçelerde	675
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	68.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	6.550
13. Yatırım izleme Koordinasyon Başkanlıklarının harcamaları için	3.600
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.300
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16.020
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16,00
6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/2017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

**Emekli Sandığı İştirakçiliği Bulunan Belediye Başkanlarının
01.07.2017-31.12.2017 Tarihleri Arasındaki Emekli Aylık ve İkramiyeleri**

UNVANI	D/K	EK GÖSTERGE	MAKAM TAZMİNATI GÖSTERGE	MAKAM TAZMİNATI TUTAR (TL)	TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖSTERGE	TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI TUTAR (TL) (*)	MAKAM, TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖSTERGE TOPLAM	MAKAM, TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖREV TOPLAMI (TL)	EMEKLİ AYLIĞI (TL)		EMEKLİ İKRAMİYESİ (TL)	
									25 YIL	30 YIL		
Büyükşehir Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	5.401,92	5.597,71	97.899,06	117.478,87
Büyükşehir Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	5.180,07	5.361,08	90.504,23	108.605,07
Büyükşehir Belediye Başkanı (Lise mezunu)	3/1	3.000	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	4.640,86	4.785,93	72.530,68	87.036,81
İl Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	5.093,80	5.289,60	97.899,06	117.478,87
İl Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.871,95	5.052,96	90.504,23	108.605,07
İl Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.332,75	4.477,81	72.530,68	87.036,81
İl Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.256,87	4.396,88	70.001,54	84.001,85
İl Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	3.973,40	4.094,51	60.552,59	72.663,11
İlçe Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	4.169,44	4.365,24	97.899,06	117.478,87
İlçe Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.947,60	4.128,61	90.504,23	108.605,07
İlçe Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.408,39	3.553,45	72.530,68	87.036,81
İlçe Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.332,52	3.472,52	70.001,54	84.001,85
İlçe Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.049,05	3.170,15	60.552,59	72.663,11
Belde Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.861,33	4.057,12	97.899,06	117.478,87
Belde Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.639,48	3.820,49	90.504,23	108.605,07
Belde Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.100,27	3.245,34	72.530,68	87.036,81
Belde Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.024,40	3.164,40	70.001,54	84.001,85
Belde Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	2.740,93	2.862,04	60.552,59	72.663,11

(*) Emekli aylığı almakta iken fiilen belediye başkanlığı da yapanlara emekli maaşları ile makam tazminatları ödenmekle birlikte, temsil/görev tazminatları ödenmemekte olup, belediye başkanlığı sona erince tekrar belediye başkanlığı seçilmeyenler ile kamuda başka görev de almayanların temsil/görev tazminatları ödenmeye başlanmaktadır. Emeklilere vergi idaresi yerine ödenen yüzde 4 ek ödeme dahil edilmiştir.

**İLK DEFA 4/1-c SİGORTALISI BELEDİYE BAŞKANLARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI
(01.01.2017-30.06.2017)**

Öğrenim Durumu	Derece	Kademe	D/K Gösterge	Ek Gösterge	Kid Hiz Süre	PRİME ESAS KAZANCA DÂHİL UNSURLAR (TL)				Prime Esas Kazanç Tutarı (TL)	Şahıs (TL)			Kurum (TL)			TOPLAM (TL)				
						Makam Temsil-Görev Taz. Göst.	Ö.H.T. Oranı	Göst. Aylığı	Ek Göst. Aylığı		Taban Aylık	Kid. Ay. Tut.	Makam Temsil-Görev Tazm Tutarı	Özel Hizmet Tazminatı	%9 MYÖ Primi	%5 GSS Primi		Toplam	%11 MYÖ Primi	%7,5 GSS Primi	Toplam
6 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Doktor)	8	3	690	1300	0	0	240	70,87	133,52	1.607,65	0	0	2.341,70	4.153,73	373,84	207,69	581,52	456,91	311,53	768,44	1.349,96
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Mühendis)	8	1	660	1300	0	0	240	67,79	133,52	1.607,65	0	0	2.341,70	4.150,65	373,56	207,53	581,09	456,57	311,30	767,87	1.348,96
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Avukat)	9	3	645	1150	0	0	240	66,25	118,11	1.607,65	0	0	2.341,70	4.133,70	372,03	206,68	578,72	454,71	310,03	764,73	1.343,45
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	9	1	620	1150	0	0	240	63,68	118,11	1.607,65	0	0	2.341,70	4.131,13	371,80	206,56	578,36	454,42	309,83	764,26	1.342,62
2 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	10	2	600	0	0	0	240	61,62	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.010,97	360,99	200,55	561,54	441,21	300,82	742,03	1.303,56
Meslek Lisesi	12	2	550	0	0	0	240	56,49	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.005,83	360,52	200,29	560,82	440,64	300,44	741,08	1.301,89
Lise	13	3	540	0	0	0	240	55,46	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.004,80	360,43	200,24	560,67	440,53	300,36	740,89	1.301,56
Ortaokul	14	2	520	0	0	0	240	53,41	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.002,75	360,25	200,14	560,38	440,30	300,21	740,51	1.300,89
İlkokul	15	1	500	0	0	0	240	51,35	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.000,69	360,06	200,03	560,10	440,08	300,05	740,13	1.300,23

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	39.362.920,-
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	39.362.920,-
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	39.362.920,-
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	39.362.920,-
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	117.120,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	234.251,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	117.120-234.251,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	234.251-1.952.189,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	234.251-1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	1.952.189-39.362.920,-
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	58.555,-
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	19.507,-
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	8.980.120,-
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	195.205,-
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	390.425,-
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	216.681,-
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		3.707,-
	618.044-TL'den		7.415,-
	2.472.180-TL'ye kadar		
	2.472.180-TL'den		11.123,-
	18.541.351-TL'ye kadar		
	18.541.351-TL ve üzeri		14.832,-

21 Ocak 2017 CUMARTESİ günlü ve 29955 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Tebliği (Tebliğ No:2017/1) 1/2/2017-31/01/2018 tarihleri arasında uygulanacaktır.